PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, TOREK, 26. MAJA 1981
LETO XXIII • ŠT. 119 • CENA 8 DINARJEV

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC
ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

Veličastna predstava ustvarjalnosti mladih

Na sklepni prireditvi dneva mladosti na stadionu JLA v Beogradu je nastopilo 8000 mladih – Za jugoslovanske narode ostaja tudi po Titu – Tito

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 25. maja – Več kot 8000 mladincev, udeležencev letošnje veličastne sklepne prireditve ob dnevu mladosti na stadionu JLA, je nocoj odločno ponovilo, da za Jugoslavijo in njene narode, njeno mladino, ostaja tudi po Titu – Tito.

Slavja mladih so se udeležili najvišji jugoslovanski družbenopolitični delavci na čelu s predsednikom predsedstva SFRJ Sergejem Kraigherjem. Natanko ob 20. uri so se oglasile fanfare, nato pa je bilo slišati besedilo poslanice, s katero se je lani štafeta mladosti boleče in dostojanstveno poslovila od tovariša Tita.

Pogled na stadion v majskem večeru je veličasten. Z vseh koncev ga obdajajo zastave, vzhodni del pa krasi osem velikih cvetnih listov v obliki žarkov, ki spominjajo na meje in obrise SFRJ in izžarevajo trdnost, moč, bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. Pod cvetnimi listi in velikim portretom tovariša Tita se razprostira ploščad, okrašena s cvetjem. Na zeleni preprogi, ki prekriva prizorišče, mladi v belih, rdečih, modrih oblekah... Fantje in dekleta plešejo plese, posvečene Titu in ljudstvu.

Udeleženci sklepne prireditve so pred veselo razpoloženimi gledalci najprej izvedli točko »Ob tebi smo«, s katero so obudili spomin na vsa leta, ko smo pod Titovim vodstvom gradili samoupravno, socialistično, neodvisno in neuvrščeno Jugoslavijo.

Po točki »Jugoslavija«, ki predstavlja našo današnjo stvarnost usmerjeno v prihodnost, je sledil ples z naslovom »Suita naše radosti in ponosa«. V tej točki so folklorni ansambli iz Beograda predstavili naše bratstvo in enotnost, ki sta se rodila med osvobodilno vojno in se razvijala v svobodi. Na koncu so se plesalcem v pisanih narodnih nošah pridružili vsi nastopajoči in zaplesali kozaračko kolo.

V skladbi, ki jo je izvedel ansambel Pepel in kri, so vsi navzoči prepoznali besedilo »Na Titovi poti«. Nastopajoči so pričarali zanos in vedrino mladosti, delo in hotenja mladih in njihovo radost, da živijo v socializmu. Ko so se z vzhodne tribune dvignili baloni z imeni mest, kjer so potekale konference neuvrščenih, so bili fantje in dekleta že pripravljeni izvesti točko »Imenovalci prihodnosti«. Na prizorišču so se mlada telesa zlila v podobo goloba. V hipu so se krog goloba, simbola miru, zbrali malčki. Zaplesali so in zapeli pesem »Vsaka naša petica«, ki napoveduje miren svet prihodnosti. Najmlajši so svojo točko končali z glasbeno frazo »Druže Tito, mi ti se kunemo« v svoji inačici in v vseh jezikih narodov in narodnosti.

Tema predzadnje točke enournega programa »Tito-partija-ljudstvo-armada«, ki so jo izvedli pripadniki JLA, je bil prikaz pripravljenost braniti našo skupnost. Vojaki in gojenci so v 11 minutah prikazali, kako so pripravljeni braniti domovino skupaj z ljudstvom. Nato so nastopajoči spretno upodobili lik heroja Stevana Filipovića. Na koncu so se udeleženci zlili v slojevito kupolo, obdano z rdečo zastavo in osmimi krogi. Krogi predstavljajo šest republik in dve pokrajini, iz kupole pa raste štafeta mladosti.

Štafeto, znamenje vdanosti tovarišu Titu nosi Ivan Ižak, mladi strojni ključavničar iz Beočina. Ponesel jo je mimo dvojne vrste nastopajočih do osrednje lože. Zadnjega nosilca štafete spremljajo otroci s cvetjem. Ivan Ižak je nato izročil štafeto predsedniku ZSMJ Mišku Vukoviću, ki je po krajšem pozdravnem govoru napovedal govor predsednika predsedstva SFRJ Sergeja Kraigherja. Sergej Kraigher je mladim čestital ob prazniku, takoj nato pa je znova gromko zazvenela pesem »Druže Tito, mi ti se kunemo.« Medtem ko je nebo nad Beogradom razsvetljeval ognjemet, so mladi, pojoč skupaj z vsemi navzočimi na stadionu, znova izražali trajno privrženost delu tovariša Tita. Tudi na letošnji 25. maj so že petindvajsetič pokazali, da ta dan in ta mesec nista le simbola, temveč velika prireditev mladostne ustvarjalnosti, dela in hotenj ter odločilnih prizadevanj, da bi spoznanja o socialistični samoupravni Jugoslaviji, o Titovem delu, prelili v dejanja.

SLOBODAN DUKIĆ

TEMA DNEVA

Skupen boj proti lakoti

Za milijone prebivalcev najrevnejših dežel na svetu je hrana še zmeraj zelo odmaknjena. Svetovne zaloge hrane so po lanskih poplavah in suši izjemno nizke. Žita je v skladiščih komajda 130 milijonov ton, kar bi zadoščalo za 32-dnevno prehrano človeštva. Od tega je 70 odstotkov vseh zalog žita v ZDA in Kanadi, 23 odstotkov jih imajo Avstralija, Argentina in države Evropske gospodarske skupnosti. Torej odpade komaj 7 odstotkov zalog žita na večino človeštva, ki komajda životari v splošnem pomanjkanju.

Svet, v katerem živimo, je zaradi trenja med supersilama, naraščajoče gospodarske krize, pomanjkanja energije in tudi dobre volje, da bi se sporazumeli o miru, čedalje bolj nemiren. Hrana postaja vse bolj sredstvo izsiljevanja in politične prisile. Čas bi zatorej bil, da bi svet začel vendarle resneje razmišljati o novi strategiji pridobivanja hrane. O takšni, ki bo sedanje odnose menjala pri koreninah.

Zato bi se o pridelovanju hrane morale skupno dogovoriti razvite, manj razvite in revne države. Prve doslej niso pokazale dovolj dobre volje, niti politične niti praktične, da bi pomagale nerazvitim. Se bo morda to zgodilo na zasedanju svetovnega sveta za hrano v Novem Sadu? Tisti, ki poznajo vlogo Jugoslavije v mednarodnih odnosih, napovedujejo, da že gostiteljstvo tega pomembnega sestanka, na katerem sodelujejo ministri 36 držav članic ter opazovalci iz drugih držav, daje precej jamstva za spodbudnejše napovedi. Tudi v okoliščinah, ko peščica bogatih ljubosumno čuva svoje shrambe, polne žita.

MARJETA ŠOŠTARIČ

Lakota je visok jez med razvitimi in nerazvitimi

Sedmo zasedanje svetovnega sveta za hrano pri OZN v Novem Sadu – Na svetu je poldruga milijarda lačnih – Najsiromašnejši izgubljajo boj z lakoto

NOVI SAD, 25. maja – V lačnem svetu ne more biti miru, niti napredka. Zato si moramo na vse načine prizadevati, da zaustavimo naraščajočo lakoto, ki jo povzroča vse večji prepad med razvitimi in nerazvitimi, so poudarili govorniki v uvodnih referatih sedmega zasedanja svetovnega sveta za hrano pri OZN, na katerem sodeluje 67 držav članic in opazovalk.

Na otvoritveni slovesnosti, na kateri so se udeleženci z enominutnim molkom poklonili spominu tovariša Tita, sta govorila tudi predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher (govor objavljamo na 7. strani) in podpredsednik ZIS Branislav Ikonić.

Na svetu je danes 1,5 milijarde ljudi lačnih, 500 milijonov ljudi je podhranjenih, zaradi lakote pa je samo v mednarodnem letu otroka umrlo 17 milijonov otrok. Zdi se, da najsiromašnejše države na svetu izgubljajo boj z lakoto. Tudi zato, ker poraba hrane naglo narašča. Razlike med bogatim Severom in revnim Jugom se večajo, čeprav bi s sodobno tehnologijo in z večjo pripravljenostjo bogatih, da pomagajo revnim, le-te lahko pridelale zase tudi do trikrat več hrane, kot je zdaj.

Zaostrene razmere in nasprotja v pridelovanju, porazdelitvi ter trgovini s hrano, ki jih spremljata vse večja lakota in podhranjenost milijonov ljudi po svetu, se v zadnjem desetletju niso kdo ve kaj izboljšale. Tako je ostal nedosegljiv tudi cilj, ki si ga je zastavila svetovna konferenca o hrani leta 1974, je v pozdravnem govoru ministrom 40 držav članic svetovnega sveta za hrano in članom delegacij iz drugih držav dejal predsednik organizacijskega komiteja zasedanja sveta v Novem Sadu Branislav Ikonić.

Popoldne se je nadaljevala plenarna seja, na kateri so govorili o globalni strategiji v boju za več hrane, na njej je med drugimi sodeloval tudi Milovan Zidar, predsednik zveznega komiteja za kmetijstvo. (Obširneje na 7. strani.)

MARJETA ŠOŠTARIČ

D. Čulafić sekretar predsedstva CK ZKJ

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – V Beogradu se je danes sestalo predsedstvo CK ZKJ in na podlagi svojega poslovnika o organizaciji in delu izvolilo Dobroslava Čulafića za sekretarja predsedstva CK ZKJ. Predsedstvo je izrazilo priznanje in zahvalo Dušanu Dragosavcu za uspešno opravljanje funkcije sekretarja predsedstva CK ZKJ v minulih dveh letih.

Dobroslav Čulafić se je rodil leta 1926 v Andrijevici v SR Črni gori. Končal je pravno fakulteto in višjo partijsko šolo Djuro Djaković v Beogradu. NOB se je pridružil leta

1943, član KPJ-ZKJ je od leta 1944. V SFRJ in SR Črni gori je opravljal odgovorne družbenopolitične in državne funkcije. Bil je predsednik CK ljudske mladine Črne gore, sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Ivangrada, sekretar izvršnega komiteja CK ZK Črne gore, glavni in odgovorni urednik časopisa Praksa (1967 do 1973), predsednik republiške konference SZDL Črne gore, član predsedstva SFRJ (1971 do 1974), podpredsednik zveznega izvršnega sveta in predsednik zveznega zbora skupščine SFRJ. Na tretjem, četrtem in petem kongresu Zveze komunistov Črne gore je bil izvoljen za člana centralnega komiteja in izvršnega komiteja CK ZK Črne gore. Na osmem kongresu ZKJ so ga izvolili za člana CK ZKJ, na devetem za člana predsedstva ZKJ, na desetem za člana CK ZKJ, na drugi seji CK ZKJ (1975) tudi za člana predsedstva CK ZKJ. Od 28. junija 1979 je član CK ZKJ in predsedstva CK ZKJ. Je tudi član predsedstva zvezne konference SZDLJ in delegat v zveznem zboru skupščine SFRJ. Odlikovan je bil z mnogimi visokimi odlikovanji.

ŠTAFETA MLADOSTI NA CILJU – Strojni ključavničar Ivan Ižak iz Beočina je kot zadnji nosilec štafetno palico izročil predsedniku ZSMJ Miodragu Vukoviću ob zaključku velike slovesnosti na stadionu JLA v Beogradu. Štafetno palico je po manifestaciji delegacija ZSMJ odnesla v »Muzej 25. maj«. (Telefoto: Tanjug)

Delavec si z delom kroji socialno varnost

Predsedstvo CK ZKS o uresničevanju socialne politike in utrjevanju socialne varnosti delavca in občana

LJUBLJANA, 25. maja – Usmeritve, ki jih je zveza komunistov sprejela za odpravljanje globljih vzrokov socialnega razlikovanja, so sprožile precejšnje premike in rezultate, zlasti pri uveljavljanju delavca kot nosilca pogojev in rezultatov dela, pri krepitvi materialne osnove združenega dela, pri skladnejšem gospodarskem in socialnem razvoju republike. Vendar pa je slabosti in težav še veliko, so ugotovili na seji predsedstva CK ZK Slovenije, ko so obravnavali informacijo o uresničevanju socialne politike in utrjevanju socialne varnosti delavcev in občana, ki ga je pripravila delovna skupina centralnega komiteja ter gradivo, ki so ga za svojo tretjo konferenco, – sklicali naj bi jo novembra, govorila pa bo o socialni politiki – pripravili v slovenskih sindikatih.

Soočanje obeh dokumentov je opozorilo na nekatera razhajanja ter pripeljalo do sklepa, da morajo v sindikatih gradivo za konferenco še pred sejo republiškega sveta – bila naj bi v začetku junija – dopolniti in popraviti, pri čemer se morajo ustvarjalno vključiti predvsem komunisti znotraj sindikata.

»Dileme o tem, ali je potrebna konferenca sindikatov o socialni politiki, ali ne, sploh ne more biti,« je menil Franc Šetinc, ki je vodil današnjo sejo. Vendar je treba v pripravah na konferenco osrednjo pozornost nameniti oceni uveljavljanja položaja delavca in v tem okviru usmeritev socialne politike na osnovi družbenoekonomskih odnosov.

Nesporno namreč je, da še vedno ni natančne analize o vseh oblikah socialne pomoči – tako seveda logično prihaja do odstopanj, do neselektivnega pristopa, do nekakšnih republiških povprečij. Dogaja se, kot je v uvodni razpravi dejala Majda Gaspari, da so ljudje nagrajevani za slabo delo ali nedelo, da nekateri za svoje nedelo dobijo več oblik socialnih korektivov in si tako zagotovijo boljši osebni standard, kot si ga lahko zagotovi delavec s svojim delom. Prav zato je treba odločno krepiti vpliv uporabnikov v skupščinah interesnih dejavnosti – pa naj gre za stanovanjsko, zdravstveno ali katero drugo – in odločanje o vseh oblikah socialnih korektivov prenesti v krajevno skupnost. Veljalo pa bi znova preveriti tudi merila za dodeljevanje vseh oblik socialnih korektivov.

Razpravo, v kateri so sodelovali še Andrej Verbič, Dušan Šinigoj, Drago Benčina, Roman Albreht, Janez Vipotnik, Vinko Hafner, Janez Krnc, Janez Zemljarič in Štefan Korošec, je prevevala temeljna misel, da si mora delavec s svojim delom zagotavljati svojo socialno varnost, da mora torej biti upravljalec socialne politike, tudi pri odločitvah o solidarnostnem prelivanju denarja. Torej je treba presekati odtujenost delavca od odločanja in v okvir uresničevanja socialne politike vpeti prizadevanja za ustvarjanje večjega dohodka, saj bo le tako mogoče uresničiti sprejete načrte pri zagotavljanju socialne varnosti delavca in občana. (Obširnejše poročilo objavljamo na 3. strani)

JANA TAŠKAR

Jutri dodaten razpis štipendij

LJUBLJANA, 25. maja – Medobčinska skupnost za zaposlovanje v Ljubljani je zbrala dodatne prijave razpisanih kadrovskih štipendij. Organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti in druge organizacije so po prvem razpisu kadrovskih štipendij po določilih samoupravnih sporazumov o štipendiranju razpisale še dodatne kadrovske štipendije in sicer tudi za tiste poklice, za katere so prosta mesta že bile razpisale, niso pa zanje še dajale štipendij. Za kadrovsko štipendijo bodo lahko zaprosili vsi tisti kandidati, katerih dohodek na družinskega člana ne presega 85 odstotkov lanskoletnega povprečnega mesečnega dohodka, torej ne smejo dobivati več kot 7452 dinarjev mesečno.

V jutrišnji številki Dela bomo objavili dodatno razpisane kadrovske štipendije, urejene po občinah štipenditorjev in po poklicnih profilih. Prijave bo, treba poslati kadrovskim službam štipenditorjev najkasneje do 15. julija.

Absurdne ugotovitve

Uradna albanska agencija ATA posredovala »uradno« verzijo sobotnega bombaškega napada na jugoslovansko veleposlaništvo v Tirani

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Jugoslovanska javnost je včeraj izvedela, da so predvčerajšnim, v soboto okoli 20. ure, vrgli na poslopje jugoslovanskega veleposlaništva v Tirani dve bombi. Čas, ki so ga izbrali za to diverzijo, gotovo ni naključje. Tisti, ki se je odločil, da vrže bombi na jugoslovansko diplomatsko predstavništvo, je dobro vedel, da so bili takrat vsi Jugoslovani, zaposleni v Albaniji, na proslavi dneva mladosti.

V skladu z mednarodnimi zakoni je jugoslovanski veleposlanik v Albaniji o tem incidentu takoj obvestil zunanje ministrstvo države gostiteljice in zahteval pojasnilo za napad, ki težko krši nedotakljivost našega diplomatskega predstavništva. Hkrati je bil na albanskem veleposlaništvu v Beogradu vložen oster protest zaradi atentata na jugoslovansko veleposlaništvo v Tirani. Jugoslavija zahteva, naj albanska vlada odločno ukrepa, da bo našla in kaznovala krivce, naj zaščiti predstavništva in uradne predstavnike SFRJ ter jim zagotovi pogoje za normalno delo.

Uradna albanska agencija (ATA) pa je pozno sinoči posredovala popačeno verzijo tega dogodka. Kot trdi, so uradni albanski predstavniki in strokovnjaki prihiteli »takoj,« kar pa ni res, saj so potrebovali do jugoslovanskega veleposlaništva uro in pol od trenutka, ko so bili o incidentu obveščeni. V skladu s prizadevanji, da bi zanikala vsa prava dejstva, ATA poroča, da je pomočnik albanskega zunanjega ministra ocenil protest jugoslovanskega veleposlanika kot »nedopusten« ter ga vnaprej zavrnil, čeprav še ni imel v rokah niti poročila svojih »strokovnjakov«.

Uradno »poročilo«, ki ga posreduje ATA, trdi, da ne gre za bombe, temveč za nekakšne »posebne eksplozivne naboje«, ta eksploziv pa »ni bil postavljen zunaj«, temveč »ročno na kraju dogodka«, kar naj bi dalo, »po poročilu skupine strokovnjakov«, ki ga posreduje ATA, misliti, da je eksploziv podtaknil nekdo znotraj, se pravi, da so Jugoslovani sami nase metali bombe.

Takšne absurdne trditve albanskih »strokovnjakov« temeljijo na izjavah »ljudi iz službe, ki skrbi za varnost veleposlaništva, in ljudi, ki živijo tam blizu«. Te »zanesljive priče« albanskih preiskovalnih organov, citira ATA, »pravijo, da takrat, ko se je vse to zgodilo, niso blizu veleposlaništva videle nikogar«.

ATA poroča, da je pomočnik albanskega zunanjega ministra tudi po izsledkih »skupine strokovnjakov«, kot je storil že prej, zavrnil »neutemeljeno in neupravičeno« jugoslovanski protest, normalno zahtevo Jugoslavije, naj Albanija zaščiti življenja svojih državljanov, ki opravljajo v Tirani diplomatsko poslanstvo, pa označuje kot »nadaljevanje lažnih obtožb in izmišljotin, ki so delo raznih jugoslovanskih instanc«.

Tanjugova poročila o tem incidentu označuje ATA kot »tendenciozna«, kot »izkrivljanje dejstev«, »hrup« in »nadaljevanje jugoslovanske gonje proti Albaniji«.

Kaj pomenijo bombe v Tirani in uradno opravičevanje tega terorističnega napada na jugoslovansko diplomatsko predstavništvo? Ali namerava albanska vlada tako razvijati odnose med sosedama »na osnovah dobre sosedske politike«, kot zagotavlja agencija ATA, ki opravičuje tudi to težko protijugoslovansko provokacijo in diverzijo?

Jugoslavija bo tudi tokrat zahtevala, naj omogočijo normalno delovanje njenim diplomatskim in drugim predstavništvom povsod po svetu, tudi v Albaniji. Te pravice ji nihče ne more vzeti.

Takšne bombaške metode niso bile nikoli v korist sodelovanju, še zlasti ne med sosedi. Vsakomur, razen nosilcem te diverzije, je jasno, da je ta groba protijugoslovanska provokacija naperjena proti dobrim jugoslovansko-albanskim odnosom. Zato so tudi albanske besede o razvijanju dobrih sosedskih odnosov neiskrene, ker so izražene v zvezi z najbolj neposrednim vmešavanjem v jugoslovanske notranje zadeve in s terorističnimi napadi, kot je bil ta.

Jugoslavija se je vselej zavzemala za sodelovanje z vsemi državami, še posebej s svojimi sosedami, kar dokazuje s praktičnimi akcijami in s politiko. Tudi kar zadeva Albanijo, je bila Jugoslavija vedno pripravljena razvijati sodelovanje na že znanih načelih enakopravnosti, neodvisnosti, nevmešavanja, popolnega spoštovanja načel suverenosti in ozemeljske celovitosti.

Če Albanija to želi, potem mora vedeti, da tega nikoli ne bo dosegla z bombami in s tem, ko se uvršča med države, ki uporabljajo nasilje. Albanska vlada je zato odgovorna za vse posledice takšnega ravnanja, in to ne samo pred jugoslovanskimi narodi, temveč tudi pred narodom LSR Albanije.

Josip Vrhovec v Pekingu Danes obisk v Pjongjangu

Po uradnem in prijateljskem obisku v DLR Koreji tudi prijateljski obisk v LR Kitajski

PEKING, 25. maja (Tanjug) – Zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec je zvečer prispel v Peking, na poti iz Japonske v DLR Korejo. Na pekinškem letališču so ga sprejeli namestnik kitajskega zunanjega ministra Wang Youping in jugoslovanski veleposlanik v LR Kitajski Mirko Ostojić ter člani veleposlaništva. Zvezni sekretar gre jutri na uradni in prijateljski obisk v DLR Korejo, 29. maja pa se vrne na uradni prijateljski obisk v LR Kitajsko.

Namestnik kitajskega zunanjega ministra je Tanjugovemu dopisniku dejal, da bo Vrhovčev obisk na Kitajskem pomemben dogodek za obe državi. Poudaril je, da se vsestransko prijateljsko sodelovanje med državama, partijama in narodi zadnja leta nenehno poglablja. Obisk zveznega sekretarja, pogovori in izmenjava mnenj o vprašanjih, ki so v skupnem interesu, bodo vsekakor na novo prispevali k poglobitvi prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Kitajsko, je menil Wang Youping. Izrazil je obžalovanje, da ne more biti podpredsednik vlade in zunanji minister Huang Hua gostitelj Josipa Vrhovca, kot je bilo sprva objavljeno, ker mu je to preprečila bolezen.

Gostitelj zveznega sekretarja bo v Pekingu Ji Pengfei, podpredsednik vlade in predsednik komisije CK KP Kitajske za mednarodne stike. Kot je pričakovati, bodo med razgovori izmenjali mnenja o poglabljanju dvostranskega sodelovanja, ki na vseh področjih nenehno napreduje, čeprav bi na gospodarskem področju potrebovali novih spodbud. Govorili bodo tudi o mednarodnih vprašanjih, o krizninh žariščih in poteh, po katerih naj bi krize miroljubno razrešili, pa tudi o možnostih za boljše ozračje v mednarodnih odnosih in za novo pravičnejšo mednarodno gospodarsko ureditev. (Skupno japonsko-jugoslovansko sporočilo objavljamo na 3. strani).

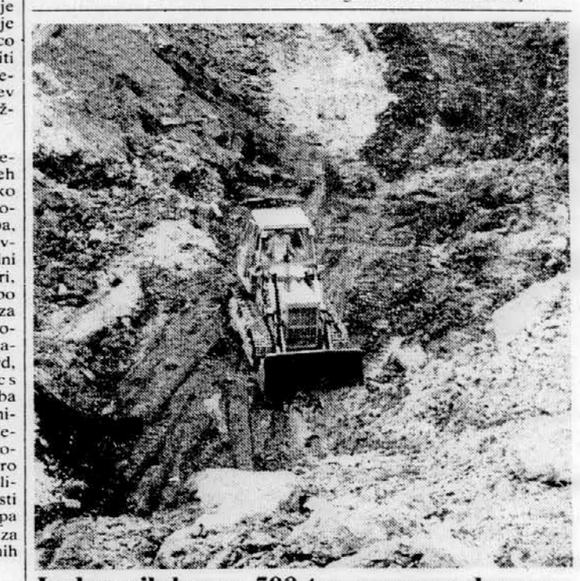

Iz dnevnih kopov 500 ton premoga dnevno

TRBOVLJE, 25. maja – Dnevna kopa Retje in Ojstro v Zasavju sta ponovno oživela. Odvozne poti so po dolgi zimi uredili in zdaj po njih vsak dan odpeljejo 500 ton premoga v trboveljsko separacijo, od tam pa naravnost v termoelektrarno. Raziskave so pokazale, da bi lahko odprli še tretji dnevni kop Lakonca, kjer čaka okrog 500 tisoč ton premoga. Ta bi bil primeren tudi za ogrevanje, a kaj ko trboveljski premogovniki nimajo denarja, da bi začeli odkopavati že letos. (Foto: Sveto Busić)

OPEC: podražitev nafte zdaj še ne pride v poštev

Za zaprtimi vrati zaseda 13 »naftnih« ministrov držav proizvajalk in izvoznic nafte (OPEC)

OD NAŠEGA SODELAVCA

ŽENEVA, 25. maja – Danes se je v Ženevi začel 60. redni sestanek ministrov OPEC, ki zajema 13 držav Bližnjega vzhoda, Afrike, Azije in Latinske Amerike; srečanje je steklo za skoraj hermetično zaprtimi vrati. Bistven cilj sestanka je ugotoviti, kaj je mogoče storiti, da bi se okrepila enotnost organizacije, ki se je močno omajala zaradi zelo nasprotnih stališč in gledanj na urejanje najpomembnejših problemov, med katerimi so na prvem mestu količina proizvodnje in cene nafte.

Prvi vzrok nesporazumov je položaj na svetovnem trgu, ki ni prav nič naklonjen stališčem »radikalnih« v okviru OPEC, zlasti, ker nafta obilno doteka iz saudskih virov, s čimer so hudo nezadovoljni mali proizvajalci, ki ne morejo prodati svoje nafte, vsaj ne za toliko, kot bi radi.

Drugi kamen spotike je precejšnja razlika pri uradnih cenah, ki se sučejo med 36 in 41 dolarji za sod, glede na kakovost: Saudska Arabija prodaja svojo nafto za 32 dolarjev ceneje, kot znašajo uradne cene OPEC. Poleg tega so nekatere proizvajalke prisiljene prodajati nafto še ceneje.

Kot je rekel predsednik konference OPEC, indonezijski minister za rudarstvo in energetiko Subroto, se bo konferenca ubadala z zelo zapletenim položajem. Dejal je, da vsekakor podražitev nafte skorajda ne pride v poštev.

(Več na 5. strani).

BORKO STOSIĆ

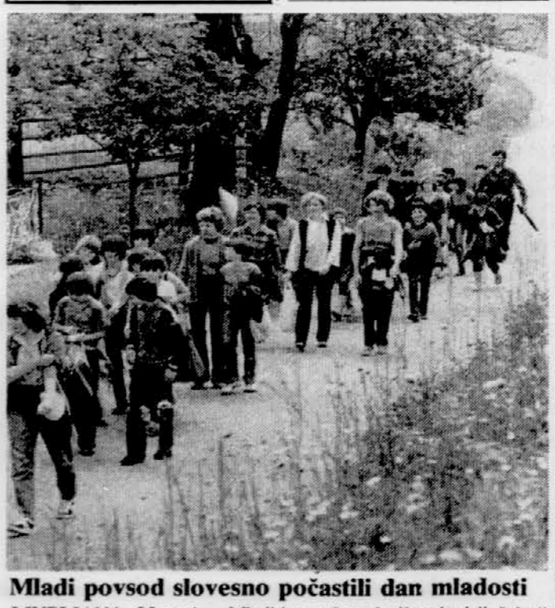

Mladi povsod slovesno počastili dan mladosti

LJUBLJANA, 25. maja – Mladi iz vse Jugoslavije, pionirji, šolarji, pripadniki JLA, so slovesno proslavili svoj praznik. Ob dnevu mladosti so se povsod vrstile številne kulturne in športne prireditve, obiski spomenikov NOB, srečanja z nekdanjimi borci in revolucionarji, najbolj pa so si današnji praznik brškone zapomnili pionirji, ki so jih danes sprejeli v mladinsko organizacijo. Ponekod so ob dnevu mladosti odprli tudi nove šole in gospodarske objekte. Šolarji iz osnovne šole Tineta Rožanca v Pirničah (na sliki) so za dan mladosti pripravili pohod na Goričane. Več na 2. strani. (Foto: Marjan Zaplatil).

Vreme danes

Zahodno Evropo, Pirenejski polotok in del Alp je danes zajel val vlažnega ciklonskega zraka, ki prinaša s seboj oblačno vreme z dežjem in kratkotrajnimi plohami. Tako je danes deževalo v Franciji in v zahodnih Alpah.

V večjem delu Jugoslavije je danes prevladovalo sončno vreme, le v Makedoniji in Sloveniji, kjer smo imeli popoldne tudi nekaj dežja, je bilo oblačno. Za jutri napovedujejo toplejše in v glavnem suho vreme v večjem delu države.

V Primorju bo pihal jugo, v Podonavju pa jugovzhodni veter. Najvišje dnevne temperature bodo v Sloveniji do 20 stopinj; v drugih krajih pa do 25 stopinj Celzija.

Ljubljanska Madame Butterfly

Na ljubljanskem opernem odru so le teden dni po mariborski premieri uprizorili znano Puccinijevo delo Madame Butterfly. S predstavo je dirigent Vladimir Kobler proslavil tridesetletnico svojega umetniškega dela. Koblerjeva taktirka je bila, kot ugotavlja kritik Pavel Mihelčič, izredno natančna, sugestivna in z velikim muzikalnim posluhom je vodila tako pevce kot orkester in zbor.

Stran 8

Danes začetek košarkarskega EP

V Havirovu in Bratislavi se bo danes začelo 22. evropsko prvenstvo v košarki, na katerem sodeluje dvanajst najboljših ekip, naslov pa brani Sovjetska zveza. V skupini B, ki igra v Havirovu, se bo že v prvem kolu Jugoslavije drevi ob 19. uri pomerila z Italijo, ki se zlasti po olimpijskih igrah v Moskvi prizadeva, da bi se oddolžila našim za poraz.

Stran 11

Kako se kali jeklo

»Tovariši me cenijo in delijo z mano uspehe. Tako ravna tudi del vodilnih. Če pa mislite, da sem deležen ugodnosti, se motite. Take reči so prihranjene za nogometaše in boksarje. Pa vzemimo prve. Štejejo jih med zaposlene, čeprav jih ni nikoli na delo. Ampak ta dežela ne živi od nogometa, temveč od delavskih rok,« pravi Vojislav Živković, dvakratni zmagovalec na tekmovanju kovačev iz vse Jugoslavije.

Stran 13

Talci turškega DC-9 rešeni

Potniki so sami premagali dva turška ugrabitelja – Ranjeni med streljanjem

SOFIJA, ANKARA, 25. maja (Tanjug, UPI) – Po dveh dneh nejasnosti so iz ugrabljenega letala »DC-9« turška letalske družbe osvobodili 95 potnikov, ko so z lastno akcijo obvladali ugrabitelja ter ju predali bolgarskim varnostnim organom. Med streljanjem, do katerega je prišlo v letalu, je bilo več potnikov lažje ranjenih, eden od ugrabiteljev pa je bil težje ranjen.

Ugrabitelji turškega letala so predvčerajšnjim prisilili pilota, da se je spustil na bolgarsko letališče v mestu Burgasu. Zahtevali so, da izpustijo iz turških zaporov 47 njihovih somišljenikov ter da jim izplačajo pol milijona dolarjev.

Turška vlada je zavrnila zahteve ugrabiteljev ter zahtevala od bolgarske vlade, da ne dovoli odhoda letala z njenega ozemlja, oziroma da ji vrne letalo, potnike in člane posadke.

Med talci so bili poleg turških tudi japonski in ameriški državljani.

S TELEPRINTERJA

Zeniški plavž spet dela

ZENICA, 25. maja (Tanjug) – Iz četrtega plavža v zeniški železarni je danes spet pritekel grodelj. Pred petimi dnevi so namreč plavž »ustavili« zaradi popravila spremljajočih naprav. Zato je bila proizvodnja surovega železa v tem času manjša za 13 tisoč ton. Takoimenovani »vroči remont« – v tem času plavža namreč niso ugasnili – je popolnoma uspel. Opravilo ga je okrog 600 strojnikov, elektrikarjev in drugih strokovnjakov železarne ter nekaterih delovnih organizacij.

V BiH več delovnih mest

SARAJEVO, 25. maja (Tanjug) – V SR Bosni in Hercegovini je danes zaposlenih rekordno število ljudi. Po najnovejših podatkih republiškega zavoda za statistiko jih je bilo februarja 830.400, kar je za 28.400 ali 3,5 odstotka več kot v istem lanskem mesecu.

Slovenski čebelarji na Koroškem so slavili

CELOVEC, 25. maja (Sindok) – Slovenski čebelarji v Šmihelu nad Pliberkom so v nedeljo praznovali 60-letnico svojega društva. Nad proslavo so pokroviteljstvo prevzeli koroški deželni glavar Wagner, generalni konzulat SFRJ v Celovcu, pliberški župan Franc Mikusch, Matevž Grilc in Feliks Wieser.

Občni zbor kluba prijateljev lova

CELOVEC, 25. maja (Sindok) – Slovenski lovci sicer nimajo lastnega lovišča, temveč se vključujejo v lokalne lovske družine, kljub temu pa združeni v klubu prijateljev lova že skoraj dve desetletji opravljajo pomembno poslanstvo. Poleg združevanja lovcev slovenske narodnosti na Koroškem – trenutno ima klub 109 članov – je pomemben dejavnik tudi pri sodelovanju lovcev čez mejo. Pomemben delež ima pri dobrih stikih med lovskima zvezama na Koroškem in v Sloveniji, na svojem terenu pa si prizadeva tudi za enakopravnost slovenske narodnostne skupnosti.

Na občnem zboru minulo nedeljo v kulturnem domu na Radišah so tako lahko naredili ugoden obračun delovanja v zadnjem obdobju. Za predsednika so ponovno izvolili Mirka Kumra, potrdili so tudi tajnika Mirka Keliha. V razpravi so posebno poudarili pomen sodelovanja čez mejo, katere vidni rezultat je skupna koroško-slovenska gojitvena skupnost za srnjad, dali pa so tudi pobudo, da bi glasilo koroške lovske zveze objavljalo članke tudi v slovenščini.

»Kamen-marmor-granit« v Sarajevu

SARAJEVO, 25. maja – Danes je bila v sarajevski Skenderiji otvoritev petega mednarodnega sejma »Kamen-marmor-granit«, v okviru katerega je tudi razstava gradbenih materialov, keramike in gradbene opreme. Na sejemski prireditvi, ki bo trajala do 29. maja, letos sodeluje skoraj celotna jugoslovanska proizvodnja arhitektonskega in okrasnega kamenja, keramike, gradbene opreme, medtem ko je delež tujih razstavljalcev skromnejši. Vsega skupaj se na okrog 7 tisoč metrih razstavne površine predstavlja 120 razstavljalcev. Nekateri od njih bodo na sejmu pripravili strokovna predavanja, s katerimi žele pobliže predstaviti svoje proizvodne programe. (M. V.)

Republiško srečanje bodočih trgovcev

MURSKA SOBOTA, 25. maja – V organizaciji soboškega blagovnega centra je bilo danes šesto republiško tekmovanje centrov za blagovni promet. Udeležilo se ga je 96 tekmovalcev iz Maribora, Brežic, Kranja, Ptuja, Slovenjgradca in Murske Sobote. V osmih strokovnih skupinah so bili najboljši bodoči trgovci iz Maribora pred Mursko Soboto in Celjem. Tekmovalci so se pomerili tudi v aranžiranju izložb. (I. G.)

Na Hrvaškem redijo za 15 odstotkov več svinj

ZAGREB, 25. maja (Tanjug) – Po najnovejših podatkih republiškega zavoda za statistiko SR Hrvaške se je število svinj v tej republiki v primerjavi z izvedenimi anketami na začetku tega leta povečalo za 15 odstotkov. Dejansko število je po popisu 1.497.006, predvidevali pa so, da jih je 1.305.000. V tej republiki je tudi konj 6,6 odstotka več, kot so predvidevali: namesto 96.000 jih je 101.456.

Pogodbe za celoten letošnji izvoz oblačil

PIROT, 25. maja (Tanjug) – Industrija oblačil »Prvi maj« v Pirotu je v preteklih štirih mesecih letošnjega leta prodala Sovjetski zvezi, Iraku, ZRN, Avstriji, Franciji in Nizozemski 68 tisoč različnih oblačilnih kompletov v vrednosti 70 milijonov dinarjev, s čimer je za sto odstotkov presegla lanski izvoz v istem obdobju. Vse pozornosti je vreden tudi podatek, da je pirotski »Prvi maj« za vso letošnjo načrtovano proizvodnjo, namenjeno tujemu trgu v vrednosti 190 milijonov dinarjev, že sklenil pogodbe. Razen tega obstajajo izredno dobri izgledi, da bodo tudi letošnji izvozni načrt znatno presegli.

Cene mesa vplivajo na manjši odkup mleka

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Kljub drugačnim pričakovanjem je odkup mleka v prvih letošnjih mesecih manjši kot v enakem lanskem obdobju. Po podatkih poslovne skupnosti za industrijsko predelavo mleka Mlekosim v Beogradu so namreč v prvih štirih letošnjih mesecih mlekarne prevzele približno 520 milijonov litrov mleka, kar je približno 10 odstotkov manj kot v enakem obdobju lani. Do tega naj bi prišlo predvsem zaradi velikih razlik med odkupnimi cenami svežega mleka in cenami mesa, ki veljajo na prostem trgu. Kot kaže, bo morala ta industrija pomanjkanje osnovnih surovin spet reševati z višjimi odkupnimi cenami mleka.

Velika plaketa službi posebnih vozil

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Armadni general Nikola Ljubičić je kolektivu službe posebnih vozil pri Jugoslovanskih železnicah podelil veliko plaketo oboroženih sil SFRJ. To je znak priznanja za uspešno opravljanje nalog pri predsedniku Titu. Polnih 35 let je bil modri vlak Titova potujoča rezidenca med jugoslovanskimi mesti; v njem je imel pomembne sestanke in pogovore ter pripravljal številne govore.

Rdeči križ zbira oblačila

LJUBLJANA, 25. maja – RKS organizirav četrtek, 28. maja 1981 že štirinajsto zaporedno akcijo zbiranje oblačil, obutve, posteljnine in pohištva. Tudi letos bo akcija potekala hkrati po vsej Sloveniji in bodo darovane predmete aktivisti RK pobirali od 17. do 19. ure.

Lani so občani in delovni ljudje v SR Sloveniji oddali RKS okoli 325.000 kg raznega blaga. To je bilo potem razdeljeno družinam in posameznikom, katerim je taka pomoč še potrebna. Del pa so ga organizacije RKS shranile za pomoč ob naravnih in drugih nesrečah.

Ko boste letos pripravljali blago, ki ga ne potrebujete več, vas prosimo, da posebno pozornost posvetite odbiranju otroških in moških oblačilnih predmetov, perila in posteljnine ter šotorov. Če pa nameravate oddati pohištvo in bivalne prikolice vas prosimo, da to poprej sporočite občinskemu odboru RKS.

Hkrati vam sporočamo, da ob tej priliki lahko oddate vse neuporabne tekstilne predmete.

Vse odbrane uporabne in neuporabne predmete zvežite v svežnje, na katerih vidno označite ali vsebujejo uporabno ali neuporabno blago. Svežnje nato oddajte pred vhodna vrata na ulico ali predajte na zbirno mesto v vaši krajevni skupnosti v četrtek, 28. maja 1981 do 17. ure.

Vabimo vas, da v tej akciji po svojih močeh sodelujete!

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

rašica

»RAŠICA«, tovarna pletenin
n. sol. o. Ljubljana
Zg. Gameljne 20

Delavski svet TOZD Rašicacommerce Zg. Gameljne 20 in delavski svet TOZD Konfekcija Vitava Šentvid pri Stični razpisujeta

LICITACIJO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. ponovno – starega obrata Šentvid pri Stični, parc. št. 75/2, vrt v izmeri 244 m^2 in parc. št. 76, hiša in dvorišče v izmeri 271 m^2 K. O. Šentvid pri Stični, za izklicno ceno 193.000 din
2. lesene ute 28 × 14 m, ki je v DO »RAŠICA« Zg. Gameljne 20, za izklicno ceno 60.000 din

Licitacija bo v sredo, 3. 6. 1981, ob 12. uri v prostorih DO »RAŠICA«, Zg. Gameljne 20
Ogled nepremičnin bo v torek, 2. 6. 1981, od 10.–13. ure.
Varščino v znesku 10.000 din plačajo kupci pred pričetkom licitacije.

26-4491

V Sarajevu so odkrili spomenik Titu

Na slovesnosti je zbranim govoril generalpodpolkovnik Josif Kostovski

SARAJEVO, 25. maja (Tanjug) – V sarajevski vojašnici »Maršal Tito« je danes, ob najvišjih vojaških časteh, predstavnik zveznega sekretariata za ljudsko obrambo, generalpodpolkovnik Josif Kostovski odkril spomenik predsednika SFRJ in vrhovnega komandanta oboroženih sil, maršala Jugoslavije Josipa Broza – Tita. S slovesnosti, ki sta ji prisostvovali tudi delegaciji SR BiH in mesta Sarajevo, so poslali pozdravni brzojavki predsedstvoma SFRJ in CK ZKJ.

Slovesnost, na kateri je sodelovalo več tisoč pionirjev in mladincev sarajevskih šol, občani in delavci, vojaki in visoki starešine JLA, se je začela z raportom, sprejemom in pozdravom vojaški zastavi in z jugoslovansko himno.

Kostovski je v svojem govoru rekel, da je Titov spomenik namenjen vsem ljudem, ki so jim pri srcu svoboda, bratstvo in enotnost.

Vsem proslavam je bila skupna misel: »Tudi po Titu – Tito«

Ob dnevu mladosti so v mladinsko organizacijo sprejeli več tisoč pionirjev – Dolge vrste mladih pred Hišo cvetja – Skupne prireditve s pripadniki JLA – Na Ravnah razstava »Boj, delo, sadovi« – Nova šola v Kopru

LJUBLJANA, BEOGRAD, 25. maja – Mladi iz vseh republik in pokrajin so danes slovesno proslavili svoj praznik – dan mladosti. V prazničnem vzdušju so minile številne kulturne in športne prireditve, srečanja z borci, obiski zgodovinskih obeležij, sprejemi pionirjev v mladinsko organizacijo, vse slovesnosti pa je prevevala skupna misel: nadaljevati delo, ki ga je začel veliki prijatelj mladih – tovariš Tito.

Mladi so ponekod svoj praznik proslavljali skupaj s pripadniki JLA. V Novem mestu so bili mladi gostje vojakov iz vojašnice Milana Majcna. Ogledali so si orožje in skupaj pripravili bogat kulturni program. V občini so v ZSMS sprejeli 1100 pionirjev. Šole so obiskali tudi revolucionarji. Mladi iz gostinskega šolskega centra so se pogovarjali z Maro Rupenovo.

V Mariboru so osrednjo prireditev pripravili v vojašnici Franca Rozmana-Staneta. V programu so sodelovale dramske, plesne, ritmične in folklorne skupine, pripadniki JLA, učenci osnovnih in srednjih šol. Dopoldne so v vojašnici odprli razstavo vojaške tehnike in orožja ter nagradili najboljše športnike in mlade kulturne ustvarjalce.

Dan mladosti so slovesno praznovali tudi na Koroškem. Mladi teritorialci so bili dva dni na pohodu po poteh revolucije. V Dravogradu so pripravili telo-

● BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Na ploščadi pred Muzejem 25. maja so se že zgodaj davi začeli zbirati pionirji, mladinci, vojaki iz vseh krajev naše domovine. V dolgi koloni so bili udeleženci pohoda »Bratstvo in enotnost« iz Titovih Užic, pionirčki iz Koprivnice, udeleženci pionirskega pohoda »Po Titovem rojstnem kraju«... Kolona je zastala samo za trenutek – ko so na grob tovariša Tita položili cvetje njegova soproga Jovanka in sinova Žarko in Mišo. Na Titov grob je venec položila tudi delegacija ZSMJ, ki jo je vodil predsednik Miodrag Vuković. Nekaj pred 11. uro so Hišo cvetja obiskali udeleženci večerne slovesnosti na štadionu JLA. V njihovem imenu je venec na Titov grob položila 11-članska delegacija mladih iz vseh mest, ki sodelujejo na prireditvi.

vadno akademijo. Na Ravnah so danes odprli likovno razstavo »Boj, delo , sadovi«, slovesnost pod tem geslom pa so imeli tudi na šoli Koroških jeklarjev v krajevni skupnosti Javornik.

Učilnice v konjiški, šentjurski in šmarski občini so bile danes prazne. Otroški živžav se je preselil na igrišča, v naravo. Ponekod so pionirje sprejeli v mladinsko organizacijo. Skoraj 50-članska delegacija šentjurske mladine je odpotovala v Beograd, kjer se je danes v Hiši cvetja poklonila spominu na tovariša Tita.

V ptujski, ormoški in bistriški občini so danes pripravili številne prireditve, današnji praznik pa bo najdlje ostal v spominu tistim, ki so jih sprejeli v ZSMS. Osrednja slovesnost v Ptuju je bila v vojašnici Dušana Kvedra. V krajevni skupnosti Olga Meglič so odprli novo športno igrišče. Denar zanj so prispevali občani s samoprispevkom, krajevna skupnost, osnovna šola Olga Meglič in občinska TKS. Osrednji dogodek v ormoški občini je bilo mladinsko zborovanje v mestni Grapi.

Nič manj slovesno ni bilo v Pomurju. Športniki, člani marksističnih krožkov in krožkov OZN so pripravili številna srečanja, na literarnih večerih pa so svoja dela predstavili mladi pesniki. V mladinsko organizacijo so sprejeli več kot 1500 pionirjev. V soboški občini so podelili priznanja mladinskim mentorjem in najboljšim mladincem. Posebno priznanje je prejela tudi občinska konferenca ZSM iz pobratenega Paraćina.

V Semedeli so novo osnovno šolo poimenovali po revolucionarju Antonu Ukmarju. To je bila osrednja slovesnost ob dnevu mladosti na obalno-kraški regiji. Okoli sto učencev je z barvicami poslikalo pločnik, ki vodi do šole. Osnovno šolo so zgradili z denarjem iz samoprispevka občanov. Slovesno je bilo tudi na drugih šolah na tem območju.

V Idriji so osrednjo proslavo pripravili na štadionu, kjer so nastopili pevci enajstih zborov iz vse občine. Ob zvokih pihalnega in zabavnega orkestra rudarjev in velikega idrijskega plesnega orkestra so zaplesali malčki iz vrtcev, osnovnošolci in dijaki srednjih šol. V Idriji so pripravili tudi štafetni tek po ulicah.

V Kočevju so osrednjo slovesnost pripravili v Šeškovem domu. V mladinsko organizacijo so sprejeli 180 pionirjev. Gimnazijske proslave so se udeležili tudi pripadniki JLA iz vojašnice Mirka Bračiča v Ribnici. Trebanjci so pionirje v ZSMS sprejeli na Kremenjeku, kjer je bil med NOB nekaj časa sedež II. grupe odredov. Hkrati so v Rdeči križ sprejeli 300 mladih.

● PRIŠTINA, 25. maja (Tanjug) – V mladinskem domu »Boro in Ramiz« so sinoči pripravili prireditev »Pesem mladosti 81«. S tem so mladi s Kosova počastili dan mladosti. Osrednjo točko programa je predstavljal festival revolucionarnih pesmi. Izvedli so 18 skladb mladih kosovskih glasbenikov. Na slovesnosti so podelili tudi plakete »Boro in Ramiz«, najvišja priznanja, ki jih podeljuje pokrajinska konferenca ZSM Kosova najbolj aktivnim mladinskim organizacijam in posameznikom v pokrajini.

Slovesnosti so se vrstile tudi drugod po državi. V Beogradu je predsednik zvezne konference SZDLJ Todo Kurtović sprejel delegacijo Zveze pionirjev Jugoslavije, udeležence pohoda »Po Titovem rojstnem kraju.« Tradicionalnega sprejema v Palači federacije so se udeležili tudi Vidoje Žarković, Dobroslav Ćulafić, Branko Mikulić, Hamdija Pozderac, Kolj Shiroka in drugi. »Tudi brez Tita smo Titova Jugoslavija. Trdno vztrajajte na poti, ki nam jo je zarisal tovariš Tito,« je med drugim pionirjem dejal Todo Kurtović.

V Makedoniji je bila osrednja slovesnost v domu JLA v Skopju, kjer so predstavili knjigo »Zaobljube vrhovnemu komandantu,« ki jo je izdala Narodna armija. O pomenu knjige je govoril poveljnik skopskega armadnega območja generalpodpolkovnik

● TJENTIŠTE, 25. maja (Tanjug) – Več tisoč mladincev in mladink je danes, za dan mladosti, obiskalo legendarno Sutjesko in se poklonilo spominu borcev, padlih v 5. sovražni ofenzivi. V dolini herojev je bilo tudi 1200 srednješolcev iz Goražda. Ob tej priložnosti so 30 mladim podelili knjižice ZK.

Lambe Mihajlovski. V knjigi so zapisane misli več kot 170.000 pripadnikov JLA. V Bitoli so odprli novo avtobusno postajo, v Kavadarcih pa nov 250 metrov dolg most.

Osrednja misel, ki je prevevala proslave dneva mladosti v Črni gori, je bila: »Tudi po Titu – Tito«. Še posebej slovesno je bilo pred spomenikom partizanu – borcu na Gorici v Titogradu, kjer so v mladinsko organizacijo sprejeli blizu 3000 pionirjev.

● MOSTAR, 25. maja (Tanjug) – V počastitev dneva mladosti so danes v Mostarju odprli novo Energoinvestovo elektrolizo aluminija, ki pomeni veliko delovno zmago tega kolektiva. Mostarska tovarna aluminija bo letno proizvedla 92.000 ton primarnega aluminija in 45.000 ton anod. Vrednost izdelkov bo letno znašala blizu 5 milijard dinarjev. Za proizvodnjo bo tovarna na leto potrebovala 1,45 milijarde kilovatnih ur električne energije.

V Sremski Mitrovici se je danes začelo prvo srečanje pionirjev samoupravljalcev, ki poteka pod geslom »Učimo se o samoupravljanju«. Pionirji bodo s prireditve poslali svoje sporočilo 3. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije. V Vojvodini sta te dni izšli dve knjigi, posvečeni mladini in SKOJ Vojvodine. Avtor knjige »Boj SKOJ v Vojvodini« je Stevan Doronjski. V okviru zbirke »Vojvodina v boju« je pred dnevom mladosti izšla tudi knjiga »Vojvodinska mladina v vojni in revoluciji 1941–1945«, ki je svojevrsten dokument za današnje in jutrišnje generacije mladih.

DOPISNIKI DELA IN TANJUG

Dan mladosti so proslavili tudi Jugoslovani v tujini

Največji prireditvi sta bili v Münchnu in Frankfurtu v ZRN – Številne proslave tudi v Avstraliji

MÜNCHEN, FRANKFURT, 25. maja – Okoli 27 tisoč ljudi se je v soboto udeležilo velike proslave v počastitev dneva mladosti, ki jo je s sodelovanjem številnih klubov in društev na južnem Bavarskem, med drugim tudi slovenskih, organizirala Skupnost združenj jugoslovanskih državljanov v Münchnu.

Prireditev je z naslovom »Tito, mladost, prijateljstvo, mir« prikazala del dejavnosti društev in izpričala občutek pripadnosti Jugoslaviji, ki je dolga leta življenja na tujem niso zmanjšala. 51 klubov je po svojih močeh sodelovalo o programu, med njimi tudi mladinci, ki so se udeležili mladinskih delovnih brigad. Okoli 900 mladih Jugoslovanov je izvajalo množično vajo, ki so jo ob velikih težavah pri sodelovanju med seboj oddaljenih klubov vadili nekaj mesecev. Manifestacijo privrženosti Jugoslovanov na začasnem delu v tujini Jugoslaviji so predstavniki mesta Münchna pozdravili kot ustrezno obliko spoznavanja s kulturo, tradicijami in občutjem Jugoslovanov. V obsežnem kulturnem in športnem programu so nastopale folklorne skupine, pevci narodne in zabavne glasbe, raznovrstnost prijetnega ozračja, ki se je prelilo v ljudsko veselje, sta dopolnili še dve nogometni tekmi.

Skupnost združenj jugoslovanskih državljanov na območju zveznih dežel Hessen, Porenje-Pfalz in Posarje pa je v nedeljo na frankfurtskem štadionu pripravilo drugo množično prireditev v počastitev dneva mladosti. Več kot 30 tisoč ljudi je spremljalo večurni program, v katerem je sodelovalo 2200 udeležencev. Samo če poznamo razdrobljenost Jugoslovanov na tem področju, si lahko v celoti predstavljamo stopnjo prizadevnosti mladine in njihovih staršev, ki so sodelovali v skupni predstavi.

Prireditev v Frankfurtu je pomenila hkrati tudi svečano praznovanje desete obletnice delovanja predhodnika današnje skupnosti, tedanjega kulturno-izobraževalnega centra za Jugoslovane. Obsežni program so si organizatorji zamislili tako, da je prikazal rast in širjenje oblik dela, kar pomeni tudi utrjevanje vezi z domovino.

V Zahodnem Berlinu so naša društva pripravila prireditev v eni izmed večjih mestnih dvoran. Prireditve se je udeležilo več kot dva tisoč naših državljanov in nemških gostov.

Slovesno so dan mladosti proslavili tudi naši delavci v drugih evropskih državah. Na Švedskem so bile proslave slovesnejše in številčnejše kot kdajkoli prej, saj so jih pripravili v vseh 120 klubih, kolikor jih je v tej skandinavski deželi. V mnogih klubih so ob tej priložnosti odprli razstave o Jugoslaviji ter o življenju in delu tovariša Tita.

Podobno je bilo tudi v deželah Beneluksa, kjer so naši državljani pripravili številna srečanja, kulturne in športne prireditve. Tako se je na tradicionalnem srečanju »Bratstva in enotnosti« v Liegu zbralo trideset športnih ekip jugoslovanskih društev, v Rotterdamu pa je bila velika kulturno-zabavna prireditev, ki se je je udeležilo več kot dva tisoč naših delavcev.

V Parizu in njegovi okolici je bilo več srečanj in prireditev za naše državljane. V Versaillesu so se zbrali številni Jugoslovani in s pesmijo proslavili praznik. Zbranim je spregovoril veleposlanik Dušan Popovski.

Dan mladosti so praznovali tudi v Pragi, kjer so imeli naši državljani slovesno srečanje. Kulturne in športne prireditve so pripravili v Češki Lipi, kjer več jugoslovanskih podjetij gradi gospodarske objekte.

Praznovanje dneva mladosti je seglo tudi prek oceana. V Melbourneu so naša izseljenska društva pripravila skupno proslavo z bogatim kulturno-umetniškim programom. Raznovrstne prireditve in proslave so organizirali tudi v Sydneyu, Canberri in drugih večjih in manjših krajih v Avstraliji.

MOJCA DRČAR-MURKO IN TANJUG

Na družbenih farmah molzejo primanjkljaj

Prvič po sedmih letih manjša prireja mleka – Višje cene niso izhod za pokritje primanjkljaja

LJUBLJANA, 25. maja – Težave v prireji mesa in mleka bi morali odpravljati istočasno, saj gre za isto področje kmetijstva. Tako pa enkrat spodbujamo prirejo mesa, drugič mleka, tretjič pa pridelavo koruze ali pšenice. S tem pa samo begamo kmete, da se ne morejo odločiti za eno ali drugo dejavnost. Zato ni nič čudnega, da vedno česa primanjkuje, so na današnji seji menili člani izvršilnega odbora Živinorejske poslovne skupnosti Slovenije, ko so med drugim obravnavali težak položaj mlečnih farm.

Na teh farmah namreč menijo, da bodo imeli letos pri vsakem namolženem litru mleka 3,15 dinarja izgube, predvsem zaradi velikih podražitev krme in povišanja drugih materialnih stroškov. Posebna delovna skupina je zato pripravila predlog, po katerem naj bi primanjkljaj nadomestili z denarjem občinskih skupščin, mlekarn in rizične rezerve živinorejske poslovne skupnosti. Jeseni pa bi morali, kot meni skupina, tako ali tako povečati odkupne cene mleka, kajti v Sloveniji je letos prvič v zadnjih sedmih letih prireja mleka upadla in nič ne kaže, da bo dosegla lansko raven.

Člani odbora so menili, da bi morali prirejo mleka urejati enotno v vsej republiki; enako pa bi morali spodbujati tako družbeno kot zasebno prirejo. Družbene farme so sicer ustanovljene predvsem zato, da ustaljeno preskrbujejo mlekarne, vendar je njihov delež v prireji sorazmerno majhen, saj na primer dajo v Pomurju zasebne kmetije na trg kar 95 odstotkov vsega mleka. Ker zaenkrat ne bi kazalo povečevati cen mleka, so člani odbora predlagali, naj posebna delovna skupina še enkrat prouči predlog. Denar za pokritje izgub naj bi poiskali predvsem v tesnejšem sodelovanju z mlekarnami in potrošniškimi središči, nekaj izgub pa bi bilo mogoče pokriti tudi z boljšim poslovanjem teh farm, saj težav v prireji mleka ni mogoče vedno reševati le s povečevanjem njegove cene.

IZTOK RAZDRIH

Premalo lastnih rešitev

Tekstilna, konfekcijska in usnjarska industrija je v primerjavi z ostalim gospodarstvom v prvem četrtletju dosegla dobre izvozne rezultate

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 25. maja – Predstavniki večjih izvoznikov iz tekstilne, konfekcijske in usnjarske industrije so danes v Gospodarski zbornici Jugoslavije razpravljali o tem, kako bi letos povečali izvoz. Ponavadi so takšna posvetovanja z gospodarskimi panogami, ki lahko dvignejo ves jugoslovanski izvoz.

V primerjavi z drugim gospodarstvom beležijo te panoge v prvem četrtletju dobre izvozne rezultate. Izvoz tekstilne in konfekcijske industrije se je na primer realno povečal za 9 odstotkov. Kar zadeva izvažanje v razvite zahodne države, rezultati, žal, niso tako ugodni. Na tem trgu stagnira tudi izvoz obutve, ki je odvisen predvsem od surovin in reprodukcijskih materialov. Brez dodatnih deviz ta panoga ne bo mogla uvoziti toliko surovin, kot jih potrebuje. Poleg tega finalisti vse pogosteje opozarjajo na monopolistično obnašanje pri prodaji domačih surovih kož, katerih cene se vrtoglavo vzpenjajo. Očitno je, da se finalisti in domači proizvajalci surovin prepočasi dogovarjajo in na prste bi lahko prešteli primere pravega združevanja dela in sredstev ter združevanja deviz (še zlasti ne prek republiških meja), da bi se gospodarstvo lažje oskrbelo s surovinami in reprodukcijskim materialom.

Tudi danes je bilo slišati precej že znanih pripomb na račun manjše dohodkovne motiviranosti za izvoz, zlasti v zahodne države (nasprotno, izvažajo z izgubami), tu pa so še težave, ko se je treba oskrbeti z reprodukcijskim materialom, pa neustrezna podpora temu tradicionalnemu izvozu, počasno sprejemanje potrebnih sklepov, pri čemer ostane mnenje združenega dela skoraj dosledno ob strani. Predstavnik Mure je poudaril, da je minilo že pol leta, pa na področju večje podpore izvozu ni bilo storjenega še nič konkretnega.

Delovne organizacije še danes ne vedo, kakšni ukrepi bodo uvedeni za leto 1981, sklepajo pa že sporazume za prihodnje leto. Čeprav ta kolektiv že od lani veliko izvaža na konvertibilno področje, ni mogel uvoziti niti enega stroja, da bi si lahko posodobil opremo. Tako hudo je že, da se bodo morali zaradi tega odpovedati nekaterim izvoznim poslom. Pri tem pa vemo, da smo uvozili več opreme, kot smo za letos načrtovali, zato se upravičeno vsiljuje vprašanje, katere panoge so to bile, pa tudi za kakšen razvoj in kakšne izvozne načrte so to opremo uvažale. Kot je bilo danes poudarjeno, bi morali možnosti za večjo podporo izvozu, zlasti na konvertibilno področje, čeprav samo omejene, izkoristiti za pospeševanje izvoza izdelkov z višjo stopnjo obdelave.

Prodoru na sektorju opreme se je pridružil tudi malo večji uvoz surovin in reprodukcijskega materiala, je poudaril podpredsednik ZIS Gojko Ubiparip. Poleg tega se gospodarstvo pritožuje nad preskrbo, vendar vse manj išče lastnih rešitev za povečanje izvoza, čeprav je od njega samega najbolj odvisen tempo industrijske proizvodnje v drugem polletju.

BOJANA JAGER

ODLIKOVANJE

Feliksu Razdrihu

LJUBLJANA, 25. maja – Predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner je danes Feliksu Razdrihu, uglednemu družbenopolitičnemu delavcu, nosilcu spomenice 1941, dolgoletnemu sindikalnemu aktivistu in nosilcu visokih družbenih priznanj, slovesno izročil red republike z zlatim vencem, s katerim ga je ob njegovi 80-letnici odlikovalo predsedstvo SFR Jugoslavije. Slovesnosti so se udeležili tudi Lidija Šentjurc, Janko Rudolf, Tilka Blaha, Stane Repar in drugi.

Dogovor o valorizaciji

V odboru za finance so uskladili odlok o strukturi sredstev za odpravljanje potresne škode v Črni gori – Slovenija letos 924 milijonov din

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 25. maja – Na današnji seji odbora za finance zbora republik in pokrajin skupščine Jugoslavije so delegati uskladili odlok o strukturi sredstev, danih Črni gori za odpravo potresne škode, ki naj bi jih zaradi podražitev gradnje in opreme valorizirali. Odlok naj bi na jutrišnji seji sprejeli delegati zbora republik in pokrajin.

Odlok določa, da bo osnova za valorizacijo v vsem obdobju potresne obnove vsota 41.623.300.000 dinarjev. Od tega naj bi znesek 36.356.600.000 dinarjev valorizirali zaradi povečanja gradbenih cen, vsoto 5.266.700.000 dinarjev pa zaradi podražitev investicijske opreme. Valorizacijo naj bi opravljali vsako leto za preteklo leto. Hkrati s predlogom, naj zbor republik in pokrajin sprejme ta odlok, bo odbor za finance zboru predlagal tudi sprejem sklepa, da naj ZIS ugotovi, zakaj so bile občine in interesne skupnosti v Črni gori oproščene plačila carine za uvoz številne opreme in zakaj so uvažale tudi opremo, ki bi jo lahko kupile doma.

Tako kot v petek, se delegati v odboru za plan in razvojno politiko tudi na današnji seji niso mogli sporazumeti o tem, če naj v spremembe letošnje zvezne resolucije, ki naj bi jih sprejel zbor republik in pokrajin na jutrišnji seji napišejo, da »bo potem, ko se bodo ugotovile posledice poplav, ki so prizadele nekatera območja države, ZIS skladno s sistemom ukrepal ali predlagal ukrepe za ublažitev oziroma odpravo škode«.

Slovenska in hrvaška delegacija tudi po posvetovanju v svojih republikah nista sprejeli stališča. Delegati vseh drugih republik in pokrajin pa so predlog ZIS, da bi to zapisali v resolucijo, sprejeli.

Berislav Šefer je dejal, da je v sistemu o solidarnosti predvideno, kdo in kako mora ukrepati ob naravnih nesrečah. »Nima smisla, da to pišemo v resolucijo, saj to ljudem, ki so pretrpeli škodo, nič ne pomaga. Bolje bi bilo, da bi tisti, ki so za to zadolženi, že ukrepali,« je poudaril.

Marko Bulc je v imenu slovenske delegacije povedal, da je potrebno hitro sprejeti ukrepe za pomoč prizadetim od poplav, da naj ZIS skupaj s predstavniki republiških izvršnih svetov opravi analizo stanja in potem ukrepa. Poudaril je, da je potrebno naj-

● V odboru so uskladili tudi odlok o tem, koliko naj bi katera republika in avtonomna pokrajina prispevala za odpravo potresne škode v Črni gori v letošnjem letu. Slovenija naj bi letos pomagala z 924.762.066 dinarji nepovratnih sredstev, skupaj pa naj bi vse republike in pokrajini prispevale letos nekaj več kot pet milijard nepovratnih sredstev. Razen tega pa bodo odobrile Črni gori letos še za okrog 2.800.000.000 dinarjev posojila, od tega naj bi zbrala Slovenija okrog 460 milijonov dinarjev.

prej ugotoviti kolikšna je resnična škoda in se šele potem dogovarjati, če bo potrebno poseči tudi po izvensistemskih ukrepih.

Ker predstavnik ZIS Šukrija Uzunović ni umaknil predloga, da bi omenjeni stavek o poplavah zapisali v resolucijo, je postalo vprašanje, če bo zbor republik in pokrajin na jutrišnji seji sploh lahko sprejel spremembe resolucije. To bo lahko storil le, če bosta slovenska in hrvaška delegacija do jutrišnje seje odbora za plan, ki bo tik pred sejo sprejeli stališče ZIS in drugih delegacij, da naj odpravljanje škode poplav zapišejo v resolucijo.

BRANKO PODOBNIK

Najvišja novinarska priznanja

Nagrado »Moša Pijade« so dobili R. Mehinagić, D. Čelebić in M. Milenković

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Najvišje novinarsko priznanje za leto 1980, nagrado za življenjsko delo »Moša Pijade« so dobili Rizo Mehinagić, Djina Čelebić in Milutin Milenković. Tako je odločila žirija Zveze novinarjev Jugoslavije pod predsedstvom Nandora Buranjija.

Rizo Mehinagić je zunanjepolitični komentator »Oslobodjenja«. S številnimi neposrednimi nalogami je dokazal, da je celovita novinarska osebnost. Djina Čelebić je novinarka »Pobjede«. Posvetila se je vsakodnevnim problemom družbenega življenja. Njeni članki od vesti, reportaž in komentarjev so svojevrstna kronologija življenja v Črni gori. Milutin Milenković, glavni in odgovorni urednik Radia Beograd se je izkazal kot avtor novinarske besede v vseh njenih oblikah, predvsem pa v pogovorih z najbolj uglednimi osebnostmi našega časa tako na notranjem kot zunanjepolitičnem področju.

Nova vrsta jedilnega olja v naših trgovinah

Na trg so ga poslali bistriški in framski oljarji – Gre za mešanico bučnega in rafiniranega olja

SLOVENSKA BISTRICA, 25. maja – Bistriški in framski oljarji so danes v slovenske trgovine poslali prvo pošiljko nove vrste jedilnega olja. Gre za mešanico bučnega in rafiniranega jedilnega olja. Proizvodna cena za liter je 85 dinarjev, v trgovinah pa bo potrebno zanj odšteti od 100 do 105 dinarjev.

Podobno olje je slovenskim potrošnikom doslej zagotavljala le koprivniška Podravka, bistriški in framski oljarji pa so se za skupni proizvod odločili iz več razlogov. Cena bučnega olja je zadnje čase doosegla že vrtoglavo višino, zaradi izvoza bučnic pa je doma čutiti veliko pomanjkanje. Ob stalnem naraščanju cen bi lahko postala prodaja bučnega olja vprašljiva, ve pa se, da gospodinje bučno in belo olje mešajo.

● Za kilogram bučnic je treba odšteti od 75 do 100 dinarjev, za liter bučnega olja pa jih potrebujejo od 3,6 do 4 kilograme. Preprost račun pove, da oljarji, ob taki ceni surovine, katere povrh vsega še primanjkuje, ne morejo uspešno poslovati.

Sedanja priznana proizvodna cena bučnega olja je 146,80 dinarja, oljarji pa že od konca lanskega leta predlagajo ceno 262,40 dinarja. Hrvaško bučno olje v naših trgovinah velja 280 dinarjev, kar je najboljši dokaz, da so zahteve tovarn olja iz Slovenske Bistrice, Frama in Središča ob Dravi upravičene.

Leopold Turnšek, direktor bistriške tovarne olja, nam je povedal, da so letos kmetijskim kombinatom in zasebnikom v Srbiji, Vojvodini in Slavoniji zagotovili semena za setev golic na blizu sto hektarih, s čimer si bodo zagotovili okoli 80 ton golic, ki so najbolj primerne za proizvodnjo bučnega olja.

Za uresničitev letošnjih načrtov morajo zagotoviti še dva tisoč ton bučnic. V okviru sozda Zvijezda, katerega članica je bistriška tovarna, se dogovarjajo, da bi do konca srednjeročnega obdobja večje količine bučnic pridelali v Slavoniji.

DANILO UTENKAR

Gospodarno z naložbami

Kongres samoupravljavcev mora odgovoriti, kdo in kje še preveč razpolaga s presežki dela – Več spodbud samoupravnemu sporazumevanju in povezovanju

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 25. maja – Kongres samoupravljalcev mora konkretizirati nadaljnje korake samoupravljanja v korist polnejšega odločanja delavcev. To temeljno misel osnutka resolucije za kongres samoupravljalcev Jugoslavije je danes poudaril Kiro Gligorov, član odbora za pripravo tega kongresa, na sestanku kluba delegatov skupščine SFRJ pa so dodali še vrsto konkretnih vprašanj, ki izhajajo iz dosedanjega tudi njihovega delegatskega delovanja.

Kiro Gligorov je opozoril na tri probleme sedanjega prepočasnega uresničevanja samoupravljanja, ki jih je treba odstraniti. Kot prvo, gre za pojav prodora etatističnega zajemanja v razširjeno reprodukcijo, kar je zanemarjanje samoupravljanja s strani družbenopolitičnih skupnosti, ki si predolgo ohranjajo prevelik vpliv in preveliko moč delovanja v imenu združenega dela.

To naj bi bilo za kongres tudi statistično in drugače nadrobno dokumentirano, da bi kongres samoupravljalcev lahko pregledneje govoril o tem, kdo še kje preveč razpolaga s presežki dela.

Takoj za tem je vprašanje, kdo in kako investira oziroma vprašanje za posledice investiranja doslej, ki bi ga lahko zastavili tako kolektivom kot družbenopolitičnim skupnostim in sicer za ravnanje v času investiranja in za gospodarjenje po investiranju. Gre tudi za državno lastninsko investiranje, v katerem ni bistva delavskega neposrednega odločanja o investicijah.

Naslednje vprašanje, ki ga že zastavljamo tudi v oblikah predlogov, se nanaša na svobodno menjavo dela, ki to ne bo, dokler o tretjini dohodka odločajo v povezavi izvršni sveti sisov in družbenopolitičnih skupnosti, se pravi praktično še vedno brez delavcev uporabnikov in dajalcev storitev, ki bi morali biti vprašani o vsem in odločati na podlagi ponujenih realnih programov dela. Ob tem pa je, po vseh kongresnih analizah, ostala tudi poplava splošne porabe in sicer kljub vsej politični propagandi in drugim takim načinom zoperstavljanja porabništvu.

Na kratko rečeno: kongres samoupravljalcev naj bi odpravil vse ovire hitrejšemu razvoju samoupravljanja, vključno s pojavi ekonomskega nacionalizma in spodbuditi svobodno samoupravno sporazumevanje, povezovanje in delovanje, ki vodi k ekonomiji dela, ki je racionalnejša od dosedanjih ekonomij.

VIKTOR ŠIREC

SOŽALJA

Libanonskemu in ekvadorskemu predsedniku

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – V imenu predsedstva SFRJ je predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher poslal sožalno brzojavko libanonskemu predsedniku Sarkisu ob smrti izrednega in polnomočnega veleposlanika Libanona v SFRJ.

Ob tragični smrti ekvadorskega predsednika Haima Roldosa je v imenu predsedstva SFRJ predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher poslal sožalno brzojavko novemu predsedniku ekvadorske republike Oswaldu Hurtadu.

DELO

Glavni urednik ČGP Delo:
JAK KOPRIVC

Odgovorni urednik »Dela«:
BORIS DOLNIČAR

Pomočnika glavnega urednika:
MIRO POČ
VLADO ŠLAMBERGER

Uredniki:
ANTON JANEŽIČ, FRANCI STRES (centralna redakcija), LOJZE JAVORNIK (notranja politika), FRANJO KRIVEC, JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), JAKA ŠTULAR (zunanja politika), JOŽE VOLFAND (kultura), JANEZ ODAR (slovensko dopisništvo), NIKO LAPAJNE (ljubljanska rubrika), EVGEN BERGANT (šport), ILIJA BREGAR (kronika), FRANCE VREČAR (Sobotna priloga), TIT VIDMAR (Književni listi), STANE IVANC (publicistika), BOŽIDAR PAHOR, BOGDAN POGAČNIK (posebne naloge), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), META DOBNIKAR (oblikovanje), ROMANA TOMŠE (dokumentacija).

Socialna politika je le sestavni del združenega dela

Z izdatki za socialno varnost prehitevamo ustvarjeni dohodek in z njimi pospešujemo inflacijo – Vse se začne in konča pri boljšem delu – Pomanjkanje podatkov o socialnem položaju delavcev

LJUBLJANA, 25. maja – Člani predsedstva CK ZKS so danes razpravljali o izhodiščih uveljavljanja socialne politike. Skupaj so obravnavali informacijo delovne skupine CK ZKS o nekaterih aktualnih vprašanjih uresničevanja socialne politike in utrjevanja socialne varnosti delovnih ljudi in občanov na družbenoekonomskih osnovah in podobno gradivo s to tematiko, ki so ga pripravili republiški sindikati za svojo jesensko tretjo konferenco. Uvod v razpravo je pripravila članica predsedstva CK ZKS Majda Gaspari.

Med drugim je poudarila, da je imela zveza komunistov vedno izostren odnos do procesov socialnega razlikovanja, zlasti do njegovih družbenih vzrokov in posledic. Toda v sedanjem obdobju ne smemo prezreti, da z izdatki za socialno varnost oziroma za zadovoljevanje skupnih potreb prehitevamo ustvarjeni dohodek in z njimi pospešujemo inflacijo; da le-ta razvrednotuje učinke socialne politike in ogroža osnovno življenjsko raven precejšnjega kroga ljudi; da imamo precej razširjen pojav slabega odnosa do dela in prilaščanje, ki ni utemeljeno v rezultatih dela, in da ukrepov socialne politike ne izpeljujemo dovolj selektivno. To omogoča, da nekatere družine komaj krijejo svoje eksistenčne potrebe, druge pa uživajo socialne ugodnosti, do katerih glede na svoj materialni položaj ne bi smele biti upravičene.

Ti pojavi imajo svoj izvor v dejanskem družbeno-ekonomskem položaju delavcev, v rezultatih gospodarjenja in v še ne dovolj utrjeni zavesti, da lahko trden materialni in socialni položaj delavca temelji le na rezultatih dela. Zato so prizadevanja za uspešno gospodarjenje in za stimulativno nagrajevanje rezultatov dela nujen pogoj za spreminjanje teh razmer.

Zatem je Majda Gaspari opozorila, da imamo še vedno opravka z birokratskimi, od delovnih in življenjskih okolij odmaknjenimi postopki, da dopuščamo avtomatizme tam, kjer bi se morali truditi za popolno poznavanje razmer, v katerih živijo delavci. Le tako bi socialne ukrepe lahko uveljavili pravično in tako ne bi podpirali tistih, ki bi lahko več in bolje delali, pa nočejo, saj na tuj račun živijo prav tako dobro. Danes namreč najglasneje protestirajo proti odpravljanju takih avtomatizmov prav tisti, ki bi se ob bolj kritični presoji teh postopkov morali posloviti od raznih socialnih prejemkov. Tudi v političnih organizacijah prizadevanja za bolj selektiven pristop niso bila deležna dovolj velike pozornosti.

Sporazum za prihodnjih pet let

Iz povedanega je torej jasno, je zatem dejala Majda Gaspari, kakšne so naloge komunistov in vseh subjektivnih dejavnikov na tem področju. Vemo tudi, da je že sklenjen sporazum o izhodiščih za zagotavljanje socialne varnosti za prihodnjih pet let. To pa pomeni, da že imamo program socialne politike in se ni potrebno zanj šele zavzemati.

Pri uresničevanju socialne politike, kakršno smo si začrtali v dokumentih, je prav gotovo veliko slabosti, ki so povezane z dejanskim položajem delavca v delovni organizaciji, v krajevni skupnosti v njegovem vsakdanjem življenjskem in delovnem okolju, je dejal Andrej Verbič. Zato mora sindikat zavzeto spodbujati delavce predvsem k učinkovitejšemu delu, kajti le večji dohodek omogoča, da bo tudi socialna politika prožnejša. In zelo pomembno bo, da se bomo pri snovanju socialne politike otresli različnih republiških povprečij, ki zamegljujejo resnični položaj, v katerem živijo in delajo delavci. Kar zadeva zaposlovanje, bi bilo potrebno videti, ali sprejeti družbeni dogovor na tem področju spodbuja ustreznejše obnašanje, torej ustvarjanje večjega dohodka, ali gre za administrativno delovanje.

Dušan Šinigoj je med drugim opozoril na nevarnost takšnih razmišljanj, ki govorijo o socialni politiki kot o nečem izven združenega dela oziroma družbenoekonomskih odnosov. Prav tako je treba odločno odklanjati poskuse, kjer bi kdorkoli meril socialne korektive po avtomatizmih. Tako ravnanje delavcev zagotovo ne bi spodbujajo k (boljšemu) delu. Dušan Šinigoj je naštel nekaj pozitivnih premikov, ki smo jih dosegli na nekaterih področjih in tudi načrti tozdov so že nekoliko celovitejši, ker vsebujejo tudi potrebe po zdravstvu, otroškem varstvu in podobno. Pretiran optimizem pa bi bil vsekakor nevaren, kajti delegatski odnosi še niso zaživeli (zlasti so zaprte izvajalske strukture znotraj sisov). Prav na področju ožje socialne politike je še veliko pomanjkljivosti zlasti v delovanju krajevnih skupnosti, delovnih organizacij in drugih okolij, ki morajo tvorno prispevati k preobrazbi otroškega dodatka, pravičnemu dodeljevanju solidarnostnih stanovanj in drugih podobnih vprašanj.

Temeljno izhodišče je boljše delo

Drago Benčina je poudaril, da je treba v pripravah na sindikalno konferenco posebej izpostaviti najbolj pereče prednostne naloge, kot so na primer vprašanje otroškega varstva, varstva invalidov. Temeljno izhodišče za vse delovanje pa je lahko le boljše delo. Vsak delavec naj si zagotavlja socialno varstvo z lastnim delom, za tiste, ki tega ne zmorejo, pa je zagotovljen solidarnostni sistem. Lahko pa se vprašamo, ali moramo za tistega, ki ne dela, zagotoviti enak materialni položaj, kot ga ima tisti, ki dela.

Roman Albreht, ki je izhodišče svoje razprave pričel z vprašanjem, ali naj si s socialno politiko prizadevamo za ekonomsko trdnost vseh delavcev ali le enega njihovega dela in je potrdil prvi pristop, je v nadaljevanju opozoril zlasti na naslednje: da s pritiski in kompromisi oddaljujemo rezultate in pogoje delavcev od baze ter se premalo resno spopadamo s tistimi, ki delujejo v nasprotju z družbeno ekonomsko usmeritvijo. Za to, da v prihodnje ne bi ukrepali premalo pretehtano, moramo dobiti natančen pregled, v kakšnem materialnem oziroma socialnem položaju živijo delavci.

To je pomembno pri dodeljevanju solidarnostnih stanovanj in podobnih ukrepih, je dejal Roman Albreht. Zatem je opozoril, da ni prav, da se stroški za topel obrok štejejo kot materialni stroški in da so izplačila za osebne dohodke vezana za tekoči priliv denarja ter da z administrativnimi cenami umetno povišujemo akumulacijo.

Število nezaposlenih narašča

Tudi **Janez Vipotnik** je v svoji razpravi opozoril, da bi morale vse aktivnosti temeljiti na neprestanem boju za ustvarjanje dohodka. Toliko bolj, ker se povečuje nezaposlenost. V Sloveniji je že zdaj pet tisoč mladih, ki iščejo prvo zaposlitev, kar nas mora resno skrbeti. Tudi zaradi očitnih ovir, ki se že kažejo pri uvajanju usmerjenega izobraževanja, za katerega prosvetni delavci očitno še vedno niso povsem navdušeni. Torej je jasno, da mora politična akcija steči v tej smeri. Če nam število nezaposlenih narašča, je dejal Vipotnik, bi poleg vseh ostalih razmišljanj lahko razmišljali tudi o skrajševanju delovnega časa na šest ur in uvajanju štiriizmenskega dela ter seveda o boljšem vrednotenju dela v neposredni proizvodnji.

Gradivo, ki smo ga v sindikatih pripravili za tretjo konferenco, so osnovna izhodišča, ki jih bo obogatila široka javna razprava, tako v osnovnih organizacijah kot v drugih samoupravnih okoljih, je dejal **Vinko Hafner.** Povsem razumljivo je, da v sindikatih ne nameravamo oblikovati neke nove socialne politike, ker jo opredeljujejo razvojni dokumenti, začrtati pa moramo svoje mesto v uresničevanju te politike, za kar sta dali iztočnico tudi dosedanji konferenci o planiranju in razporejanju dohodka.

Ob tem se ne moremo izogniti konkretnosti, saj jo pogojujejo razmere v združenem delu, kjer se še vedno porajata dve različni razmišljanji: nekateri smatrajo socialno politiko za humanitarno delo, s katerim pomagajo socialno ogroženim, na drugi strani pa se vsak dan srečujemo s pritiski, naj bi socialne dejatve naraščale neodvisno od ustvarjenega dohodka. Razmerje je težko doseči.

Opozoriti moramo tudi na vzroke, ki zavirajo kakovost in kvaliteto dohodka, na motnje, ki jih pogojujejo subjektivne slabosti v družbeni reprodukciji, je opozoril **Janez Krnec.** Pri tem ni mogoče mimo odločanja delavcev o dohodku, kjer se še vedno srečujemo z vrsto slabosti, nerealnost v predvidevanju razporejanja dohodka pa je prav v združenem delu največja. Zagotovo se bomo srečevali z dejstvom, da ne bo mogoče zagotoviti denarja niti za enostavno reprodukcijo, ker so naložbeni cilji še previsoki.

Gospodarske osnove socialne politike

V gradivu, ki so ga pripravili za konferenco sindikati, je zapisano, da so nestabilnost in motnje v gospodarstvu temeljna vzroka za padanje standarda delavcev in za razraščanje socialnih razlik. K temu bi morali dodati, da je prišlo do težav zato, ker smo dolgo časa trošili več kot ustvarili, je opozoril **Janez Zemljarič.** Tudi pri socialni politiki moramo biti skrajno previdni in odgovorni, saj proizvodnja ne narašča po predvidevanjih. Torej tudi dohodek na raste skladno z načrti, kar pomeni, da bomo marsikatero nalogo, zapisano v resoluciji ali sporazumih, težko uresničili, če ne bomo odpravili najpogostejših napak, predvsem načetih vezi v reprodukcijski verigi, tako znotraj delovnih organizacij kot v širšem prostoru.

Izvoz na klirinško področje raste, manjši pa je izvoz na konvertibilni trg, hkrati se povečujejo anuitete gospodarstva. S tem se zmanjšuje možnost uvoza strojne opreme in reprodukcijskega materiala, kar bo vplivalo na materialne možnosti gospodarstva, s tem pa tudi na uresničevanje socialne politike. Jasno nam mora biti, da so naše naložbene možnosti skromne, in da se bo zaradi tega povečevala nezaposlenost. Zato moramo zmanjšati dvojno zaposlitev in dopolnilno delo ter tudi pretirano dolga dežurstva in v skladu z zakonom o združenem delu iskati primerne rešitve.

Nimamo natančnega podatka, koliko so v Sloveniji padli realni osebni dohodki. Če tega podatka ni, tudi ne moremo sprejemati ukrepov, je menil **Štefan Korošec** in dodal, da analiza, ki bi razgrnila razmere v socialni politiki, še vedno ni narejena. Predlagal je, naj bi do konference sindikata o socialni politiki vendarle skušali pripraviti nekaj konkretnih podatkov o socialnih razmerah v naših družbenoekonomskih odnosov.

JANA TAŠKAR
DRAGICA BOŠNJAK

Dopolnitev temeljnih smernic

ZIS včeraj sprejel predlog sprememb resolucije o okvirih družbenega načrta 1981–85

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Danes je pod predsedstvom Gojka Ubiparipa potekala seja zveznega izvršnega sveta, na kateri so sprejeli predlog sprememb in dopolnitev resolucije o temeljnih smernicah in okvirih politike družbenogospodarskega razvoja in o uresničevanju sklenjenih dogovorov o temeljih družbenega načrta Jugoslavije za obdobje od 1981. do 1985. leta v letu 1981.

Po sporočilu zveznega sekretariata za informacije je ZIS sprejel sklep, o ugotavljanju strukture sredstev, ki so osnova za valorizacijo sredstev za odpravo posledic katastrofalnega potresa leta 1979 v SR Črni gori. Drugi sklep zadeva obveznosti republik in avtonomnih pokrajin za leto 1981, določenih z zakonom o sredstvih za Črno goro, tretji sklep pa zadeva zmanjšanje sredstev iz obveznosti republik in avtonomnih pokrajin za SR Črno goro v letošnjem letu.

O nevarnosti jedrske vojne

Mednarodna konfederacija za razorožitev in mir opozarja tudi pred klasičnimi spopadi

OD NAŠEGA POROČEVALCA

FRANKFURT, 25. maja – Od 22. do 25. maja je bila v Frankfurtu konferenca Mednarodne konfederacije za razorožitev in mir (ICDP), neodvisne in neuvrščene nevladne organizacije, katere osnovna naloga je prizadevanje za čim širšo mobilizacijo svetovne javnosti za oblike boja proti oboroževalni tekmi.

ICDP, ki je bila ustanovljena leta 1963 in so pri njeni ustanovitvi aktivno sodelovali Jugoslovani, člani Lige za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov, je to konferenco skrbno pripravila. Na njej se je zbralo kakih 30 delegatov, raznih nevladnih mirovnih organizacij iz Japonske, ZDA in številnih evropskih držav, tudi iz Jugoslavije. Jugoslovanska Liga za mir sodeluje z mednarodno konfederacijo za razorožitev in mir.

Udeleženci konference so ugotovili, da je sedanji položaj v svetu takšen, da je treba še odločneje, iznajdljiveje in pogumneje iskati poti do množic. Iz pripovedovanja japonskih delegatov, ki pripravljajo za 9. avgust letos mednarodni dan protesta proti atomskemu orožju v Nagasakiju, je bilo razvidno, da se njihova javnost dobro zaveda nevarnosti jedrske vojne, a tudi nevarnosti vojne s tako imenovanimi klasičnimi orožji.

Konferenca ICDP je obravnavala številne oblike dela in številne probleme, ki izvirajo iz kriznih situacij po svetu: Bližnji Vzhod, Jugozahodna Azija, Srednja Amerika itd.

Vendar je največjo pozornost posvetila drugemu posebnemu zasedanju generalne skupščine OZN, ki bo posvečeno razorožitvi in bo prihodnje leto.

Prav v tej zvezi je bilo sklenjeno, da je treba učinkoviteje obveščati svetovno javnost o tem dogodku, a tudi uspešneje pritiskati na posamezne vlade, zlasti na jedrske države, da bi pokazale večje razumevanje in pripravljenost na pogajanja. Pritisk mora biti usmerjen tudi proti oboroževanju s konvencionalnim orožjem.

V ta okvir sodijo načrti, da bi ICDP organizirala prihodnje leto konferenco v New Yorku, ki bi potekala istočasno z drugim posebnim zasedanjem generalne skupščine in bi ameriško in svetovno javnost opozorila ne samo na izredno kritično stanje na svetu, ampak tudi na neizpolnjene obljube in obveznosti velesil po prvem posebnem zasedanju generalne skupščine, ki je bila posvečena razorožitvi.

BOŽIDAR PAHOR

Tesnejši stiki z Japonsko

Ob zaključku obiska zveznega sekretarja za zunanje zadeve Josipa Vrhovca so v Tokiu objavili skupno japonsko-jugoslovansko sporočilo

TOKIO, 25. maja (Tanjug) – V Tokiu so danes objavili naslednje japonsko-jugoslovansko sporočilo:

»Na povabilo vlade Japonske je bil njegova ekscelenca Josip Vrhovec, zvezni sekretar za zunanje zadeve Socialistične federativne republike Jugoslavije, v spremstvu uglednih vladnih funkcionarjev na uradnem obisku v Japonski od 21. do 25. maja 1981. leta.

Dne 22. maja je imel Vrhovec uradne pogovore z njegovo ekscelenco, zunanjim ministrom Japonske Šunaom Sonodom.

V pogovorih, ki so potekali v zelo prijateljskem in prisrčnem ozračju, sta minister in zvezni sekretar proučila možnosti za nadaljnje izboljšanje dvostranskih odnosov med državama. Z zadovoljstvom sta ugotovila, da se prijateljski odnosi med Japonsko in Jugoslavijo nenehno razvijajo, in izrazila trdno odločenost, da si bosta prizadevala za nadaljnji napredek dvostranskih odnosov.

Prav tako sta s pridom izmenjala mnenja o aktualnih mednarodnih vprašanjih, ki so skupnega pomena. Minister je izrazil spoštovanje do temeljnih načel jugoslovanske zunanje politike, zasnovane na izvirnih načelih politike neuvrščenosti.

Minister in zvezni sekretar sta opozorila na velik pomen in nenadomestljivo vlogo OZN pri urejanju vseh mednarodnih problemov ter podčrtala pomembno vlogo politike neuvrščenósti kot neodvisnega političnega dejavnika v mednarodnih odnosih.

Zavzela sta se za popuščanje napetosti in ohranitev mednarodnega miru in varnosti. Poudarila sta nujno potrebo, da bi uredili vrsto mednarodnih problemov, pomembnih za svet, na podlagi načel ustanovne listine OZN in ustreznih resolucij Združenih narodov.

Obe strani se strinjata o potrebi po nenehnem prizadevanju, da bi prebrodili sedanje gospodarske težave na svetu. Jugoslovanska stran je poudarila, da upošteva napore, ki jih temu posveča Japonska.

Minister in zvezni sekretar sta 22. maja podpisala sporazum med vlado Japonske in vlado Socialistične federativne republike Jugoslavije o sodelovanju v znanosti in tehnologiji.

Med obiskom na Japonskem je bil zvezni sekretar Vrhovec na vljudnostnem obisku pri njegovi ekscelenci Zenku Suzukiju, ministrskem predsedniku Japonske, srečal se je z njegovo ekscelenco Mičiom Vatanabom, ministrom za finance, njegovo ekscelenco Rokusukom Tanakom, ministrom za zunanjo trgovino in industrijo, njegovo ekscelenco Tošiom Komotom, državnim ministrom in generalnim direktorjem agencije za gospodarsko načrtovanje, in drugimi vodilnimi osebnostmi Japonske ter obiskal Kjoto.

Minister in zvezni sekretar sta z zadovoljstvom ugotovila, da obisk zveznega sekretarja v Japonski pomembno prispeva k razvoju prijateljskih odnosov med obema državama.«

Rop v Rimu

RIM, 25. maja – Štirje moški in ena ženska so davi planili v neko veleblagovnico v predmestju Rima in iz blagajne odnesli 300 milijonov lir. Kot poročajo tuje agencije, so bili tatovi oboroženi in oblečeni v bele plašče. Navzoče so prisilili, da so legli na tla, in pri tem zaklicali »Mi smo rdeče brigade – to je rop!«. Nato so se s plenom v ukradenem avtomobilu odpeljali v neznano smer.

S TELEPRINTERJA

Parlamentarne volitve na Nizozemskem

HAAG, 25. maja (Tanjug) – Na Nizozemskem bodo jutri redne parlamentarne volitve, ki pomenijo konec štiriletnega obdobja oblasti krščansko-demokratsko-liberalne koalicije pod vodstvom premiera Van Agta. Za bodočo vlado je odločilno razmerje sil štirih poglavitnih strank, krščanskih demokratov, liberalcev, socialistov in »demokratov – 66«. Poglavitna zunanjepolitična tema predvolilne kampanje so bile evrorakete in odnos Nizozemske do pakta NATO, na notranjepolitični ravni pa so razpravljali predvsem o gospodarski in socialni politiki dosedanje vlade.

Izmenjava informacij v južni Aziji

COLOMBO, 25. maja (Tanjug) – Srilanški minister za informacije Anandatisa Alvis je davi pozval sredstva obveščanja v Južni Aziji, naj pospešijo medsebojno izmenjavo informacij in grajal dejstvo, da v državah tega območja pogosto poročajo tudi o najbolj obrobnih podrobnostih iz življenja razvitih držav, o lastnih sosedih pa vedo le malo. Alvis je davi v Colombu začel konferenco predstavnikov vlad in sredstev obveščanja držav v Južni Aziji. Konference se udeležujejo predstavniki desetih držav.

Študentske demonstracije v Avstraliji

SYDNEY, 25. maja (Tanjug) – V zadnjih nekaj dneh so v različnih krajih Avstralije organizirali množične študentske demonstracije proti najnovejšim ukrepom zvezne vlade, ki predvidevajo uvedbo šolnine za podiplomski študij in zmanjšanje dotacij za visoko šolstvo.

Diverzije v Južni Afriki

JOHANNESBURG, 25. maja – Bombne eksplozije in oboroženi napad so danes zaznamovali začetek proslave 20. obletnice proglasitve rasistične Južne Afrike za republiko. Kot poroča Reuter, so neznanci, oboroženi z bombami in puškami, davi napadli policijsko postajo blizu South Londona na obali Indijskega oceana. Vse policijske sile v tem območju so mobilizirali, da bi odkrili napadalce. Hkrati je na progi, ki povezuje Johannesburg z revnim črnskim predmestjem Soweto, eksplodirala bomba, tako da je promet prekinjen. Kmalu nato je podtaknjena bomba razdejala del proge blizu Durbana.

Povpraševanje in ponudba kmalu izenačena

PARIZ, 25. maja (AP, DJ) – Sedanja, pretirano velika, ponudba nafte ne bo dolgo trajala. Proizvodnja v državah OPEC se namreč še vedno zmanjšuje, in se bo nazadnje izenačila z zmernim upadanjem povpraševanja. Táko mnenje zagovarja strokovnjak za energijo Donald Fernow. Po njegovi oceni je presežek povzročila Saudska Arabija, ki je hotela »kolikor toliko normalizirati cene«. Omenjeni strokovnjak pričakuje skorajšnje izenačenje povpraševanja in ponudbe nafte, ki ji bo sledilo trajno, vendar umirjeno naraščanje cen.

Španci so s turizmom zaslužili manj

MADRID, 25. maja (AP, DJ) – V letošnjem prvem četrtletju je Španijo obiskalo 7.592 milijonov turistov ali pet odstotkov manj kot v enakem lanskem obdobju. Podatke je sporočilo špansko ministrstvo za turizem. V omenjenem obdobju so dohodki od turizma dosegli 1,345 milijarde dolarjev; kar je 21 odstotkov manj kot v prvem lanskem četrtletju.

Novi premogovniki na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 25. maja – Rudnik Markus Hedji, ki je začel obratovati konec marca – šest mesecev prej, kot je bilo predvideno v planu – je za LR Madžarsko dragocen nov vir lignita. Rezerve na tem območju ocenjujejo na 50 milijonov ton. Od leta 1989 naprej naj bi ta rudnik vsako leto dal 2,4 milijona ton premoga. Po omenjenem letu bo začel obratovati tudi rudnik Nadje Gihaza, prihodnje leto pa še rudnika Lenšehegi in Mani. Kot piše časopis Nepszabadsag, bodo ti štirje premogovniki spremenili podobo madžarskega premogovništva.

Manj japonskih vozil v Evropo in Kanado

TOKIO, 25. maja (UCN) – Japonska vlada je izdelala načrt, kako zmanjšati izvoz avtomobilov v Kanado in države Beneluxa. Izvoz avtomobilov v Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg nameravajo spraviti na lansko raven, torej na približno 234 tisoč vozil. Izvoz v Kanado se bo v letošnjem letu zmanjšal na dobrih 170 tisoč, ali za 10 odstotkov. Oba sklepa bosta veljala leto dni, in sicer retroaktivno od 1. aprila letos.

Bolgari izbrali kraj za drugo JE

SOFIJA, 25. maja (Tanjug) – Bolgarska vlada je sklenila, da bodo drugo jedrsko elektrarno v državi zgradili v mestu Belene, na desnem bregu Donave, približno sto kilometrov od obstoječe jedrske elektrarne v Kozlodiju. Začetek gradnje pričakujejo še pred letom 1985, prvi reaktor (1000 MW) pa naj bi začel delati pred koncem desetletja, piše časopis Sofija News.

Več blaga preko Kaspijskega jezera

TEHERAN, 25. maja (Reuter) – Sovjetska zveza bo pomagala pri krepitvi iranske civilne mornarice v Kaspijskem jezeru, oziroma pri izboljšanju prometnih zvez med državama. Kot je sporočil iranski radio, sta sporazum pred kratkim podpisali iranska državna ladijska družba in sovjetska organizacija za trgovino s tujino Sudoimport. Predstavniki Irana in Sovjetske zveze so se še sporazumeli o povečanju tovornega prometa med državama na sedem milijonov ton v letošnjem letu, ki se po iranskem koledarju računa od 21. marca naprej. Večina iranskega uvoza iz evropskih držav gre čez sovjetsko ozemlje po železnici, potem pa preko Kaspijskega jezera.

Nesreča vojaškega letala ni bila zarota

KAIRO, 25. maja – Nesreča egiptovskega vojaškega letala, v kateri je marca izgubil življenje egiptovski obrambni minister general Ahmed Badavi in še 13 visokih vojaških funkcionarjev, je bila »čisto naključje«, ne pa zarota ali posledica pilotove napake. Kot sporočajo tuje agencije je namestnik egiptovskega premiera Fuad Mohedin obvestil parlament o rezultatih preiskave in dejal, da je do nesreče prišlo zaradi »nenadnega zmanjšanja hitrosti v glavnem motorju«, kar je povzročilo naglo izgubo višine. Kot je znano, je letalo MI-8 sovjetske izdelave strmoglavilo neposredno po vzletu v vojaškem oporišču Siva v bližini libijske meje, še prej pa je trčilo v neki električni steber.

35 mrtvih zaradi slabih razmer v zaporih

AMAN, 25. maja – Palestinski politični jetniki v izraelskih zaporih so pozvali arabsko in mednarodno javnost, naj se zavzame za njihova življenja in prepreči zatiranje arabskih državljanov na okupiranih arabskih ozemljih. Kot sporoča jordanska tiskovna agencija Petra, so palestinski zaporniki v memorandumu, ki so ga izročili arabskim voditeljem in svetovnim organizacijam, opozorili na neznosne življenjske razmere v izraelskih zaporih, v katerih je umrlo 35 in huje zbolelo 33 ljudi.

Pričetek vrha zalivskih držav

ABU DABI, 25. maja (Reuter) – Vladarji šestih arabskih naftnih držav so se danes sestali v Abu Dabiju, da bi slovesno označili začetek delovanja sveta za sodelovanje med državami v zalivu, katerega dolgoročni cilj je okrepiti enotnost in zagotoviti stabilnost tega območja. Sestanka na vrhu se bodo udeležili voditelji Združenih arabskih emiratov, Saudove Arabije, Kuvajta, Bahreina, Omana in Katarja. Pred začetkom sestanka bodo zunanji ministri končali včeraj začete pogovore, med katerimi so podrobneje določili strukturo novega gospodarskega sveta in se zedinili o načrtih za gospodarsko integracijo, ki naj bi jih odobrili voditelji šestih držav.

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Volitve na Cipru so bile mirne

Nepričakovano so v okrožju Pafosa poželi največ uspeha Kiprianovi demokrati

NIKOZIJA, 25. maja (CNA) – Za včerajšnje volitve v novi ciprski parlament je značilen izredno visok odstotek volilcev. V grškem delu Cipra je na volišča prišlo več kot 93 odstotkov volilcev, da bi izvolili 39 poslancev. Ciprčani zdaj prvič volijo, odkar so volitve z zakonom proglasili za državljansko obveznost. Notranji minister Kristopulos Veniamin je izrazil zadovoljstvo vlade spričo dejstva, da so volitve potekale mirno in da na vsem otoku ni bilo nobenega izgreda.

Čeprav so bili do poldneva znani le dokončni rezultati iz enega izmed najmanjših okrožij, je že mogoče povzeti presenetljive sklepe o izidu volitev. V tem okrožju so povsem nepričakovano poželi največ uspeha Kiprianovi demokrati, saj so si pridobili več kot 27 odstotkov glasov. Sledijo jim komunisti s skoraj 21 odstotki, kar je slabše, kot so bili pričakovali, nato pa desničarski liberali z 20 odstotki glasov, kar je za to stranko uspeh.

Bojišče v Barceloni

Med streljanjem, kriki in splošno zmedo so policijski komandosi zavzeli barcelonsko centralno banko – Križni ogenj med teroristi in policijo

BARCELONA, 25. maja (AFP) – Med streljanjem, kriki in splošno zmedo so policijski komandosi včeraj zavzeli poslopje barcelonske centralne banke, kjer je imelo 17 teroristov od sobote zajetih skoraj 100 talcev.

Barcelonski osrednji trg Cataluna se je za 90 minut spremenil v bojišče, kjer so letele krogle, talci pa so tekli in se pehali iz banke, da bi si poiskali kritje. Nekateri so se vrgli na tla, da bi se izognili križnemu ognju med teroristi in policijo.

Nekateri talci, ki so še bili v banki, so se oprijeli drogov na oknih in kričali policiji: »Spravite nas ven«. Drugi so vpili: »Ne streljajte! Vse nas bodo pobili!«

Ob 21.15 po našem času, približno 45 minut potem, ko se je streljanje poleglo, so oblasti sporočile, da so se teroristi vdali posebnim policijskim intervencijskim silam. Toda o poteku in razpletu drame je še zmeraj vladala velika zmeda.

Med drugim so poročali, da je bil en terorist med streljanjem ubit, trije pa aretirani. Uradnega sporočila o tem, koliko talcev je bilo osvobojenih in koliko ranjenih, ni bilo. Jasen tudi ni bil potek dogodkov.

Oblasti so zanikale prejšnja poročila, da so teroristi pripadniki skrajne desnice. Visok policijski funkcionar jih je opisal kot »skupino anarhistov, žeparjev in zvodnikov«.

Po izjavah očividcev so se teroristi vdali kakih 45 minut potem, ko je policija ustavila ogenj. Med zatišjem je policija krenila naprej, da bi skušala med splošno histerijo teroriste ločiti od talcev.

Talci so bili prepričani, da jih bodo teroristi brez omahovanja postrelili ali pa aktivirali eksploziv, ki naj bi bil v kleti stavbe. Toda toča krogel, ki je deževala po trgu, je očitno zvečine prišla iz policijskih pušk, čeprav so z ognjem odgovorili tudi teroristi.

Ko je prvim talcem uspelo, da so vdrli na prostost skozi glavni vhod v banko, so stekli le nekaj korakov na cesto, nato pa se vrgli na tla in tam obležali, da jih ne bi zadele krogle.

Streljanje je izbruhnilo kmalu potem, ko so sporočili, da je dosežen sporazum, po katerem naj bi teroristi izpustili talce, se vdali oblastem in privolili, da se začne proti njim zakonit postopek. Kmalu po tem sporočilu se je po središču Barcelone zaslišalo streljanje iz avtomatskega orožja. Priče pravijo, da je policija odprla ogenj, potem ko je na strehi banke odkrila nekaj ljudi, ki so očitno skušali pobegniti. Ali gre za teroriste ali talce, ni bilo jasno.

Po izjavah prič je bil ukaz za napad dan po tem izbruhu streljanja. Priče pravijo, da so talci vlomili glavna vrata, da bi pobegnili, in banko tako odprli tudi policiji.

Po nekaterih izjavah so policijski komandosi vdrli v banko s strehe in iz sosednjih stavb skozi luknjo, ki so jo napravili v skupni steni. Po nekaterih poročilih so se policisti z balkonov sosednjih zgradb spustili na teraso banke.

Osvobojene talce so z avtobusi takoj odpeljali v mestne bolnišnice, novinarji pa so se sami prebijali skozi zmešnjavo nasprotujočih si izjav in poročil.

Ko so teroristi v soboto zavzeli banko, so prva poročila govorila, da je talcev 200 ali celo 300. Urad katalonskega civilnega guvernerja je sporočil, da so teroristi v soboto izpustili 87, včeraj pa še 42 talcev.

V izjavah za policijo in sredstva informiranja so napadalci zatrjevali, da so ekstremni desničarji in da skušajo s svojo akcijo pomagati oficirjem, ki so jih zaprli po spodletelem februarskem udaru. Zahtevali so osvoboditev štirih oficirjev (med njimi polkovnika Tejera) ki naj bi jih z letalom odpeljali v Argentino. Oblasti so njihove zahteve zavrnile, argentinsko zunanje ministrstvo pa je Madrid obvestilo, da Argentina ne bo sprejela ne štirih oficirjev ne teroristov. Tejero je v zaporu izjavil, da ne bo zapustil Španije.

Oblasti so zavrnile tudi kasnejšo zahtevo teroristov po oklepnih vozilih, ki bi jih prepeljala na letališče, in po letalu, ki bi jih odpeljalo iz Španije.

Vodja teroristične skupine se je predstavil samo kot »številka ena« in očitno je on sam dal podatek, da je v njegovi skupini 24 ljudi; to številko so kasneje neprestano navajali.

Policija je teroriste označila kot navadne kriminalce, notranji minister Juan José Roson pa je dejal, da niso pripadniki skrajne desnice, da pa so jih desničarske skupine morda financirale.

OD VSEPOVSOD

Odkrili trupla ponesrečenih rudarjev

ISTANBUL, 25. maja (AP) – Reševalne ekipe so v premogovniku Zonguldak odkrile pet trupel ponesrečenih rudarjev. Zasulo jih je včeraj, ko se je vdrl strop v nekem rovu, v globini 470 metrov. Oblasti so sporočile, da je reševalcem, zaradi strupenih plinov in pomanjkanja kisika, uspelo priti do kraja nesreče šele po 24 urah.

Nenavadni destilator

LONDON, 25. maja (AFP) – Znanstveniki z britanske univerze v Readingu so izdelali novo vrsto rastlinjaka, ki učinkovito destilira vodo s pomočjo sončne svetlobe. Narejen je iz plastike, vodo pa destilirajo rastline, iz katerih ob fotosintezi izhlapeva čista voda. Po trditvah britanskih znanstvenikov lahko na ta način nenavadni destilator izkoristi kar 70 odstotkov sončne energije. Napravo bi lahko uporabljali predvsem v tropskih predelih, kjer je sonca dovolj, čiste vode pa malo.

Drugi festival filmov za otroke

MADRAS, 25. maja (PTI) – V Madrasu (Indija) bo v drugi polovici novembra drugi mednarodni festival filmov za otroke. Na tej prireditvi, ki bo trajala deset dni, bodo prikazali 21 filmov. Prvi mednarodni festival filmov za otroke pa je bil leta 1979 v Bombayu.

Nagrada za odkritje goljufa z magnetofonom

LONDON, 25. maja (AP) – Neki britanski list je razpisal nagrado 10.000 funtov za tistega, ki bo pomagal prijeti neznanega prevaranta, ki je z lažnimi pismi in magnetofonskimi posnetki speljal britansko policijo na napačno sled pri iskanju yorkshirskega morilca. Kot piše list, je goljuf zakrivil smrt treh zadnjih žrtev Petra Sutcliffa, ki ga je policija zaradi lažnih posnetkov izločila s seznama osumljencev. Upoštevala je namreč le tiste, ki so govorili z naglasom severovzhodnega dela Anglije okoli Newcastla. Sutcliffe pa je živel v okolici Bradforda in govori z drugačnim naglasom. Policija je Sutcliffa devetkrat zaslišala, preden ga je osumila in še to zaradi ukradenih avtomobilskih tablic.

Francozi o spremembi na vrhu

PARIZ, 25. maja (AFP) – Po mnenju 45 odstotkov Francozov je izvolitev Françoisa Mitterranda za novega francoskega predsednika »izreden politični dogodek«. Po anketi francoske revije »Le Point« meni 40 odstotkov Francozov, da gre le za navadno demokratično spremembo, osem odstotkov pa jih meni, da gre za nepomembno spremembo. Sedem odstotkov francoskih državljanov nima izdelanega mnenja. Po rezultatih iste ankete 43 odstotkov Francozov pričakuje, da bodo naslednja tri leta za Francijo boljša, 17 odstotkov jih meni, da jim bo šlo slabše, 40 odstotkov pa ne ve, kako bo.

Bai Huu najprej ostra kritika, potem nagrada

Kitajski pesnik je za pesem Pomlad na vidiku, potem ko je doživel najhujšo kritiko, dobil nacionalno nagrado

PEKING, 25. maja (Tanjug) – Kitajski pesnik Bai Hua, njegov scenarij za film Grenka ljubezen so nedavno ostro kritizirali, je eden od 35 dobitnikov nacionalne nagrade združenja pisateljev in pesnikov za najboljšo pesem v letih 1979 in 1980. Bai Hua in njegov inkriminirani film sta bila v zadnjem času glavna tema pogovorov ne le v umetniških krogih, temveč tudi v širši javnosti.

Ostra kritika, ki je bila objavljena v glasilu kitajske armade, je mnoge spomnila na čase, ko je kritika nekega dela pomenila tudi izgon avtorja iz umetniškega življenja. Film so označili kot nepatriotičen in protisocialističen. Čeprav omenjene kritike niso povzela vsa sredstva javnega obveščanja (na primer dnevnik Ren Min Ribao) in čeprav so se kmalu pojavile druge, bolj umirjene, ki so v nekaterih točkah Bai Huajevo delo celo branile, pa še vedno ni bilo jasno, če ta kritika, ki jo poznavalci ocenjujejo kot najhujšo po kulturni revoluciji, morda ne pomeni začetka nove politične kampanje proti svobodi umetniškega ustvarjanja.

Zdaj je bilo objavljeno, da je Bai Hua dobil nagrado za pesem Pomlad na vidiku, v kateri se pesnik spominja težav revolucionarnih vojnih dni in »poveličuje novo partijsko linijo 3. plenuma CK KP Kitajske iz leta 1978«. Kritika in nagrada, piše Xinhua, kaže, da se uresničuje partijska politika o »cvetenju sto cvetov« v umetnosti, o uveljavljanju sto različnih šol »mišljenja«, pa tudi to, da na Kitajskem nastaja novo politično vzdušje in uspehi v razvoju demokracije.

Bai Hua je vojak, živi v Vuhanu v neki enoti kitajske armade, in je, kot se je zvedelo, pravkar končal scenarij za film iz sodobnega življenja in gledališko delo z zgodovinsko vsebino. Te dni so objavili, kako je Bai izjavil novinarjem, da mu zaradi kritike filma Grenka ljubezen ni bilo treba napisati samokritike, da so brez osnove govorice o njegovi izključitvi iz partije in armade, da ga niso spet označili za desničarja in da ni zaprt.

NOVI DEVIZNI TEČAJI

država	valuta	tečaj velja za	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	221,9173	222,2507	222,5841
Belgija	frank	100	93,3031	93,4433	93,5835
Danska	krona	100	484,2892	485,0167	485,7442
Finska	marka	100	783,6522	784,8294	786,0066
Francija	frank	100	660,1474	661,1391	662,1308
Nizozemska	florin	100	1368,1647	1370,2200	1372,2753
Italija	lira	100	3,1920	3,1968	3,2016
Norveška	krona	100	592,0374	592,9268	593,8162
ZR Nemčija	marka	100	1564,1743	1566,5241	1568,8739
Španija	pezeta	100	37,5843	37,6408	37,6973
Švica	frank	100	1712,8541	1715,4272	1718,0003
Švedska	krona	100	694,6340	695,6775	696,7210
V. Britanija	funt	1	72,7269	72,8362	72,9454
Irak	ir. dinar	1	107,5290	107,6905	107,8520
Japonska	jen	100	15,1012	15,1239	15,1466
Kuvajt	kv. dinar	1	115,9770	116,1512	116,3254
Kanada	dolar	1	26,8096	26,8499	26,8902
ZDA	dolar	1	33,3018	33,3518	33,4018
Avstralija	avstr. dolar	1	36,9207	36,9762	37,0317

Nakupni in prodajni tečaji za devize začno veljati 25. maja 1981 ob 14. uri, srednji pa 26. maja 1981. Srednji in prodajni tečaji za devize z današnje tečajne liste za devize se uporabljajo tudi za efektivo.

MARJAN SEDMAK

Kreisky se vendar pripravlja na volitve?

Čeprav naj bi bil spričo napovedanega dnevnega reda – razprava o novem gospodarskem programu – 26. redni kongres socialistične stranke Avstrije (od 22. do 24. maja v Gradcu) kongres programske narave, se je v nedeljo končano srečanje avstrijskih socialistov izšlo izrazito volilno mobilizacijsko: opremljeni z obsežno prtljago političnih argumentov, ki so jim jih ponudili kongresni referati, so se delegati – skoraj šeststo jih je bilo – vrnili na teren, da bi se lotili tistega dela, ki naj bi prave plodove rodilo šele čez dve leti, se pravi prepričevanja Avstrijcev, da bo zanje in za Avstrijo najpametneje, če tudi leta 1983 izglasujejo socialistom absolutno večino v parlamentu.

Kongres je spričo tega tekel po treh poglavitnih strugah. Najprej naj bi dopovedal, da je stranka v minulih mesecih razčistila s tistim, kar je zadnji čas omadeževalo njeno ime (afera Androsch, škandali ob gradnji dunajske splošne bolnišnice), pri čemer naj bi madeži na strankinem pročelju ne nastali zaradi strankine usmeritve, marveč po eni plati zato, ker so se v njenih vrstah znašli ljudje, ki so jo skušali zlorabiti, po drugi pa zato, ker je meščanska opozicija v pomanjkanju boljših argumentov in lastnih programskih izhodišč svojo politiko oprla na napihovanje afer in škandalov (v času, ko so socialisti trdo delali, da bi Avstrija »ohranila prednost«).

Drugi poudarek se je nanašal na socialistično programsko politiko in kongres so režiserji obilo izkoristili za to, da bi opozorili, da se je Avstrija v minulih letih po zaslugi ustrezne politike socialistov izognila skorajda vsem ujmam, ki tepejo druga zahodnoevropska gospodarstva, predvsem pa brezposelnosti in inflaciji; da pa bi tudi za naprej ostal vtis, da so le socialisti tisti, ki vedo, po kakšni poti je treba naprej, je kongres v ospredje dogajanja postavil strankin gospodarski program, ki naj javnosti pove, da je obdobja škandalov in afer konec in da se stranka vrača na prizorišče s svojim starim in pozitivnim političnim obrazom, zavedajoč se, da se lahko avstrijska blaginja opira samo na trdo delo.

Tretja struga je bila kadrovska: potem ko so kongresni referati povedali, da so le socialisti tisti, ki se v Avstriji lahko spopadajo z družbenimi problemi, so povedali še, da je socialistična stranka edina, ki ima na voljo profilirane kadre, ki so že dokazali, da so takšnim nalogam kos. Odtod tudi plebiscitarno izražena zahteva stranke, naj Kreisky (star je sedemdeset let) kandidira tudi na volitvah, ki bodo čez dve leti, zahteva, na katero pa na kongresu ni hotel dati dokončnega odgovora.

Kreisky brez dvoma ne sodi med tiste državnike, ki bi lahko veljali za velike vizionarje, zato pa je brez dvoma izjemno spreten politični taktik – in tudi v ozadju pravkar končanega kongresa je bilo moč čutiti njegovo mojstrsko režijo. Za socialno demokratsko stranko, ki spoštuje pravila igre meščanske parlamentarne demokracije, so volitve pač edina pot, ki odpira vrata k oblasti in Kreisky je volitvam vedno posvečal izjemno pozornost in si je praviloma jemal dovolj časa za to, da s političnega bojišča odstrani vse tiste elemente, ki bi jih bilo moč v ključni fazi predvolilnega boja izkoristiti kot orožje proti socialistom. Tudi v prejšnjem volilnem terminu je Kreisky skušal odstraniti vse tiste politične konfrontacije, ki bi jih meščanska opozicija – ljudska in svobodnjaška stranka – utegnila uporabiti kot predvolilno strelivo sebi v prid. Tega se je loteval tako, da je skušal politično odgovornost deliti z opozicijo (značilen primer je reševanje manjšinskega vprašanja, kjer je Kreisky tvegal, da se proti njemu obrne koroški – pa tudi avstrijski – duh nemškega nacionalizma ter je zato zavrgel rešitev, ki bi bila čista rešitev socialistične stranke, ter sprejel rešitev, ki je plod konsenza vseh treh parlamentarnih strank – zaradi česar sedmojulijska zakonodaja v takšni meri odseva duha nemškega nacionalizma). Kjer takšnega konsenza ni bilo moč doseči, pa je skušal Kreisky nosilca politične odgovornosti najti drugje, kot je pokazal primer prve avstrijske jedrske elektrarne v Zwentendorfu: ko se je namreč izkazalo, da opozicija tako uporabne teme za predvolilno konfrontacijo ne bo izpustila iz rok in da noče privoliti v konsenz, je Kreisky razpisal referendum ter prepustil odločitev – in politično odgovornost – volilcem. Odpor zoper politiko »ministrskih foteljev« – ta nenehoma vznemirja strankino levico in njen mladi rod – pa je Kreisky pred zadnjimi volitvami umiril z novim programom stranke, s programom, ki je katalog plemenitih nagibov in daje ženskam ženske pravice, mladini mladinske, manjšinam pa manjšinske, ki pa ne posega v tiste družbene avtomatizme, ki preprečujejo, da bi se vse te pravice sploh lahko uveljavile.

Podobno pot je Kreisky očitno ubral tudi zdaj, ob polčasu med dvema volilnima terminoma. Že konec minulega leta in v začetku tega se je kancler začel otresati političnega odgovornosti za dve veliki hipoteki, ki bi lahko postali predmet predvolilnega soočanja: že od nekdaj zelo spornega podkanclerja in finančnega ministra Androscha, ki je moral odstopiti ter škandalozne gradnje dunajske splošne bolnišnice; veljalo naj bi, da gre le za stranska produkta avstrijskega političnega procesa, pri čemer je socialistična stranka odločena narediti vse, da se takšne zadeve ne bodo več ponavljale. Kar pa zadeva gospodarski program, naj bi povedal predvsem, da socialistična stranka ve, kako je dosegla avstrijsko »prednost«, in da ve tudi to, kako jo je treba ohraniti.

Drugih velikih političnih problemov na avstrijskem prizorišču ni in če bo taktika Kreiskega uspela tudi tokrat, bosta opozicijski ljudska in svobodnjaška stranka tudi pred prihodnjimi volitvami ostali brez pravega streliva: obe meščanski stranki sta navznotraj razcepljeni in nimata pravih programskih ponudb, pa tudi ne voditeljev, ki bi se po formatu lahko kosali s Kreiskym; če pa se bo sedanje čiščenje terena posrečilo, bosta ostali tudi brez učinkovitih (resda demagoških, vendar v predvolivnem boju zelo dobrodošlih) volivnih argumentov.

Kar zadeva samo kandidaturo za leto 1983, je Kreisky očitno menil, da kongres še ni pravi kraj za to, da pove zadnjo besedo: to bo povedal (če mu bo kajpak dopuščalo fizično zdravje, kajti kar zadeva politično, je na kongresu izpričal, da je še vedno krepak) v trenutku, ko si bo s takšno privolitvijo lahko pridobil kar največjo možno podporo stranke – in volivcev.

MILAN MAVER: V okviru priprav na turistično sezono

VILKO NOVAK

Za zdaj le vlada velikih obveznosti

Ceremonialni mojster Elizejske palače bo v sredo, ko se bo prvič sestala nova francoska vlada, v kaj podobni zadregi kot njegovi predhodniki, ki so marca 1947 najavljali goste predsednika Vincenta Auriola: kar 43 obrazov bo moral povezati z bolj ali manj neznanimi imeni, a pogosto tudi z nazivi, ki jih v prejšnjih kabinetih niso poznali. Predsednik Mitterrand in premier Mauroy sta z reorganizacijo Matignonske palače in razdelitvijo zadolžitev prvič nakazala odgovor na temeljni vprašanji, ki sta med dolgo volilno kampanjo razvnemali politično srenjo: s kom namerava socialistični predsednik vladati in kako hoče vladati.

Nova ekipa je po pričakovanju enobarvna in izrazito »politična«. Od 43 ministrov in državnih sekretarjev (zadnja Barrova vlada je štela 36 članov) jih kar 39 pripada zmagovalčevi, se pravi socialistični stranki. A pri sestavljanju kabineta, pač zaradi njegove začasne narave in ustavno omejenih pooblastil, je prva skrb veljala Damoklejevemu meču skupščinskih volitev: z ljudmi, ki so na glasu kot »zmerni« in »sposobni«, znova »pomiriti« volilce, zasidrati prehodno izvršno oblast kar najbližje »centru«, razpeti mostove tako proti desni kot levi. Kljub tem zadržkom je novi predsednik že zdaj nakazal, kakšno izvršno oblast si zamišlja tudi po junijskih volitvah, v okviru političnega sistema, ki mu bo nemara zagotavljal še parlamentarno večino.

Ti namigi so skriti predvsem v velikih organizacijskih spremembah, ki tako premieru kot njegovi vladi obetajo veliko večjo samostojnost kot med Giscardovim mandatom (podobno neodvisnost Mitterrand obljublja tudi bodočemu parlamentu). Prvič, kar pet članov vlade ima poslej naziv »državnega ministra«, kar v drugih sistemih nekako ustreza resorju podpredsednika vlade. Njihove zadolžitve so bodisi zelo široke bodisi povsem nove, a hkrati so ta ključna mesta razdelili ljudem, ki so v socialistični stranki predstavljali vso mavrico političnih struj.

Gaston Deefferre, 71-letni marsejski župan in eden najstarejših Mitterrandovih sodelavcev, minister v vladi socialista Guya Molleta, kot »državni minister« vodi novi resor »ministrstva za notranje zadeve in decentralizacijo« – osamosvojitev regij, odprava prefektur, krepitev krajevnih in celo nekakšnih interesnih skupnosti so bile med glavnimi točkami Mitterrandovega volilnega programa, izvirajoče neposredno iz »socialističnega načrta«, dokumenta, ki se ga je previdni kandidat v polemikah z desnico sicer večkrat odrekal. »Ministrstvo za nacionalno solidarnost« je prav tako nov resor, vpet v okvir »drugačne socialne politike«, a z imenovanjem Nicole Questiaux na visoki položaj državnega ministra je v novi ekipi zagotovljena tudi enakopravnost žensk, saj ni v Barrovem kabinetu nobena ministrica kotirala tako visoko (povrhu sta v ženskih rokah še ministrstvo za kmetijstvo in, kajpada, resor »ministrstva za pravice žensk«).

Z imenovanjem Michela Rocarda in Jean-Pierre Chévènementa za »državna ministra«, prvega za »plan in prostorsko urejanje«, drugega za »znanstveno raziskovanje in tehnologijo«, je tandem Mitterrand – Mauroy vsaj začasno rešil tudi notranje težave socialistične stranke, saj sta bila nova državna ministra voditelja konkurenčnih manjšinskih struj in vsak po svoje bistveno zaslužna za izvolitev socialistična predsednika. Zadrege so bile zlasti z Rocardom, Mitterrandovim takmecem in izredno popularnim med širšo javnostjo: potegoval se je za prvo besedo na področju gospodarstva, bil celo med kandidati za premiera, nakazoval, da utegne v novi vladi postati »Mitterrandov Chirac«, se pravi kal razdora v vladajoči večini, podobno kot je pariški župan postal »Giscardov grobar« ... Jean-Pierre Chévènement, avtor »socialističnega načrta«, predstavlja skrajno levo krilo stranke, most do komunistov in zagovornika samoupravljanja. Nasprotno je državni minister Michel Jobert, zadolžen za zunanjo trgovino, povezava z desnico in »porok kontinuitete«: njegovi politični družini sta bila golistična stranka in »gibanje demokratov«.

S podobnim doziranjem je tandem Mitterrand – Mauroy uravnovesil tudi seznam »navadnih« ministrov: imena iz socialistične stranke sicer prevladujejo, toda kar trije pomembni resorji so pripadli levim radikalom, celo njihovemu predsedniku Michelu Crépeauju, čeprav mu je bil Mitterrand gorak, ker je na volitvah kandidiral za predsednika in brez dlake na jeziku kritiziral tudi program socialističnega kandidata. In nazadnje, zunanje ministrstvo, ki se poslej imenuje »ministrstvo za stike s tujino«, ter ministrstvo za gospodarstvo, ki mu je zdaj priključen še finančni resor, sta v rokah »desničarskih prebežnikov« Clauda Cheyssona in Jacquesa Delorsa. Njunega imenovanja pa niso narekovali le »politični« razlogi, temveč oba sodita tudi med tiste člane nove vlade, ki »pomirjajo« zaradi strokovnosti, sposobnosti in izkušenj.

»Bolj socialdemokratska kot revolucionarna vlada«, kot je zapisal eden od pariških dnevnikov? Vodstvo KPF je ostalo strpno, saj je realistično pričakovalo, da ga Mitterrand za zdaj še ne bo povabil k sodelovanju. Zdajšnja Mauroyeva ekipa je pač predvsem le »vlada velikih obveznosti«, kabinet, ki mora sproti reševati najbolj žgoče probleme (na primer obrambo franka, kar utegne biti zelo dramatičen boj) in hkrati z diskretnimi potezami strankam levice rahljati prst za volilno setev. Šele tedaj, ko bodo tudi v Bourbonsko palačo prišli novi ljudje, in samo tedaj, če bodo poslanske klopi na levi gosteje zasedene, bodo preimenovani oziroma novi resorji dobili pravi smisel. »Pomorsko ministrstvo«, ki je ena od teh novosti, ali »ministrstvo za stike s tujino«, katerega novi podresorji nakazujejo tudi tesnejše povezovanje s »tretjim svetom«, bosta potemtakem vse do konca junija le prazna posoda zanimive oblike, posoda, ki jo bodo s pravo vsebino polnili šele po skupščinskih volitvah.

● Važnejši je vrstni red

Klepet mamic in čebljanje otrok v čakalnici majhnega zdravstvenega doma na obrobju Ljubljane je zmotila medicinska sestra. »Prosim, počakajte z otroci v sosednji čakalnici, da razkužimo prostore.« Prižgala je ultravijoličasto luč in hitela razkuževati vrata, kljuke in pohištvo v čakalnici. Njena dvakrat ponovljena prošnja, da bi čakajoči zapustili čakalnico, pa je naletela na gluha ušesa. Le ena mamica je odpeljala svojega otroka v sosednjo čakalnico, vse druge pa so se zadovoljile z ugibanjem, kakšno nalezljivo bolezen je imel mali bolnik, zaradi katerega sedaj to neprijetno vznemirjanje.

Veliko govorimo in pišemo o zdravstveni preventivi, o sodobnejših zdravstvenih domovih s posebnimi čakalnicami za zdrave in bolne otroke. Opisani dogodek pa vsiljuje prepričanje, da bi bolj kot vse to potrebovali najprej malo več higienske osveščenosti, vsaj dokler ne bi bilo staršem pomembnejše zdravje otrok kot vrstni red v čakalnici. **HELENA KOS**

BOJANA JAGER

Na pol poučeni arbiter

Vprašanje, ali je sedanja likvidnost bank tako nizka, da so že ogroženi življenjsko pomembni stabilizacijski cilji, je spet ostalo brez odgovora. Predstavniki bank pravijo, da je nadaljnja ohranitev likvidnosti pri sedanjih omejitvah nemogoča, v NBJ menijo, da je vse skupaj vendarle v mejah začrtane denarno-posojilne politike, medtem ko delegati pristojnega odbora v zvezni skupščini kratko in malo niso vedeli, komu bi verjeli.

Delegati, ki so ostali brez podatkov in analiz, so lahko samo ugotovili, da ne morejo zavzeti svojega stališča glede tega, ali je treba spremeniti monetarne okvire oziroma povečati bančne kredite, denarno maso in drugo v skladu z dejanskimi gibanji nominalnega družbenega proizvoda. Že kdove kolikič so od NBJ zahtevali, da naj vsaj redno pošilja četrtletne zasnove denarno-posojilne politike in poročila o tem, kako se uresničujejo, tako da bi imeli vpogled v tekoči položaj in v tisto, kar se pripravlja.

Skratka, vse kaže, da je preveč neznank za vodenje javne operativne ekonomske politike. Prav tako je vsaj čudno to, da so mnenja bank in NBJ tako različna, pri čemer se eni kot drugi vneto zavzemajo za iste cilje v stabilizacijski politiki. Še bolj nas preseneča, da NBJ nima izdelanega stališča do tega, kaj pomenijo za stabilizacijo sicer zelo določne zahteve bank glede premika monetarnih okvirov. V centralni emisijski banki menijo, da je treba počakati na rezultate majske analize gospodarskih gibanj, nato pa podrobno pretehtati stvar in šele potem povleči ekonomske poteze.

Če drži samo pol od tega, kar trdijo predstavniki poslovnih bank, potem ni ravno veliko časa za čakanje. Denarna suša na žiro računih bank namreč neugodno učinkuje predvsem na pomladansko setev, odkup menic gospodarstva in izvoz. Gospodarski kolektivi vedno globlje lezejo v dolžniško-upniške odnose, čedalje teže poravnavajo obveznosti do bank za prej najete kredite itd.

Resolucija predvsem omogoča NBJ, da pravočasno operativno ukrepa in intervenira, tako da za časa podmaže gospodarski mehanizem z denarnimi agregati, pri čemer je seveda tembolj potrebno, da to poteka restriktivno, kolikor je nujno, da visoka inflacija ne bi dobila novih spodbud. Ta manevrski prostor so zagotovili prav zaradi slabe lanske izkušnje, ko so bile stopnje rasti denarne mase in kreditov vkovane v čvrste odstotke in ko so jih šele v decembru, z več negativnimi kot pa pozitivnimi učinki, uskladili z realnimi gibanji.

Letos bi moralo biti drugače. Zakaj doslej ni bilo prožnih in učinkovitih potez, bo treba pojasniti v podrobni analizi o vseh činiteljih likvidnosti, analizi, ki so jo delegati zahtevali od NBJ. Samo ob sebi umevno je, da se delegati niso sprijaznili z vlogo le na pol poučenega arbitra, na čigar odločitve vpliva prepričljivost govornika in izbira njegovih argumentov. Ni po logiki, da dogovor o tem, kaj storiti, sklepamo skoraj sredi leta, potem ko smo v izvozu (od katerega je odvisna trdnost celotnih gospodarskih gibanj), v pripravah na turistično sezono (katere devizni dotok naj bi precej prispeval k uravnoteženju plačilne bilance) in v pomladanski setvi (od katere je najbolj neposredno odvisno letošnje povečanje uvoza) že marsikaj zamudili.

● Luknje v novih stenah

V nekaterih mariborskih novih soseskah bi lahko prihranili precej jeze in denarja, če bi investitorji in načrtovalci upoštevali mnenja strokovnjakov iz najrazličnejših področij in gradili take prostore ter jih tako razporejali, da bi bili prilagojeni potrebam stanovalcev, storitvenih dejavnosti in njihovih strank.

Zdaj se namreč dogaja, da so lokali, ki jih v novih soseskah gradijo nenačrtno in prodajajo pač tistim, ki prostore trenutno iščejo (ne pa tistim, ki bi jih v določenem okolju potrebovali), povsem neprimerni za dejavnost, ki jo v njih opravljajo. Zato so morali, denimo, v samopostrežni trgovini v Lavričevi ulici na zahtevo inšpekcije podirati pravkar sezidane stene in dodatno namestiti dvigala. Tudi v Certusovi restavraciji v soseski 23 so imeli težave z inšpekcijo, ki jih je morala opozoriti, da nimajo nobenega prostora za shranjevanje ozimnice – za to so morali kasneje preurediti enega od gostinskih prostorov. Takih primerov pa bi seveda lahko našteli še več.

V vseh primerih za popravila in prilagoditve porabijo precej denarja, ti stroški pa dodatno »zasolijo« že tako predrage lokale, za katere v novih soseskah ponavadi zmanjkuje denarja. Zato je zadnji čas, da bi se izvajalci in investitorji še pred začetkom gradnje dogovorili o potrebah možnih kupcev lokalov, ki bi jih morali bolj kot doslej iskati predvsem v tistih dejavnostih, ki so v nastajajočih soseskah najbolj potrebne.

MARJAN KOS

IVAN VIDIC

Surovine kupovati kot dobri gospodarji

Preskrba gospodarstva, zlasti industrije, s surovinami in tako imenovanimi primarnimi izdelki se zadnja leta vse bolj zapleta. Po nekaterih analizah, ki so primerne vsaj za približno oceno velikosti naše odvisnosti od uvoza primarnih izdelkov, je naša država predlani odštela za uvoz agrumov, aluminija (boksita), azbesta, bakra, banan, bombaža, cinka, fosfatov, jute, kakava, kave, kavčuka, kositra, kož, oljaric in olja, ribje moke, riža, trdih vlaken, tropskega lesa, volne, železove rude in seveda nafte, zemeljskega plina in premoga (za koksiranje) tri milijarde in 438 milijonov dolarjev, v Sloveniji pa smo za isto blago lani odšteli 395 milijonov dolarjev.

Vse naštete izdelke bomo uvažali tudi v prihodnje, saj bo le nekaj malega mogoče nadomestiti z domačimi surovinami in izdelki. Napovedi o uvozu primarnih izdelkov v prihodnjih letih kažejo, da bo naša država letos uvozila prek 6 milijonov ton tega blaga in zanj plačala okoli 1,7 milijarde dolarjev, skupaj z nafto, plinom in premogom pa 5,5 milijarde dolarjev. Prihodnje leto skoraj 6 milijard, leta 1983 6,8 milijarde, leta 1984 7,84 milijarde in leta 1985, ko bo konec tega srednjeročnega obdobja, 8,8 milijarde dolarjev. Naša republika bo letos porabila 730 milijonov dolarjev, prihodnje leto 807 milijonov, čez dve leti 888 milijonov, leta 1984 že 1,08 milijarde dolarjev in leta 1985 kar 1,18 milijarde dolarjev.

Ne gre torej za majhne zneske in majhne količine blaga, za majhno odvisnost od uvoza. Za svetovni trg primarnih izdelkov sta tačas značilni nestabilnost in inflacija. Medtem ko je svetovna inflacija neposreden odraz odnosov v visoko razvitih kapitalističnih gospodarstvih, je nestabilnost na svetovnem trgu nedvomno odraz vrste dejavnikov, med katerimi je opozoriti na politične konflikte in krizna žarišča v svetu, ki so imeli neposreden odraz na dva visoka skoka cen nafte in ki so vzrok za večkratne spremembe cen kovin v zadnjih dveh letih.

Nestabilnost seveda pospešuje zdaj kopičenje, zdaj spet odpravo zalog. Borzne špekulacije so omogočile enajstkratno podražitev srebra v lanskem letu, špekulacije in slabše letine visoke skoke cen živilskih izdelkov, kot na primer sladkorja, ki se je podražil za osemkrat, zdaj pa mu cena spet pada. Gibanje cen primarnih izdelkov je še vedno v veliki meri odvisno od konjunkture v visoko razvitih državah. To potrjuje tudi padec cen kovin in večjega števila drugih primarnih izdelkov konec lanskega leta. Vendar pa se – dolgoročno gledano – položaj dežel v razvoju, dobaviteljev surovin na svetovnih trgih postopoma, a nezadržno menja njim v prid. Po eni strani zato, ker so izvozniki surovin našli skupen jezik in skupen nastop (na trgu na primer pri kavi in kakavu), po drugi pa zato, ker se dovčerajšnje dežele surovin postopno industrializirajo. To prestrukturiranje svetovne industrije pa se bo nadaljevalo tudi v prihodnjih letih.

Uvoz energetskih in drugih surovin je tako vse zahtevnejši in zapletenejši. Težave v preskrbi s surovinami so se odražale tudi v našem gospodarstvu: v visokih stroških izdelave, v zastojih, v neredih dobavah blaga in izdelkov, v manjši izdelavi in slabši kakovosti izdelkov. Torej zahteva preskrba s surovinami učinkovitost in pravočasnost. To pomeni najprej, da je potrebno pravočasno pripraviti blagovne bilance in denar (devize) za nakup surovin, kupovati pa takrat, ko so cene na svetovnem trgu najnižje, in ne takrat, ko nam teče voda v grlo in kupujemo za vsako ceno, samo da bi doma gasili požar in zagotovili izdelavo. Po drugi strani pa je za zagotavljanje surovin in primarnih izdelkov vse bolj potrebno trajnejše, dolgoročno povezovanje z dobavitelji. Pri vrsti primarnih izdelkov mednarodna menjava surovin vse bolj vključuje oblike trajnejše povezave – srednjeročne in dolgoročne pogodbe, vezanje uvoza z izvozom, financiranje, tehnično sodelovanje, skupne naložbe.

Srednjeročne pogodbe bi brez dvoma omogočile boljšo oskrbo z rudninami (železovo rudo, boksitom) in kovinami, vezanje izvoza z uvozom bi povečalo možnosti za naš industrijski izvoz. V skupnih naložbah v tujini bo potrebna večja selekcija. Tako ko gre za izbor izdelkov, kot držav, kjer bomo vlagali naš denar. Zdi se, da zaslužijo prioriteto naložbe v les, usnjarstvo, ribištvo in rudarstvo (na primer železova ruda in boksit). Prednost naj bi imele tiste dežele, v katerih že imamo ali pa načrtujemo večje in bolj zaokrožene programe in to ne samo naložbe v surovine. Naše organizacije in država bodo lažje ščitile naše interese, če je naša prisotnost v deželi – partnerju večja in zanjo pomembnejša. Zavedati se je treba, da bodo države v razvoju vse bolj zahtevale, da uvažamo skupaj s surovinami tudi izdelke njihovih novih industrij (tkanine, furnir, glinica itn).

Surovinske zagate na svetovnem trgu pa opozarjajo tudi na nujnost razmišljanj o prestrukturiranju domače izdelave in vlaganj v njeno razširitev. Razmišljati in presoditi je treba, ali je bolj smotrno in konec koncev donosno vlagati načrtovanih tisoč milijard dinarjev v razvoj rudnikov železove rude, ali pa si surovino zagotoviti v tujini, dolgoročno, ali celo vezano z izvozom naših izdelkov višje faze izdelave. Potem razmišljati o tem, ali je smotrno graditi nove elektrolize aluminija, ko vendar vemo, da bo energetska stiska vse večja. Seveda je na dlani, da bomo morali upoštevati tudi strateške razloge in z domačo izdelavo zagotoviti nekatere osnovne domače potrebe (žito), tudi ne glede na razlike med domačimi in svetovnimi stroški. Vse to je dolgoročnega pomena za načrtovanje našega gospodarskega razvoja. Ob tem pa se moramo seveda otresti kratkovidnih naložbenih in razvojnih želja, z denarjem ravnati kot dobri gospodarji.

BORKO DE CORTI

Krajši in učinkovitejši

Če bi ocenjevali uspešnost dela družbenopolitičnega zbora mariborske občinske skupščine po dolžini sej, ki trajajo povprečno po šest ur, potem bi morali biti z njegovim delom povsem zadovoljni. Vendar dolge seje zbora pomenijo, da na njem razpravljajo o mnogih zadevah, ki na ta zbor sploh ne sodijo. Formalistične razprave, premajhna pripravljenost in slaba organiziranost, da bi na družbenopolitičnem zboru razpravljali o aktualnih vprašanjih, pa niso edini problemi, ki so jih zadnji čas osvetljevali v različnih telesih, vrh kritične razprave pa je bil prav gotovo na seji mestne konference SZDL Maribor.

Z delom družbenopolitičnega zbora ni nihče zadovoljen: niti tisti, ki v njem delajo, niti družbenopolitične organizacije, ki so v zbor delegirale svoje delegate. Kljub prizadevanjem, da bi zbor svoj delovni program in dnevne rede omejil samo na vprašanja, pomembna za varstvo in razvoj socialističnega samoupravnega sistema, se jim to ni posrečilo. Eden od pomembnih razlogov za to je prav gotovo v tem, da o delovni vsebini ali dnevnih redih še zmeraj ni dovolj široke razprave v telesih socialistične zveze, ampak je sestava dnevnih redov prepuščena v glavnem letni in četrtletni programski usmeritvi zborov skupščine.

Sklepov in stališč o sodelovanju, skupnem načrtovanju in delovnih povezavah med zborom in družbenopolitičnimi organizacijami je zvrhan koš, vendar kljub temu slabo sodelujejo. Pri programiranju dela družbenopolitičnega zbora z občinsko skupščino, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in družbenopolitičnimi organizacijami so sicer dosegli majhen napredek, vendar družbenopolitične organizacije dajejo premalo pobud za obravnavo ključnih vprašanj in družbenih problemov. Družbenopolitični zbor je še premalo odprt za obravnavo aktualnih vprašanj nadaljnjega družbenega razvoja, ki izhajajo iz delovanja družbenopolitičnih organizacij. Zbor bo treba razbremeniti vseh tistih zadev, ki niso v skladu z njegovim položajem, več pozornosti pa bo kazalo usmeriti v oblikovanje stališč in sklepov zbora, ki morajo odsevati usklajena mnenja v okviru socialistične zveze.

Nobenega dvoma ni, da je dobro delo družbenopolitičnega zbora močno odvisno od odnosa, ki ga imajo družbenopolitične organizacije do svojih delegatov, pa tudi od njihove povezave s SZDL in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Tretjina članov družbenopolitičnega zbora dela v vodstvih družbenopolitičnih organizacij, zato je tolikanj manj razumljivo, zakaj morajo pred domala vsako sejo zbora trepetati, ali bodo zagotovili sklepčnost ali ne.

Nepravilno je tudi pojmovanje vloge zbora, ki se zrcali v tem, da družbenopolitične organizacije svoja stališča posredujejo tik pred sejo zbora ali pa na njej. Premalo skrbijo za udeležbo na sejah, večkrat svojih stališč ne uskladijo, gradiva za družbenopolitični zbor pa so povsem enako pripravljena kot za ostala dva zbora, medtem ko posamezna stališča zbora sploh ne pridejo do raznih strokovnih služb, samoupravnih organov in skupnosti.

Združeno delo ima slab vpliv na delo družbenopolitičnega zbora, enako pa velja tudi obratno. V samoupravnih organizacijah in skupnostih vse preveč urejajo pomembna gospodarska vprašanja strokovni in poslovodni delavci v upravnih organih, o teh zadevah pa ne razpravljajo v delegatskih skupščinah. Vpliv združenega dela na delo zbora je omejen tudi zavoljo tega, ker so delegati preslabo povezani z delegacijami in konferencami delegacij v svojih okoljih. Zbor je tudi zaradi sedanje delitve dela med družbenopolitičnimi organizacijami, ostalima dvema zboroma, izvršnim svetom in upravnimi organi v pasivni vlogi pri uresničevanju in povezovanju sedanjih interesov z dolgoročnimi cilji.

Družbenopolitični zbor mariborske občinske skupščine bo moral vsekakor skrčiti svoje delo na temeljna vprašanja. Postati bo moral dejavnik združenega dela v boju za varovanje osnovnih družbenih pridobitev in za razreševanje vsakdanjih pomembnih vprašanj, ne pa telo za nekakšne splošne, ponavljajoče in dolgovezne razprave. Če bo zbor resnično spremenil svoje delo, kar želijo v zboru in družbenopolitičnih organizacijah, potem bodo tudi njegove seje krajše, sklepi in stališča pa učinkovitejši.

IGOR PREŠERN

Turizem brez kril

Slovenski in tudi jugoslovanski turizem ima v svojih razvojnih načrtih največji adut, ki mu pravimo devize. Spričo pomanjkanja bančnega denarja za naložbe v srednjeročnem obdobju 1981–85 je malo upanja, da bi lahko uresničili vse načrte na področju turizma. Zato pa je dovolj odprtih vrat v samoupravnem in dohodkovnem povezovanju turističnih organizacij, ki lahko zberejo precej deviz, z drugimi delovnimi organizacijami za skupne naložbe (ali za nakupe v tujini).

V Sloveniji poznamo doslej resda en sam primer večje naložbe, ki je plod takšnega sodelovanja in skupnih interesov (kranjska tovarna Sava in Rogaška gradita skupaj nov hotel, pri čemer znano zdravilišče Savi zagotavlja potrebne devize), vendar so možnosti odprte na široko za te vrste sodelovanje in povezovanje. Skratka, upravičena so zato prizadevanja, da bi turistične organizacije zbrale čim več deviz, jih nalagale na svoje devizne račune in si tako odpirale realne možnosti za samoupravno ter dohodkovno povezovanje z drugimi organizacijami združenega dela.

Pobuda, ki je prišla iz vrst narodne banke SFRJ oz. od sveta guvernerjev narodnih bank republik in pokrajin, pa postavlja dosedanja prizadevanja, da bi spodbudili združeno delo v turizmu k pridobivanju deviz, pravzaprav na glavo. Po predlogu, ki so ga pripravili v narodni banki SFRJ, naj bi tuji turisti vse storitve v hotelih in restavracijah plačali z dinarji, pri čemer bi morali devize zamenjati v menjalnicah. Seveda narodna banka še predlaga, da bi vse devize, zamenjane v menjalnicah, morali obvezno oddati narodni banki. Skratka, spet izrazito administrativno vmešavanje in centralizacija deviz v rokah administracije, ki bi tako zbrane devize v »centralnem kotlu« spet delila – o tem ni treba dvomiti – po administrativnih kanalih.

Ne bi se spuščali v oceno, kakšne koristi si lahko obetamo od takšnega oživljenega administriranja in centralističnih teženj, ki združeno delo v turizmu degradirajo na raven »servisnega zbiratelja deviz«. Lahko pa se vprašamo, s kakšno pravico in s kakšno utemeljitvijo delajo nekateri takšne razlike med to ali ono panogo združenega dela? Zakaj lahko delavci te ali one tovarne, ki izvažajo kakršnekoli izdelke, vendarle samostojno razpolagajo vsaj z določeno količino deviz, medtem ko isto pravico delavcem v turističnih organizacijah združenega dela odrekamo? Mar ni deviza tudi ustavno opredeljena kot dohodek vsake temeljne organizacije združenega dela? Kako je torej mogoče z administrativno potezo izničiti pravice združenega dela, ki so zapisane v ustavi?

Nekateri pravijo, da bo hotelom in agencijam še vedno ostal del deviz od tujih turistov, ki pridejo k nam s posredovanjem agencij. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da agencije pripeljejo v naše turistične kraje le slabo tretjino gostov, večina tujcev pride zasebno. Slovenija je v obmejnem pasu samo od obiska sosednjih Italijanov zadnja leta zbrala letno okrog 60 milijonov dolarjev. Zato bi prej pritrdili tistim, ki pravijo, da si od takšnih administrativnih posegov ne smemo obetati dosti dobrega. Lahko bi rekli, da bo ta ukrep – če bo sprejet – turizmu pristrigel peruti, spodrezal naravne in zdrave pobude v združenem delu, da pridobi čim več deviz in si tako ustvari pogoje za razvoj.

Pritrdili pa bi tudi tistim, ki se boje, da bo izrazito administrativno vmešavanje še bolj spodbudilo črno borzo z devizami oz. odtekanje dragocenih deviz v zasebne denarnice. Tega odtekanja je bilo že doslej preveč, še huje pa bo, če bomo povsem zatrli zdravo poslovno vnemo v združenem delu.

Kadrovske kombinacije v EGS po sestavi nove vlade v Parizu

Francoski komisar v Bruslju Claude Cheysson je postal francoski zunanji minister – Novi premier Mauroy potegnil iz evropskega parlamenta tudi tri druge poslance – Pričakujejo večjo zavzetost Francije za skupnost

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 25. maja – Seznam novega francoskega ministrskega kabineta, ki so ga – s štiriurno zamudo zaradi dogovarjanj v zadnjem hipu – objavili v petek zvečer, bo v zahodnoevropski deseterici povzročil nepričakovane kadrovske težave. Francoski socialisti bodo v evropskem parlamentu morali zamenjati kar tri poslance, ki jih je Pierre Mauroy ‚vpoklical' v vlado, in sicer Yvette Roudy, ki je postala nova ministrica za ženska vprašanja, Edith Cresson, lastnico izjemno težavnega in odgovornega portfelja za kmetijstvo, ki močno dobiva na politični teži v času razprav o reformi ‚zelene politike', ter Jacquesa Delorsa, ki je postal gospodarski in finančni minister. Poleg tega bodo koalicijski partnerji ‚levi radikali' morali najti zamenjavo za novega pravosodnega ministra Mauricea Faura, ki je doslej prav tako sedel v strasbourških klopeh.

Še več zadreg pa na bruseljskem sedežu komisije povzroča napredovanje Clauda Cheyssona na položaj šefa francoske diplomacije. O njegovem odhodu v Pariz se je pričelo šušljati takoj po izvolitvi Françoisa Mitterranda, starega Cheyssonovega prijatelja in v kuloarjih palače Berlaymont so dosedanjemu koordinatorju politike EGS do držav v razvoju napovedovali celo premierski položaj. Ker se je Mitterrand odločil za znano politično osebnost, na čelu s katero naj bi socialisti okrepili svoj položaj v pariškem parlamentu, se je končno odločil za župana severnofrancoskega mesta Lille, dokazanega izvedenca za volilne kampanje, manj znani ‚tehnokrat' Cheysson pa je postal zunanji minister, kar je v Bruslju sprožilo kopico komentarjev.

CLAUDE CHEYSSON: napredovanje po prijatelju

● Za predsednika komisije Gastona Thorna je imenovanje Clauda Cheyssona za naslednika François-Poncetu vsekakor dokaz, da bo François Mitterrand na vidno mesto svoje zunanjepolitične strategije postavil sodelovanje z Evropsko skupnostjo in njenimi inštitucijami. V osmih letih, ki jih je preživel v Bruslju, je Claude Cheysson dodobra spoznal vse stranpoti tukajšnje ‚evrokracije', njegova prepričanost v nujnost zahodnoevropske integracije pa bo – pričakujejo v krogih komisije – imela veliko težo v obdobju razpotja, v katerem se danes nahaja skupni trg.

Novi francoski zunanji minister v zahodnoevropskih krogih ne uživa le slovesa izvedenca za sodelovanje z državami v razvoju, ki jih je deseterica skušala ekonomsko – in deloma tudi politično – prikleniti nase z dvema konvencijama ‚Lomé', pač pa tudi velja za politika, ki se zavzema za enakopravnejše stike med EGS in manj razvitimi državami, pri čemer je nekajkrat prišel v konflikte z nacionalnimi vladami. Tik pred podpisom konvencije ‚Lomé–2', v katero je vključenih 60 afriških, karibskih in pacifiških držav v razvoju, je Claude Cheysson pred novinarji sprožil ognjevito kritiko togega stališča nekaterih članic EGS do politike vlaganj v države v razvoju, predvsem v raziskave, črpanje in predelavo surovin. Američani, Kanadčani in Japonci so Zahodno Evropo skorajda že iztisnili iz rudarsko neraziskane Afrike in posledice te politične napake se bodo kmalu pokazale, kajti Zahodna Evropa je za pol ducata strateško pomembnih surovin skorajda popolnoma odvisna od uvoza. Toda dogovarjanje znotraj EGS je trčilo ob staro dilemo o ‚garancijah' za investicije in zavarovanje pred morebitnimi nacionalizacijami, s čimer EGS straši že od srede sedemdesetih let, ko sta bili v New Yorku dve zasedanji svetovne organizacije o sodelovanju med razvitimi in manj razvitimi. Če je konvencija ‚Lomé–2' razočarala države v razvoju, ki so pričakovale kvalitetno spremembo glede na prvi tovrstni dogovor, je to predvsem posledica nerazumevanja Zahodne Evrope za razvojne probleme Afrike, Karibov in Pacifika.

Clauda Cheyssona bo v trinajstem nadstropju palače Berlaymont zamenjal brzkone 62 – letni Edgar Bisani, nekdanji ‚levi golist', ki je bil v letih 1962–66 francoski kmetijski minister, nato je dve leti vodil ministrstvo za tehnologijo, končno pa ‚prestopil' v socialistično stranko. Prav njegova ministrska preteklost je v krogih komisije sprožila glasna razmišljanja, ali se morda ne obetajo nove rokade v porazdelitvi delovnih nalog Thornove garniture. Drugače povedano: ali se bo novi član komisije zadovoljil s Cheyssonovim resorjem koordinatorja politike sodelovanja z državami v razvoju, ali pa bo zahteval kmetijski portfelj,

Če se bodo v Parizu odločili, da za Bisanija zahtevajo kmetijski resor, ki postaja še pomembnejši kot doslej, saj ne vključuje le določanje cen za kmetijske pridelke, pač pa tudi snovanje reforme, ki bi znižala stroške ‚zelene politike', potem se v komisiji obetajo znatne spremembe. Govorice iz palače Berlaymont takole kalkulirajo: Dalsagerja bi skušali potolažiti s portfeljem za socialne zadeve, ki v času naraščajoče brezposelnosti tudi ni kar tako, dosedanjemu lastniku tega stolčka Britancu Yvorju Richardu pa bi dali izpraznjeni Cheyssonov resor,

Te rokade pa morda ne bodo zadnje v bližnji prihodnosti, kajti 11. junija se bodo na volišča podali Irci in če sedanji opoziciji uspe dobiti parlamentarno večino, bo Cheyssonovo pot ubral tudi Michael O'Kennedy, v Bruslju močno nezadovoljen, ker med barantanjem za pomembne sedeže ni dobil kaj več kot ‚drugorazredne' zadolžitve.

BOŽO MAŠANOVIĆ

HABIB GASILEC

»Vžigalna vrvica ne bo več dolgo gorela, je bilo rečeno, ampak to me le preseneča«.

Mauldin, Chicago Sun Times

Iran: spori v vrhu spet ostro planili na dan

Predsedniku Bani Sadru odvzeti dve izvršilni pristojnosti – Sestanek pri Homeiniju brez vrhovnega poveljnika – Konec »premirja« med sprtima taboroma

Na iranski politični gugalnici je prišlo do novega nihaja – tokrat v škodo predsednika Abolhasana Bani Sadra. Tudi tokrat je mogoče govoriti o nihanju v boju za količino oblasti in pooblastil med pristaši klerikalne islamske republikanske stranke in predsednikom islamske republike. Z drugimi besedami, ta ali oni poraz tega ali onega tobora še ne pomeni nepreklicnega političnega poraza. Morda tudi tokrat ne.

Obilo argumentov kaže, da imajo prav tisti, ki menijo, da je tako dvopolno razmerje sil v vrhu iranske islamske revolucije bistvena značilnost sistema, ki ga je zasnoval Homeini. S tem je Homeini kot najvišji verski in posvetni vodja dobil dejansko vsemogočno vlogo razsodnika, ki zdaj obrzda klerikalno, večinsko krilo, zdaj spet nekoliko bolj liberalnega, bolj svetovljanskega Bani Sadra. In malone z gotovostjo je mogoče trditi: dokler je Homeini živ, bo gradil na obeh taborih. V tem je morebiti Homeinijeva moč – obenem pa tudi bistvena šibkost nove oblasti, raztrgane zaradi nenehnih prepirov in makiavelističnih spletk, neučinkovite zaradi nejasno zarisanih pristojnosti in zaradi nezmožnosti, dogovoriti se o količkaj zaokroženem socialnem in gospodarskem programu.

Bani Sadr je torej s sklepom medžlisa, iranskega parlamenta izgubil pravico imenovati guvernerja centralne banke (pa tudi imenovati predsednika Rdečega polmeseca). To je zanj nedvomno hud udarec. In obenem uspeh stranke, ki jo vodi ajatola Behešti, sicer predsednik vrhovnega sodišča, predvsem pa uspeh premiera Ali Radžaija.

Islamska republikanska stranka vseskozi teži za tem, da bi vlogo predsednika republike, se pravi Bani Sadra omejila na protokolarno opravilo, mu odvzela vse izvršilne pristojnosti. Z odklanjanjem soglasja za imenovanje posameznih ministrov Radžaijeve vlade je Bani Sadr dolgo uveljavljal to svojo ustavno pravico, toda naposled – vlada še zmerom nima ministrov za zunanje zadeve in gospodarstvo – se je Radžaiju posrečil manever, s katerim je sam postal dejanski zunanji minister.

Večjo pozornost kot odvzem pristojnosti predsednika republike glede imenovanja bančnega guvernerja pa zbuja poročilo, da so poveljniki vojske in revolucionarne garde obiskali Homeinija in se z njim pogovarjali o »preosnovi vojske«, da pa Bani Sadra ni bilo zraven, čeprav je vrhovni poveljnik vojske. Nadrobnosti za zdaj še niso znane in zato ni mogoče preveriti govoric, da mu želijo to funkcijo odvzeti; funkcija je začasna, zakaj po ustavi je vrhovni poveljnik Homeini, na Bani Sadra pa jo je prenesel lansko jesen, po izbruhu vojne z Irakom.

Bani Sadr je minuli teden skušal preprečiti udarce z vladne strani oziroma iz vrst islamske republikanske stranke z nasprotnimi napadi v treh smereh:

1. Predlagal je referendum, na katerem naj bi ljudstvo razsodilo o sporih med njim in vlado oziroma o razmejitvi pristojnosti.
2. Obnovil je prejšnje obdolžitve, da v iranskih zaporih mučijo ljudi, poudarjajoč, da ima dokaze o 500 takih primerih.
3. V odprtem pismu, ki zavzema v njegovem listu »Islamska revolucija« kar štiri strani, je hudo napadel premiera Radžaija, češ da je spravil islamsko republiko na »rob propada« in »uničil njeno gospodarstvo.«

Dejansko zdaj ni nobenih možnosti za referendum: prvič bi morale o tem soglašati vse prizadete strani, kar je izključeno, drugič, vojno stanje onemogoča izvedbo takega postopka, in tretjič, pa ne nazadnje: posredno s tem Bani Sadr izreka nezaupnico tričlanski komisiji za spravo med sprtimi politiki, ki jo je ustanovil Homeini in vanjo imenoval tudi svojega zastopnika.

● Obdolžitve zastran nesposobnosti vlade pri vodenju gospodarstva je izrekel predsednik republike v času, ko je v Iranu tri do štiri milijone brezposelnih, razen teh pa še dva milijona vojnih beguncev, obsojenih na pomanjkanje, ko dela industrija s 30 odstotki zmogljivosti in je kmetijstvo v hudi krizi zaradi neurejenih zemljiških razmer, slabe preskrbe z gnojili in semeni. Bani Sadr napada predlog vladnega proračuna kot proračun »brezposelnosti, odvisnosti in revščine.« Zlasti kritičen je do vladnega zatrjevanja, da bodo štiri petine proračunskega denarja zbrali z izvozom nafte. Ta izvoz je sicer spet narastel na milijon sodov dnevno.

Obdolžitve na rovaš mučenja v zaporih prinašajo Bani Sadru popularnost med tistimi sloji prebivalstva, ki so izpostavljeni samovoljnemu ravnanju islamskih pravosodnih organov.

Islamski klerikalci v stranki in vladi želijo Bani Sadra diskreditirati z afero »državne tatvine«. Gre zato, da naj bi na ukaz predsednika republike iz arhiva zunanjega ministrstva odnesli fotokopije dokumentov, ki naj bi med drugim kazali na zveze brata voditelja opozicijskih ljudskih mudžahedinov s šahovo tajno policijo Savak. Ta manever zoper Bani Sadra je dvokrak: predsednika naj diskreditira kot varuha mudžahedinov, po drugi strani pa spodmakne tla možnosti povezave med pristaši Bani Sadra in mudžahedini, čeprav je takšna koalicija kaj malo verjetna.

Bani Sadr bo ob odvzemu pristojnosti glede bančnega guvernerja in predsednika Rdečega polmeseca bržkone ravnal tako, kot ravna v sporu zastran zunanjega ministra: odklonil bo podpis, soglasje z zadevnim zakonom.

Kakršni koli že bodo nasledki sedanjega spora v vrhu iranske islamske revolucije, je na dlani, da je »premirje«, med sprtima stranema, ki ga je zaukazal imam Homeini marca, bilo prekršeno in da tudi ni učinkovit mehanizem »odbora treh« za spravo.

Z imamovo avtoriteto prikrivani spori so torej zdaj z vso silo butnili v javnost. Se bo Homeiniju posrečilo te spore spet izriniti iz javnosti? Ob tem pa je očitno, da pravih vzrokov noče ali ne more odstraniti, saj izvirajo v marsičem iz narave oblasti, kakršno je ustvaril.

JOŽE ŠIRCELJ

Želite naročiti Delo?
Vas zanima mali oglas?
Bi nam radi povedali zanimivo novico?
POKLIČITE NAS PO TELEFONU!
Naročnina: 347-888
Mali oglasi: 28-111
Dežurni urednik: 21-882
DELO osrednji slovenski dnevnik

Junak »Schmidt of Germany«

Na povratku iz Washingtona je zahodnonemški kancler Helmut Schmidt odnesel osebno poslanico ameriškega predsednika Reagana francoskemu predsedniku Mitterrandu – Notranjepolitični učinki v ZRN

OD NAŠE DOPISNICE

BONN, 25. maja – Namesto pričakovane napetosti naj bi Ronald Reagan in Helmut Schmidt na prvem uradnem srečanju »našla dober stik«, namesto nesoglasij na področju varnostne in mednarodne finančne politike je bilo slišati o »širokem ujemanju stališč«, »Schmidt of Germany« je v ameriških sredstvih javnega obveščanja iznova zavzel v zadnjem času omajan položaj »najbolj trdnega ameriškega zaveznika v Zahodni Evropi«. Ekskluzivnost stikov naj bi bila celo tako popolna, da je zahodnonemški kancler lahko odnesel osebno Reaganovo poslanico francoskemu predsedniku Mitterrandu, s katerim se je kot prvi tuji državnik nepričakovano sestal na povratku iz Washingtona.

Glede na to, kaj je kdo pričakoval od pomembnega prvega obiska bonske delegacije v Washingtonu, je odvisno vsebinsko vrednotenje izidov pogovorov pod vtisom zunanjih znamenj o usklajenosti dolgoročnih namer. Komentator v bonskem dnevniku General-Anzeiger, ki navadno izraža mnenja zunanjega ministrstva, vidi na primer v Schmidtovem nastopu v Washingtonu in zaokroženem obiska s poudarjanjem kontinuitete v zahodnonemško-francoskih odnosih že obnavljanje »skupnega zahodnega koncepta«. V skupni izjavi, ki gradi na splošnih pojmih »soglasja s cilji partnerjev in visoke stopnje vzajemnega zaupanja,« vidi časopis enotnost glede prihodnje politike do Sovjetske zveze, vključno z nadzorstvom nad oborožitvijo, toda tudi začetke skupne strategije na področju mednarodnega gospodarstva.

Večina drugih analitikov je mnogo bolj previdna in skeptična. Ugotavlja na primer, da Helmut Schmidt ni uspel prepričati Američanov, naj bi pohiteli s pogajanji o nadzorstvu nad oboroževanjem z raketami srednjega dometa, da je bonski kancler naletel na povsem gluha ušesa, ko je poskušal prikazati nevarnost trenutne ameriške politike visokih obrestnih stopenj za trdnost zahodnoevropskih valut, vključno z nemško marko. Toda, izidi obiska imajo notranjo politično vrednost, ker je zdaj le na najvišji ravni zapisano, da ZDA pripisujejo enak pomen obema deloma bruseljskega dvojnega sklepa o dodatnem oboroževanju zveze NATO. Pripravljalni pogovori med zunanjima ministroma obeh globalnih sil, Haigom in Gromikom, so v skupni izjavi ovrednoteni tako, da dovoljujejo sklepanje o resnosti pogajalskih namer (»Rabijo cilju, doseči sporazum o začetku formalnih pogajanj«)... To pomeni, da je največji del očitkov na račun nepripravljenosti na pogajanja s to izjavo formalno odpadel in bonski koalicijski vladi ne bo težko obraniti obrise varnostne politike v torkovi razpravi v parlamentu. S povečano vrednostjo v mednarodni politiki si navsezadnje kancler tudi doma popravlja položaj, ki se je nekaterim zdel še pred nekaj dnevi blizu najnižje točke. Grožnje z odstopom so pozabljene, problemi se zdijo, vsaj začasno, znova rešljivi in obvladljivi.

Toda »domači« učinek z dogodki nabitega Schmidtovega potovanja v Washington in Pariz so kljub vsemu samo en del izidov. Nekateri dvomijo, da je zasuk v osebnih stikih med zahodnonemškimi in ameriškimi politiki povsem iskren, toda ugotavljajo, da je vsekakor izid realne precene položaja. Bonski kancler naj bi spremenil taktiko v razmerju do ZDA, da ne bi po nepotrebnem zapletal odnosov, toda je videl, kje so optimalne možnosti za uveljavitev posebnih interesov Zvezne republike Nemčije. Izkoristil je zaskrbljenost zaradi sprememb v Franciji, se ponudil za kvalificiranega posrednika in si, s pomočjo poslanice ameriškega predsednika, nepričakovano hitro izboril dostop do Mitterranda.

Če se je torej Schmidt pojavil kot zagovornik »kontinuitete« francosko-zahodnonemških odnosov, vključno s podporo francoski valuti znotraj monetarnega sistema, je to storil tudi zato, ker na tak posreden način brani pred nevarnostmi valuto Zvezne republike.

MOJCA DRČAR-MURKO

V ŽARIŠČU

Napad v Barceloni

Teroristično dejanje v Banco Central je del poznega maščevanja generalissima Franca. Komaj si je mogoče zamisliti, kaj čaka socialistična notranjega ministra, če bo ta stranka, kot pričakujejo, zmagala na prihodnjih volitvah. Arhaična in totalitarna Španija, ki se sooča z ostalo Evropo in za katero so mislili, da je premagana in mrtva, ima v vrstah oboroženih državnih uradnikov (Guardia civil) še vedno navdušene in aktivne privržence, ki špansko mlado demokracijo vedno pogosteje izsiljujejo. Premier Calvo Sotelo, ki je, drugače kot njegova vlada in stranka, ohranil nekaj prestiža, si zdaj prizadeva samo za en cilj: za zamenjavo notranjega ministra z nekim generalom, ki bi Guardio civil lahko z vojaškimi sredstvi stisnil v kot. Omenjajo zlasti generala Gonzalesa de Yerra, poveljnika vojaškega območja Kanarskih otokov. De Yerro je trd konservativec, toda v neuspelem državnem udaru se je postavil na stran demokracije. Na drugi strani pa: vrnitev vojakov v vlado je kljub vsemu tvegano početje.

»Frankfurter Rundschau«

»Tudi ko njihova dejanja ne uspejo, se počutijo teroristi in skrajneži v Barceloni kot nacionalni junaki. Verjamejo, da lahko tako terorizirajo osovraženo demokracijo, čeprav prvi začetki ne uspejo. Ljudje, ki tako mislijo, so tudi prepričani, da bi bila Argentina samo začasno zatočišče. Španijo štejejo za tako destabilizirano, da pričakujejo bližnji poseg generalov. Ni še jasno, kako močno so desne esktremne skupine Guardie civil vpletene v ta poskus zmanjševanja avtoritete vlade in pozivanja vojakov na oblast. Toda nobenega dvoma ni, da je skrajna desnica globoko zakoreninjena v tej polvojaški policijski enoti«.

»Süddeutsche Zeitung«.
München

Dogodki v Barceloni so zopet opozorili na neučinkovitost španske vlade v zvezi z oboroženimi varnostnimi silami, kjer si nihče ne upa izpeljati globlje čistke. Sam kralj Juan Carlos je po neuspelem državnem udaru opozoril politične stranke, da se je treba izogniti povračilnim ukrepom. Rezultat: samo najpomembnejši pučisti so danes v zaporu. Reakcija štirih pučističnih oficirjev, katerih osvoboditev so zahtevali teroristi, je zelo pomenljiva: z odločno obsodbo zajetja talcev so se predstavili v lepi luči in hkrati zatrdili, da ne bodo v nobenem primeru zapustili Španije pred procesom. Podpolkovnik Tejero prav nič ne skriva, da bo skušal ta proces spremeniti v proces proti kralju in demokratičnemu režimu.

»Le Soir«.
Bruselj

Izmed dveh Španij, ki sta značilni za obdobje po Francu, tiste, ki se nostalgično ozira v preteklost, in tiste, ki veruje v demokracijo, je danes slišati samo prvo. V tem je vzrok nenavadnega ozračja, ki prevladuje v tej kisli pomladi v Madridu. Slišati je kričanje tistih Špancev, ki občudujejo polkovnika Tejera, brkatega pučista 23. februarja, medtem ko tisti, ki nasprotujejo zamisli o vojaškem »pronunciamientu«, molče.

»La Repubblica«.
Rim

Napad na Banco Central v Barceloni je potrdil mnogih opazovalcev, ki mislijo, da sta kralj in vlada – prisiljena kar najbolj previdno demokratizirati institucije, še vedno prežete s frankizmom – bolj ali manj talca »velike desnice« in da je španska demokracija le pogojno na prostosti.

»Unità«.
Rim

Vzhod in jug Afrike skupaj

Osemnajst držav z vzhodnega in južnega dela črne celine se namerava z letom 1982 združiti v območje preferenčne trgovine – Vzorec za novo skupnost je že obstoječa zahodnoafriška ECOWAS

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NAIROBI, 25. maja – Voditelji osemnajstih držav z vzhodnega in južnega konca črne celine bodo konec tega leta podpisali sporazum o ustanovitvi območja preferenčne trgovine, je povedal na tiskovni konferenci v Nairobiju kenijski trgovinski minister Mwamunga, ki je hkrati poudaril, da bo ta nova afriška skupnost »pomembna zmaga v ustvarjanju tesnega sodelovanja na področju trgovine, industrije, kmetijstva, transporta in komunikacij«.

Kenijski minister je o ustanavljanju nove afriške skupnosti sporočil po vrnitvi iz Adis Ababe, kjer se je konec tedna končala tridnevna konferenca ministrov za trgovino, finance in načrtovanje iz osemnajstih držav vzhodne in južne Afrike. Kot je povedal, je bilo to ministrsko srečanje v Adis Abebi pomemben korak naprej k ustanovitvi območja preferenčne trgovine, ki je za začetek predvideno kot ohlapno skupno tržišče, sčasoma pa naj bi preraslo v trdno gospodarsko skupnost.

Ustanavljanje skupnega tržišča, ki naj bi okrepilo trgovinske, gospodarske in druge vezi med 200 milijoni prebivalcev vzhodne in južne Afrike, sodi v prizadevanja, da bi do leta 2000 ustanovili afriško gospodarsko skupnost, kot so se bili dogovorili afriški voditelji na svojem ekonomskem vrhu lani v nigerijski prestolnici Lagosu. Zahodnoafriške države so že združene v svoji gospodarski skupnosti ECOWAS, kar pomeni, da bi bil naslednji korak k ustanovitvi skupnega afriškega tržišča združitev obeh skupnosti, tiste z zahoda in tiste z vzhoda in juga črne celine.

Pogajanja o ustanovitvi te nove skupnosti trajajo že tri leta, odkar so v zambijski prestolnici Lusaki leta 1978 podpisali posebno deklaracijo. Lani so se ministri osemnajstih držav sestali v prestolnici Lesota Maseruju, vendar pa je ostalo nerešenih še sedem pomembnih vprašanj. Po pravkar končani ministrski konferenci v Adis Abebi sta odprti še zmerom dve vprašanji, ki zadevata carinske olajšave ter ustanovitev skupne banke za trgovino in razvoj. Zdaj so ministri zaprosili ekonomsko komisijo OZN za Afriko, naj jim pomaga pri razrešitvi teh dveh odprtih vprašanj. Konec oktobra letos pa naj bi se ministri osemnajstih držav za trgovino, finance in načrtovanje znova sestali v kenijski prestolnici Nairobiju ter pripravili vse za dokončni podpis sporazuma.

Kot pričakujejo, naj bi sporazum o območju preferenčne trgovine podpisali voditelji osemnajstih držav proti koncu tega leta, sam sporazum pa bi začenjal veljati januarja 1982.

Sporazum med drugim predvideva, da bo Tanzanija takoj po njegovem podpisu odprla svojo mejo s Kenijo, ki jo je bila zaprla pred štirimi leti, po razpadu vzhodnoafriške gospodarske skupnosti. Po zaprtju meje so se pretrgali sleherni stiki med dvema sosedama, ki sta poprej skozi deset let, skupaj z Ugando, tesno sodelovali v vzhodnoafriški skupnosti, hkrati pa je Kenija izgubila dostop do tržišč v osrednji in južni Afriki, to je do Zambije, Malavija, Zimbabveja in Bocvane.

Nova afriška skupnost bo dejansko povezala več naporov po regionalnem povezovanju, ki jih je bilo opaziti v tem delu Afrike v zadnjem času. Tako so se v zadnjem letu dni že trikrat sestali voditelji treh vzhodnoafriških držav, Kenije, Tanzanije in Ugande, nazadnje januarja letos v ugandski prestolnici Kampali, ko se jim je pridružil še zambijski predsednik dr. Kanneth Kaunda.

Konec lanskega leta je prišlo do zaporednih dvostranskih srečanj med voditelji Kenije, Sudana in Etiopije, ki so se dogovorili o ustanovitvi tristranske regionalne skupnosti na severovzhodu Afrike. Nedavno je bilo v Adis Abebi ministrsko srečanje teh treh držav, na katerem so povabili k regionalnemu sodelovanju tudi druge države s tega območja, to je Džibuti in Somalijo. Poleg tega so se v burundijski prestolnici Bujumburi pred dnevi sestali voditelji Tanzanije, Ugande, Ruande in Burundija ter se dogovarjali o skupnem izkoriščanju mejne reke Kagore.

Podobno živahno je bilo sodelovanje na jugu črne celine. Devet držav z afriškega juga je imelo lani tako vrhunska kot ministrska srečanja, na katerih so se dogovarjali o postopnem zmanjševanju svoje odvisnosti od Južne Afrike.

TIT DOBERŠEK

● Pri ustanavljanju skupnega območja preferenčne trgovine sodeluje sedem vzhodnoafriških držav, to so Etiopija, Džibuti, Kenija, Tanzanija, Uganda, Ruanda in Burundi, osem držav z juga črne celine, to so Angola, Mozambik, Zimbabve, Zambija, Malavi, Bocvana, Lesoto in Svaziland, ter tri otoške države z območja Indijskega oceana, Madagaskar, Komori in Mavricij.

Kočljive teme OPEC

V Ženevi se je začel ministrski sestanek organizacije izvoznic nafte, na katerem pa se najbrž ne bodo pogovarjali samo o podražitvi ali pocenitvi nafte

V logiki stvari je, da ministrski sestanki OPEC (organizacije izvoznic nafte) pri kupcih povzročijo nelagodnost, kajti izkušnje učijo, da so se naftni ministri, še ne tako davno, na vsakem zborovanju dogovorili o podražitvi nafte. Tudi ministrski vrh OPEC, ki se je v ponedeljek pričel v Ženevi, obdajajo ugibanja, čeprav mnenja, da se utegne nafta podražiti, niso tako trdna kot so bila še nedavno.

Brez hujše zmote lahko tvegamo prerokbe treh možnih izidov ženevskega zborovanja naftnih ministrov: povprečna cena soda nafte se bo povečala na 40–41 dolarjev (tona bi veljala okrog 290 dolarjev), sod se bo pocenil na približno 32 dolarjev (tona 224 dolarjev), to je na raven, okrog katere se ta hip sučejo cene nafte na prostem trgu, in tretjič, uradna cena bo ostala nespremenjena, v povprečju okrog 37 dolarjev za sod (tona po 250 dolarjev).

Oglejmo si podrobneje razplet prvega od možnih scenarijev – podražitev. Zanjo si bodo, tako je bilo slišati v kuloarjih OPEC, prizadevale Libija in še nekatere revnejše med članicami, ki petrodolarje precej bolj potrebujejo od, denimo, Saudske Arabije ali emiratov. Takšna napoved temelji v zgodovini, ker krivulja cen nafte vse od začetka sedemdesetih let dalje ne pozna več vijuge navzdol. Poglavitni argument nasprotnikov tega scenarija je zdajšnja zasičenost trga. Toda vprašanje je, kako dolgo še utegne prevladovati naftno obilje. Zdajšnji predah v naftni krizi je morebiti bolj posledica recesije in »ničelne rasti« gospodarstev najpomembnejših porabniških držav, kot trajnejših sprememb njihovih gospodarskih struktur. Če se bo pokazalo, da povezave med gospodarsko rastjo in večjo porabo nafte niso presekane, bo položaj v kratkem spet postavljen na glavo.

Strokovnjaki še vedno niso demantirali prognoz o vse večji naftni suši v tem desetletju: leta 1985 naj bi na svetovnem trgu primanjkovalo med 2,1 in 3,7 milijona sodov nafte, ob koncu desetletja pa celo do 8 milijonov sodov nafte na dan. Gledano skozi takšna očala, ni razloga poceniti najpomembnejšega neobnovljivega vira, ki je največ vreden, dokler je pod zemljo.

Druga možnost – ministri bodo nafto pocenili. Ta je z zornega kota tržnih zakonov ta hip bolj stvarna. Ponudbe nafte na svetovnem trgu po nekaterih podatkih prekaša povpraševanje za milijon, po drugih za 3 milijone sodov na dan pri okrog 50 milijonih sodov, kolikor jih vsak dan porabijo v svetu (brez držav z državno-planskim gospodarstvom). Pocenitev bi lahko predlagala Saudska Arabija, katere naftni minister se je pred dnevi javno zavzel za takšno rešitev, vendar pred ženevskim sestankom tega stališča ni potrdil. O tem, da bi se ob takšnih tržnih neravnovesjih kot jih zdaj doživlja nafta, pocenila vsaka druga surovina, najbrž ne more biti dvoma. Toda ne kaže pozabiti, da nafta pač ni običajna surovina.

Tretji razplet – zamrznjene cene. To bi bil kompromis, ki sicer ne bi odseval stvarnih tržnih razmerij, vendar bi ga utegnila v Ženevi predlagati večina od trinajstih naftnih ministrov. Po njihovi oceni bi zamrznitev, četudi kratkoročna – denimo za šest mesecev – ohranila takšen pritok naftnih dolarjev, na kakršnega so navajeni, obenem pa učvrstila podlago za dograjevanje v OPEC o dolgo napovedovani dolgoročni strategiji.

Toda stvari niso tako enostavne. Če želijo naftne države obdržati zdajšnje cene, hkrati pa se zavarovati pred nevarnostmi razburkanega trga, morajo bržkone zmanjšati črpanje in ponudbo uravnovesiti s povpraševanjem.

To bo kočljiva tema. Indonezijski minister Subroto, ki je tudi predsednik ministrskega sveta OPEC, je tik pred ženevskim sestankom dal takšnole izjavo: »Ministri OPEC se vselej neradi pogovarjajo o proizvodnji nafte, ker ta velja za suvereno pravico vsake države članice organizacije.«

Vprašanje je, kako v tej situaciji likvidirati nevarno zasičenost. Majski bilten OAPEC (arabskih izvoznic nafte) opozarja, da lahko tržna neravnovesja razdiralno vplivajo na enotnost OPEC, kajti iz morebitnih stisk bi se članice verjetno reševale ločeno in si povzročale nelojalno konkurenco. Bilten celo poudarja, da je razvitim kupcem uspelo doseči večjo stopnjo enotnosti kot OAPEC: z dogovorjenim varčevanjem so kupci (brez vzhodne Evrope) zmanjšali porabo nafte na okrog 46 milijonov sodov na dan, medtem ko je bila še lani 49,5 in predlani 52 milijonov sodov na dan (glej grafikon), vtem ko se naftne države že nekajlet zaman dogovarjajo o skupni dolgoročni strategiji.

Gre zlasti za uresničevanje t. i. taifske formule, po kateri bi OPEC vsak kvartal avtomatično prilagodila cene nafte inflaciji, denarnim tečajem in gospodarski rasti najbolj razvitih kupcev in kajpada za enotno smotrno izkoriščanje naftnega bogastva, kamor sodi tudi dogovarjanje o usklajeni proizvodnji. Naftni ministri bi se utegnili v Ženevi pogovarjati tudi o drugačnih vprašanjih kot so cene nafte.

DUŠAN SNOJ

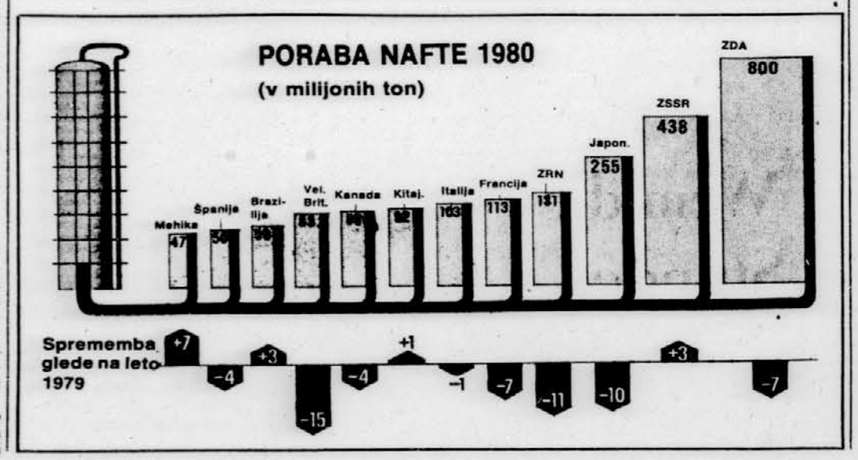

OBČINA LJUBLJANA CENTER
Sekretariat za ljudsko obrambo
61000 LJUBLJANA, Adamič-Lundrovo nabrežje 2

Razpisna komisija razpisuje prosta dela in naloge

STROKOVNEGA SODELAVCA ZA OBRAMBNO VZGOJO

Delovno razmerje lahko sklene kandidat, ki poleg z zakonom predpisanih splošnih pogojev in pogojev iz odloka o delovnih mestih in dolžnostih, ki so posebnega pomena za ljudsko obrambo (Uradni list SRS št. 6/77) izpolnjuje še naslednje
POSEBNE ZAHTEVE:
– visoka šolska izobrazba družboslovne smeri
– delovne izkušnje na področju izobraževanja odraslih
– poznavanje temeljev splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite
– znanje slovenskega jezika

Delavec bo imenovan za 4 leta, z možnostjo ponovnega imenovanja, s polnim delovnim časom in s pogojem 3-mesečnega poskusnega dela.

Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev najkasneje v 15 dneh po objavi na gornji naslov z oznako »ZA RAZPISNO KOMISIJO«.

O izidu razpisa bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končani izbiri.

23-4463

TERMIKA

TERMIKA – Ljubljana, Kamniška ul. 25

Komisija za delovna razmerja
TOZD Montaže LJUBLJANA
objavlja naslednja prosta dela in naloge

1. TEHNIČNEGA VODJE TOZD
Pogoji:
– visoka šolska izobrazba tehnične ali ekonomske smeri
– pet let delovnih izkušenj na vodstvenih delovnih nalogah
– da je družbenopolitično aktiven in ima pozitiven odnos do samoupravljanja
– da obvlada enega od svetovnih jezikov (nemško, angleško)

2. OPERATIVNEGA VODJE ENOTE
(proizvodna enota)
Pogoji:
– viš. ali srednja šola tehnične smeri (strojne)
– 2 leti delovnih izkušenj
– odslužen vojaški rok

3. REFERENTA OPERATIVE II
(za kooperacijo)
Pogoji:
– srednja šolska izobrazba tehnične smeri
– poznavanje dejavnosti montažnih storitev
– 2 leti delovnih izkušenj

4. TEHNOLOGA I
(za kooperacijo)
Pogoji:
– srednja šolska izobrazba tehnične smeri
– odslužen vojaški rok
– lahko tudi pripravnik

5. SNAŽILKE
(čiščenje poslovnih prostorov)

Prijave z dokazili sprejema kadrovska služba 15 dni po objavi. Kandidati naj svoje ponudbe pošljejo na naslov: »TERMIKA« TOZD Montaže Ljubljana, Podmilščakova 25.

230-

Le pametno naložen zdravstveni dinar

Proučiti bi bilo treba, ali velike naložbe v zdravstvo (6,5 odstotka narodnega dohodka) zares dajejo najboljše rezultate – Smotrna delitev dela

MARIBOR, 25. maja – Ali je denar, vložen v zdravstvo – ljudi, objekte in opremo, šolstvo, znanstvene inštitute in zavode, farmacevtsko industrijo in proizvodnjo medicinske opreme dobro izkoriščen, kar hkrati pomeni, da daje optimalne rezultate glede na zdravstvene potrebe prebivalstva? To vprašanje je na nedavnem srečanju slovenskih zdravnikov v Mariboru zastavila članica predsedstva zvezne konference SZDL Zora Tomič bržčas zato, ker se za zdravstvo namenja 6,5 odstotka narodnega dohodka, kar je veliko denarja. Naložbe v zdravstvo so v Sloveniji najbrž dosegle raven, ko bi jo bilo treba proučiti in videti, ali dajejo ustrezne rezultate.

Čeprav se rezultati posameznih naložb ne kažejo takoj, je prav gotovo treba vedno znova preverjati optimalno izkoriščenost družbenega kapitala na tem področju. Vprašanja organizacije zdravstvene dejavnosti zato niso le tehnična in strokovna vprašanja, temveč imajo zelo pomembno družbeno razsežnost. Zora Tomič, denimo, ocenjuje, da je racionalna, ekonomična organizacija zdravstvene dejavnosti pogoj za to, da bodo družbeni cilji, kot so zapisani v številnih dokumentih, tudi uresničeni. Zato je treba upoštevati tako znanstvena spoznanja medicinske znanosti, stroke, kakor tudi načela sodobne organizacije dela in družbene razmere, v katerih se uresničujejo pogoji življenja in dela ljudi, ki jim je ta dejavnost tudi namenjena, pa tudi gmotne možnosti združenega dela.

Seveda pri tem ne gre zanemariti spoznanja, da je mnogo bolje očuvati zdravje, ga vračati, ko še ni do konca ogroženo, in biti dobro pripravljen za hitro vračanje zdravja in ponovno vključevanje človeka v normalno življenje in delo, kot pa čakati na resno ogroženost zdravja. Žal imamo v naši republiki kljub opredeljenim strokovnim in družbeno potrjenim spoznanjem različen odnos do preventive, kurative in rehabilitacije v praksi, kar je posebej izpostavila Zora Tomič, meje med njimi pa so dokaj toge.

Kako je mogoče razumeti, da ob sprejetih usmeritvah, samoupravnem sporazumu in v njem določenem težišču na osnovnem zdravstvenem varstvu delež tega s stroških zdravstvene dejavnosti pada? Naložbe so usmerjene predvsem v bolnišnično dejavnost, ki jo, kot pravijo, samo »posodabljajo«, vendar ne le z ljudmi in opremo, metodami dela, temveč predvsem z novimi zidovi in posteljami. Še vedno se ni mogoče odreči »kultu bolniške postelje« in običajno se šteje le bolnišnično zdravljenje za pravo in edino kakovostno zdravljenje.

Zora Tomič je zato vprašala, kje so vzroki za take razmere in kako bi jih bilo moč odpraviti. Le-ti so najbrž v sami organizaciji zdravstva, v njegovi tradicionalni usmeritvi, v zdravstvenih delavcih, ne pa toliko v ljudeh, delavcih in občanih, ki so tudi s svojimi samoupravljalskimi odločitvami podprli takšno usmeritev bolj v interesu vračanja, kot pa ohranjanja zdravja. Zato je objektivna presoja tega, kar imamo, pa tudi potencialnih možnosti za boljšo izkoriščenost, v interesu zdravja ljudi, posebej pa organiziranosti zdravstvene dejavnosti na tako majhnem prostoru, kot je naša republika, prav gotovo zelo pomembna. To pa hkrati ne pomeni zmanjševanja razvojnih možnosti zdravstva, medicine, temveč odpiranje novih možnosti za boljše zdravstveno varstvo v skladu z dosežki medicinskih znanosti in potrebami ljudi, kakor tudi zdravstvenih delavcev.

Delitev dela in funkcionalna povezanost zdravstvenih delovnih organizacij ni le tehnično vprašanje, temveč strokovna in družbena zahteva sodobnega zdravstva. Zato je po mnenju Zore Tomič toliko bolj nerazumljivo, da v Sloveniji, kjer je tak načelen sporazum (pripravljali so ga dve leti in se nanj sklicevali, ko ga še ni bilo) ni storjenega več za njegovo nadaljnjo obdelavo in uresničevanje, ki bi ga morali izpeljati prav zdravstveni delavci.

BORKO DE CORTI

Predragi pridelki za izvoz

V ZDA stane kilogram svinine (žive teže) 90 centov, pri nas 2 dolarja

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Izvoz kmetijskih pridelkov in živil, ki naj bi nam letos prinesel okoli milijardo dolarjev, ne bo možen, če ne bomo pridelali dovolj niti za svoje potrebe. Zato se moramo bolje organizirati in doseči, da bomo predvsem pridelovali ceneje kot doslej. Potrebna je tudi dolgoročna usmeritev v izvoz, ki se ne bo spreminjala od danes do jutri.

Zvezni izvršni svet si prizadeva, kolikor more, da bi izvoz hrane potekal brez zastojev. Veliko odgovornosti pa je tudi na organizacijah združenega dela, ki morajo poceniti proizvodnjo. Z drastičnim dviganjem cen, ki se samo prenaša od enih na druge, smo prišli do tega, da so naši kmetijski pridelki izredno dragi. Medtem ko stane na primer v Ameriki kilogram svinjskega mesa (žive teža) 90 centov, je pri nas ta cena že večja od dveh dolarjev. S takimi cenami pa seveda ne moremo konkurirati na tujem trgu.

Smeli kmetijski načrti v srednjeročnem planu

V BiH naj bi v prihodnjih petih letih fizični obseg kmetijske proizvodnje rastel po osemodstotni stopnji – Večja prireja mesa

OD NAŠEGA DOPISNIKA

SARAJEVO, 25. maja – Kmetijstvu je v novem srednjeročnem planu BiH posvečena posebna pozornost. Tako predvidevajo, naj bi fizični obseg skupne kmetijske proizvodnje naraščal po štiriodstotni stopnji, od tega v družbenem sektorju kar za osem odstotkov letno, v privatnem pa za 3,5 odstotka. Leta 1985 naj bi tako pridelali 550 tisoč ton pšenice, 960 tisoč ton ječmena, skoraj milijon ton koruze in blizu 88 tisoč ton zelenjave.

Precej naj bi se povečala tudi proizvodnja mesa, ki naj bi do konca 1985 dosegla 140 tisoč ton, proizvodnja mleka pa 9000 milijonov litrov. To so za bosansko-hercegovske razmere dokaj ambiciozni načrti. Glede na to, da je od 2,6 milijona hektarjev obdelovalne zemlje v republiki skoraj polovica na hribovskih območjih, kjer živi tudi 40 odstotkov prebivalstva, bo za izpolnitev načrtov odločilna večja proizvodnja na teh območjih. Seveda ob ustreznih organizacijskih ukrepih, večji povezanosti družbenega in zasebnega sektorja ter razsodnih investicijah, za katere je v tem srednjeročju predvidenih 17 milijard dinarjev.

Dosedanje izkušnje velikih sozdov – Upi-Sarajevo, Hepok-Mostar, Aipk-Banjaluka, Inpo-Bugojno in drugih v proizvodnji in predelavi hrane, kažejo, da BiH doslej ni niti približno izkoristila vseh možnosti za razvoj kmetijstva. To potrjujejo tudi strokovne raziskave. Vendar so v preteklem obdobju ustvarili temeljne pogoje za hitrejši razvoj kmetijstva, še posebej v hribovitih območjih. Na prvem mestu velja omeniti povečanje predelovalnih zmogljivosti, ki jih je spremljal ustrezen razvoj spremljajočih dejavnosti. Tako so z izgradnjo cest, elektrifikacijo, z razvojem prosvete, zdravstva in drugih dejavnosti življenjski in delovni pogoji v kmetijstvu in sploh na vasi mnogo boljši in bolj vabljivi.

Klimatski pogoji, konfiguracija zemljišča in kvaliteta obdelovalne zemlje so seveda vplivali na strukturo kmetijske proizvodnje v hribih. Da je bila ta doslej v glavnem ekstenzivna, dokazuje podatek, da je delež travnikov in pašnikov v skupni kmetijski površini kar 54 odstoten. Od preostalih 365 tisoč hektarjev jih letno posejejo le 70 odstotkov, torej ostane kar 100 tisoč hektarjev črne zemlje neobdelane. Sicer pa v glavnem sejejo žitarice, krmilne rastline in krompir, ki bi ga, glede na naravne pogoje in potrebe tržišča, morali posaditi precej več.

Ker pašniške in travniške površine v hribih predstavljajo kar 80 odstotkov tovrstnih površin v republiki, je jasno, da je tu zelo pomembna živinoreja. Ta je usmerjena predvsem na prirejo mesa, mleka in drugih proizvodov, pomembna pa je tudi konjereja. Okrog 450 tisoč glav govedi na planinskih območjih je le nekaj manj kot polovica vse govedi v republiki, 930 tisoč ovac pa predstavlja 66 odstotkv te drobnice v BiH. Živinoreja na tem območju ima še poseben družbeni pomen kot nujna rezerva mesa in drugih izdelkov v izrednih razmerah, zato je njen razvoj začrtan v okviru posebnega programa.

Možnosti za nadaljnji razvoj in povečanje pridelka so nedvomno še velike. Ob boljši organiziranosti in uporabi sodobnejše tehnologije bo treba povečati tudi produktivnost dela, kar je bil tudi eden od zaključkov seje izvršnega sveta, posvečene tej problematiki

MITJA VOLČIČ

NOVA
jana
Primer Mičunović-Djakič:
PET LET TOŽB IN PRITOŽB ZARADI CARINSKEGA PREKRŠKA

KOMPAS JUGOSLAVIJA
30 let vaš turistični kompas

KOMPAS JUGOSLAVIJA
TOZD Mejni turistični servis
Ljubljana
Pražakova ulica 4

Komisija za delovna razmerja
OBJAVLJA
prosta dela in naloge

turističnega delavca v PE VRŠAC

za nedoločen čas.
Pogoji:
– končana srednja turistična šola
– znanje enega tujega jezika
– eno leto delovnih izkušenj

Prednost pri izbiri imajo kandidati z delovnimi izkušnjami tudi v gostinski dejavnosti.
Vloge z dokazili sprejema kadrovska služba 15 dni po objavi.

22-4379

Makedonski vinogradniki v skrbeh za prodajo vina

Lanska rekordna letina je navrgla 16.000 vagonov vina – Vzpodbuden izvoz črnih vin v inozemstvo

OD NAŠEGA DOPISNIKA

SKOPJE, 25. maja – Lani so v Makedoniji pridobili okrog 16.000 vagonov vina. Minulo leto je bila trgatev rekordna, tako da so kleti polne »žlahtne kapljice«. Čeprav je do nove trgatve le še dobrih pet mesecev, pa še vedno ne vedo, ali bodo lahko prodali vse vino.

Pravkar sklenjene pogodbe z Navipom, Župskim rubinom in Slovinom o nakupu 8000 vagonov črnih in belih vin ter pogodbe o izvozu 800 vagonov črnih vin v nekatere evropske države – v primerjavi z minulim letom je to za dvakrat več – dovoljujejo nekoliko več optimizma. V proizvodnjo vina so kmetijske organizacije – lastnice vinskih kleti – vložile okrog 2,5 milijarde dinarjev.

Po novicah o škodi, ki jo je neurje pred kratkim povzročilo v vinogradih v nekaterih delih države, je pričakovati, da bodo domače organizacije v kratkem kupile še nekaj tisoč vagonov vina. Tako bodo do neke mere rešili problem prodaje načrtovanih količin vina domačim kupcem, ki z visokokakovostnimi makedonskimi vini izboljšujejo kakovost svojih vin.

Rešiti pa morajo še en žgoč problem – gre namreč za prevzem in prevoz vina do kupca. Zaradi pomanjkanja tovornjakov-cistern in železniških vagonov-cistern bodo morali kupci hitreje in bolj organizirano prevzemati dogovorjene količine vina.

V združenem kmetijsko-živilskem kombinatu »Makedonija« iz Skopja si sedaj na moč prizadevajo, da bi v sodelovanju s poslovnimi partnerji – domačimi in tujimi kupci – zagotovili doma in v tujini dovolj transportnih sredstev ter tako rešili problem prevzemanja in prevoza dogovorjenih količin vina.

KIRO MUKAETOV

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Papir ali celuloza

V vevški papirnici morajo veliko izvažati, da lahko uvozijo surovine, zato pa doma primanjkuje papirja – Združevanje deviz za uvoz surovin

LJUBLJANA, 25. maja – V vevški papirnici naredijo vsako leto 70 tisoč ton celuloze. Ker celuloze na domačem trgu primanjkuje, nekaterih posebnih vrst (sulfatna celuloza) pa doma niti ne izdelujejo, so primorani celulozo tudi uvažati. Za to pa potrebujejo devize, ki jih lahko dobe le z izvozom svojih izdelkov.

Tu pa v zadnjem času prihaja do težav, kajti če bi hoteli zagotoviti dovolj deviz za uvoz celuloze in kemikalij, ki jih doma ne izdelujejo, bi morali izvoziti več kot 40 tisoč ton papirja. To pa je nemogoče, tako zaradi omejene proizvodnje kot tudi zaradi velikega povpraševanja po visoko oplemenitenem papirju na domačem trgu. V Vevčah sicer povečujejo izvoz vsako leto; tako so leta 1977 izvozili več kot 6 tisoč ton papirja, lani že 17 tisoč ton, letos pa načrtujejo izvoziti blizu 30 tisoč ton. Vse to pa je še vedno premalo, da bi si zagotovili dovolj deviz za uvoz. Zato so se s porabniki njihovih izdelkov (predvsem z grafično industrijo) že dogovorili, da bi združili 8,5 milijona dolarjev, kar bi ob njihovem izvozu zadostovalo za pokritje najnujnejšega uvoza. V papirnici pa se boje, da bo dogovor po zadnji sprostitvi uvoza papirja padel v vodo, kajti, kaj lahko se zgodi, da bodo grafiki raje uvažali papir kot pa združevali devize za nakup surovin skupaj s paprinico.

V papirnici tudi menijo, da bi se iz težav vsaj deloma izkopali, če bi bilo ugodnejše razmerje med ustvarjenimi devizami in tistim, kar od tega ostane delovni organizaciji. Sedanjih 65 odstotkov deviz, s čemer lahko gospodarijo v papirnici, je premalo. Zato je tako drastično omejevanje uporabe deviz papirničarje prehudo prizadelo. Zavzemajo se za ugodnejše razmerje in udeležbo pri ustvarjenih devizah.

V vevški papirnici menijo, da bi z zmanjšanim izvozom ter večjo udeležbo pri ustvarjenih devizah lahko bolje preskrbeli domači trg z visoko kakovostnim papirjem. Zaradi velikega izvoza za vsako ceno (na tujem prodajajo za 20 odstotkov ceneje kot je proizvodna cena) tudi ne morejo izpolnjevati obveznosti, ki jih imajo do sovlagateljev.

Zapleti z uvozom pa še sedaj vplivajo na proizvodnjo, kajti iz dneva v dan ne vedo ali bo surovin za redno proizvodnjo dovolj. Zaradi pomanjkanja primerne celuloze in kemikalij pa so primorani spreminjati proizvodne programe in uvajati proizvodnjo manj kakovostnih vrst papirja, s čemer pa seveda ustvarjajo manjši devizni dohodek, tak papir pa tudi težje prodajo. Poleg tega manjša proizvodnja kakovostnega etiketnega papirja vpliva tudi na proizvodnjo na drugih gospodarskih področjih

Vevški papirničarji zatrjujejo, da je smiselneje uvažati surovine in doma izdelovati papir kot pa uvažati papir, ker za uvoz papirja porabijo veliko več deviz. Izvoz za vsako ceno tudi ni najboljša rešitev, kajti cene papirja v svetu v zadnjem času padajo in so zaslužki vse manjši. Poleg tega si jugoslovanski papirničarji v tujini sami konkurirajo in zbijajo ceno.

IZTOK RAZDRIH

Varčevalci v ZRN kot barometer

Bogate izkušnje predstavništev Ljubljanske banke – Priliv varčevalnih sredstev naših zdomcev se je spet normaliziral – S primernimi ukrepi v domovini bi lahko napravili še veliko več

OD NAŠE DOPISNICE

FRANKFURT, 25. maja – Kako pomembno je prizadevanje jugoslovanskih poslovnih bank za ureditev in razširitev varčevanja jugoslovanskih državljanov na začasnem delu v tujini, je morda najbolje razbrati iz podatka, da od celotnega priliva iz Zvezne republike Nemčije odpade ena tretjina na naš izvoz, ena tretjina nastane v turističnem prometu in kar ena tretjina gre na račun varčevanja naših delavcev in njihovih nakazil.

Ljubljanska banka, ki deluje v Zvezni republiki že enajsto leto, je med vsemi najuspešnejša. Predstavnikom Ljubljanske banke je uspelo zaustaviti zmanjšanje priliva varčevalnih sredstev v začetku lanskega leta (ki je bilo zagotovo tudi v zvezi z mednarodno negotovostjo in špekulacijami zaradi Titove bolezni) in v drugi polovici leta se je položaj stabiliziral. Na nekaterih področjih so govorili celo o izidih, ki bi jih bilo mogoče primerjati z zelo uspešnim letom 1979. Toda, opozarja direktor v frankfurtskem predstavništvu Ljubljanske banke **Ivo Mavec,** za pravilnejšo primerjavo je treba povedati, da je bilo leto 1979 v mnogih pogledih izjemno. Bančna ponudba, torej možnosti za smotrno izkoriščanje varčevalnih vlog, je bila velika. Jugoslovanske banke so bile zaradi velike razlike v obrestnih merah glede na stopnje v zahodnonemških bankah zelo konkurenčne. Že v drugi polovici leta 1979 pa so se razmere začele spreminjati: položaj jugoslovanskega gospodarstva se je poslabšal, s tem se je povečal pritisk na sklade v bankah, kar je pripeljalo navsezadnje v letu 1980 do poslabšanja bančne ponudbe. To pomeni, da so se zaostrili kreditni pogoji, da je bilo na tržišču manj stanovanj, da je bilo teže začeti graditi lastne stanovanjske hiše in da je primanjkovalo trajnih dobrin, za katere bi varčevalci namensko varčevali.

Priliv varčevalnih sredstev se je normaliziral. Po ocenah bančnikov zaradi pomiritve negotovosti v zvezi s prihodnostjo Jugoslavije, kot tudi zaradi načrtov o stabilizaciji gospodarstva in nekaterimi pozitivnimi premiki v gospodarskem sodelovanju z državami evropske gospodarske skupnosti. Utrjevanje stalnosti priliva se je nadaljevalo tudi še v letošnje leto, toda po marcu se je tendenca spet obrnila navzdol. Ivo Mavec meni, da je še prezgodaj govoriti o tem, ali je tendenca trajna ali ne, toda vsekakor je zadnji čas, da se povečajo napori vse družbe za zadržanje dosežena na področju varčevanja. Sodi namreč (skupaj z drugimi bančniki, ki sestavljajo bančno sekcijo pri skupnem predstavništvu jugoslovanskega gospodarstva v Frankfurtu), da je zajemanje denarnih prihrankov samo deloma odvisno od bank, da pa je nasprotno dejstvo, da je od končnega izida bančnega dela odvisen velik del trdnosti jugoslovanskega gospodarstva v razmerju do tujine. To pomeni, da bi se odgovorni dejavniki morali zediniti o novi politiki stimuliranja varčevanja, ki bo izid izkušenj z denarnim gospodarstvom v Zvezni republiki in ki bo temeljila tudi na presoji strokovnjakov o motivih, ki zdaj vodijo naše ljudi na začasnem delu, da varčujejo v jugoslovanskih bankah.

Med motivi za varčevanje so obresti pomembna postavka in večina kratkoročnih predlogov bančne sekcije je namenjena prilagoditvi obrestnih stopenj novemu položaju na denarnem tržišču ZR Nemčije. Toda poleg obresti so za mnoge varčevalce pomembne še druge prvine. Zlasti za tiste, ki pri varčevanju računajo na povsem določene ugodnosti in možnosti. Za mnoge je pomembno če lahko dobijo pravico do kredita ob vrnitvi, za nakup strojev, stanovanj, mnogi vzdržujejo tudi družine in starše v Jugoslaviji. Ivo Mavec trdi, da je iz dosedanjih izkušenj mogoče reči, da je ta del motivov v celotni varčevalni vsoti vsaj toliko pomemben kot so obrestne mere, če ne celo bolj. Ljubljanska banka je poskušala najti možnosti za pridobivanje stanovanj tako, da se je povezala s stanovanjskimi zadrugami, toda ugotovila je, da je zanimanje neprimerno večje, kot so bile realne možnosti. Na predstavništvu v Frankfurtu so prepričani, da je tako delo kmalu dobra pot, vendar pa ni odvisna samo od prizadevnosti.

Med najbolj tipičnimi bančnimi ukrepi za povečanje varčevanja, ki jih je izdelala pred kratkim bančna sekcija, je predlog o reformiranju obrestnih stopenj. Strokovnjaki v predlogu ugotavljajo, da se obrestne stopnje pri nas že nekaj let niso spremenile, medtem ko jih »nemške banke v zadnjem času nenehno izboljšujejo, ter se tako hitro in učinkovito prilagajajo tržnim razmeram«. Leta 1978 so bile na primer v zahodnonemških bankah obresti za varčevalne vloge na vpogled 2,5 odstotka, za vezane vloge nad dve leti pa 4 do 5 odstotkov. Najbrž so bile tedaj po nepotrebnem v Jugoslaviji obresti 7,5 odstotka za sredstva na vpogled in 9 do 10 odstotkov za vezana sredstva. zdaj so se zahodnonemške banke zelo približale jugoslovanskim obrestnim stopnjam. Glede na tak položaj, ki zmanjšuje konkurenčnost obrestnih stopenj jugoslovanskih poslovnih bank, predlaga bančna sekcija uvedbo diferenciranih obrestnih stopenj glede na dobo vloženih sredstev in glede na višino zneska. Uvedli naj bi tudi terminsko varčevanje, pri čemer naj bi določili najmanjši znesek (okoli 5.000 DM), ki bi za tako varčevanje prišel v poštev. Menijo, da bi terminsko varčevanje skupaj z nakazili naših delavcev iz inozemstva pomenilo pomemben dejavnik v povečanju deviznega priliva v Jugoslavijo. Poleg uvajanja varčevalnih listin za dolgoročno varčevanje menijo, da bi bilo tekoče obrestne stopnje treba gibčneje prilagajati trenutnim razmeram na zahodnonemškem denarnem tržišču.

Med ukrepi, ki povečujejo možnosti na področju varčevanja, so po prepričanju predstavnikov Ljubljanske banke v Frankfurtu je tudi racionalno poslovanje. Ljubljanska banka ima bogate izkušnje z organizacijo varčevalne mreže, zgradila je sistem informacijskih birojev (v ZR Nemčiji jih je toliko kot konzulatov, 13), kar občanom omogoča stik z banko. Učinkovito je tudi obveščanje z informativnimi pismi in kot vzpodbudno se je izkazalo tekoče obveščanje varčevalcev o tem, kako pritekajo vloženi zneski na račune v banki v Ljubljani. Hkrati predstavništvo poskuša oceniti poslovanje do tiste mere, ki še dovoljuje optimalno delo (del mest v informativnih birojih zaseda na primer z zunanjimi sodelavci). Ves čas sodeluje tudi pri društvenem organiziranju naših ljudi, finančno podpira klube in zlasti izgrajuje stike z mladimi ljudmi. Pri banki deluje svet mentorjev, ki ga sestavljajo učitelji dopolnilnega pouka v jugoslovanskih jezikih, podpira obiskovanje otrok naših delavcev v domovini in njihovo načrtno spoznavanje s preteklostjo in sedanjostjo v Jugoslaviji.

MOJCA DRČAR-MURKO

NOVA
jana

ZAKAJ JE UMRL VODENOGLAVČEK: Detomor je tiste vrste zločin, ki osveščeno družbo vselej najbolj pretrese. To pot je govor o detomoru posebne, še bolj tragične vrste: mati je otroka umorila, ker je družba, ki naj bi ji pomagala v težavah, iz vrste vzrokov popolnoma odpovedala.

Z izvozom pokrili le 41 odstotkov uvoza

SARAJEVO, 25. maja (Tanjug) – V prvih štirih mesecih tega leta so v Bosni in Hercegovini »potrošili« že skoraj 40 odstotkov za letos predvidenega primanjkljaja v blagovni menjavi s tujino na konvertibilnem področju, pokritost uvoza z izvozom pa se je zmanjšala na 41,1 odstotka. Zaradi tako neugodne zunanjetrgovinske menjave je izvršni svet predlagal več konkretnih ukrepov za ublažitev nesorazmerja med uvozom in izvozom, zlasti v menjavi s konvertibilnim področjem.

Za 70 milijonov prekoračili predračun

SKOPJE, 25. maja (Tanjug) – V skopski steklarni bo v kratkem odprta tretja faza v obratu za embalažna stekla, ki naj bi bila gotova že pred šestimi leti. Šele te dni so namreč zbrali dovolj sredstev, da bodo lahko pokrili približno 70 milijonov, za kolikor so prekoračili predračunsko vrednost, ki se je tako povzpela na 296,6 milijona dinarjev.

Zadrege jeseniških železarjev s surovinami

V prvem trimesečju so na Jesenicah naredili 99.000 ton končnih izdelkov – Manj od načrtov

JESENICE, 25. maja – V prvih treh mesecih leta so v jeseniški železarni naredili 99.000 ton končnih izdelkov, 10.000 ton manj kot so načrtovali. Lanske težave pri oskrbi so se namreč še stopnjevale, pa tudi za v prihodnje ne kaže kaj manj črno.

Polizdelkov so lahko kupili 18.000 ton manj kot so računali, v lastni jeklarni pa so zaostali za planom za 9.700 ton. Vzroki za to so bili dotrajanost naprav, tudi pomanjkanje delavcev, ki se branijo dela v jeklarni zaradi izredno slabih delovnih razmer, ter težave pri oskrbi z grodljem iz drugih železarn. Pomanjkljivo oskrbo iz drugih železarn so sicer skušali nadomestiti s proizvodnjo v domačih plavžih, kjer so dosegli lep uspeh, saj so naredili 2.000 ton več kot so predvidevali, vendar pa je bilo to seveda še zmeraj premalo, saj skupna proizvodnja plavžev ne zadošča za celotne potrebe jeklarne.

Siemens – martinova jeklarna rabi 55.000 ton grodlja, doma so naredili 41.300 ton, 14.000 ton pa bi jih morali dobiti drugje. Pri tem pa prihaja do izsiljevanja s cenami. Tako naj bi Jeseničani za kilogram grodlja morali plačati že 9,80 dinarjev, skoraj še enkrat več kot lani, prodajna cena kilograma toplo valjane žice pa na primer stane 14 dinarjev. Če bi priznali to ceno, bi s tem priznali tudi novo ceno staremu železu, ki pomeni 75 odstotkov cene grodlja, to pa bi bil zanje velik strošek.

V najtežjem položaju so bili v teh mesecih zaradi vsega nakupa iz uvoza. Z lastnim rednim izvozom dobe premalo deviz, zato je bilo veliko težav z rezervnimi deli, surovinami in repromaterialom. Zaradi takega deviznega položaja lani niso uresničili nobene pomembnejše investicije. Ravno tako bo tudi letos. Kljub temu, da so potrebe velike, niso kupili nobene opreme. Prednost pri nakupih so in bodo imele surovine in repromaterial predvsem za jeklarno.

Razen tozdov Jeklarna, Bluming štekel in Hladna valjarna Bela so ostali tozdi svoje načrte dobro izpolnjevali, do posameznih težav je prihajalo le zato, ker so delali z izredno nizkimi medfaznimi zalogami.

Do kakšnih težav pripelje pomanjkanje deviz, pove podatek, da Hladna valjarna Bela, ki ima najmodernejšo opremo, lahko dela le s polovično zmogljivostjo, ker nima vložnega materiala. Ravno iz te valjarne pa prihajajo izdelki, ki jih slovenska poslovna skupnost za izdelavo in predelavo jekla najbolj išče. Še do konca leta je bil med železarno in skupnostjo v veljavi sporazum o združevanju deviz, odtlej pa tega vira za železarno ni več. Delitev oziroma združevanje deviz sta urejena le znotraj sozda Slovenske železarne. Železarna potrebuje za uvoz 44, sama pa direktno izvozi za 16 milijonov dolarjev.

Ob tem, ko bodo skušali doseči čimvečjo proizvodnjo v plavžih in jeklarni doma, vidijo jeseniški železarji edino rešitev za svojo proizvodnjo v kratkoročnem kreditu pri Narodni banki Jugoslavije za nakup polizdelkov. Če do tega ne bo prišlo, bodo prisiljeni še bolj zmanjševati proizvodnjo v končnih obratih – v Hladni valjarni Bela, valjarni bluming štekel, valjarni debele pločevine, delno pa tudi vso predelavo žice.

VLASTA FELC

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Jadranske luke skupaj

Kljub ugodni geografski legi niso izkoriščene vse možnosti – Izhod v modernizaciji luških naprav in v boljših prevoznih povezavah

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 25. maja – Vse dražji prevozni stroški tudi po morju v deželah srednje Evrope in Panonske nižine načenjajo aktualnost hitrejšega razvoja severno-jadranskih pristanišč, to je Reke, Kopra, Trsta in Benetk, so poudarili na posvetovanju pristaniških in prometnih strokovnjakov ter izvozno-uvoznih organizacij in združenj iz Italije, Avstrije, Madžarske in Jugoslavije o »vlogi severno-jadranskih pristanišč v blagovni menjavi med deželami v razvoju in centralno Evropo«.

V skladu z osimskimi sporazumi in sporazumom o izboljšanju gospodarskega sodelovanja med Italijo in SFRJ so to posvetovanje pripravili na pobudo tržaškega in zagrebškega velesejma in pomeni nadaljevanje že lani začetega sodelovanja štirih severno-jadranskih pristanišč. V primerjavi z lukami na severu Evrope jadranska pristaniška skrajšujejo potovanje do sueškega prekopa za 4 do 5 dni, oziroma zmanjšujejo plovbo od 2000 do 2200 morskih milj. Vendar pa so težave, je menil avstrijski predstavnik Herber Reiter, ker so prevozne tarife severnih pristanišč ugodnejše od jadranskih. Čeprav je hamburška luka od Gradca oddaljena za več kot trikrat od Trsta oziroma Reke, pa je v primerjavi z oddaljenostjo prevozna tarifa te luke dvakrat nižja od tržaške oziroma reške.

»Kontinentalci« južnim lukam, se pravi Benetkam, Trstu, Kopru in Reki tudi očitajo slabo cestno in železniško povezanost pristanišč z bolj ali manj oddaljenim zaledjem. Čeprav so v zahodnih letih v vseh severno-jadranskih lukah posodobili pretovor blaga, pa glede na to te luke niso konkurentne s severnimi.

Zato pa vse severno-jadranske luke načrtujejo posodobitev in razširitev pristaniških zmogljivosti. Tako bo po besedah dr. Josipa Kirinčića, reška luka, kjer so lani opravili 20 milijonov pretovorov blaga, z zgraditvijo novih naprav in luške infrastrukture že leta 1985 dosegala letni pretovor 33,5 milijona ton. V koprski luki, kjer so lani pretovorili 2 milijona blaga brez nafte, tudi načrtujejo hitrejši razvoj luških zmogljivosti. Gre za zgraditev druge faze kontejnerskega terminala z letno zmogljivostjo 850.000 ton, za postavitev štirih kontejnerskih dvigal, za obnovo novogoriške železnice, ki pomeni najkrajšo železniško smer do Bavarske, za nova 42.000 kvadratnih metrov pokrita skladišča itd. Predstavnik luke Koper Vladimir Kobav je dejal, da bo ob koncu novega srednjeročnega obdobja slovensko pristanišče pretovorilo 3,2 milijona ton blaga ob pretovoru nafte in premoga.

Modernizacijo luških naprav načrtujeta tudi obe sosednji italijanski luki. Sicer pa je sodelovanje štirih jadranskih luk smiselno, je poudaril predstavnik luke Benetke Sergio Stocchetti, če pristanišča usklajujejo razvojne načrte. Tako kot so se na sedanjem spomladanskem zagrebškem velesejmu severnojadranske luke predstavile na skupni razstavi »Transadria 81«, naj bi v prihodnje skupno nastopale na vseh podobnih sejemskih manifestacijah.

PETER POTOČNIK

LEK
TOVARNA FARMACEVTSKIH IN KEMIČNIH IZDELKOV, n. sol. o.,
Ljubljana, Verovškova 57

objavlja
prosta dela in naloge:

1. TOZD INVEST SERVIS, vzdrževalna dejavnost, r. o., Ljubljana, Verovškova 57

VODJA MEHANIČNE DELAVNICE – Ljubljana

za vodenje, razporejanje in kontroliranje dela skupin delavcev mehaničnih delavnic, prevzemanje delovnih nalogov in dokumentacije, odgovarjanje za operativno izvedbo dela po delovnih nalogih, vodenje evidence vzdrževanja in rezervnih delov
Pogoji:
srednja šola strojne smeri ali delovodska šola strojne smeri
3 leta delovnih izkušenj
poskusno delo 60 dni
preizkus znanja iz varstva pri delu

KLJUČAVNIČARJE

za kontrolo in vzdrževanje klimatskih naprav
Pogoji:
poklicna šola kovinarske stroke
3 leta delovnih izkušenj
delo je v izmenah

2. TOZD TRŽENJE, izvajanje komercialnih in medicinsko-informativnih storitev, r. o., Ljubljana, Celovška 197

LANSERJA

za nedoločen in določen čas
za lansiranje repromateriala (surovine po šaržah), raztehtovanje, kontrola, materialne bilance
Pogoji:
4-letna srednja šola farmacevtske ali kemijske smeri
2 leti delovnih izkušenj
poskusno delo 60 dni

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev objave sprejema 15 dni po objavi kadrovsko-splošni sektor DO Lek na naslov: »LEK« Ljubljana, Verovškova ulica 57.
Kandidate bomo obvestili o izidu najkasneje v 15 dneh po seji komisije za delovna razmerja.

22-4373

Notranjski zdravstveni dom Vrhnika
TOZD Zdravstvo Cerknica

Po sklepu DS TOZD Zdravstvo Cerknica
razpisna komisija
razpisuje
prosta dela in naloge za mandatno dobo 4 leta

individualnega poslovodnega organa

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:
– da ima visoko izobrazbo medicinske ali druge ustrezne smeri
– da ima najmanj 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
– da izpolnjuje merila in kriterije, ki so opredeljeni v družbenem dogovoru o kadrovski politiki
– da ni zadržkov po 511. členu Zakona o združenem delu

Poleg navedenih pogojev bomo upoštevali tudi njihovo dosedanje delo, ki mora dokazovati uspešno in celovito samoupravno družbenopolitično aktivnost, ter moralne in politične vrline.
Kandidati k prijavi priložijo dokazilo o šolski izobrazbi. Iz prijave pa mora biti razvidna uspešnost na navedenih področjih.
Kandidati pošljejo ponudbe v zaprtih ovojnicah v 20 dneh po objavi razpisa na naslov: NZD Vrhnika, TOZD Zdravstvo Cerknica, Partizanska 22, Cerknica« Za razpisno komisijo«.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem razpisu.

22-4386

DES
– Podjetje za distribucijo električne energije Slovenije
Skupne službe, Ljubljana, Hajdrihova 2

razpisuje

prosta dela in naloge v elektronsko-računskem centru.

Instalirali smo nov sistem IBM 4341, s pomočjo katerega bomo v distribuciji električne energije uvedli obdelavo na daljavo in informacijske sisteme.

Zato vabimo k sodelovanju

delavce z visoko, višjo in srednjo izobrazbo

po možnosti z nekaj delovnih izkušenj na področju računalništva.

Delo se združuje za nedoločen čas.
Nastop dela takoj ali po dogovoru.

Kandidati naj pošljejo prijave s kratkim opisom katera dela so opravljali doslej in fotokopijo zadnjega šolskega spričevala na naslov: DES – Podjetje za distribucijo električne energije Slovenije, Ljubljana, Hajdrihova 2.

Rok za oddajo prijav je 15 dni od dneva objave.

23-4449

Svetu sta na voljo tehnologija in znanje, da izkorenini lakoto

Sergej Kraigher: Problema lakote ni mogoče rešiti z izolacijo, s protekcionizmom in obrambo svojih sebičnih interesov – Prednost pridelovanju hrane

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – V posebno zadovoljstvo mi je, da vas lahko pozdravim v imenu predsedstva SFRJ in vam zaželim prisrčno dobrodošlico v naši državi. Neuvrščena in socialistična Jugoslavija, ki je prav tako država v razvoju, si šteje v čast, da je gostiteljica tako pomembnega zasedanja svetovnega sveta za prehrano, od katerega pričakujemo, da bo prispeval k ureditvi enega najhujših problemov sodobnega sveta, je dejal predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher, ko je pozdravil udeležence sedmega zasedanja svetovnega sveta za prehrano.

Vaše zasedanje poteka v izredno težavnem trenutku, ko svet navdajajo upi, pa tudi hude bojazni. Človeški um nas nenehno preseneča s sposobnostjo, da spreminja in prilagaja človekovim potrebam snov in človekovo okolje. In vendar na svetu še danes strada na milijone ljudi. Težko je to dojeti, nemogoče pa se je sprijazniti s tem spoznanjem!

Čeprav je pridelovanje hrane izmed vseh človekovih dejavnosti še vedno najbolj odvisno od muh narave, vemo, da lakota danes ni oziroma največkrat ni več posledica naravnih ujm. Svetu so na voljo tako znanje kot tehnologija in sredstva, da bi jo izkoreninil. Če ne bi vseh svojih moči usmerili k temu cilju, bi mednarodna skupnost v resnici izpričala svojo nemoč. Zato smo prepričani, da bo visoke predstavnike, ki so so tukaj zbrali, navdihovala ideja resnične človeške solidarnosti, in bodo s konstruktivnim in angažiranim dialogom prispevali k izkoreninjenju tega hudega zla in črnega madeža našega časa.

Razviti so premalo pomagali državam v razvoju

Vsi vemo, kako drastično neenakomerno je razporejeno pridelovanje hrane na svetu: presežke ustvarjajo tam, kjer so manj potrebni, primanjkljajem in pomanjkanju pa so priča tam, kjer ima to najhujše posledice, t. j. v državah v razvoju. Razvite države imajo ogromne zmogljivosti za pridelovanje hrane, niso pa dovolj pomagale državam v razvoju, da bi se uspešneje spoprijele s tem problemom. Ker lakota dandanes ni le človeški, temveč čedalje bolj politični in gospodarski problem, je ni moč obravnavati ločeno. To je le ena izmed oblik motenj (nemara najhujša) v sicer izjemno zapletenih mednarodnih odnosih in posledica vedno globljega gospodarskega prepada med razvitimi državami in državami v razvoju, prepada, ki pomeni čedalje nevarnejšo grožnjo miru in splošnemu svetovnemu razvoju. Zato tudi problema hrane ni mogoče obravnavati ločeno od boja za krepitev miru in mednarodnega sodelovanja, za odpravo poseganja po sili v mednarodnih odnosih, ostankov kolonializma in apartheida, politike intervencij in vmešavanja v notranje zadeve drugih držav ter boja za novo mednarodno gospodarsko ureditev. Oboroževalna tekma neposredno ogroža svetovni mir in varnost, povrhu pa svet v ta namen razsipa ogromno bogastvo, ki bi ga lahko usmerili v gospodarski razvoj, in še posebej v pridelovanje hrane.

Ne moremo se sprijazniti z možnostjo, da bi se znova izjalovili upi človeštva, da bo svet stopil po novi poti, na kateri bi vse človeške in naravne vire uporabili za ravoj, napredek in blaginjo vseh.

Odpor proti nujnim spremembam ima lahko daljnosežne posledice

Odpor proti nujnim spremembam v mednarodnih gospodarskih odnosih ima lahko daljnosežne posledice tako za države v razvoju kot za razviti svet. Že neštetokrat smo povedali, a ne bo odveč ponoviti, da vzroki krize ne tičijo v kraktoročnih cikličnih motnjah, da ne gre iskati posamičnih in delnih rešitev, temveč morajo rešitve biti celovite in splošne, na podlagi enakopravnosti in skupnega interesa vseh držav. Prav zato nismo zadovoljni z izidom 11. posebnega zasedanja generalne skupščine OZN ne z nenehnim odlašanjem sklepa o začetku splošnih pogajanj o mednarodnem gospodarskem sodelovanju za razvoj.

Neuvrščene države in države v razvoju se zavedajo dejstva, da je uspeh možen le ob istočasni uporabi vseh notranjih človeških in materialnih virov sleherne države. Prav tako si dandanes čedalje vztrajneje in konkretneje prizadevajo za pospešitev medsebojnega gospodarskega sodelovanja. Še posebej velja podpreti pobudo afriških držav, ki so v sklepih konferenc v Monrovii in Lagosu v prihodnjem desetletju svojega razvoja dale prednost ureditvi problema hrane.

Bistvo problema pa je v ohranjanju nadvse nepravičnih in nesmotrnih mednarodnih gospodarskih odnosov, katerih posledice je čutiti tudi v razvitih državah v obliki recesije, inflacije in nezaposlenosti.

Izhoda iz takšnega stanja nikakor ni moč najti v individualni ali skupinski izolaciji, v protekcionizmu in obrambi ozkih sebičnih interesov. Zato so neuvrščene države in države v razvoju, ki upoštevajo čedalje tesnejšo medsebojno odvisnost na svetu, vselej poudarjale, da se je treba pogajati in sporazumevati.

Nujna je odločnejša, učinkovita svetovna politika hrane

Gospod predsednik, dovolite mi, da v zvezi s tem opozorim na besede predsednika Tita v poslanici svetovni konferenci o hrani leta 1974: »Da bi lahko človeštvo bolj zaupljivo gledalo v prihodnost, je potrebna odločnejša, bolj vsesplošna in učinkovita svetovna politika hrane, katere težišče naj bi bilo na pomoči pri razvoju pridelovanja hrane v državah v razvoju, katerih potencialne možnosti so domala neomejene, in na večji pomoči v hrani ob naravnih katastrofah, ki nam jih še ni uspelo obvladati. Odločilnega pomena je tudi vprašanje, ali se bo uresničilo načelo širokega sodelovanja med razvitimi in državami v razvoju pri oblikovanju in izvajanju svetovne politike zagotavljanja hrane.«

Menim, da se strinjate z menoj, da so te besede predsednika Tita še danes prav tako aktualne.

Poglavitni predmet zasedanja vašega sveta je izpopolnitev mednarodne strategije za trejte desetletje razvoja na področju hrane. Ta strategija naj bi postala celovit program konkretnih akcij in ukrepov na nacionalni in mednarodni ravni. Poslabšane mednarodne razmere so vzrok več, da vaš svet in države članice tokrat izpričajo več pripravljenosti in politične volje, da bi sprejeli takšen program.

Žal moram ugotoviti, da se je prehrana v državah v razvoju poslabšala, še zlasti v nekaterih afriških državah, ki so imele v zadnjih petnajstih letih v povprečju negativno stopnjo rasti pridelka hrane na prebivalca. Opozoriti moram tudi na strahotno trpljenje, ki so mu izpostavljeni milijoni ljudi v sahelskem območju, in jim je mednarodna skupnost dolžna pomagati.

Na trgu hrane vlada pomanjkanje, zaloge so se vznemirljivo zmanjšale, cene pa so se občutno zvišale. Pomoč v hrani že leta stagnira na ravni, ki še zdaleč ne ustreza potrebam in mednarodno sprejetim ciljem.

Pomoč v hrani še ni dosegla cilja za leto 1975

Dovolite mi, da v zvezi s tem le omenim nekatera drastična dejstva, ki so vam, prepričan sem, znana. V mislih imam predvsem:

● da je v številnih državah v razvoju pridelek hrane na prebivalca manjši, kot je bil pred desetimi leti;

● da imajo države v razvoju spričo naraščanja potreb po uvozu in podražitev dodatne izdatke za nakup hrane v znesku okoli deset milijard dolarjev na leto, kar je dvakrat več, kot skupaj dobijo v obliki razvojne pomoči za pridelovanje hrane;

● da transfer sredstev pomoči za razvoj kmetijstva držav v razvoju dosega komaj polovico potrebne ravni, ki so jo v dokumentih svetovne konference o hrani ocenili kot minimalno;

● da ni napredka v prizadevanjih za vzpostavitev zanesljivega sistema svetovne prehrambene varnosti;

● da pomoč v hrani še ni dosegla deset milijonov ton žit, cilja, ki naj bi ga bili uresničili že leta 1975. Poleg tega je ta pomoč čedalje pogosteje politično pogojena, kar je nedopustno in v nasprotju s temeljnimi etičnimi normami.

Po sedanjih predvidevanjih se utegnemo, če bi bila letošnja žetev slaba, kmalu znajti v vrtincu nove krize hrane globalnih razsežnosti, podobne tisti z začetka minulega desetletja.

Če se v resnici želimo približati cilju, ki ga je proglasila svetovna konferenca o hrani, se pravi, če hočemo v desetih letih odpraviti lakoto in nedohranjenost, je nujno pri priči povečati pomoč državam v razvoju. Komajda bi lahko navedli pomembnejšo in plemenitejšo nalogo svetovne skupnosti od te.

SFRJ daje poseben pomen razvoju kmetijstva

Ob tej priložnosti bi rad poudaril, da je Jugoslavija ves čas po vojni posvečala posebno pozornost kmetijstvu in pridelovanju hrane. Kmetijska proizvodnja se je potrojila, in sicer kljub temu, da se je hkrati občutno zmanjšalo kmetijsko prebivalstvo. To ni le sad velikih materialnih vlaganj, temveč tudi bistvenih sprememb družbenih odnosov na vasi in čedalje večjega zanimanja kmetijskih proizvajalcev za učinke svojega dela. V srednjeročnem načrtu smo pridelovanju hrane dali prednost, kajti lahko bi in moramo pridelovati več in bolj smotrno. Ker je tudi sama država v razvoju, si je Jugoslavija prizadevala pri tem uporabiti izkušnje in pomoč drugih držav. Prizadevala si je tudi z lastnimi izkušnjami in dosežki ter s tehnično in materialno pomočjo prispevati k napredku drugih držav v razvoju na področju kmetijstva.

Kot članica organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo in kot članica svetovnega sveta za prehrano ter v skladu s svojo neuvrščeno politiko si bo Jugoslavija – in veseli me, da to lahko poudarim tudi pred vami – še naprej prizadevala za pospešitev mednarodnega sodelovanja na področju prehrane in kmetijstva. Zavzemala se bo za uveljavitev mednarodne strategije razvoja s povečanjem lastnega pridelka hrane, z razširitvijo gospodarskega in tehničnega sodelovanja z državami v razvoju, s prispevki za dvostranske razvojne institucije, z zagotavljanjem pomoči v hrani in pospešitvijo trgovine z državami v razvoju.

Dovolite mi, da vsem udeležencem tega pomembnega zasedanja zaželim prijetno bivanje v naši državi. Rad bi hkrati izrazil upanje in željo predsedstva SFRJ, da boste izpričali kar največjo politično voljo in razumevanje, zlasti za tiste, katerih težave so najhujše, in sprejeli sklepe, ki bodo prispevali k uspešnejšemu reševanju problema prehrane in izkoreninjenju lakote na svetu v desetletju, ki je pred nami, v prid vsem ljudem in v imenu tistih idealov, ki združujejo vse narode na svetu, je na koncu dejal predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher.

Hrana ne sme biti orožje za izvajanje političnega pritiska

V Novem Sadu se je začelo 7. zasedanje svetovnega sveta za hrano – Sodeluje 32 delegacij držav članic, prav toliko držav opazovalk in 28 delegacij mednarodnih organizacij

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Svet ima dovolj znanja in tehnologije, pa tudi sredstev, da lahko izkorenini lakoto. Če mednarodna skupnost ne bi vseh svojih moči usmerila k temu cilju, bi res pokazala svojo nemoč. S temi besedami je udeležence sedmega zasedanja svetovnega sveta za hrano, ki se je začelo danes v Novem Sadu, nagovoril predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher.

Na tem srečanju, ki ga je odprl dosedanji predsednik sveta, filipinski minister za kmetijstvo Arturo Tanco, sodeluje 32 delegacij držav članic, prav toliko delegacij držav, katerih predstavniki imajo status opazovalcev, in 28 delegacij mednarodnih organizacij. Dopoldanske seje so se udeležili tudi predsednik ZIS Veselin Djuranović, predsednik predsedstva SR Srbije Dobrivoje Vidić, predsednik predsedstva SAP Vojvodine Radovan Vlajković, član predsedstva CK ZKJ Andrej Marinc, predsednik predsedstva PK ZK Vojvodine Boško Krunić, predsednik sveta zveze sindikatov Rade Galeb, predsednik skupščine Vojvodine Vilmoš Molnar in drugi.

Tanco je opozoril, da se začenja zasedanje svetovnega sveta za hrano na rojstni dan pokojnega jugoslovanskega predsednika Tita, velikana naše dobe, in poudaril, da je osnovni cilj svetovnega sveta za hrano boj proti lakoti in podhranjenosti. Pri tem je navedel porazna dejstva: še danes je lačna petina človeštva, več kot pol milijarde ljudi je podhranjenih, v mednarodnem letu otroka, leta 1979, je umrlo 17 milijonov otrok.

V Afriki, je nadalje poudaril Arturo Tanco, pride na primer danes na prebivalca manj hrane kot pred desetletjem, položaj pa postaja še slabši zaradi vse večjega števila beguncev, ki zapuščajo svoje domovine zaradi suše in vojn. Vendar je spodbudno dejstvo, da nekatere države dosegajo, četudi z omejenimi sredstvi, vedno boljše rezultate pri proizvodnji hrane. Kot primer je navedel Indijo, Kitajsko, Kenijo, Kolumbijo in še nekaj drugih držav.

● NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Predsednik zveznega komiteja za kmetijstvo in vodja jugoslovanske delegacije Milovan Zidar se je doslej pogovarjal z več ministri za kmetijstvo. Z ameriškim ministrom Johnom Blockom o nadaljnjem utrjevanju odnosov na tem področju, s kanadskim ministrom Eugennom Whelanom o znanstveno-tehniškem sodelovanju na področju kmetijstva in veterinarstva, z mehiškim ministrom Franciscom Merinom Rabagom o selekciji pšenice in koruze ter o možnih skupnih vlaganjih ter z indijskim ministrom Raom Birendro Sindrom o izmenjavi izkušenj pri proizvodnji hrane, gozdarstvu in ribolovu.

Te s svojim zgledom dokazujejo, da lahko dežele v razvoju z lastnimi močmi povečajo proizvodnjo hrane. Pri tem je posebej poudaril, da postaja hrana poleg energije osrednje vprašanje sodobnega sveta. Kar zadeva izid bitke za hrano, je izrazil optimizem ter dejal, da bodo morale razvite države dojeti, saj je končno tudi v njihovem interesu, da je treba pomagati revnim. Razum mora zmagati in hrana ne sme postati orožje za izvajanje političnega pritiska.

Ob koncu svojega govora je dosedanji predsednik predlagal, naj bi za novega predsednika svetovnega sveta za hrano izvolili mehiškega ministra za kmetijstvo Francisca Merina Rabago, o čemer so državne članice sveta že poprej soglašale. Soglasno so izvolili tudi tri podpredsednike, in sicer iz Indonezije, Romunije in Senegalije.

Ob prevzemu dolžnosti je novi predsednik opozoril na simboliko začetka sedmega zasedanja svetovnega sveta za hrano in pozval navzoče, naj se z minuto molka poklonijo velikemu državniku, predsedniku Titu, ki je vse svoje življenje posvetil boju za mir in blaginjo človeštva. Zatem je Francisco Merino spomnil na cilje tega sveta, ustanovljenega po velikem pomanjkanju hrane, ki je vladalo na svetu v letih 1973 in 1974. Kot je dodal, je danes položaj na svetu še mnogo bolj zaskrbljujoč. Kakih 800 milijonov ljudi živi še vedno v »absolutni bedi«.

Merino je poudaril, da svetovni svet za hrano še ni dosegel svojih ciljev – odpraviti lakoto – in težko mu bo do konca tega stoletja to uspelo. Proizvodnja hrane namreč zaostaja za prirastkom prebivalstva.

● NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Predsednik zveznega izvršnega sveta Veselin Djuranović je danes sprejel ameriškega sekretarja za kmetijstvo Johna Blocka. Med pogovorom, ki je tekel v prisrčnem in prijateljskem ozračju, sta z zadovoljstvom ugotovila pozitiven razvoj prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in ZDA, k čemur še posebej prispeva sodelovanje na kmetijskem področju.

Novi predsednik je tudi opozoril, da je lahko pomoč v hrani samo začasna, nikakor pa ne tudi trajna rešitev. Države v razvoju morajo z lastnimi močmi in opirajoč se druga na drugo dvigniti proizvodnjo hrane. To sicer nikakor ne izključuje tudi potrebe po tuji pomoči, ki pa mora biti takšna, da ne bo terjala nikakršnih obveznosti.

Zavzel se je za izenačitev pogojev za proizvodnjo, kar je tudi eno od izhodišč za vzpostavitev nove mednarodne gospodarske ureditve na svetu.

Udeležence srečanja je zatem pozdravil predsednik organizacijskega odbora za pripravo zasedanja, podpredsednik ZIS Branislav Ikonić.

Za hrano tudi zadnji dolar

Danes popoldne se je začela v Novem Sadu prva plenarna seja sedmega zasedanja svetovnega sveta za hrano. Na začetku je izvršni direktor svetovnega sveta za hrano Maurice Williams prebral poslanico generalnega sekretarja OZN, potem pa je poročal o delu sveta med zadnjima zasedanjema. Kot je dejal, je razvijanje in razširjenih virov preskrbe v deželah v razvoju nuja mednarodne skupnosti.

Poleg tega izvršni direktor smatra, da bi bi lahko v času počasnejše gospodarske rasti dežel v razvoju in protekcionističnih teženj postalo razširjeno gospodarsko sodelovanje med deželami v razvoju osnovna komponenta za uspešno preureditev mednarodnih gospodarskih odnosov.

V poročilu je posebej poudarjen pomen nacionalnih strategij v zvezi s hrano v deželah v razvoju, da bi te same rešile problem lakote in podhranjenosti. Kot je nadalje rečeno, dežele v razvoju kupujejo danes skoraj polovico svetovnega izvoza žitaric, ki naj bi ga bilo v letih 1980/81 za 200 milijonov ton. Samo lani so potrošile za hrano 20 milijard dolarjev. Hrana torej iztisne deželam v razvoju, ki imajo že sicer majhne devizne prihodke, tudi zadnji dolar.

Maurice Williams smatra, da lahko dežele v razvoju rešijo problem hrane po svetu samo s skupnimi prizadevanji. Razvite in druge države, ki lahko pomagajo, se morajo po njegovih besedah odločiti za mednarodno strategijo. Ta naj bi obsegala zvečanje tehnične pomoči in podporo v kapitalu, zlasti za reševanje problemov hrane, zatem širjenje politike in programov za usklajevanje trgovanja s hrano ter organizacijo politike nacionalnih rezerv.

Namesto retorike skupno delo

Prvi predsednik svetovnega sveta za prehrano – svet so ustanovili leta 1974 – Egipčan Saed Marei, ki se je tudi udeležil popoldanske seje, je rekel, da bi morali proizvodnji hrane nameniti glavno mesto v gospodarskem razvoju nasploh. Državam, ki so to spoznale, na primer Indija, je uspelo znebiti se dragega uvoza živil. Po njegovih besedah so razmere v svetu, ko gre za hrano, skrb zbujajoče.

Strukturalno neravnotežje v svetovnem gospodarstvu se močno izraža, kar postavlja nasproti dva svetova: razvitih in nerazvitih, svet sitih in svet lačnih. Marei je poskušal odgovoriti tudi na vprašanje, zakaj ni revni Jug vložil več skupnih naporov, da bi z medsebojnim sodelovanjem povečali proizvodnjo hrane. Po njegovih besedah bi morali vzroke iskati v omejitvah finančne narave. Opozoril je, da bi morali uvesti novo mednarodno gospodarsko ureditev, in je poudaril, da zdaj namesto retorike najbolj potrebujemo skupno dejavnost, pa tudi skupen dialog razvitih držav in držav v razvoju.

Vodja argentinske delegacije, minister za kmetijstvo Jorge Agvado je govoril o izkušnjah svoje države v kmetijstvu in se je zavzel za svoboden promet z živili. Poudaril je, da lahko Argentina letos izvozi 22 milijonov ton pšenice, s čimer bi zmogla nahraniti 89 milijonov ljudi. Zavzel se je tudi za to, da bi čimprej sprejeli novi mednarodni sporazum o žitu, ki naj bi zamenjal prejšnji sporazum, sklenjen leta 1971.

»Svetovni svet za prehrano omogoča, da se povsem svobodno in brez obremenjevanja s kakršnimikoli političnimi pritiski lotimo občutljivega vprašanja hrane«, je poudaril kanadski minister za kmetijstvo Eugene Whelan. Sudanski minister za kmetijstvo Gama Hasan pa je seznanil udeležence novosadskega srečanja z uspehi proizvodnje hrane v svoji domovini. Čeprav Sudan sodi med 25 najmanj razvitih držav na svetu, si ta država močno prizadeva, da bi zagotovila zadostne količine hrane za svojo prebivalstvo; zadnja leta lahko celo izvaža posamezne poljščine in druge proizvode.

Pšenica za svetovne rezerve

Besede ameriškega ministra za kmetijstvo Johna Blocka so se omejevale na štiri področja, o katerih je rekel, da so zanimiva tako za njegovo kot tudi za druge države. Ameriška politika se v kmetijstvu usmerja na zadovoljevanje potreb domačega in tujega trga, pa tudi na zagotavljanje rezerv. Zavzel se je za sprostitev mednarodnega prometa in se izrekel za manj protekcionizma in proti uporabi embarga, ki velja za pošiljke hrane, razen v »najbolj skrajnih primerih«, kot je dejal.

● Predstavniki več kot 20 sestavljenih organizacij združenega dela in šest poslovnih skupnosti iz Vojvodine in Slovenije je danes obravnavalo možnosti za dolgoročno sodelovanje v proizvodnji živil na podlagi povezovanja dela in sredstev. Predsednik izvršnega odbora splošnega združenja kmetijstva in prehrane Slovenije Ivo Kukovec je poudaril, da gospodarstveniki Slovenije samo letos potrebujejo okrog 100 tisoč ton pšenice, 200 tisoč ton koruze, 12 tisoč ton surovega olja in 90 tisoč ton sladkorja ter velike količine drugih živil. Zato so v prihodnjem letu slovenski gospodarstveniki zainteresirani za še večje količine hrane, ki naj bi jo predelovali v Vojvodini na načelu skupnega vlaganja dela in sredstev. O tem se bodo sozdi in poslovne skupnosti konkretno dogovorili.

Block je rekel, da je njegova država pripravljena nameniti za svetovne rezerve 4 milijone ton pšenice, hkrati pa je opozoril, da je potreba ustvariti rezerve v vseh državah, ne da bi čakali na novi mednarodni sporazum o žitu.

Na popoldanski seji je govoril tudi vodja jugoslovanske delegacije, predsednik zveznega odbora za kmetijstvo Milovan Zidar.

Poročilo, o katerem je govoril Williams, predlaga osem ukrepov, ki bi lahko zagotovili svetu gotovost na področju prehrane. Med drugim so to nove konvencije o trgovini z žitom, zatem pospešen razvoj živilske infrastrukture v deželah v razvoju ter dodatne rezerve hrane za krizna obdobja.

Poslanica Waldheima svetovnemu svetu za hrano

V sporočilu 7. zasedanju sveta generalni sekretar OZN poudarja spodbude za razvoj nove mednarodne gospodarske ureditve

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Generalni sekretar Združenih narodov Kurt Waldheim je poslal udeležencem 7. zasedanja svetovnega sveta za hrano poslanico, v kateri med drugim poudarja, da bo napredek pri reševanju problema hrane spodbudil uresničevanje mednarodne strategije za razvoj in vzpostavitev nove mednarodne gospodarske ureditve.

Kurt Waldheim ugotavlja, da je svetovni problem hrane zelo resen in poudarja, da si mora svetovni svet za hrano vztrajno prizadevati za uresničitev politike, ki bo v naslednjem desetletju odpravila to stoletno môro.

Generalni sekretar OZN meni, da lahko svetovni svet za hrano s svojim pristopom do teh problemov prispeva k napredku mednarodnih pogajanj o razvojnih vprašanjih.

»V sedanjem delikatnem položaju je življenjskega pomena, da svetovni svet za hrano na začetku novega desetletja prouči ustreznost svetovne strategije za odpravo vedno večjih nesorazmerij v svetovni proizvodnji, porabi in trgovini s hrano, in za rešitev naraščajočega problema lakote in podhranjenosti v svetu«, piše v sporočilu Kurta Waldheima.

Generalni sekretar je izrazil zadovoljstvo, da letošnja seja sveta poteka v Jugoslaviji, »državi, ki jo navdihuje vizionarstvo njenega velikega voditelja maršala Josipa Broza Tita in ki dosledno podpira Združene narode pri prizadevanjih za mir, mednarodno sodelovanje ter družbeni in gospodarski napredek«.

Generalni sekretar OZN poudarja, da je Jugoslavija pokazala svojo stalno privrženost odpravi lakote in podhranjenosti.

Večja gmotna pomoč

Milovan Zidar: Razviti naj za povečevanje proizvodnje hrane v državah v razvoju prispevajo 0,7 odstotka družbenega proizvoda

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Eden od ciljev mednarodne strategije razvoja v naslednjih desetih letih je povečanje kmetijske proizvodnje v državah v razvoju za najmanj 4 odstotke na leto. Da bi lahko dosegli takšno stopnjo rasti, je treba povečati naložbe v kmetijstvo. Mnoge države v razvoju nimajo dovolj denarja, zato jim je potrebna pomoč mednarodne skupnosti. Interes te je, da se uresničijo cilji, ki jih vsebuje mednarodna strategija razvoja o povečanju skupne pomoči; ta naj bi se povečala vsaj na 0,7 odstotka družbenega bruto proizvoda razvitih držav do leta 1985, oziroma na 1 odstotek do konca desetletja. Pri tem je treba dati prednost razvoju proizvodnje hrane v najmanj razvitih državah, ki jim je treba dodeliti dodatna sredstva kot nevračljivo pomoč.

Upoštevajoč lastne izkušnje in izkušnje drugih držav Jugoslavija meni, da je izdelava nacionalnih planov o razvoju kmetijstva in vasi ter strategije hrane predvsem naloga vlad in ustreznih nacionalnih institucij. Mednarodno sodelovanje in pomoč naj bosta predvsem tehnična ter usmerjena v graditev nacionalnih institucij, v izobraževanje kadrov ter v ustvarjanje možnosti, da lahko države v razvoju same sprejemajo svoje razvojne načrte in opredeljujejo politiko v skladu z lastnimi razmerami, je dejal na zasedanju svetovnega sveta za hrano vodja jugoslovanske delegacije Milovan Zidar.

Opozoril je, da smo v Jugoslaviji v minulih 35 letih trikratno povečali proizvodnjo hrane, čeprav se je kmetijsko prebivalstvo hkrati zmanjšalo za tretjino. Tolikšen napredek smo dosegli predvsem, ker smo se oprli na lastne sile, izkoristili naravne in delovne vire ter uporabili tehnologijo in način organizacije proizvodnje, ki ustreza našim družbenoekonomskim razmeram in odnosom.

Pri razvijanju industrijskega načina pridelovanja hrane v družbenem sektorju in pri posodabljanju proizvodnje v kmečkih gospodarstvih smo uporabili izkušnje, delno pa tudi pomoč razvitih držav. Čeprav smo sami država v razvoju, smo posredovali svoje izkušnje in dosežke ter nudili gmotno in tehnično pomoč drugim državam v razvoju.

»Podpiramo zamisel, da razvite države formulirajo svoje načrte, politiko in metode glede prenosa sredstev uradne razvojne pomoči državam v razvoju. S tem bi olajšali uresničevanje nacionalne strategije o proizvodnji hrane v državah v razvoju. Hkrati je treba sprejeti učinkovitejše ukrepe za krepitev raziskovalnih zmogljivosti v državah v razvoju, podpreti uporabo novih tehnologij, prilagojenih lokalnim razmeram, povečati pomoč v umetnih gnojilih na milijon ton aktivne snovi do leta 1985, razvijati semenarstvo in povečati uporabo žit, ki dajejo visok pridelek,« je dejal Milovan Zidar. Svet za hrano mora po njegovem mnenju jasno opredeliti konkretne ukrepe, ki bodo pomagali mednarodni skupnosti, da zgradi učinkovit sistem svetovne prehrambene varnosti. Mednarodni sporazum o pšenici predstavlja bistven element v tem sistemu. Z njim bi morali zagotoviti potrebno raven razerv za stabilizacijo svetovnega tržišča in razdelati učinkovit mehanizem za posredovanje z rezervami. Dogovor o pomoči v hrani bi moral zagotoviti najmanj 10 milijonov ton pšenice in drugih žit ter ustrezne količine drugih živil. Sredi tega desetletja bi morala pomoč v hrani doseči obseg 17 do 18 milijonov ton žit; to terja sedanji resen položaj glede prehrane v velikem številu držav, ki – kot kaže – ne bodo mogle povečati lastne proizvodnje. Nujno je, da mednarodni denarni sklad odobri tem državam potrebne posebne posojilne olajšave za uvoz hrane.

Milovan Zidar je tudi opozoril, da bi morali začeti selektivno mednarodno dogovorjanje o izboljšanju pogojev in možnosti za izvoz izdelkov, ki so posebno pomembni za države v razvoju; v prometu s kmetijskimi in živilskimi izdelki je treba zagotoviti znatno večje olajšave. Tudi bistveno zmanjšanje vseh preprek za uvoz kmetijskih surovin je lahko močna spodbuda za napredek svetovne trgovine in za povečanje proizvodnje hrane v državah v razvoju.

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Rafinerija olja je povečala izvoz

MODRIČA, 25. maja (Tanjug) – Nove zmogljivosti rafinerije olja v Modriči bodo temu kolektivu omogočile, da bo lahko izvozil letos izredno veliko svojih izdelkov. Pričakovati je, da bo dosegla vrednost tega izvoza do konca leta približno 7,5 milijona dolarjev oziroma 243 milijonov dinarjev. Rafinerija olja bo izvozila na tuje trge tisoč ton ladijskega olja, pet tisoč ton motornega, dva tisoč ton trdega parafina in tri tisoč ton mehkega. Vsega skupaj bo izvozila približno enajst tisoč ton raznih izdelkov.

Elektrika »znižala« življenjske stroške

SARAJEVO, 25. maja (Tanjug) – Aprila letos so življenjski stroški v Bosni in Hercegovini v primerjavi z mescem poprej padli za pol odstotka. Po statističnih podatkih je k temu prispevalo sezonsko znižanje električne energije za gospodinjstva (za 33,2 odstotka), s tem pa je indeks kurjave in razsvetljave padel za 25,1 odstotka. Drugi življenjski stroški se večajo. Pri tem so se stroški za hrano povečali za 0,1 odstotka, stroški za kulturo in razvedrilo pa za 5,7.

Opešane posojilne možnosti

Nekatere banke, med njimi tudi stanovanjsko-komunalna banka v Ljubljani, ne morejo več izplačevati stanovanjskih posojil – Gre za občutljivo vprašanje, ki mu banke same niso kos

LJUBLJANA, 25. maja – Mnoge kupce stanovanj je precej prizadela novica, da so v stanovanjsko-komunalni banki v Ljubljani začasno nehali sprejemati njihov denar, ki bi ga želeli vezati za ugodnejše stanovanjsko posojilo. Ker vemo, da si številni pomagajo s takimi posojili zlasti tedaj, ko zvedo za končno ceno stanovanja, ni odveč pripomniti, da gre v tem primeru za zelo občutljivo vprašanje.

Kot kaže, pa mu banka sama niti ne more biti kos, zato pričakujemo, da se bodo v naslednjih dneh in tednih zvrstili tudi številni pogovori o tem. Eden od takih bo v začetku junija med izvršilnima odboroma stanovanjsko-komunalne banke in gospodarske banke v Ljubljani, saj je treba dokončno razčistiti, koliko denarja za stanovanja bo mogoče nameniti tudi iz vpoglednih hranilnih vlog. Prav ta denar pa bi lahko precej omilil zdajšnji neprijeten položaj.

Stanovanjsko-komunalna banka v Ljubljani (podobno pa tudi nekatere druge banke v Jugoslaviji) so se letos znašle na robu možnosti, saj so odobrile toliko stanovanjskih posojil, da ne vedo, ali bodo takšna gibanja zmogle še naprej. Dodatno jih je prizadel tudi sklep sveta guvernerjev, ki je tokrat znova omejil razen drugih posojil tudi stanovanjska. Po tej odločitvi so se lahko stanovanjska posojila v prvem trimesečju letos povečala le za 45 odstotkov glede na stanje ob koncu minulega leta.

Stanovanja se seveda dražijo ne glede na takšne posojilno-denarne ukrepe. Zato niti ni čudno, da so si kupci stanovanj (za zdaj govorimo o tistih občanih, ki si stanovanja sami kupujejo) želeli čimprej zagotoviti posojilo za stanovanje. To pa je na drugi strani vneslo tudi svojevrsten paradoks v stanovanjsko varčevanje, ki naj bi temeljilo na daljšem (vsaj dveletnem) namenskem varčevanju. Samo v prvih treh mesecih tega leta so namreč namenski varčevalci prekinili dosti pogodb o namenskem varčevanju (60% glede na število novih pogodb), dotedanji prihranek pa so raje vezali in takoj zanj dobili 250 odstotkov posojila.

Banke imajo tudi v tem primeru varčevalčev denar, toda takoj morajo izpolniti svojo obveznost in nenačrtovano zgodaj deliti posojila. To pa maje njihove letne načrte, kot se je zdaj zgodilo tudi v stanovanjsko-komunalni banki v Ljubljani. Banka je sicer edina specializirana za to področje v Jugoslaviji, zato pa nemara še bolj podvržena takšnim ali drugačnim denarnim nihanjem.

Zanimivi so nekateri podatki. Od 1. januarja 1966 do 30. aprila letos so v njej občani sklenili 58.885 pogodb o varčevanju za stanovanja po tako imenovanih dinarskih pravilnikih, ki določajo namensko varčevanje za stanovanja. Medtem ko so ljudje v prvih štirih mesecih lani sklenili 3050 takih pogodb, so jih v enakem obdobju letos le še 1.626. Na drugi strani so v celotnem minulem obdobju občani sklenili z banko 11.221 pogodb po deviznih pravilnikih in po pravilnikih o vezavi denarja za stanovanjska posojila. Medtem ko so prve štiri mesece lani podpisali 599 takšnih pogodb, so jih letos kar 1.229, od tega samo aprila 391.

Tako banka v analizi o svojem poslovanju v prvih treh mesecih letos ugotavlja, da namensko varčevanje zastaja, saj so imeli 31. marca iz tega varčevanja 3 odstotke manj denarja kot konec lanskega leta. Varčevalci so letos tako varčevali le 11 odstotkov od predvidene vsote: na to so gotovo vplivale njihove slabše denarne možnosti, pa tudi neurejen sistem pridobivanja oziroma nakupa stanovanj. Na drugi strani pa izredno raste vezava denarja za stanovanjska posojila.

● Na podlagi namenskega varčevanja je banka do 31. marca prevzela že 53 odstotkov letos načrtovanih obveznosti: izkazalo se je, da občani povprečno varčujejo za stanovanja že 35 mesecev in ne več 24, zato pa imajo v povprečju 200 odstotkov posojila.

Posojila na podlagi vezave so se povečala za 326 odstotkov v primerjavi z lanskimi prvimi tremi meseci. letošnji bančni načrt pa so v tem obdobju precej hitro »lovila«. V treh mesecih so namreč dodelili že 66 odstotkov vsega za letos načrtovanega denarja za ta posojila, in sicer okoli 241 milijonov dinarjev.

STOJAN ŽITKO

Sporazum, ki prinaša veliko poenostavitev

Julija v veljavi sporazum o postopkih in načinih uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva

LJUBLJANA, 25. maja – Če so doslej postopke in načine uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva urejali številni pravilniki, sprejeti že leta 1970, jih bo potrebno začeti julija letos izvajati enotno, v skladu s samoupravnim sporazumom o postopkih in načinih za uresničevanje pravic do zdravstvenega varstva.

V skupni strokovni službi samoupravnih interesnih skupnosti zdravstva in socialnega varstva Slovenije so zato pripravili inštrukcijski sestanek o poenostavitvah postopkov pri uresničevanju pravic uporabnikov do zdravstvenega varstva. Nanj so povabili vse pooblaščene predstavnike strokovnih služb občinskih in medobčinskih zdravstvenih skupnosti in zdravstvenih delovnih organizacij. Podrobno so se pogovorili o nalogah, ki jih morajo zdravstvene skupnosti in zdravstvene organizacije združenega dela opraviti v zvezi z uresničevanje samoupravnega sporazuma o postopkih in načinih uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva. Ta namreč prinaša številne poenostavitve in druge spremembe v postopkih in načinih uresničevanja zdravstvenih pravic. O teh spremembah bi morali biti podrobno obveščeni vsi zdravniki, medicinske sestre in drugi zdravstveni delavci, pa tudi delavci strokovnih služb zdravstvene skupnosti, ki sodelujejo v postopkih za uresničevanje pravic uporabnikov do zdravstvenega varstva.

Po sklenitvi tega sporazuma je uresničevanje zdravstvenih pravic odvisno samo od strokovne medicinske ugotovitve stanja. Izjeme so možne le, če gre za zdravljenje v tujini, ali če pride do spora. Drugi del sporazuma opredeljuje uresničevanje pravic do zdravstvenih storitev, prvenstveno v osnovni zdravstveni dejavnosti. Tretji del obravnava denarna nadomestila in povračila, ugotavljanje nezmožnosti za delo, četrti del pa varstvo pravic uporabnikov.

ŽIVA PAULIN

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

ŽG – Centralne delavnice
TOZD za vzdrževanje
lokomotiv Moste o. sol. o.
61110 LJUBLJANA, Zaloška c. 217

Komisija za delovna razmerja oglaša, da potrebuje več delavcev za opravljanje del in nalog:

1. KV elektromehanika
2. KV mehanika
3. KV ključavničarja
4. KV avtomehanika
5. KV orodjarja
6. KV strugarja
7. KV kovača
(lahko tudi priučen)
8. kurjača stabilnih kotlov

Za vsa oglašena dela in naloge od 1. do 7. zahtevamo poklicno izobrazbo ustrezne stroke. Zaželene izkušnje pri opravljanju podobnih del in nalog.
Za opravljanje navedenih del in nalog bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Poskusna doba traja 2 meseca.
Pisne ponudbe sprejema 15 dni od dneva oglasa kadrovsko splošna služba, ŽG – CD TOZD za vzdrževanje lokomotiv Moste, Ljubljana, Zaloška c. 217.
22-4425

Tovarna kovinskih izdelkov in opreme
»ALPOS« Šentjur pri Celju
po sklepu delavskega sveta TOZD OPREMA
OBJAVLJA
prosta dela in naloge
VODENJE PROJEKTIVE IN RAZVOJA
za vodenje in organizacijo projektiranja trgovskih in gostinskih objektov ter skladišč
POGOJI:
– diplomirani inženir arhitekt
– 4 leta delovnih izkušenj
– ustrezne družbenopolitične vrline
Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema tovarna »ALPOS« Šentjur – kadrovska služba, 15 dni po objavi.
Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 15 dneh po končanem sprejemanju ponudb.
26-4500

VATROSTALNA ZENICA
TOZD »JESENICE« JESENICE
Komisija za delovna razmerja
objavlja
prosta dela in oz. naloge:
1. interni nadzor in saldakonti
2. referenta za normativno dejavnost, informiranje ter ljudsko obrambo in družbeno samozaščito
Pogoji:
pod 1. višja šolska izobrazba ekonomske smeri ter dve leti delovnih izkušenj v stroki
pod 2. višja šolska izobrazba organizacijske ali upravne smeri ter dve leti delovnih izkušenj
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Vatrostalna Zenica TOZD »JESENICE«, Jesenice 64270, Savska cesta 6.
O izbiri bomo kandidate pisno obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju ponudb.
26-4497

Po mariborski zdaj še ljubljanska Butterfly

Ženi Živkova kot Čo-čo-san, Jurij Reja kot Pinkerton – Premiera in tridesetletnica umetniškega dela dirigenta Vladimirja Koblerja

Tudi v ljubljanskem opernobaletnem Slovenskem narodnem gledališču so kot zadnjo letošnjo premiero pripravili Puccinijevo opero v treh dejanjih Madame Butterfly. Obe slovenski opernobaletni hiši sta zaokrožili svojo sezonsko ponudbo s Puccinijevim delom, ljubljanska četrtkova predstava je bila hkrati in predvsem tudi slavnostna predstava ob tridesetletnici umetniškega dela dirigenta Vladimira Koblerja. V dveh glavnih vlogah sta nastopila sopranistka Ženi Živkova – kot Čo-čo-san in tenorist Jurij Reja – kot Pinkerton, režiser je bil Drago Fišer, dirigiral pa je slavljenec Vladimir Kobler.

Dve uprizoritvi istega opernega dela – najprej v Mariboru, zdaj še v Ljubljani – se sami po sebi ponujata v primerjavo. Čeravno gre v obeh primerih za različne kostume, za različni scenografiji, za dve režijski postavitvi, pa je v obeh primerih ostala ista muzikalna predloga, obakrat smo prisluhnili isti glasbi, a prav v glasbeni interpretaciji so bile razlike najbolj opazne.

Pri mariborski uprizoritvi sta bili obe glavni vlogi peti v italijanščini, ljubljanska premiera je bila v jezikovnem pogledu resnično slovenska. Mariborska predstava je dala poudarek glavnima vlogama, zanemarila pa je epizodne vloge; ljubljanska premierna predstava je glasovno ustreznejšima glavnima vlogama dodala še nekatere prav dobre manjše vloge. V celem lahko zapišem, da je bila ljubljanska postavitev Puccinijeve Madame Butterfly muzikalno trdnejša, da je imela izostrene dramatične poudarke, čeravno se je ponekod pretirano približala sentimentu in naivi.

Sopranistka **Ženi Živkova** je nastopila kot Čo-čo-san. Svojo vlogo je pevka izoblikovala zadržano, hkrati pa je dovolj izrazito nakazala čustveni svet in tragiko izigrane Japonke, pri čemer so ji uspevali dramatični poudarki, medtem ko je bila v liričnih ariozih sentimentalna in po izrazu preveč enostranska. Pevkin sopran je poln, gost in izrazit; njena interpretacija ni docela izkoristila glasovnega potenciala, ostala je kot krhka in ranljiva Čo-čo-san, ki sprejme breme tragičnega razpleta, ne da bi bile pri tem razvidne sledi čustvenih razpotij.

Tenorist **Jurij Reja** je bil Pinkerton. Njegova vloga je bila pevsko izrazita, eksponirana in dominantna. Poudarjeno ekspresivni so bili njegovi ariozi, skrbneje pa bi morala biti izdelana izgovorjava.

Kot Suzuki se je z veliko pevsko sproščenostjo odlikovala mezzosopranistka **Alenka Dernač-Bunta.** Njena vloga je bila izoblikovana občutljivo in muzikalno. Kot konzul Sharpless je podal zanimivo vlogo baritonist **Edvard Sršen.** Pevsko izrazit je bil njegov nastop v tretjem dejanju. Imenitno vlogo je izoblikoval tenorist **Jože Kores.** Kot Goro je bil igralsko morda najbolj celovito izoblikovana oseba, njegov tenor pa je bil gibčen in izrazno poveden. Kot bonec je učinkovito nastopil basist **Zdravko Kovač,** v obrobnih vlogah pa so nastopili še **Danijela Hrvatin** – bila je Kate Pinkerton, **Karlo Jerič** – bil je Yamadori, **Dragiša Ognjanović** – bil je komisar in **Janko Lotrič** – kot uradnik registrature.

Kostumografka je bila **Mija Jarčeva;** njeni kostumi so bili pri ženskah nežni in prefinjeni, pri moških pa elegantni in karakteristični. Scenografija **Marjana Pliberška** je bila pretežno realistična, časovno in krajevno opredeljena, imela pa je tudi nekaj odvečnih sentimentalnih poudarkov.

Mešani zbor je prav dobro pripravil **Jože Hanc,** muzikalno vodstvo pa je bilo čvrsto v rokah dirigenta Vladimira Koblerja.

Dirigent Vladimir Kobler, ki je bil kot slavljenec osrednja oseba četrtkove (predpremierne) predstave, je bil tudi sicer njen glavni umetniški akter. Njegova taktirka je bila izredno natančna, sugestivna, z velikim muzikalnim posluhom je vodila tako pevce kot orkester in zbor. Kobler se je – ne glede na slovesen trenutek – izkazal kot izredno tenkočuten operni umetnik, orkester mu je zazvenel bolje, kot smo ga vajeni, nadvse zanesljivo in muzikalno čisto pa je bilo tudi njegovo vodenje odrskega dogajanja.

PAVEL MIHELČIČ

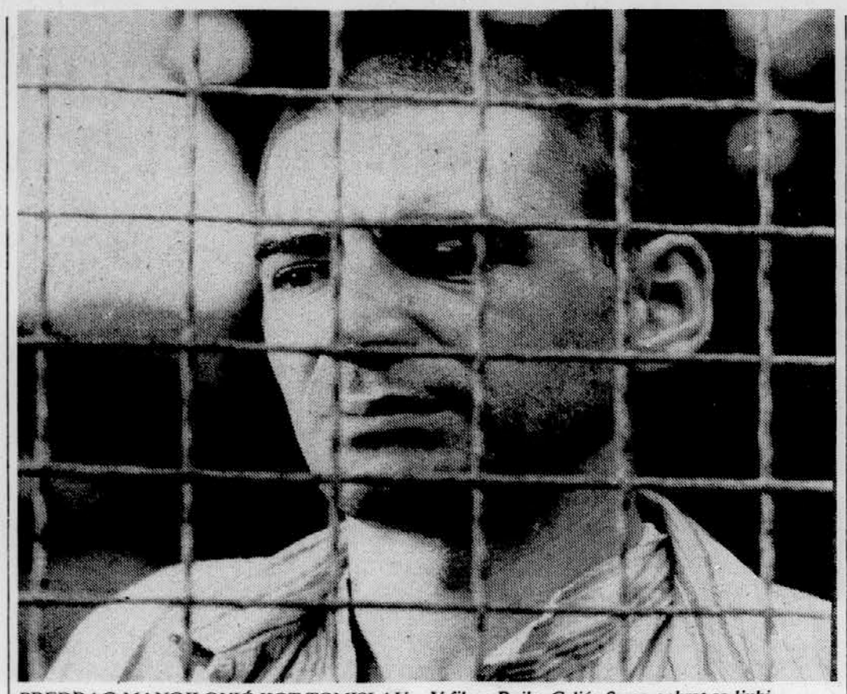

PREDRAG MANOJLOVIĆ KOT TOMISLAV – V filmu Rajka Grlića Samo enkrat se ljubi.

Na festivalu v Cannesu: ko vojna prehaja v mir

Zelo odmeven film Rajka Grlića Samo enkrat se ljubi, za katerega sta scenarij napisala z Brankom Šömnom – Kdaj bomo film videli doma?

Šijanov Kdo tam poje in Grlićev Samo enkrat se ljubi sta svoj mednarodni krst prestala nadvse uspešno. Oba sta se uvrstila v sekcijo Poseben pogled, katere filmi nimajo pravice tekmovati s filmi v uradnem programu, lahko pa se merijo med seboj. In ker se filmski kritiki neradi držijo pravil igre, jim je v največje veselje, kadar se lahko posmehujejo selektorjem ali pa jih celo karajo.

Tako je na tiskovni konferenci z zagrebškim režiserjem Rajkom Grlićem eden od novinarjev brez zadrege (pred Američani, Rusi ali Madžari, ki imajo v tekmovalnem programu zares slaba dela) povedal, da bi po njegovem moral v veliko dvorano, to je pred občinstvo v večernih oblekah in z metuljčkom. Samo jednom se ljubi, ne pa Ciminova epopeja Nebeška vrata. Oba filma sta bila namreč na sporedu istega dne (kar samo po sebi ne more vsiljevati primerjave,) in sta se tudi sicer ujela. Michael Cimino (Lovec na jelene) je naredil spektakel o rojevanju novega Zahodnega sveta, ki se je hranil od krvi emigrantov, (v filmu je slišati najrazličnejše slovanske jezike, tudi jugoslovanskega), Rajko Grlić pa kot grahovo zrno velik film o ubijanju zavesti mladega, novega človeka, ki se ni boril zato, kot sam pravi, da bi vstopal v stare hiše. No, to zrno je čutiti skozi tisoč žimnic, kot je čutiti skoznje tudi Ciminova Nebeška vrata.

Rajko Grlić je vzdržal laskavo primerjavo in ostal v svojih odgovorih miren in razsoden do konca tiskovne konference. Ciminovega filma, je rekel, ni videl, kajti počuti se tako kot se je počutil Bojan Stupica, ko so ga vprašali, ali je videl druge predstave ... To bi bilo tako, je rekel mojster teatra, kot če bi od kretničarja zahtevali, naj po osmih urah šihta gleda, kako dela njegov kolega.

»Velika in mala dvorana, saj ni velike razlike,« je dejal Grlić in »diplomatsko« zamolčal, da je vzdušje tekmovalne arene in velike dvorane že skusil s filmom Bravo, maestro, pred dvema letoma. »Za film, kakršen je moj, se 'veliko' občinstvo, to so ljudje, ki so tu zaradi posla, nakupov, ne zanima«.

Eno od prvih vprašanj, ki ga je prav gotovo spodbudil nekaj dni prej prikazan film Priča, ki so se ga Madžari odločili pokazati (nemadžarskemu) občinstvu šele po enajstih letih, je bilo seveda, ali bodo najnovejšega Grlića Jugoslovani gledali ali ne.

»Gotovo, nobenih zadržkov ni glede tega,« je rekel Grlić in takoj pristavil, da je skušal iz zgodbe oziroma nekega dnevnika, iz katerega sta z Brankom Šömnom ustvarila scenarij, narediti predvsem »človeško dramo, ki se je zgodila v nekem določenem trenutku«, ne pa politično film. »Zgodba se začne leta 1945 in konča 1947, ki je tudi letnica mojega rojstva. Torej se odvija v vanski filmski poslovneži v Cannesu ne predstavljajo kot zastopniki celotne jugoslovanske produkcije. Centar film, ki reklamira Šijanov film in je pri tem dokaj uspešen in spreten, kot da Grlićevega, katerega producent je Jadran film, ne priznava za svojega.

VESNA MARINČIČ

● Prvo mnenje, ki je o Grlićevem filmu izšlo v tujini, je dan po projekciji objavil dnevnik Nice-Matin. Takole pravi:

»Samo enkrat se ljubi je lepa, grenka ljubezenska pesem, za kar ima zasluge tudi Predrag Manojlović, izredno nadarjen igralec, ki je marsikoga spomnil na Yvesa Montanda in na njegovo igro, s katero je zaznamoval francoski film petdesetih let.

Tomislav, idealni junak jugoslovanskega partizanstva in gozdov, se v času »čistk«, to je leta 1945, poroči z mlado buržujko konformističnih nazorov. Vzdušje, polno strasti, ljubezni in politike. A vse le ni tako preprosto, kot je videti na prvi pogled. Junak je »napoti«, nekako ne sodi več v svet »tovarišev«, ki se v ponovno najdeni vsakdanjosti, daleč od bitk, v katere so šli z ramo v rami tudi sami ne znajdejo. Tega ne bo sposoben prenesti.«

obdobju, do katerega nimam neposrednega odnosa. Mislim, da je film moč razumeti tudi kot zgolj ljubezensko zgodbo. Trudil sem se, da bi bila prva, najpomembnejša plast moje pripovedi prav iz tega čustva. Ne maram direktnih, političnih filmov. Človeku se pri njih že po dvajsetih minutah gledanja porodi protiideja!«

»Pogumni ste,« je rekla neka novinarka, »da ste zgodbo postavili v tako kočljivo obdobje«.

Bolje od Grlića samega najbrž ne bo mogel označiti filma Samo jednom se ljubi nihče. Takole je povedal v Cannesu: »Mislim, da tičijo korenine vsega slabega v tem obdobju; v letih, ko smo še bili za Stalina, ko je vojna prehajala v mir, ko so odločitve začele postajati zapletene.«

Velika škoda je, da se jugoslo-

Jubilejni koncert v Kropi

V Kropi bo 30. maja ob 20. uri moški zbor KUD Stane Žagar-Plamen priredil ob svoji 20-letnici jubilejni koncert. V dvajsetih letih se je zvrstilo veliko nastopov na številnih odrih, največ v domači deželi. Tudi vsebinski značaj jubilejnega koncerta je ubran na domače glasbene stvaritve.

Razvoj makedonskega jezika

Pred 36 leti je ljudska vlada Makedonije objavila sklep o makedonski abecedi

V začetku maja je minilo 36 let od tedaj, ko je ljudska vlada Makedonije objavila sklep o makedonski abecedi. Ta, kakor tudi poznejši sklep o makedonskem pravopisu 7. junija istega leta, ki ga je sprejelo ministrstvo za ljudsko prosveto, sodi med najpomembnejše dogodke v novejši zgodovini makedonskega naroda Tako je bil storjen prvi korak k uresničenju sklepa ASNOM z dne 2. avgusta 1944, ki razglaša makedonski jezik za uradni jezik Makedonije.

V 36 letih je pravopis makedonskega jezika doživel nekaj sprememb. Splošna značilnost novega pravopisa je, da teži še k večji preciznosti in popolnosti, ne da bi korenito menjal oblike in razne jezikovne elemente. Splošna ocena jezikoslovcev je, da je makedonski knjižni jezik danes toliko močan, da ga ni treba »ščititi« z umetnimi pregradami pred vplivi drugih jezikov.

GLEDALCI O PREMIERI

Tokrat so peli zelo razumljivo

PETER PORENTA, strojni ključavničar: Opera, ki se je ravnokar končala, mi je bila zelo všeč. Zelo dobra je zasedba vlog, posebej odlična je Ženi Živkova v naslovni vlogi. Pritegne tudi bogata in domiselna scenografija. Obema z ženo ni niti najmanj žal, da sva prišla in zadovoljna odhajava. Omeniti velja, da so tokrat peli zelo razumljivo, kar se ne dogaja ravno velikokrat.

LIDIJA VRHOVNIK, kadrovnik: Moram priznati, da me vse skupaj ni ravno navdušilo. Zgodba sama spada med tista stereotipna dela, kjer točno veš, kako se bo razpletlo, pa tudi glasba bolj prija, vsaj tako mislim, nekoliko starejšim ušesom. Morda ne bi bilo napak, če bi v ljubljanski Operi poskusili tudi s kakšnimi modernejšimi glasbenimi deli.

FERDO JERAS, upokojenec: Oba z ženo sva uživala v predstavi. Všeč nama je vse v njej: dobra glasovna zasedba, odlična in zanimiva scenografija, prekrasni kostumi. Nasploh je to predstava, kakršnih si še želim.

ANDREJA HRIBAR, upokojenka: No, bilo je kar dobro. Vidi se, da so tako pevci kot celoten orkester naredili vse, kar je v njihovi moči. Je pa Madame Butterfly precej zahtevna vloga in je ni najlažje peti. Vseeno sem s predstavo zadovoljna.

DARINKA SRŠEN, študentka: Po več letih me je znova zvabilo v opero. Hotela sem videti tako proslavljenega avtorja v najbrž še bolj priljubljeni predstavi. Vendar sem sedaj, ko je predstava končana, prav nezadovoljna. Vse, kar se je dogajalo na odru, nima nikakršne zveze z resničnim življenjem. Čeprav sem se trudila, da bi se vživela, mi to ni uspelo.

ALEKSANDER ROTTER, stomatolog: Predstava ima dva različna dela. Prvi je statičen, skoraj preveč mrtev in dolgočasen ter mi ni bil všeč. Drugo dejanje oziroma drugi del je dosti boljši in kaže, da so na njem tudi gradili vrhunec predstave. Dosti bolj je dinamičen in dosti bolj poln energije. Nasploh je predstava morda nekoliko preveč toga in premalo muzikalna.

B. P.

Novogoriško gledališče na Poljskem

Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice odide te dni na turnejo na Poljsko s predstavo Slavka Gruma »Dogodek v mestu Gogi« v režiji Mirana Herzoga, scenografiji Mete Hočevarjeve, konstumografiji Alenke Bartlove in dramaturgiji Dominika Smoleta. Turnejo organizira Teatr Wspolczesni iz Varšave, predstava pa se bo igrala na sceni Židovskega gledališča v Varšavi. S to predstavo, ki je v prejšnji gledališki sezoni naletela na odlične ocene slovenske gledališke kritike, PDG iz Nove Gorice nadaljuje kulturno izmenjavo med Poljsko in Jugoslavijo.

Razstava v Dolenjski galeriji

V Dolenjski galeriji v Novem mestu je od petka 22. maja odprta razstava slik akad. slikarja Nedeljka Pečanca. Na ogled bo do 10. junija.

Razsežna zvočna valovanja s simfoničnim orkestrom SF

Dirigent Jacek Kasprzyk je predstavil dela Mahlerja, Lutoslawskega, Debussyja in Mozarta

Naloga dirigenta Jaceka Kasprzyka in simfoničnega orkestra SF na petkovem abonmajskem koncertu ni bila lahka: vsaka od štirih izvajanih skladb je bila po svoje zahtevna, naporna in predvsem enakovredna po pomembnosti. Pri G. Mahlerjevih Vandrovčevih pesmih in W. Lutoslawskega Prostranstvu spanca ob solistu Vladimirju Ruždjaku je šlo za mnogo več kot samo spremljanje. Kapriciozno instrumentirane Mahlerjeve pesmi so bile v orkestrovi igri izpiljen doseže zelo dognanega oblikovanja. Po izraznosti je tako orkester – ob solistovem posvečanju bolj pevski liniji in njenim glasovnotehničnim problemom – večkrat povzel pomembnejšo iniciativo, čeprav je mestoma žal prišlo med skupinami orkestra do nepotrebnih intonacijskih pomanjkljivosti.

Skladba W. Lutoslawskega spada prav gotovo med dela sodobne glasbene govorice, ki kljub zunanji zvočni avantgardnosti še vedno izhajajo iz poznavanja tradicije. Izredno zahteven pevski part ima svojo logiko v kompleksnem vsebinskem oblikovanju, poznavalsko oprtem v instrumentacijskih kombinacijah. Solist Vladimir Ruždjak je tu pokazal v polni meri svoje izredne muzikalne in glasovne sposobnosti.

Prava zvočna kontrasta sta bili obe okvirni skladbi: Mozartova Simfonija K 133 in Debussyjevo Morje. Čudovito ravnovesje med obliko in vsebino Mozartove simfonije je tudi dirigent Kasprzyk pretanjeno uravnovesil v neforsirani zvočni podobi izvedbe. Natanko odtehtana dinamika v okviru ljubeznivega muziciranja ob izdelani igri je sledila idealom za čimbolj verno podajanje v preprostosti in jasnosti najbolj zahtevne glasbe.

Mogočna barvna freska Debussyjevega Morja je bila seveda popolnoma drugačen dosežek orkestrove igre. Tu je dirigent poiskal in tudi našel skrajne zvočnobarvne učinke in možnosti. Od najskromnejših vzgibov v največjem pianissimu do najbolj zagrete, skoraj neosebne igre je potegnil dirigent iz simfoničnega orkestra SF tako rekoč skrajne sposobnosti enovite igre z neslutenim temperamentom lastnega izraza.

LEON ENGELMAN

Razstava likovne sekcije Vide Pregarc

Od 22. do 28. maja je v zadružnem domu v Dolskem odprta razstava likovnih del članov likovne sekcije KUD Vide Pregarc. Zveza kulturnih organizacij občine Ljubljana Moste-Polje in KUD Dolsko sta jo priredila v počastitev tedna mladosti. Odprta je od 17. do 19.30, ob sobotah in nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na razstavi sodelujejo Janko Bešter, Ciril Jerič, Željko Karakaš, Mira Medved, JanezOšaben, Matjaž Rolih, Marjan Smrtnik, Toni Tratnik in Vladimir Vojnović.

Ivan Čargo v Novi Gorici

Na gradu Kromberk pri Novi Gorici je od petka na ogled razstava slikarskih del Ivana Carga. Odprta bo še do 22. julija ob delavnikih od 7.30 do 14.30, ob sredah do 16.30, ob nedeljah pa od 13. do 17.30. Razstavo prireja Goriški muzej, omogočili pa sta jo Kulturna skupnost Slovenije in občinska kulturna skupnost v Novi Gorici.

Predstavitev angažiranih zamisli

V mariborski Umetnostni galeriji je na ogled 65 del, povezanih z revolucijo

V mariborski umetnostni galeriji so odprli v čast jubileju razstavo na temo socialnokritične umetnosti med vojnama in NOB. Avtorji 65 grafik, risb in akvarelov so znamenita imena te likovne smeri in obdobja. Fran Tratnik, Veno Pilon, Miha Maleš, Hinko Smrekar, Tone Kralj, Nande in Drago Vidmar, Maksim Sedej, Boris Kobe, od članov Grude sta zastopana Lojze Šušmelj in Ljubo Ravnikar, od Štajercev pa Lajči Pandur st., Ante Trstenjak, posebno viden pa je prispevek Ivana Kosa. Velik del gradiva sta umetnostni galeriji v Mariboru posodila muzej revolucije in Moderna galerija iz Ljubljane, dela z motiviko NOB pa so last Muzeja narodne osvoboditve v Mariboru. Razstava bo odprta mesec dni.

Otvoritev razstave so dopolnili z literarnim večerom, ki so ga pripravili člani mariborske sekcije književnih prevajalcev.

F. F.

VAJE PRED JUTRIŠNJIM NASTOPOM V CANKARJEVEM DOMU – V celovečernem baletu bo plesalo 39 članov študentskega plesnega kluba Kazina.

»Sad v ustih smrti« s plesnim klubom Kazina

Celovečerni balet so naštudirali pod vodstvom Olega Danovskega in Metoda Jerasa – Z Zajčevimi verzi

»Sad v ustih smrti« je naslov baleta, ki ga bo baletna skupina Študentskega plesnega kluba Kazina odplesala v sredo zvečer v srednji dvorani Cankarjevega doma. Petdeset članov skupine, od katerih jih bo nastopilo 36 in trije solisti, so celovečerni balet na glasbo Jeana Michela Jarreja »Oxygene« naštudirali pod koreografskim vodstvom Olega Danovskega in Metoda Jerasa s požrtvovalnim delom v svojem prostem času. Glasbo prepletajo verzi Daneta Zajca, ki jih je pesnik izbral sam iz svoje poezije in nekatere spesnil prav za ta dogodek.

V organizaciji Študentskega plesnega kluba Kazina se letno približno 3000 otrok in odraslih uči družabnih plesov, v skupini za športni in tekmovalni ples je približno 70 članov, baletna skupina pa ima sedaj tri stopnje: začetniško, srednjo z zabavnim programom in najvišjo, ki poleg zabavnega programa študira tudi resna baletna dela. Vodi jih koreograf Metod Jeras s sodelavcema Miho Lampičem in Žužo Bartha.

Jeras, kot dolgoletni plesalec, koreograf in do nedavnega vodja baletnega ansambla Opere in baleta v Ljubljani se ukvarja s študentsko baletno skupino z velikim zanosom in upanjem, da njegovo delo koristi razvoju plesne dejavnosti v Sloveniji in da se bodo v bližnji prihodnosti posamezniki iz te skupine odločili za poklic baletnega plesalca. Danes je med njimi nekaj takih, ki so obiskovali Srednjo baletno šolo in šolanje zaradi večjih ambicij v drugačni smeri opustili, v prihodnje pa naj bi šel pretok članov tudi v obratni smeri, to je iz skupine v baletno šolo in poklicni ansambel. Seveda pa bo večji del še vedno takih, ki jim bo ples le prostočasna aktivnost. Sedaj plešejo dijaki in študentje različnih smeri, načrtujejo pa, da naj bi se v skupino vključevali tudi osnovnošolci. Kostumi za predstavo so napravljeni po zamisli Marije Kobi, slikar Kiar Meško je napravil osnutek za plakat, Rudi Kosmač pa pripoveduje poezijo.

A. T.

Novi knjigi o Jugoslaviji

Pred nekaj dnevi sta se v milanskih knjigarnah pojavili dve izdaji o Jugoslaviji: praktičen in moderen turistični vodič založbe Sansoni iz serije »Le guide blu«, namenjen vsem, ki nameravajo že vnaprej natančno pripraviti in preštudirati svoje potovanje, in razkošna monografija »Jugoslavija«, ki je izšla kot deseta knjiga v zbirki velikih monografij »Po Evropi«, ki jo izdaja založba italijanskega Touring Cluba – ena od najstarejših in najpomembnejših založb s tega področja v Italiji.

Pred monografijo o Jugoslaviji so že izšle monografije o Španiji, Švici, Franciji, Grčiji, Holandiji, Veliki Britaniji, Irski, Portugalski, Belgiji in Luksemburgu, v pripravi pa so še Avstrija, Švedska, Norveška, Finska, Turčija in Nemčija.

Uvodni tekst, ki ga praviloma pišejo najbolj znani italijanski pisatelji, zgodovinarji ali novinarji, je delo Giorgia Bocce, esejista in enega od vodilnih novinarjev dnevnika »La Repubblica«. Pravi avtor monografije pa je fotograf Gianni Berengo Gardin s svojimi 232 fotografijami, od katerih je 32 v barvah. Fotografsko gradivo je razdeljeno v tri dele. Prvi zajema Slovenijo in Hrvatsko, drugi Istro in Dalmacijo in tretji Srbijo, Bosno in Hercegovino, Črno goro in Makedonijo.

Na zavihku lepega barvnega ovitka knjige je zapisano: »Mozaik najrazličnejših kultur in stvarnosti, rojen iz dolgih dramatičnih zgodovinskih sprememb, dežela, ki je v isti sapi antična in moderna in v katere slehernem kraju se primerja preteklost s prihodnostjo.« In čeprav je Gianni Berengo Gardin objavil že kakih šestdeset knjig, je verjetno predstavitev Jugoslavije, na neobičajen turistični način, izključno s fotografijo, tudi zanj pomenil trd oreh. V dveh mesecih potovanja po po Jugoslaviji je zbral obilico zanimivega gradiva (preko 4000 fotografij), ki ga je bilo treba nato zaradi tehničnih razlogov nujno skrčiti. Tako se je pojavila potreba po sintezi: predstaviti največ na omejenem prostoru, podati o deželi celotno podobo, čeprav razdeljeno v številne majhne mozaike, ki nato sami izražajo občutek celote. Prevod jugoslovanskega mozaika v podobe, obogatenega s številnimi tujemu turistu doslej malo znanimi posebnostmi, je tako postala neposredna in posrečena sinteza dežele, ki se kaže tujemu obiskovalcu tako zelo različna, pokrajinsko kot kulturno.

Monografijo zaključujeta kratka povzetka o zgodovini in umetnosti jugoslovanskih narodov.

Obe knjižni izdaji, vodič in monografija, se med seboj lepo dopolnjujeta in zaokrožujeta podobo o Jugoslaviji nekoč in danes.

TATJANA WOLF

OKNO V SVET

Peter Townsend

OTROCI V VOJNI

39. nadaljevanje

Ta pokol je sprožil državljansko vojno, ki je tako zagrizena, tako divja, tako polna slepih in načrtnih pokolov, tako uničevalna kot malokatera vojna. To ni vojna vojakov, to ni vojna ljudi, marveč vojna, v kateri odrasli zavestno in metodično – kot na Severnem Irskem – uporabljajo otroke. Zato je tako pošastna.

Po bejrutskih ulicah in na barikadah je bilo mogoče videti štirinajst, dvanajst ali celo devetletne fante, oborožene do zob, z bombami za pasom. Na obeh straneh so cinično izkoriščali nezrelost mladine in njeno nezavedno preziranje strahu. Otroci so se tako podajali na najnevarnejše položaje, bili so prostostrelci in dinamitarji, streljali so čisto od blizu – in bili po navadi naposled tudi sami ubiti. Na pogrebu štirinajstletnega fanta je krščanska mati prebrala pesem, ki je povzdigovala junaško smrt in trdila, da ni nihče bolj ponosen na fanta kot žalujoča mati.

Če v krščanskem taboru ni manjkalo spontanega junaštva, pa ni manjkalo tudi mamil, vse dotlej skoraj neznanih med libanonsko mladino. Neki mlad Libanonec me je poučil o tem.

Če naj verjamem njegovim besedam, se je kmalu po izbruhu državljanske vojne v Libanonu razvila trgovina s posebno vrsto hašiša, ki ga gojijo v Turčiji in ki je prihajal v deželo z letali (pristajala so na tajnem letališču v bližini Balbeka). In če so bili v vrstah krščanske milice fantje, ki so se prišli borit iz zvestobe do svojih idealov, pa ta organizacija ni bila samo zgled kreposti: vanjo so z mamili privabljali doraščajočo mladino. Nabir, fant, ki ga je moj znanec poznal, je pristopil ne le zaradi »stvari«, marveč zato, da bi »dobil več mamila«. Kot sem zvedel, naj bi si takšni mladi narkomani mislili, da se bodo s hašišem prerodili, da bodo postali junaki, močnejši od bika. Neki fant je dejal, da je tedaj, ko uživa hašiš, »srečen in močan« ... »Zlasti, kadar vidim kri, kajti več ko je krvi, več je hašiša.«

»Za junaštvo ne dobivajo medalj, marveč mamilo,« sem zvedel.

Povedal mi je za Alija, fanta, ki ni mogel preboleti smrti očeta, padlega v vojni, ki se je zato povezal v falango in ki se je hotel maščevati. Dali so mu puško in mu rekli: »Streljaj! Nič ni lažjega.« Ko je dejal, da se boji, so mu dali ‚cigareto': »Bolje se boš počutil, boš videl.« Res je bilo: »Vse se mi je zdelo lahko in izvedljivo. Čutil sem, da bi se lahko spopadel z deseterico.«

Začel se je peklenski krog: bolj ko je Ali ubijal, bolj je bil pogumen in bolj je kadil hašiš. Postal je narkoman, postal je morilec, ki je ubijal vse po vrsti, moške, starce, ženske, otroke.

Toda v redkih še svetlih trenutkih se je zgrudil, pekla ga je vest. Vendar se ni mogel več rešiti: postal je dragocen, preveč skrivnosti je vedel. Obsojen je bil na smrt.

Med žrtve podivjane krščanske milice štejem šest otrok iz muslimanske družine, ki sem jih srečal na robu Bejruta. Družina je prebivala v revni četrti Maslah na severu mesta. Nekega strašnega popoldneva v januarju 1976 je milica napadla tisti del četrti. Ko so fedajini skušali držati fronto, kot bi rekli, je prebivalstvo začelo bežati. Napadalci so prestregli kolono beguncev, med katerimi je bilo šest otrok (šestnajstletni Ahmed, enajstletni Abed, desetletni Džafar, štirinajstletna Saba, sedemletna Vafa in petletna Sana) ter njihovi starši. Neki »kristjan« je začel streljati, ranil je malo Sano, potem z dvema kroglama čisto od blizu ubil očeta (ustrelil ga je v usta in prsi), nato pa še mater (s kroglo v levo oko).

Otroci so otrpnili od groze in gledali nadaljevanje klanja.

»Videla sem moške,« je je pripovedovala Saba, »ko so pograbili deklice mojih let in še mlajše in jih posiljevali. Ko je bilo pokola konec, so rekli nam otrokom, naj poberemo orožje mrtvim fedajinom ter ga jim prinesemo – sami pa so se poskrili pred osamljenimi strelci.«

Abed mi je prisegel, da je videl pripadnike krščanske milice, ko so obešali ljudi na mesarske kavlje, ki so jih zasajali skozi brado, in da je prepoznal soseda, ki so ga za ude privezali na avtomobile in razčetverili, da je videl ljudi, ki so jih polili z bencinom in zažgali. (Abedovi živci si niso nikdar opomogli in pri trinajstih letih je prava človeška razbitina.)

Ko je krščanska milica odšla, otroci niso vedeli, kaj naj store in kam naj se dajo. Noč so prebili poleg trupel očeta in matere. Zjutraj sta Saba in Abed skušala odvleči trupli staršev s ceste, pa sta bili pretežki zanje.

Spet se je vrnila krščanska milica in začela brskati med mrliči. Z očetovega trupla so strgali zlat obesek. Nekdo je na njej prebral besedo »Palestina«, pograbil je brzostrelko in spustil rafal v truplo, pri tem pa naredil s kroglami križ. Isto se je zgodilo z materjo, ko so ji pobrali nakit.

Nato so odvedli šest otrok v neko hišo ter jih zaklenili. Čez čas so jim dali nekaj – slanega – mleka, Sabi so obrili glavo, Abedu pa zvezali roke z žico, Ahmedu so izrezali jermen iz kože na stegnu, nato so ga potisnili v skupino, ki je bila namenjena ustrelitvi. Ko je začel glasno klicati Alaha, je neki Libanonec rekel: »Molči, imeli te bodo za Palestinca. Pridi sem k nam. Prizanesli nam bodo.«

Šestnajstletni Ahmed dela vse mogoče, samo da bi preživel pet bratov in sestra. Saba pa pravi: »Ne sovražim kristjanov. Toda krščanski milici ne morem odpustiti, ne, ne morem, za tisto, kar nam je storila.«

★ ★ ★

Januarja 1976 – torej še v istem mesecu – so se fedajini divje maščevali nad kristjani v hribovski vasi južno od prestolnice – Damurju.

Bilo je okoli polnoči in devetletni Tufik Eid, njegov mlajši brat Tony in sestrica Sumia so trdno spali. Tufik pripoveduje:

»S starši smo stanovali pri sosedu, ki je imel veliko hišo v bližini cerkve. Prebudilo nas je razbijanje po oknih. Od zunaj je bilo slišati glasove moških. ‚Odprite!' Vsi smo se ustrašili, vendar se ni nihče ganil, ne spregovoril. Nato je mali začel jokati. Tedaj so moški, ki so bili zunaj, razbili vrata, vdrli v hišo – in nekaj trenutkov kasneje smo pred seboj zagledali dva fedajina. Rekla sta, da sta prišla po strica. Oče je stopil naprej. Brž kone je upal, da nas bo lahko rešil. Ko sta ga fedajina odpeljala, sta ga pretepala po glavi in hrbtu.«

»Potem sta se vrnila in vprašala: ‚Kje je njegova žena?' Nato sta odpeljala tudi mojo mater. Videli smo jo poleg očeta. S še dvema moškima, tremi ženskami in štirimi fanti sta stala ob cerkvenem zidu. Nihče nas ni silil, naj gremo ven in gledamo, toda tako smo se bali za očeta in mater, da smo hoteli videti, kaj bodo storili z njima. To se je zgodilo zelo hitro. Fedajina sta streljala in jih vse prerešetala.

LIBANONSKI VSAKDAN – Dvanajstletni Mohamed je bil že ranjen

Štirje fantje so bili moji prijatelji. Dobro sem jih poznal. Ime jim je bilo Bulos, Pierre, Eli in Tanjos. Stari so bili dvanajst, petnajst, osemnajst in dvajset let.«

»Eden izmed fedajinov je dejal, da bi bilo treba pobiti še nas. Drugi ni bil za to. Rekel je: ‚Ne, ne, saj so še čisto majhni.' Besno sta se prepirala, mi pa smo čakali, kaj bo. Naposled je zmagal drugi. Odpeljala sta nas v cerkev ter nas zaklenila vanjo. Tam smo bili zaprti ves dan.«

Zanimalo me je, kaj si misli Tufik o moških, ki sta pobila njegove starše in prijatelje.

»Odpuščam jima v Jezusovem imenu,« mi je nemudoma odgovoril.

»Jaz tudi,« sta hip nato rekla Tony in Sumia.

Kmalu nov podlistek

DUŠAN ŽELJEZNOV

OD PETKA DO VELIKEGA PETKA 1941

Zame sta znanost in univerza vedno prvi

Razgovor s predavateljem na naših številnih slavističnih simpozijih, s celovškim profesorjem in prevajalcem Klausom Detlefom Olofom

Univerza v Celovcu je bila ustanovljena pred enajstimi leti. Tedaj je katedro za splošno jezikoslovje in slavistiko vodil profesor Isačenko. Prva leta so posvetili predvsem raziskovalnemu delu in pripravam v zvezi z razvojem univerze, leta 1973 pa so se začela tudi redna predavanja za študente. Takrat se je na slavistiki pokazala potreba po novih predavateljih in isto leto so za asistenta sprejeli dr. Klausa Detlefa Olofa.

Profesor Olof je doma iz Lübecka, »mesta Thomasa Manna,« kot je v razgovoru hudomušno pripomnil. »V Hamburgu sem študiral slavistiko, germanistiko, teatrologijo in še kaj,« je skromno predstavil svoje široko študijsko obzorje in nadaljeval:

KLAUS DETLEF OLOF

»Na slavistiki sem kot glavni predmet študiral srbohrvaščino. Dobil sem štipendijo in se eno leto izpopolnjeval v Sarajevu. Takrat v Hamburgu slovenščine niso predavali, vendar sem si narobe zamišljal, da bom z znanjem srbohrvaščine lahko takoj govoril tudi slovensko. Dejansko sem se za slovenščino začel zanimati šele v Celovcu, predvsem na pobudo profesorja Isačenka. Leta 1974 sem se prvič udeležil poletnega seminarja za slovenski jezik, literaturo in kulturo v Ljubljani, kjer sem se doslej izpopolnjeval že štirikrat.

Kot predavatelj sem v Ljubljani sodeloval na številnih simpozijih, predaval sem na simpoziju o Nahtigalu o Župančiču, nato o razsvetljenstvu, lani na simpoziju o romantiki, te dni na Levstikovem srečanju, kjer sem govoril o Levstikovi teoriji proze v okviru teorij nemških sodobnikov, junija pa bom pri vas predaval o liriki realizma, na simpoziju Obdobje realizma v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi.

Katedra za slavistiko na celovški univerzi se je v zadnjih letih tudi glede števila strokovnjakov za slovenščino precej obogatila:

»Sam sem sprva predaval rusko književnost,« pravi profesor Olof »nato pa sem se preusmeril na slovensko področje. Predstojnik katedre je bil sprva profesor dr. Neuhäuser, ki še vedno predava, sedanji predstojnik pa je profesor dr. Neweklowsky, ki se je tudi udeležil Levstikovega srečanja.

Poleg mene je asistent še dr. Andreas Leitner. Že skoraj od ustanovitve slovenistike prihaja iz Kranja kot glavni lektor predavat profesor Franc Drolc, ki je dal tudi pobudo, da smo pred dvema letoma v Celovcu v okviru sodelovanja med ljubljansko in celovško univerzo organizirali simpozij o Simonu Jenku. Poleg Drolca so še štirje lektorji: dr. Reginald Vospernik, ravnatelj celovške gimnazije, dr. Pavel Zablatnik, bivši ravnatelj, mag. Tone Schellander in dr. Dana Zwitter-Tehovnik.«

K poznavanju slovenske književnosti v Avstriji je dr. Olof pripomogel tudi s pravodi. Ob koncu lanskega leta je v Celovcu izšla dvojezična antologija slovenske poezije »Na zeleni strehi vetra«, letos pa jo je izdala tudi Mladinska knjiga. Izbor je pripravil profesor Boris Paternu, avtor uvoda. Profesor Olof je za zbirko med drugim prevajal Bora, Udoviča, Minattija, Menarta, Zlobca, Zajca, Koviča in koroško pesnico Hartmanovo:

»Prevajanje je bilo precej zahtevno, saj gre za princip primerljive izdaje in bralec lahko prevod takoj kritično ocenjuje. To je tudi pozvročilo, da smo morali nekatere, sicer že prevedene pesmi ponovno pravajati. Delali smo skoraj dve leti in tudi dobre prevajalce je težko najti.

Kot prvo sem si za prevajanje izbral Borovo pesem Srečanje. Skoraj vseh štirinajst dni dopusta sem na morju posedal pod oljko in se mučil z dvema kiticama. Ob prvem prevodu sem razvil lastno prevajalsko teorijo. Poleg vsebinske strukture naj bi prevod zajel tudi formalno strukturo v vseh podrobnostih. Idealno bi bilo, da bralec sploh ne bi opazil, da gre za prevod, a to je skoraj nedosegljivo.«

Bodo te prve prevajalske izkušnje rodile še druge sadove?

»Rad bi prevedel več Kovičevih pesmi, ki so mi posebej všeč. Med konkretnimi načrti naj omenim, da pripravljamo izdajo kratke slovenske proze, tudi to bo verjetno dvojezična antologija, kar je s prozo težje izvedljivo.

Morda bo knjiga razdeljena na dva dela, tako da si bosta namški prevod in slovenski izvirnik sledila. Izbor je pripravila Helga Glušič, ki bo napisala tudi uvod.

Kaj vem, kaj je v življenju naključje. Morda ta moja odločitev za prevajanje je ali pa ni, lahko samo rečem, da delam z izrednim veseljem in sam sem presenečen s prevajalskimi rezultati, a še vedno sta zame glavni znanost in univerza«.

MARJETA NOVAK

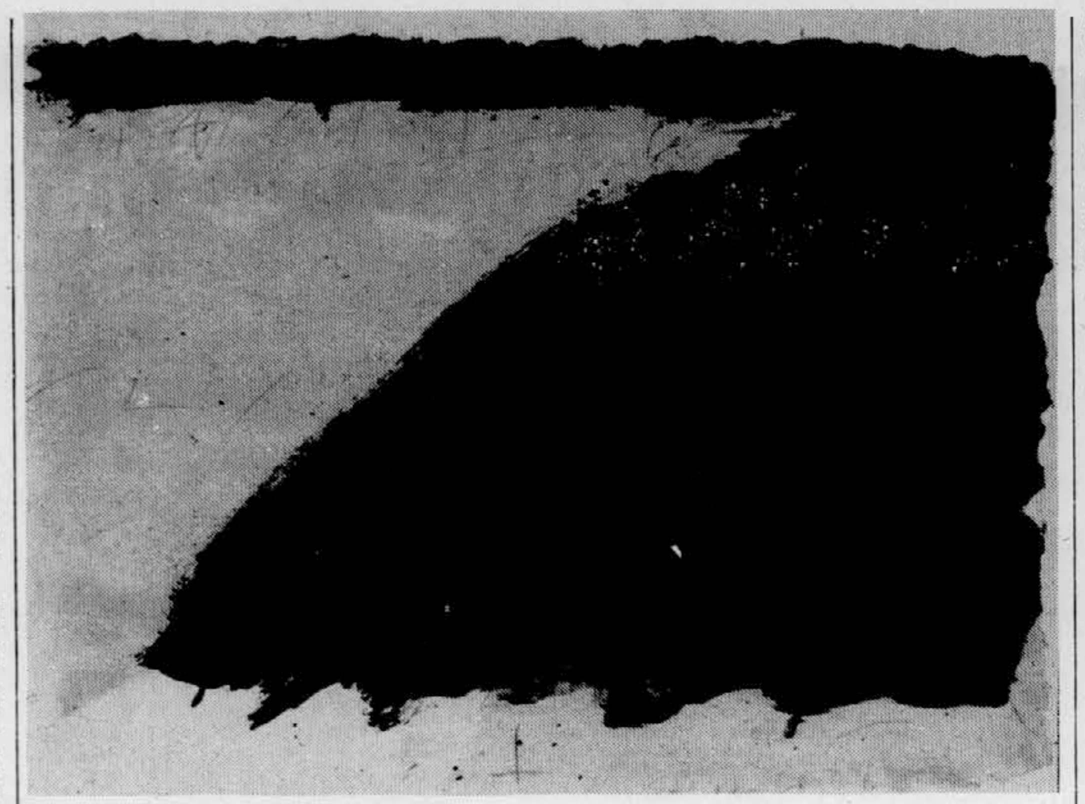

Janez Bernik v Mali galeriji

Drevi med 18. in 19. uro bodo v Mali galeriji ob Titovi cesti odprli razstavo gvašev akademskega slikarja Janeza Bernika. Na sliki: Iz cikla »Sence na duši«, gvaš, 1981.

Svetovna poezija danes

Pregled pesniške ustvarjalnosti mlajših pesnikov po svetu prinaša revija Gradac

Najnovejša, dvojna številka revije »Gradac«, številki 39–40, ki izhaja v Čačku, je posvečena svetovni poeziji. Beograjski pesnik in prevajalec Raša Livada je objavil v njej svojevrstno antologijo sodobne poezije z vsega sveta pod naslovom »Svetovna poezija danes«. V prevodih skoraj štiridesetih prevajalcev, predvsem mlajših, je predstavljena poezija petdesetih pesnikov, ki pišejo v dvajsetih jezikih. Gre predvsem za mlajše pesnike – najstarejši je bil rojen 1917. leta. Več kot dve tretjini pesnikov je bila za to priložnost prvič predstavljena srbohrvaškim bralcem. Mnoge pesmi so bile prevedene prav za ta izbor. Jugoslovanski pesniki niso zastopani. Tej zanimivi panorami tako svetovne poezije, kot dosežkov prevajalske dejavnosti, je uvod z naslovom »Apokaliptični pesniki« napisal sam urednik, ki je poskrbel tudi za opombe k pesmim in osnovne podatke o pesnikih.

M. R.

Svet
ZAVODA ZA RAZISKAVO MATERIALA IN KONSTRUKCIJ LJUBLJANA, n. sol. o. TOZD GEOTEHNIKA LJUBLJANA, n. sub. o. Ljubljana, Dimičeva 12

razpisuje
dela in naloge
individualnega poslovodnega organa – direktorja TOZD

Direktor je lahko oseba, ki poleg z zakonom in družbenim dogovorom o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike določenih pogojev izpolnjuje, po Statutu TOZD, naslednje pogoje:

– visoka strokovna izobrazba tehnične smeri iz dejavnosti TOZD
– 5 let uspešne prakse s področja dejavnosti TOZD
– družbenopolitične in moralnoetične vrline ter pravilen odnos do samoupravljanja
– samostojnost in uspešnost opravljanja del oz. nalog ter družbenopolitična aktivnost.

Mandatna doba traja 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in delovnimi referencami pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij Ljubljana, n. sol. o., TOZD Geotehnika Ljubljana, n. sub. o., Ljubljana, Dimičeva 12, z oznako »za razpisno komisijo individualnega poslovodnega organa – direktorja TOZD GT«.

Kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 30 dneh po zaključenem razpisnem roku.

23-4460

Boljše vzgojno delo

V domovih za učence bi z odprtimi rokami sprejeli diplomante fakultet – Črnogledost sedanjih študentov je odveč – Zahtevnost dela

V 117. členu zakona o usmerjenem izobraževanju piše: »Vzgojitelj je lahko, kdor ima najmanj višjo izobrazbo.« Zakonska določba se nanaša na vzgojitelje v domovih za učence srednjih šol. Na ljubljanski filozofski fakulteti pa obstaja visokošolska domska študijska smer; študentje 4. letnika te smeri, dobivajo občutek, da s svojo (previsoko) diplomo ne bodo imeli nobenih izgledov zaposliti se v domovih za učence. Je njihova domneva upravičena?

Na vprašanje naj bi odgovor dala okrogla miza, sklicana pred nekaj dnevi v dijaškem domu Ivana Cankarja v Ljubljani na pobudo študentov 4. letnika domske študijske smeri, na katero so povabili predstavnike pristojnih upravnih organov, družbenopolitičnih skupnosti in nekatere ravnatelje v domovih učencev. Odgovor je bil skoraj enoglasen: da občutek študentov o zaprtih vratih domov ni resničen, da bi jih v domovih radi pri priči sprejeli, da se v domovih bojijo nasprotnega, namreč tega, da bi ti diplomantje odšli na delo izven področja domske vzgoje, kar bi bila za domove velika škoda.

Iz pogovora je bilo mogoče povzeti, da kadrovska politika domov še ni celostna, da ni na zavidljivi višini, četudi je res, da ima pravzaprav vsak dom izdelane svoje kadrovske plane. Smiselna povezava vseh teh planov je še šibka, povezave s kadrovsko šolo še niso vsakodnevna navada, organizacija mentorske službe v domovih je pomanjkljiva.

Temu nasproti je pa čedalje močnejša potreba po krepitvi kadrovske strukture pedagoških delavcev v domovih za učence. Vprašanje se zaostruje zlasti ob prehajanju domov iz dosedanjih starih neustreznih domskih objektov v nove, ki smo jih v zadnjih letih veliko zgradili. Novi domovi terjajo novo kvaliteto dela, zanjo pa je treba biti usposobljen tudi z vidika pedagoškega dela v njih. Tega je za zdaj dostikrat še premalo, proces je dolgotrajen; problemi seveda so, rešitev pa je marsikdaj v novem oziroma bolj usposobljenem kadru. V domovih, v katerih je zdaj okoli 15.800 učencev, bi v vrstah vzgojiteljev, pri priči potrebovali nad 100 novih diplomantov, upoštevajoč sedanjo kadrovsko strukturo pedagoškega osebja.

Kljub opozorilom, da med študenti omenjene visokošolske študijske smeri tačas obstajajo dokaj močne težnje po preusmeritvi, so ob koncu vendarle v celoti prevladale ugotovitve, da ni prostora za črnogledost in da je prav ta razgovor bil začetek dialoga, ki naj bi med študente domske vzgoje vnesel več optimizma in zavzetosti. Prav od teh študentov – bodočih vzgojiteljev v domovih pričakujejo novo kvaliteto teoretičnega in praktičnega dela, ki se bo utrjevala z njihovim delom. Ni pa daleč čas, so menili, ko je pričakovati presežek kadra tudi na tem področju, ko bi povpraševanje slonelo tudi na zahtevah po večji kvaliteti. V konkurenci za delo bo uspešnejši ta, ki bo boljši, ki bo več znal in bolje opravljal delo. Takrat bo gotovo bolj kot danes uveljavljena citirana misel 177. člena zakona o usmerjenem izobraževanju.

JANKO SVETINA

V Kranju občinstvo ni brezbrižno do glasbe

Klub ljubiteljev glasbe prireja koncerte in izdaja glasili – Zanimanja ne manjka, glasbe še premalo

Letos poteka peto leto, odkar je bil v Kranju ustanovljen Klub ljubiteljev glasbe, ki je s svojo dejavnostjo veliko prispeval k razširitvi glasbene kulture v gorenjski metropoli. Klub je danes že prerasel v društvo s številnim članstvom in bogato dejavnostjo. Delovanje poteka v več sekcijah (diskofilna, koncertna, propagandna, informativna, HI-FI) in omogoča, da se v klubu lahko srečujejo prav vsi ljubitelji glasbe.

Kot vsa podobna društva se je tudi kranjski klub ubadal s številnimi, bolj ali manj premostljivimi težavami. Do lanskega leta je bil največji problem prostor. Tega sedaj klub ima, vendar je že premajhen za njihovo dejavnost. V njem sicer prirejajo redne tedenske tematske večere, toda prostorska stiska je taka, da marsikdo zaradi tega ostane zunaj. Prirejanje takih večerov v drugih kranjskih dvoranah pa pomeni dodatne stroške, ki si jih klub ob svojem amaterskem delu ne more privoščiti. Pri tem je zanimivo, kako člani financirajo svojo dejavnost. Precejšen del sredstev prispeva Glasbeni center, ki deluje v okviru kranjske Zveze kulturnih organizacij. Večino sredstev pa ustvarijo z uspešnimi koncerti. S tem denarjem nato krijejo druge dejavnosti. Tako klub veliko denarja daje za glasilo, ki ga tiskajo, prodajajo pa po simbolični ceni 5 dinarjev. Ta cena je več kot enkrat nižja od dejanske. Prav glasilo Kluba ljubiteljev glasbe je namreč v zadnjem času, poleg prirejanja koncertov in tematskih večerov, postala najpomembnejša dejavnost kluba. O tem zgovorno priča podatek, da se je naklada v nekaj mesecih dvignila iz sto na 400 izvodov. Uspešna je tudi letošnja koncertna sezona.

Med občinstvom je bilo za vse prireditve veliko zanimanja, kar pomeni, da v Kranju koncertov še vedno primanjkuje.

MARKO JENŠTERLE

Razpisna komisija sveta šole

OSNOVNE ŠOLE RADOMELJSKE ČETE PRESERJE

razpisuje dela in naloge
RAVNATELJA ŠOLE

Pogoji:
Poleg pogojev, predpisanih v 511. čl. zakona o združenem delu, mora kandidat izpolnjevati še pogoje 95. čl. zakona o osnovni šoli:
– najmanj 5 let pedagoške prakse in opravljen strokovni izpit
– organizacijsko-vodstvene sposobnosti
– da s celotno svojo poklicno in družbeno aktivnostjo uveljavlja humane medsebojne odnose in socialistično samoupravljanje
Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev in življenjepisom naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: OSNOVNA ŠOLA RADOMELJSKE ČETE PRESERJE, pošta 61235 RADOMLJE z oznako »Za razpisno komisijo«. Kandidate bomo obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.
Nastop dela je mogoč 1. 9. 1981.

Komisija za delovna razmerja

OŠ RADOMELJSKE ČETE PRESERJE

objavlja prosta dela in naloge

UČITELJA TELESNE VZGOJE

Pogoja:
– višja ali visoka izobrazba telesnovzgojne smeri
– 2 leti delovnih izkušenj

Prijave z dokazili o usposobljenosti sprejemamo 15 dni po objavi na naslov: OSNOVNA ŠOLA RADOMELJSKE ČETE PRESERJE, 61235 RADOMLJE.
Nastop dela 1. 9. 1981.

26-4509

VČERAJ

OCENA

Ti si sam! Ne, ne!

Kdo je Kocjančičev Denis Ivanovič in kaj pomeni njegov dan življenja – za naše pojmovanje družbenega časa? Smo z njim vred podoživeli enega izmed njegovih vsakdanjih dni, ali neki poseben, odločujoč dan?

Odgovori, kot jih ponuja Kocjančičeva radijska igra sama, so na dlani: »film« nekega dne v življenju človeka, ki je pravzaprav samo eden izmed nas, katerih eksistenca je vpeta med družbeni tu in zdaj, skuša biti presek skozi njegovo vnanje in notranje, se pravi objektivno in subjektivno doživljanje v razponu ur med zgodnjim jutrom in poznim večerom, vendar z očitnim namenom, da se v tem vsakodnevno-vsakdanjem poteku zrcalijo obča življenjska dejstva.

Svojo temeljno namero je besedilo izpolnilo, režija, ki jo je vodil vselej k eksperimentalnim formam nagnjeni Aleš Jan, pa jo je še poudarila. V prvi plan je potisnila zvoke, šume, polglasno izgovorjene besede ali stavke, zlasti njihove napol racionalne sestavine; racionalna vsebina dogajanja je ostajala bodisi na isti ravni, ali pa je »odhajala« celo na navidezno obrobje. Tako bi skoraj lahko rekli, da se Denisu Ivanoviču ta dan ni zgodilo nič usodno-prelomnega (kot se mu ni zgodilo na vsej njegovi življenjski poti), z izjemo dejanja, ki njegovo usodo vendarle povzdigne iz nepomembnega povprečja in življenjske enoličnosti ter ga transformira v »heroja«: napisal je namreč knjigo, izpovedni popis svojega doživljanja, o čemer poteče absurdni dialog med njim in založnikom, nekakšno poosebljeno literarno-pojmovno konstrukcijo, ki izžareva popolno nedoumevanje bistvenih plati življenja, kakršnega z vsem svojim bitjem prezentira prav Denis Ivanovič.

Skoraj vse besede in vsi koraki Kocjančičevega junaka izzvenevajo nekako tjavendan, čeprav z očitnim notranjim nabojem, na katerega opozarjajo junakovi notranji monologi, izražajoči distanco do vsega, kar »teče« mimo njegovih čutil. Ta njegov notranji glas je zatorej neke vrste kritični komentar, prek katerega skuša avtorjev drugi jaz uravnavati svoje razmerje do ključnih vprašanj svojega življenja: ves čas se namreč odziva glasu, ki mu dopoveduje, da je sam in tuj vsem in vsakomur. Odgovarja mu z zgroženim: »Ne; ne!« Toda naposled, ob koncu dneva, ki pomeni življenje in njegov sklenjeni krog, si to trpko dejstvo le prizna.

Denis Ivanovič je sam in zvezde so daleč. Ni narava proti človeku. Človek je proti človeku ...

VIKTOR KONJAR

OCENA

Dur in mol življenja

Če iščemo vzrok za nenadno spremembo sporeda, napovedanega za četrtkov ljubljanski »Mozaik kratkega filma«, ga najdemo samo v razveseljivi novici iz uglednega festivalskega Oberhausna: v začetku meseca si je glavno nagrado tega mednarodnega pregleda kratkih filmov pridobil »Nebotičnik« mladega, obetavnega zagrebškega risarja Joška Marušića.

Nadarjeni in hitro razvijajoči se filmski animator je v bistvu zvest svoji iztočnici, »človeškemu mravljišču«, ki ga je grafično pokazal v filmih »Zunaj in znotraj« ter »Perpetuo«; potem je s svojim doslej najbolj nagrajevanim »Ribjim očesom« dokazal nov stil fantastike in risarskega pristopa k njej; letos v Beogradu pa smo srečali v »Nebotičniku« njegovo vrnitev k razsežnostim risarskega izraza. Spet smo v »mravljišču«, v katerem eksistenčne razmere betonskih stanovanjskih blokov duhovito ponazarja en sam njihov gradbeni element – higienski odtočni kanal. V njegovih WC priključkih poteka domala vse življenje, ki pa še v teh skritih prostorčkih ne more ohraniti intimnosti. Kolikor nas film z naglico gagov, ki jih nasipa, nasmeji, nazadnje vendarle ne ostanemo neprizadeti, saj se v tej absurdni zgodbici zlahka razpoznamo. In prav razpoznavanje je tisto, kar je hrbtenica dobre filmske risanke.

»Ivana«, dokumentarec zagrebškega avtorja Bogdana Žižića, je ugneten iz domačega testa. Je film, ki zapušča kljub svoji mračni pripovedi o duševno in telesno skrajno prizadetem otroku sporočilo o ljubezni, o ohranjevanju človeškega dostojanstva tudi na tistih najnižjih ravneh, ki jim niti ne moremo slediti.

Nad pogum uveljavljenega režiserja, ki se je spopadel s tako občutljivo temo, vsekakor seže hrabrost družine, ki je pokazala svojo najbolj bolečo prizadetost. In vendar ta življenjski »mol« ni brez kanca upanja: mati prizadete deklice se je ponovno odločila za materinstvo – to pot pod skrbnim zdravniškim nadzorstvom, ki ji zagotavlja rojstvo zdravega potomca.

STANKA GODNIČ

MIŠLJENJE

Uganiti, ne pa tveziti neumnosti

Radijska oddaja »Zavrtite, uganite«, ki jo ob četrtkih pripravlja in vodi Saša Veronik, sodi med živahnejše in lahkotnejše kontaktne oddaje. Gre za nezahtevno, pa zelo zanimivo oddajo, v kateri poslušalci ugibajo, kdo je večerni gost v studiu. Gost je praviloma znana osebnost iz našega političnega, kulturnega, glasbenega in pa tudi športnega življenja, o katerem potem – tako skozi vprašanja, kakor tudi v odgovorih in končno v sklepni predstavitvi – zvemo marsikaj zanimivega. Prijetno zamišljena oddaja, popestrena z živahno glasbo, pogovori, celo šalami, oddaja, ki nas lahko resnično sprosti, pa nam nevsiljivo ponudi tudi marsikaj novega.

Ni moj namen soditi oddajo po kakovosti, to le nekako ob rob. Namenil sem se napisati nekaj drugega, nekaj kar me moti s človeške plati. Poslušalci pač lahko redno in neposredno – torej »v živo« sodelujemo v oddaji. Veliko nas je – in prav to »veliko« se potem naveže tudi na različne značaje, različne ljudi, različne želje. Pa se pogosto zgodi, da vprašamo marsikaj nesmiselnega, da ne rečem – primitivnega. Spomnimo se neprijetnega pripetljaja, ko je bila gostja oddaje Bojana Dornigova. Nekateri so neljubi spodrsljaj pripisali celo »slabemu avtorjevemu namenu« – tako smo lahko brali – čeprav v to dvomim. Spomnimo se tudi nekaterih vprašanj minuli četrtek, ko je bil gost pesnik in pisatelj Ciril Zlobec. To, da se pojavi vprašanje, če je gost morda Ciril Kosmač, pač le ne gre poslušalcem v posebno čast, kajti vsaj o naših velikih možeh – Ciril Kosmač prav gotovo sodi mednje – bi morali vedeti glavne podatke. Pisatelj Kosmač je – na žalost – že umrl. Tudi vprašanje, če gre za letošnjega Prešernovega nagrajenca (odgovor – ne!!), in nato kar takoj vprašanje, če je to Filip Kumbatovič-Kalan (prav on je letošnji Prešernov nagrajenec!!) nam vsem ni najbolj v čast.

Hočem reči samo tole: oddaja je zanimiva, prijetna, nekoliko pa izgubi prav zaradi nas samih. Tako je – ko že sprašujemo, bodimo toliko samokritični, in premislimo, ali lahko prav vse vprašamo. Ni namreč treba, da se kar takoj osmešimo. Sicer pa že naslov sam priča o svojem namenu – uganiti, ne pa tveziti neumnosti.

MATJAŽ KRANJEC

DANES

TV DNEVNIK PO AMERIŠKO

Pripovedovalci dogodkov v ZDA

NEW YORK, maja – Ne vem, ali je življenje postalo vznemirljivejše od česarkoli drugega, kar si izmislijo ustvarjalci filmskih serij; res pa je, da se vse te glavne ameriške televizijske mreže že pripravljajo svoja »večerna poročila« (oddajo, še najbolj podobno našemu televizijskemu dnevniku), podaljšati od pol ure na celo uro.

Za tako odločitvijo, ki jo je pričakovati v kratkem, očitno tiči spoznanje, da je novice mogoče »prodati« celo bolje kot zabavni program. Temu v prid govori marsikaj, tudi nadvse drzna odločitev male televizijske družbe iz Atlante, da gledalcem kablovske televizije po vsej Ameriki postreže s programom novic kar za 24 ur (Cable News Network). Ker »večerna poročila« prikazujejo ob najbolj gledanem in zato tudi ob najdražjem času (120.000 dolarjev stane minuta reklame med najbolj gledano od vseh konkurenčnih oddaj), je očitno napovedana odločitev dokaz, da se je zaostril boj za gledalce, ki od televizije terjajo izčrpnejše poročanje o dnevnih dogodkih.

»Večerna poročila« na vseh treh komercialnih televizijskih omrežjih (Columbia Broadcasting System, American Broadcasting System in National Broadcasting System) seveda niso edini informativni program, ki spominja na naš televizijski dnevnik. Druge lokalne televizijske postaje dajejo poleg tega, da pogosto posredujejo program iz televizijskih centrov, s katerimi so povezane, tudi svoje večerne dnevnike s poudarkom na lokalnih dogodkih.

Neodvisne televizijske postaje največkrat v večernih dnevnikih ponujajo mešanico vesti o lokalnih, državnih in svetovnih dogodkih, skoraj pravilo pa je postalo, da se pri tem čimbolj odmaknejo od ameriške vzhodne obale na Zahod, dogodki v svetu pa postanejo vse manj pomembni. Četrta nekomercialna državna televizijska mreža (Public Broadcasting System), ki ne sprejema reklam, je prerevna, da bi si lahko privoščila svoj televizijski dnevnik.

Biti s kamero na kraju dogajanja, tam, kjer se je dogodek pripetil, je prvi zakon večernega programa poročil (kot tudi vsakega drugega informativnega programa). Največ truda vlože v to, da bi besedo »ilustrirali« s sliko, grafikonom, zemljevidi itd., oziroma da bi v najkrajšem možnem času zgostili čim več informacij. Časa pa je, kot se pritožujejo voditelji in novinarji, premalo (22 minut programa in osem minut reklame v oddaji večernih poročil CBS). Pomanjkljivosti deloma odpravijo s frenetičnim načinom pripovedovanja, ki naprimer, ko gre za športne televizijske novinarje, vzbuja začudenje med laičnimi poslušalci – kako je mogoče toliko besed jasno izgovoriti v tako kratkem času.

V dvajsetih letih svoje kariere je ves čas veljal za enega od desetih najvplivnejših ljudi v Ameriki. Ker so Cronkitova CBS večerna poročila najbolj gledana (okoli 40 odstotkov ljudi, ki gleda večerne vesti), poskušajo televizijske mreže eksperimentirati in prekositi nasprotnika. Televizijska mreža ABC je na primer poskusila z enim glavnim in več pomožnimi voditelji (posebni reporterji za Washington, za domače in za mednarodno prizorišče, pri čemer se drugi oglaša iz Chicaga in tretji iz Londona). Skrivnost Cronkitovega uspeha pojasnjujejo z zaupanjem, ki ga je ameriško gledalstvo imelo v tega človeka, za kar gre zasluga njegovi nepristranskosti itd.

Ko se je ta voditelj umaknil in po razvnetem boju, ki se je vnel med tremi televizijskimi mrežami za novinarje, je CBS tudi z novim voditeljem večerne oddaje poročil obdržala prvo mesto. Zdaj vodi oddajo Dan Rather, ki je v petih letih dobil 8 milijonov dolarjev – vsoto, ki priča o tem, za kakšne denarje gre. Računajo, da samo en odstotek gledalcev, več od tistega, kar ima rivalska mreža, prinaša zmagovalni televizijski mreži dohodek, ki v enem letu znese 50 milijonov dolarjev. Kje bodo uporabili reklame in koliko bodo plačane, je namreč odvisno od »Nielsen Ratings«, agencije, ki sporoča, kateri del gledalcev je gledal to ali ono oddajo.

Nikoli namreč ne pojenja ona večna razprava, kako površen, pretirano vpliven ali pristranski je ameriški televizijski dnevnik. O tem ne bi mogli soditi, razen, da bi lahko povedali, da se mora ta oddaja sukati v okviru »glavnega toka ameriške politike« med strankama

Kako je poplačano prestopanje takih okvirov, je na lastni koži občutil prav novi voditelj oddaje večernih poročil pri CBS Dan Rather, ko je na vprašanje predsednika Nixona, ki je bil tisti čas na poti iz Bele hiše, odgovoril na način, ki ga politični bonton ne dovoljuje. Na Nixonovo vprašanje, »ali se poteguje za kak politični položaj«, je odvrnil: »Ne, gospod predsednik, kaj pa vi?« To je bilo dovolj, da se je moral za dolge mesece umakniti z ekrana, potem pa se je pojavil v manj gledanih oddajah, kot so večerna poročila.

DRAGIŠA BOŠKOVIĆ

RTV

TELEVIZIJA

PRVI PROGRAM

9.00 TV V ŠOLI: TV koledar, Vstaja jugoslovanskih narodov, Čuvarji našega morja, Dnevnik 10
10.00 TV V ŠOLI: Prirodopis, Risanka, Književnost in jezik, Risanka, Glasbena vzgoja, Zadnje minute (do 12.05)
15.00 TV V ŠOLI: ponovitev (do 16.00)
17.25 POROČILA
17.30 KAPITAN KUK, slovaška pravljica
17.40 JUGOSLOVANSKI NARODI V PESMI IN PLESU: Trački konjeniki
18.00 KO UTIHNE ŠOLSKI ZVONEC, otroška oddaja TV Zagreb
18.30 OBZORNIK
18.40 MOSTOVI – HIDAK, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
18.55 KNJIGA
19.10 RISANKA
19.15 CIK CAK
19.24 TV NOCOJ
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 TV DNEVNIK
19.55 VREME
19.57 PROPAGANDNA ODDAJA
20.00 PO SLEDEH ODLOČITVE – NOVE OBČINE V MARIBORU, aktualna odd.
20.55 E. Zola: VZPON ROUGONOVIH, francoska nadaljevanka
21.45 V ZNAMENJU
22.00 KOŠARKA JUGOSLAVIJA : ITALIJA, posnetek 2. polčasa iz Havirova

ODDAJNIKI II. TV MREŽE

17.10 TV DNEVNIK V MADŽARŠČINI
17.30 TV DNEVNIK
17.45 PUSTOLOVŠČINA, otroška oddaja
18.15 KNJIŽEVNI KLUB
18.55 Havirov: KOŠARKA JUGOSLAVIJA : ITALIJA, prenos
20.40 VELIKANI JAZZA IN DIONNE WARWICK
21.25 ZAGREBŠKA PANORAMA
21.45 IGRE BREZ MEJA, posnetek iz Lignana (do 23.15)

TV ZAGREB I. PROGRAM

17.40 POROČILA
17.45 PUSTOLOVŠČINA
18.15 TV KOLEDAR
18.25 KRONIKA OBČINE OSIJEK
18.45 NAŠA OBRAMBA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 REPORTAŽA O LIGNANU
20.05 Lignano: IGRE BREZ MEJA EVR
21.35 TISTEGA LEPEGA DNE, slov. film
23.00 TV DNEVNIK

TV KOPER

16.30 FILM – ponovitev
18.00 ODPRTA MEJA – oddaja v slovenskem jeziku
18.30 OTROŠKI KOTIČEK
19.00 KOŠARKA: Havirov – Jugoslavija – Italija – evropsko prvenstvo
TVD – STIČIŠČE – med odmorom
20.30 ZASEBNA TAJNICA – celovečerni film – igrajo: Spencer Tracy, Katharine Hepburn, Joan Blondell – režija: Walter Lang
22.10 TVD – DANES
22.20 USTVARJANJE TITOVE JUGOSLAVIJE – dokumentarna serija
23.20 TRNOVA POT – TV nadaljevanka

RADIO

PRVI PROGRAM

4.30 Dobro jutro; 8.30 Iz glasbenih šol; 9.05 Z radiom na poti; 10.05 Rezervirano za; 11.05 Operne arije in monologi; 11.35 Znano in priljubljeno; 12.10 Danes smo izbrali; 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Saša Bleiweis: Gozdne mravlje, varuhi naših gozdov; 12.40 Po domače; 13.30 Priporočajo vam ...; 14.05 V korak z mladimi; 15.00 Dogodki in odmevi (prenaša tudi II. program); 15.30 Zabavna glasba; 15.50 Radio danes, radio jutri; 17.00 Studio ob 17.00; 18.00 Sotočje (iz studia Radia Maribor); 18.45 Glasbena medigra; 19.00 Radijski dnevnik (prenaša tudi II. program); 19.35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Minute z ansamblom Atija Sossa; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi – »Če študent na rajžo gre«; 20.30 S solisti in ansambli JRT Ljubljana; 21.05 Radijska igra – Margaret Hollingsworth: Jabolko v očeh (prva izvedba), Glasbeni intermezzo; 22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini; 22.25 Iz naših sporedov; 22.30 Tipke in godala; 23.05 Lirični utrinki; 23.10 S popevkami po Jugoslaviji; 00.05 Nočni program – glasba

DRUGI PROGRAM

8.00 Torek na valu 202; 13.05 Iz obdobja dixielanda – Turk Murphy – Rampart Street Paraders; 13.35 Znano in priljubljeno; 14.00 Z vami in za vas; 15.30 V plesnem ritmu z orkestrom Rene Harris in ansamblom The Crusaders; 16.00 Pet minut humorja; 16.05 Popevke italijanskih avtorjev; 16.30 Nič nas ne sme presenetiti; 16.40 Kriki in šepetanja; 17.30 Iz naših krajev; 17.40 Iz partitur Londonskega simfoničnega orkestra; 17.50 Ljudje med seboj; 18.00 Danes vam izbira; 18.40 Koncert v ritmu; 18.55 EP v košarki: Prenos Jugoslavije – vmes: Razgledi po kulturi; 20.30 Torkov glasbeni magazin; 21.00 Misel in pesem; 21.45 Jazz na II. programu – Supersax – Kai Winding; 22.15 Rezervirano za country glasbo; 22.55 Glasba

TRETJI PROGRAM

10.05 Radijska šola za srednjo stopnjo – Partizanski skladatelji II; 11.35 Moment musical – Mirk: »Vidojka« – uvertura, Delibes: »Coppelia« – odlomki iz baleta – Molitev iz III. dejanja, Ivanovici: »Donavski valovi« – valček za orkester; 11.00 Tekoča repriza; 11.20 Pojeta sopranistka Janet Baker in baritonist Gerard Souzay; 16.33 Nove operne plošče – 6. oddaja; 18.05 Pota sodobne medicine – dr. Pavla Jerina Lah: Povezanost OF in zdravstvenih delavcev v ilegalni Ljubljani; 18.20 Minute za klavirski trio – Wolfgang Schneiderhan, Pierre Fournier, Geza Anda, Ludwig van Beethoven: Koncert za klavirski trio in orkester v C-duru, op. 56; 19.00 Z našimi solisti – Igor Karlin, klarinet, Slavko Zimšek, klavir (pri klavirju Marijan Lipovšek in Aci Bertoncelj); 20.00 Dvignjena zavesa; 20.20 S tujih koncertnih odrov; 22.20 Skupni program JRT – studio – Jugoslovanska glasba

RADIO ŠTUDENT

11.00 Pretegovanja; 12.00 Tolpa bumov: Fred Faith – Speechless (1); 12.30 Maligani; 13.00 Reggae; 13.30 Poročila in obvestila; 13.45 Kulturna špajza in ŠKUC-eva betrina

RADIO GLAS LJUBLJANE

15.00 RTV Ljubljana: Dogodki in odmevi; 15.30 Pogovarjamo se z vami; 16.00 Novice; 16.10 Bodice; 16.30 Utrip Ljubljane; 17.45 Za vsakogar nekaj; 18.00 Novice, Nova Jana, Spoznajmo se: Metalka

RADIO KOPER

6.05 Jutranji koledar; 6.30 Poročila; 6.37 Kinospored, objave; 7.15 Objava sporeda; 7.25 Poročila; 13.05 Domači pevci zabavne glasbe; 13.30 Poročila; 13.40 Male skladbe velikih mojstrov; 14.00 Mladim poslušalcem; 14.30 Poročila; 14.37 Glasbeni notes, objave in reklame; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Glasba po željah; 16.00 Primorska poje; 16.30 Primorski dnevnik; 16.45 Zabavna glasba, objave

26. maj

1945 Na poti po osvobojeni domovini je maršal Tito prispel v Ljubljano. Govoril je na slavnostnem zborovanju na tedanjem Kongresnem trgu (zdaj Trg osvoboditve), ki se ga je udeležila ogromna množica Ljubljančanov.

1940 Po zlomu francoske in belgijske vojske se je začela evakuacija britanskih in zavezniških sil iz Francije prek pristanišča Dunkerqua. V enem tednu so spravili v Anglijo 346.000 vojakov.

1909 Rodil se je slovenski slikar, grafik in ilustrator Maksim Sedej. Slikal je figuralne kompozicije, zlasti družinski krog in cirkuške artiste, krajine in tihožitja ter portrete. Njegovo slikarstvo je lirično ubrano in sam se je označeval za barvnega realista. Umrl je leta 1974.

1891 Rodil se je slovenski pisatelj Janez Jalen. V svojih povestih je najpogosteje opisoval gorenjsko pokrajino in njene ljudi: »Ovčar Marko«, »Previsi«, »Trop brez zvoncev« idr. Najbolj znana pa je njegova predzgodovinska povest o mostiščarjih na ljubljanskem Barju »Bobri«.

1871 Rodil se je francoski slikar Georges Roualt. Bil je sopotnik fauvistov, čeprav je za njegovo slikarstvo značilen predvsem ekspresionistični slog.

1822 Rodil se je francoski pisatelj Edmond de Goncourt, začetnik naturalizma. Z bratom Julesom sta skupaj pisala in objavljala romane, v katerih sta opisovala avtentične dogodke in skušala življenje prikazati z »znanstveno natančnostjo«.

Dobrova: kakor da žepi krajanov nimajo dna

V KS Dobrova ima 2.700 krajanov le dve manjši trgovini – Plodno sodelovanje s Slovenci v Avstriji in Italiji – Pestro delo krajanov

LJUBLJANA, 25. maja – Krajevna skupnost Dobrova sodi med bolje komunalno opremljene krajevne skupnosti v viški občini, njena lega pa mika marsikaterega Ljubljančana, ki si želi postaviti novo hišo. Prav te želje – marsikdo si jo tudi izpolni, če ne drugače s črno gradnjo – povzročajo krajanom in krajevni skupnosti številne skrbi in veliko dela. V KS Dobrova živi v devetih naseljih 2.700 ljudi.

Vedno bolj postaja KS Dobrova »spalno naselje«, saj delovnih mest takorekoč ni, ni nobenega industrijskega obrata niti druge malo večje delovne organizacije. Večina krajanov se vozi na delo v druge krajevne skupnosti viške občine in druge ljubljanske občine, zaposlen pa je vsak tretji krajan. Tudi v razvojnih načrtih krajevne skupnosti in občine v naslednjih petih letih niso predvideli razvoja industrije v tem delu mesta.

Krajani so si s pridnostjo in denarnimi prispevki zelo izboljšali in s tem tudi olajšali življenje. Tekočo vodo imajo skoraj vsa gospodinjstva. Poleg glavnega vodovoda imajo še osem krajevnih. Načrtujejo, da jih bodo v naslednjih letih prenovili in tako zagotovili kakovostno pitno vodo. Gospodinjstva so prispevala vsaj po 1.000 dinarjev, če ne več, za napeljavo tekoče vode. Prav v tem času urejajo tudi prečrpališče. Tako bodo zagotovili krajanom še boljšo preskrbo z vodo. Precej denarja od treh milijonov dinarjev, kolikor bo treba za prečrpališče odšteti, bodo zbrali krajani sami.

Denar in delo za ceste

Tudi do boljših cest v krajevni skupnosti so si krajani pomagali sami. Delali so in dajali denar. Tako so vse pomembnejše ceste v krajevni skupnosti asfaltirane, ostale pa zelo dobro vzdrževane – zanje skrbijo krajani in člani vaških skupnosti sami. V zadnjih petih letih so postavili s svojim denarjem in delom tudi tri betonske mostove čez potoke, ki tečejo na tem območju, uredili in zgradili pa so tudi pet avtobusnih postaj.

Še vedno je avtobusna povezava z ožjim središčem mesta trn v peti krajanov. Je namreč zelo slaba. Res je, da je Sap-Viator »primaknil« nekaj avtobusov v času vožnje na delo in domov, torej v prometnih konicah. Denar za to okrepitev bo prispevala viška občina. Veliko je krajanov, ki bi se radi odpeljali v mesto tudi popoldne ali celo zvečer in nakupovali ali preživeli nekaj prijetnih ur, vendar zaradi slabih avtobusnih zvez pogosto raje ostanejo doma. Predlagali so, da bi do Dobrove podaljšali katero od mestnih avtobusnih prog, vendar je bolj malo upanja, da bi se jim želja uresničila.

In če že ne morejo imeti boljših zvez z mestom, bi do manjšega negodovanja pripomogla kakšna večja trgovina oziroma trgovski center. V kraju Dobrova imajo manjšo samopostrežnico Ljubljanskih mlekarn oziroma sta v vsej krajevni skupnosti dve manjši trgovini. Mercator je sicer uredil prostor za trgovino v Podsmreki, v to delo vložil precej denarja, potem pa »dvignil roke« od nje, češ, da za take majhne trgovinice ni zainteresiran. Mnenje krajanov, ki si trgovino zelo želijo, je očitno postranska stvar.

Kmetov je premalo

Kljub temu, da je v krajevni skupnosti precej možnosti za razvoj kmetijstva in je mikro mreža odtočnih jarkov narejena – zemlja je namreč zelo močvirnata – in manjkajo samo še izteki jarkov v potoke, se s pridelovanjem hrane ukvarja le malo krajanov – čistih kmečkih gospodinjstev je le še okrog 50, ostali se s kmetijstvom ukvarjajo poleg zaposlitve.

Dobrova je med tistimi krajevnimi skupnostmi, v katerih krajanom ni težko poiskati malo rakzvedrila in prijetno preživeti nekaj ur prostega časa. Kulturno umetniško društvo Dobrova, ki je sicer nekaj časa »spalo«, je spet oživelo. Tu se zbirajo pevci, folkloristi, recitatorji, mlajši in starejši. Precej bogato kulturno življenje v krajevni skupnosti je pripomoglo tudi do tesnega sodelovanja krejevne skupnosti Dobrova z zamejskimi Slovenci v Avstriji in v zadnjem času tudi Italiji.

Srečujejo se na Dobrovi ali na slovenskem Koroškem, pripravijo kakšno kulturno predstavo ali športno tekmovanje. Prijateljske vezi so se od leta 1972 do danes že zelo utrdile. Me drugim recimo člani koroškega tamburaškega zbora že nekaj let nazaj preživijo teden dni med poletnimi počitnicami v Pacugu, mladinskem letovišču viške občine. V začetku tega meseca so Dobrovčani sodelovali na proslavi materinskega dne v Železni Kapli, izkupiček od predstave pa so njihovi koroški prijatelji namenili za obnovo letovišča v Pacugu. Sicer so Dobrovčani za Pacug zbrali največ denarja v občini – okrog 260.000 dinarjev.

Za šport poskrbljeno

Za tiste, ki jih kultura – razen kot gledalce – ne zanima prav posebno, so pa navdušeni za ta ali oni šport, so v krajevni skupnosti v zadnjih letih dobro poskrbeli. Naredili so novo nogometno igrišče, delali pa so krajani sami. Lani so uredili tudi novo strelišče za streljanje z zračno puško.

S pridnimi rokami in pripravljenostjo prispevati denar za to ali ono stvar so si na Dobrovi naredili tudi delček medvedje usluge. Zato, ker je krajevna skupnost urejena, dobi iz občinskega žepa bolj malo denarja, saj tega dajo predvsem tistim KS, ki se morajo šele razviti. Seveda pa to ne pomeni, da občina ne bi bila pripravljena pomagati pri razvoju krajevne skupnosti, če le kje lahko še postrga kakšen dinar. Sicer pa si bodo krajani pomagali sami, tako kot so to delali do sedaj. Le vedno teže bo, saj tudi njihovi žepi niso brez dna.

MOJCA KAUČIČ

Znamke, posvečene Titu

V domu Ivana Cankarja na ogled 27 zbirk znamk, ovojnic in dopisnic

LJUBLJANA, 25. maja – Dopoldne so v Cankarjevem domu odprli jugoslovansko filatelistično razstavo »Titova Jugoslavija«. Prireditelju, najmlajšemu filatelističnemu društvu v Ljubljani (društvo »27. april«), je uspelo na pregleden način predstaviti 27 zbirk znamk, ovojnic in dopisnic posvečenih predsedniku Titu in nastanku nove Jugoslavije.

V 96 vitrinah so znamke predstavljene po tematiki. Največ prostora zavzemajo znamke na katerih je tovariš Tito predstavljen kot revolucionar, vojak, politik, svetovljan in človek, ki se je v prostem času ukvarjal z najrazličnejšimi dejavnostmi. V drugem delu razstave, ki je posvečena nastanku nove Jugoslavije, pa bodo za obiskovalce med drugim verjetno zanimiva pisma in dopisnice iz taborišč ter partizanska pošta.

Prva tematska razstava v Ljubljani, posvečena Titu, bo odprta do sobote, 29. maja, do trinajste ure.

Ž. Š.

Vstopni del Žal bo dobil svojo obliko

S prestavitvijo Tomačevske ceste se bo ta del povečal na 5,9 hektara – Določeni sta končni lokaciji za rimskokatoliško cerkev in džamijo

LJUBLJANA, 25. maja – Za lokacijo nove rimskokatoliške cerkve in džamije islamske verske skupnosti na območju vstopnega dela pokopališča Žale so se v Ljubljani opredelili že lani, zdaj pa je že znano, kje bosta stali (mikrolokaciji). Oba objekta sta bila namreč predvidena na razmeroma majhnem prostoru, ki predstavlja kulturno in arhitekturno vrednost, kar so morali upoštevati tako pri določitvi najprimernejših mikrolokacij, kot bodo morali upoštevati tudi pri izbiri njune arhitekture.

Na podlagi programov obeh verskih skupnosti je Zavod za družbeni razvoj Ljubljane tozd Urbanizem pripravil zazidalna preskusa in urbanistične osnove za ureditev vstopnega dela Žal. Slednje bodo udeležencem natečaja za arhitekturo obeh objektov služile kot temeljno izhodišče pri idejnih rešitvah.

Vstopni del Žal se bo s prestavitvijo Tomačevske ceste proti zahodu povečal na 5,9 hektara površine. Območje je torej na zahodu omejeno z novo Tomačevsko cesto, na jugozahodu z Linhartovo cesto, ki se po zavoju nadaljuje po Pokopališki ulici, na severozahodu in severu pa z južnim pokopališkim zidom ob ulici Na Žalah.

To območje je razdeljeno v tri trikotne dele. Na vzhodnem trikotnem zemljišču (okoli 1,9 hektara), ki ga omejujejo drevored Med hmeljniki, Žalska cesta in pokopališki zid, so opuščene Plečnikove mrliške vežice, (med natečajne podloge sodi tudi njihova ureditev in določitev namembnosti), vstopni objekt in gospodarsko poslopje. Na severnem delu tega zemljišča je predvidena lokacija za novo rimskokatoliško cerkev. Zato bodo morali porušiti stavbe zasebne vrtnarije Šimenc.

Na srednjem trikotnem zemljišču med sedanjo Tomačevsko cesto, drevoredom Med hmeljniki in pokopališkim zidom so vrtnarije, cvetličarne in kamnoseštva. Na tem delu nameravajo urediti park, zato so tudi stavbe na tem zemljišču v končni fazi ureditve predvidene za rušenje.

Džamija je predvidena na zahodnem trikotnem zemljišču (okoli 2,2 hektara) med zdajšnjo Tomačevsko cesto, novo traso Tomačevske ceste in podaljškom Dimičeve ceste. Ob džamiji so predvidene oziroma so še lokacije za cvetličarno in za gostinstvo.

Na podlagi izida natečaja za arhitekturo rimskokatoliške cerkve in džamije bo izdelana dopolnitev zazidalnega načrta prostorske ureditve osrednjega pokopališča Žale, ki bi ga po časovnem načrtu predvidoma sprejeli aprila naslednje leto.

Tudi dostop do Žal bo nekoliko drugače urejen, kot je zdaj. Ko bo zgrajena nova Tomačevska cesta, bo zdajšnja cesta postala glavna pešpot na pokopališče. Samo peščem bosta namenjeni tudi Žalska cesta in drevored Med hmeljniki.

Nova Tomačevska cesta bo na severu preko ceste Ob ježi povezana na mestno obvoznico. Linhartova ulica se na jugozahodnem koncu priključuje na Titovo cesto, na severozahodnem pa preko Pokopališke ulice na Šmartinsko cesto, ki se na jugu navezuje na Topniško, na severu pa na mestno obvozno cesto. Na novo je predvidena tudi povezava Dimičeve in Kajuhove ceste ob pokopališkem zidu.

MIHAELA ŽITKO

FOTO UTRIP

Razstava fotografij »Ženska«

V francoskem kulturnem centru razstavlja Pierre Yves Secretin barvne fotografije pod naslovom Ženske.

Rojen Parižan živi na Korziki, trenutno pa dela v Ljubljani pri polaganju plinskega daljnovoda. S fotografijo se ukvarja ljubiteljsko, inspiracija mu je ženska, ki mu pomeni večen izvor očarljivosti. Ko fotografira, ga zanima izraznost obraza in telesa. (Foto: Janez Pukšič)

Vaje rezervnih častnikov

Minuli konec tedna so imeli rezervni vojaški častniki iz občine Vič Rudnik v okviru rednega izobraževalnega programa preverjanje znanja. Rezervisti so morali pokazati poleg idejnopolitičnega tudi teoretično taktično vojaško znanje in seveda strelske sposobnosti. (Foto: Marjan Zaplatil).

Zabeljena cena teme

Napaka celjskih gradbincev bo stala 500 tisočakov – Spet malomarnost?

LJUBLJANA, 25. maja – Električni mrk, ki je 23. aprila nekaj po dvanajsti uri zajel središče mesta in se razširil tudi proti Viču, je povzročil v stikališču na Kotnikovi ulici za okoli 500.000 dinarjev škode. Kot je povedal vodja obratovanja pri Elektro Ljubljana-mesto Anton Avčin, je prekinitev toka povzročila neprevidnost gradbenih delavcev Ingrada iz Celja.

Dejal je tudi, da so izpadi elektrike in kratke prekinitve dobave električne energije večji del posledica poškodb na kabelskem omrežju, ki jih povzročajo gradbinci oziroma tisti, ki opravljajo dela z gradbeno mehanizacijo. Stroške nepazljivosti delavcev celjskega gradbenega podjetja, ki so prekinili kabelsko omrežje na Hajdrihovi ulici, bo poravnala zavarovalnica. Škoda, ki so jo pretrpeli potrošniki še ni ocenjena.

DEJAN VODOVNIK

ODMEVI

Namesto študija – cirkus

Mnogi ljubljanski študenti, ki žive za Bežigradom, so se zadnje čase nekajkrat javno pritoževali, da se ponoči ne morejo v miru zbrano učiti, češ da jih vso noč moti rjovenje zveri, ki se razlega iz bližnjega cirkusa. Vsekakor je za Bežigradom precej visokošolcev, ki so pravi zgled marljivosti pri zbiranju učenosti in pristaši načela, da so noči kar primeren čas za polnjenje glave s tako ali drugačno učenostjo.

Vendar pa kaže, da vsi študenti v Ljubljani niso istih misli kot nekateri Bežigrajčani. Vsaj za nekaj študentov v stolpnici ob Ilirski ulici bi lahko rekli, da se jim noč sploh ne zdi primeren čas za učenje, zato tudi nimajo kaj početi z blaženim nočnim mirom. Ker pa je noč vendarle dolga, si nočne ure raje krajšajo s posnemanjem tistih cirkuških živali, ki so te dni tako nepopisno načenjale živce nekaterih bežigrajskih pridnih visokošolcev.

Lahko bi rekli, da tisti iz Ilirske ulice, ki niso za nočno študiranje, kar uspešno posnemajo leve ali tigre; včasih so v posnemanju naravnost nadpovprečno uspešni. O tem, kaj si že dolgo let mislijo prebivalci Ilirske in sosednjih ulic o študentski mladini, in o tem, da so nekateri študenti iz omenjene stolpnice skoraj stalne stranke miličnikov, raje ne bi govorili, ker je to poglavje zase.

Vsekakor imamo odprt nov problem: ali je učenje ponoči koristno ali ne? Praksa kaže, da so med študenti mnenja precej različna. Ostaja pa nam »tolažba«, da so vsaj nekatere ljubljanske ulice ponoči vendarle precej živahne in tako vsaj delno omilijo tiste kritične pripombe turističnih delavcev, ki že več let tarnajo, da je glavno mesto Slovenije ponoči dolgočasno in zaspano.

R. N.

Razstava BIO v Jurčku

LJUBLJANA, 25. maja – Na Gospodarskem razstavišču je odprt Bienale industrijskega oblikovanja, na katerem je moč videti vrsto tehničnih izdelkov, ki jih je oblikovala skupina arhitektov pod vodstvom znanega nemškega oblikovalca Dieterja Ramsa. Osnovna zamisel razstave je pokazati tako tehnične izdelke kot tudi težave in metode pri oblikovanju industrijskih izdelkov. Odprta bo do 5. junija. (D. V.)

POGREBI

LJUBLJANA: Na Žalah se bodo danes svojci še zadnjič poslovili od 86-letnega upokojenca Jožeta Marege (ob 11. uri); 43-letnega voznika Antona Štupnika (ob 12. uri); 73-letnega upokojenca Jožeta Berlana (ob 13. uri); 83-letne upokojenke Marije Petrič (ob 14. uri); 78-letne upokojenke Terezije Bregar (ob 15. uri); 58-letne upokojenke Dragice Gajšek (ob 16. uri); 42-letnega voznika Viljema Šnelerja (ob 17. uri); 49-letnega strojnika Alojza Gramca (ob 18. uri) in 87-letnega upokojenca Jožefa Maloviča (ob 18.45).

MENGEŠ: Danes ob 16.30 bodo na tukajšnjem pokopališču svojci pospremili na zadnjo pot zidarskega mojstra Alojza Levca st.

KAMNIK: Na tukajšnjih Žalah so se včeraj ob 16.30 svojci še zadnjič poslovili od 95-letne upokojenke Eve Cverle. R. D.

Jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Vabilo bivšim političnim zapornikom, internirancem in izgnancem

Komisija za bivše politične zapornike, internirance in izgnance pri predsedstvu republiškega odbora ZZB NOV Slovenije vabi nekdanje politične zapornike, internirance in izgnance ter druge borce NOV Slovenije na tradicionalno srečanje z mladino na Ljubelju, ki bo v soboto, 30. maja 1981 ob 10. uri. Letošnje srečanje bo v počastitev 40. obletnice Osvobodilne fronte in ljudske vstaje na Slovenskem.

INEX adria aviopromet ljubljana

INEX ADRIA AVIOPROMET
LJUBLJANA, Titova 48

Komisija za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta dela oziroma naloge

v sektorju skupnih služb:

1. poravnavanje obveznosti do tujine
zaposli želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednja izobrazba ekonomske smeri
– znanje strojepisja
– pasivno znanje angleškega in nemškega jezika
– poznavanje deviznega poslovanja
– tri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

2. obračunavanje izvoznih premij
zaposli želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednješolska izobrazba ekonomske smeri
– pasivno znanje angleškega jezika
– štiri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Inex Adria Aviopromet, Titova 48, Ljubljana, v 15 dneh po objavi.
Vlog brez priloženih dokazil o izpolnjevanju pogojev ne bomo upoštevali.

26-4490

Poslej elektronski barometer

V izložbo optike na Ajdovščini bodo kmalu postavili nov barometer

LJUBLJANA, 25. maja – Iz izložbenega okna optike Marjete Zaje na Puharjevi 3, so konec minulega tedna vzeli barometer: nanj so številni Ljubljančani že vrsto let hodili gledat, kakšno bo vreme naslednji dan in ga – kot pravijo v omenjeni optiki – precej pogrešajo.

No, v tolažbo vsem, ki ga pogrešajo, naj povemo, da bo čez približno dva tedna v izložbi nov barometer, ki bo sodobnejši – elektronski – in bo na njem moč prebrati še nekatere druge podatke, na primer točen čas in podobno. Dobili ga bodo iz Hamburga, napisi pa bodo seveda v slovenščini in prav zato je treba nanj počakati štirinajst dni.

Prejšnji barometer je bil star petnajst let in ni več kazal dovolj natančno.

L. D.

Jana

Kurirji so pohiteli še bolj kot običajno

Ob dnevu mladosti so pionirje s pošto pozdravili na številnih proslavah – Nekdanji kurirji obujali spomine

LJUBLJANA, 25. maja – Mnogi pionirji – kurirji, ki te dni prenašajo torbe s skrivnimi poročili, so danes na nevarnih poteh hiteli bolj kot običajno. Sporočila so morali prinesti na številne prireditve ob dnevu mladosti in jih pred nočjo shraniti v varna skrivališča.

Vrhniški kurirji so danes prevzeli pošto od logaških vrstnikov na nekdanji partizanski kurirski postaji TV 17, kjer so se zbrali tudi nekdanji kurirji in vezisti, ki so pionirjem pripovedovali o dogodkih med NOV. Po krajšem postanku so pionirji ponesli pošto mimo znamenitega Štampetovega mostu v vojašnico Ignaca Voljča, od tam pa proti javki »Sova« in mimo spomenika borcem na poti na Drčo do vrhniškega doma JLA. Na osrednjem sprejemu kurirčkove pošte so pionirjem, avtorjem najboljših spisov o vstaji in narodnoosvobodilnem boju razdelili knjižne nagrade. Z Vrhnike so se kurirji napotili proti Verdu in pošto shranili v tovarni LIKO, kjer jo bodo varovali do jutrišnjega dne.

Pionirji z Dol pri Litiji so pošto dobili v Šibnem pri Radečah in jo ponesli po kurirskih stezah do Dol, kjer so ji priredili posebno prisrčen sprejem. Pošta je prenočila v Gabrovki.

Škofjeloški pionirji so ponesli pošto na proslavo v športno dvorano na Podnu, potem pa so torbico ob spomeniku za Kamnitnikom izročili učencem iz osnovne šole na Trati. Domžalski kurirji so torbico iz Moravč ponesli proti Tustanju, Vrhpolju, Studencu, mimo spomenika talcem v Brezjah do Doba, kjer je pošta prebila noč.

Iz Zagradca, kjer je bila ob slovesu od pošte krajša prireditev, so pionirji odhiteli proti Ambrusu in dalje proti Korinju ter Dobrepolju. Po poti mimo obeležij NOV je torba prispela v Zdensko vas, od tam pa v Ponikve, kjer so ji za nocojšnjo noč poiskali varno skrivališče, da bo lahko že jutri zarana odpotovala dalje po skrivnih poteh v grosupeljski občini.

DOPISNIKI DELA

Čolnarska baklada po Ljubljanici

K prijetnejšemu vzdušju bodo prispevali tudi godbeniki – Gostišča naj bi zaprli pozneje

LJUBLJANA, 25. maja – V počastitev dneva mladosti bo jutri, 26. maja, ob 20. uri kres na Ljubljanici, ki ga prirejajo Turistično društvo Ljubljana, Rekreacijski center Ljubljanica in ljubljanska turistična zveza.

Osvetljeni in okrašeni čolni Rekreacijskega centra Ljubljanica, kajak-kanu kluba in zasebni čolni bodo ob 20. uri odpluli s Špice proti Zmajskemu mostu in se nato vrnili na Špico. Prireditelji pričakujejo, da bo v povorki plulo okrog 50 čolnov in vabijo lastnike zasebnih čolnov – tudi tiste, ki se še niso prijavili – da se jutri ob 17. uri zglasijo v Rekreacijskem centru Ljubljanica, Velika čolnarska 20, kjer jim bodo dali okraske za čolne.

Le če bo močno deževalo, prireditve ne bo.

Bregovi Ljubljanice bodo osvetljeni z baklami, za prijetnejše vzdušje pa bodo poskrbeli tudi godbeniki.

L. D.

Gospodarski kazalci kažejo še kar dobro

Delovne organizacije v viški občini izvozile za sedem odstotkov več – Izguba le v osmih DO

LJUBLJANA, 25. maja – Viške gospodarske organizacije so v letošnjih prvih treh mesecih dosegle povprečno 24 odstotkov dohodka več, kot v enakem obdobju lani. To je precej skromno povečanje dohodka, vendar pa je treba omeniti, da so bile industrijske organizacije zelo uspešne, saj so dohodek povečale za 42 odstotkov v primerjavi z lanskim prvim četrtletjem.

Rezultati blagovne menjave s tujino so ugodni, saj se je zmanjšala za 13 odstotkov, vendar predvsem zaradi zmanjšanja uvoza. Pokritje uvoza z izvozom je letos precej boljše, saj je pokritje 148 odstotno v primerjavi z lanskim 94 odstotnim. Na povečanje izvoza je najbolj vplivala Tobačna tovarna, ki je v prvih treh mesecih letos izvozila več, kot v vsem lanskem letu skupaj. Izvoz te tovarne predstavlja kar 13 odstotkov vsega izvoza v občini.

Največ je v začetku letošnjega leta izvozila delovna organizacija Hoja – za 17,348.000 dinarjev, na drugem mestu Tobačna tovarna 12,761.000 dinarjev in na tretjem Ilirija – Vedrog s 10,191.000 dinarji izvoza.

Z izgubo je prvo tromesečje zaključilo osem gospodarskih delovnih organizacij, znaša pa 38,073.405 dinarjev. Kljub temu, da na občini zaradi teh izgub niso zaskrbljeni, ker pravijo, da so večinoma sezonskega značaja in so posledica izpada dohodka zaradi izredno hude zime, je razlika med lanskimi in letošnjimi (v tem obdobju) precejšnja. Lani so namreč imele izgubo le tri delovne organizacije – skupno 3,327.536 dinarjev.

Precej zaskrbljujoč je položaj v delovni organizaciji Slovenija ceste-Tehnika tozd Opekarne, kjer so v prvih treh mesecih imeli 6,213.428 dinarjev izgube. V Opekarnah imajo veliko težav tudi zaradi visokih cen energije, ki je med glavnimi postavkami v proizvodnem procesu. Cene energije so rastle precej hitreje, kot so lahko dvigovali cene svojim izdelkom v Opekarnah.

MOJCA KAUČIČ

POROKE

DOMŽALE: Prag poročene dvorane na občini v Domžalah je v soboto prestopilo šest parov. Med mladoporočenci so bili tudi: Risto Droca in Anica Vuk, Jože Matjan in Jožefa Podbevšek.

LJUBLJANA: Prejšnji teden so na Magistratu sklenili zakonsko zvezo: Franc Pirnat in Rozalija Jerin, Milan Lebar in Dragica Ziherl, Ivan Šumčič in Elizabeta Novak, Želimir Topolovec in Nuška Lenarčič, Bojan Oražem in Marija Turk, Ivica Paradžik in Stojka Ožegović, Ivan Vengust in Gordana Jerkič, Anton Marinko in Marija Pogorelčnik, Janko Krsnik in Brigita Gros, Janez Rahne in Marija Hladnik, Avgušin Ilijevec in Irena Žlebnik, Stjepan Vešligaj in Vida Dolinar, Miro Vrbnjak in Bernarda Pančur, Savo Miskić in Armanda Berčič, Vito Peterlin in Marija Skubic, Sašo Zajc in Lydia Kranjc, Martin Kramar in Mojca Bizjak, Bojan Kogovšek in Saša Suhadolc, Marjan Podstudenšek in Vanja Vuk, Igor Čehovin in Nuška Černe, Andrej Odar in Vesna Oven, Franc Mastnak in Bojana Božič, Nasir Biser in Sonja Stanić, Rajko Hočevar in Milena Jevnikar, Rade Vujnović in Mojca Rojht, Dragan Žnider in Marta Zabret, Marjan Lipar in Irena Gantar, Peter Krže in Leopolda Marolt, Rok Bešter in Andreja Avsec, Anton Koncilja in Jožica Kužnik, Iztok Rosič in Aleksandra Bajda, Andrej Klemen in Anica Češnjevar, Stanislav Kocjančič in Marta Filoni, Vid Marinček in Dragica Hren, Artner Andželko in Štefka Ojsteršek, Tone Debevec in Metka Švigelj, Jožef Broder in Veronika Puntar, Josip Tartara in Marjetka Urbančič, Janez Perko in Danica Hočevar, Stanislav Janežič in Slavica Miljuš, Krešimir Kvaternik in Irena Cigler.

R. D.

Polena lete pod kljun Makalonce

Kdaj bo po Ljubljanici začela barka voziti goste na ogled mesta in enodnevne izlete na Ljubljansko barje? – Strog poseg komisije, ki bi investitorju lahko pomagala prej

LJUBLJANA, 25. maja – Plečnikov pristan na bregu Ljubljanice pri Tromostovju bo oživel, prvič po svojem nastanku pred petdesetimi leti. Prostor pod Gerberjevim stopniščem in Hribarjevim nabrežjem bo Franc Košir, sicer ljubljanski aranžer, do konca maja preuredil v lokal z imenom Makalonca. Ob plavajočem pomolu je že privezana barka z istim imenom, ki bo prvega junija popeljala prve potnike na ogled mesta od Tromostovja do Ambroževega trga in navzgor vse do izliva Iške v Ljubljanico in nazaj.

»O vožnji po Ljubljanici kot sveži turistični ponudbi se v Ljubljani pogovarjamo že dvajset let«, je dejal Lojze Šoster, predsednik komiteja za turizem, gostinstvo in cene. »Ideje, ki so se pojavile v bivšem podjetju Magistrat, nismo uspeli uresničiti. Po vodi je splaval tudi dogovor o krožni vožnji po Ljubljanici od Tromostovja do Podpeči z avtobusnim podjetjem SAP. Verjetno zato, ker se vse do danes ni našel takšen navdušenec, kot je Franc Košir, ki bi se spustil v dokaj tvegan finančni podvig.«

Plečnikov pristan iz leta 1931 je že veliko posameznikov in gostinskih organizacij želelo preurediti v lokal (saj ima odlično lokacijo), vendar nihče ni pokazal veselja, da bi hkrati ob lokalu poskrbel še za vožnjo z barko.

Pomoč delovnih organizacij

Ojunačil se je Franc Košir, ki je kupil barko (vredna je 350 tisočakov) za prevoz dvajsetih oseb. Na pomoč pri izdelavi pomola, varovalne ograje, stropa lokala, ki je hkrati cestišče, korit za rože itd., so nekatere z veseljem druge po prigovarjanju, priskočile prenekatere delovne organizacije, ki niso ravnodušne za Koširjeve prošnje in borno turistično ponudbo zaspane Ljubljane.

Plavajoči pomol so po načrtih Franca Koširja naredili v IMP Metalka je prispevala železo za ograjo, ki so jo zvarili učenci Železniške šole, montirali pa jo bodo Gradisovi delavci. SGP Obnova je uredila peščeno pot, komunalci so dodali korita za rože in delavci Slovenija ceste – Tehnika so asfaltirali del Hribarjevega nabrežja, pod katerim v lastni režiji in s svojim delom Franc Košir dokončuje lokal Makalonca.

Idejo za ime lokala in barke je avtor dobil pri Finžgarjevi pravljici Makalonca, ki jo je v prvi izdaji z vinjetkami opremil Plečnik. Oba velika ustvarjalca bosta imela svoje mesto v lokalu ob točilni mizi, ki ima obliko barke z isklesanim simbolom Ljubljane (kako se je avtorju posrečil bodo ugotovili obiskovalci) na kljunu, bo na levi Finžgarjev kot, desni prostor pa je avtor imenoval Plečnikova terasa. Oba obokana prostora bo sta obložena z lesom in na njem s sitotiskom upodobljeni portreti obeh umetnikov.

Za vožnjo z barko, ki bo štirikrat na dan plula krožno pot in jih po želji odpeljala na enodnevno kampiranje na Lipe, kjer bo barjansko kmetijsko posestvo odstopilo za te namene 25 hektarov primerne površine, je veliko zanimanje ne samo mimoidočih turistov in Ljubljančanov, temveč tudi najrazličnejših turističnih organizacij. Tudi predstavniki delovnih organizacij z veseljem pričakujejo začetek plovbe, saj bodo svojim poslovnim partnerjem lahko ponudili še kaj več kot le sprehod po mestu.

Po poti in načinu, s katerim skuša Franc Košir preurediti Plečnikov pristan se srečuje z vrsto težav, neprijetnostmi in nasprotovanji.

Prve estetsko strokovne pripombe

Ker je komisija za ogled del pri ureditvi Plečnikovega pristana ugotovila, da se pri izvajanju del dogajajo nepravilnosti, ki kvarijo ambientalno in arhitekturno značilen prostor Ljubljanice, je predlagala, da se dela ustavijo in nadaljevanje del odobri po predhodni predložitvi projektne dokumentacije za tista dela, ki »grobo žalijo odnos do žlahtno oblikovanega prostora«.

Največji problem članom komisije povzroča ograja iz okroglih cevi. Po mnenju komisije bi jo investitor lahko izvedel iz polnega železa kvadratnega profila, in da bo njen videz čim lahkotnejši, predlagajo oplesk v sivo beli barvi. »Za ločne odprtine Plečnikovega pristana komisija predlaga nepravilno prerezane odprtine s kovinskim horizontalnim elementom in parapet izdelan v banalni izvedbi lesenih letvic, opleskanih s sandolins barvo, zapolni s kvadratnim rastrom z detajlom na Plečnikov način: opleskano s sivo belo barvo ali v izvedbi z žlahtnim lesom. Ostali dve ločni odprtini, vključno s pravokotnimi okenskimi, naj se izvede v steklu brez vidnega detajla.«

Predlagana prekinitev del, kakorkoli je že utemeljena, (in iz arhitektonskega prav gotovo je) je udarec za investitorja in za turistično ponudbo Ljubljane, saj to pomeni da se dela lahko bistveno zavlečejo.

Pristan – pozabljen 50 let

Ob upoštevanju, da je bil Plečnikov pristan 50 let prazen in zatočišče brezdomcev, bi do izvajalca in investitorja del (pa naj bodo njegove izvedbe še tako posiljene) lahko pristopili bolj tolerantno. Pa ne gre tu za podpiranje kvazi arhitekture ali kaj podobnega. Gre le za to, da bi komisijo za ogled del pri ureditvi Plečnikovega pristana poklicani lahko imenovali pred 20. majem, kot jo je sicer koordinacijski odbor za prenovo starega mesta pri izvršnem svetu skupščine občine Ljubljana Center, ali pa bi arhitekti z ne preveč dragimi načrti sodelovali z investitorjem (tudi to je razlog zakaj aranžer izvaja dela po lastnih – v glavnem v glavi obstoječih načrtih) in morda komisija sploh ne bi bila potrebna.

Že izrisani načrt za plavajoči pomol (bil naj bi trikrat manjši kot je sedanji) je popolnoma neuporaben. Tudi to je razlog več, da se študijske ugotovitve in predlogi arhitektov združijo s praktičnimi izpeljavami (pa naj bo v tem primeru aranžerjevimi).

Naslednja težava povzroča vodostaj Ljubljanice. Če njeno gladino ne bodo s pravočasnim zapiranjem in odpiranjem zapornic (Ljubljana nima in verjetno še nekaj časa ne bo imela avtomatskih zapornic) uravnavali, vožnja, čeprav je barka močna, ne bo mogoča.

Tretja, zato pa nič manjša neprijetnost, je onesnaženost reke, zato bodoči prevoznik po Ljubljanici še zlasti veliko pričakuje od samoupravne interesne skupnosti za Ljubljanico, ki je v ustanavljanju in bo imela nalogo, da pravočasno čisti vodo in vzdržuje nabrežij Ljubljanice po vsej dolžini.

MARKO ČRTANEC

Kiklop v Unionu

LJUBLJANA, 25. maja – Skoraj mesec dni bo v Ljubljani preživela ekipa Filmske radne zajednice Dalmacija, ki v studijih Viba filma, pa tudi izven njih, pripravlja novo domačo televizijsko nadaljevanko. Hkrati bodo pripravili tudi celovečerni film Kiklop, kakor se bo imenoval. Ekipa ima za sabo že 21 dni snemanja, na katerem sodeluje vrsta znanih domačih igralcev, med njimi tudi Relja Bašić. (D. V.)

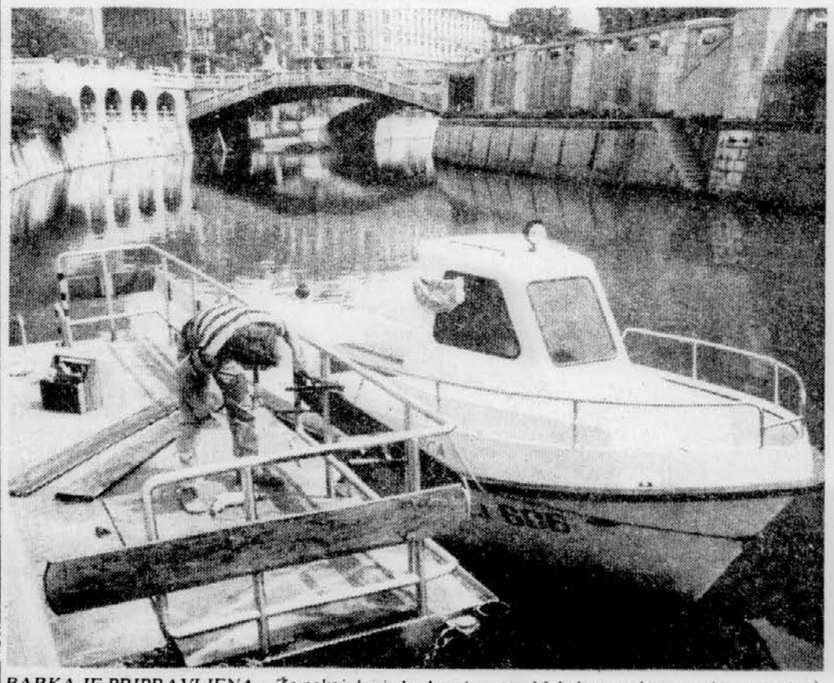

BARKA JE PRIPRAVLJENA – Že nekaj dni je barka z imenom Makalonca privezana ob pontonskem pomolu. Če bo prvega junija odplula na prvo križarjenje po Ljubljanici in če bo plavajoči pomol in Plečnikov pristan dokončan v predvidenem roku, je predvsem odvisno od polen, ki jih dobiva pod noge izvajalec in investitor del. (Foto: Janez Zrnec)

Danes otvoritev BOP 81 Doma prvič »zlati«?

Na Ravnah (ženske) in v Novem mestu (moški) se bo začelo balkansko prvenstvo v odbojki – Nastopajo Romunija, Bolgarija, Grčija in Jugoslavija

LJUBLJANA – Ljubitelji odbojke že nestrpno pričakujejo današnji začetek letošnjih balkanskih odbojkarskih prvenstev. Moške šesterke Bolgarije, Grčije, Jugoslavije in Romunije bodo merile moči v novomeški dvorani Marof, ženske reprezentance Bolgarije, Romunije in jugoslovanski ekipi A in B pa bodo tekmovale v športni dvorani na Ravnah.

Za prvenstvi »BOP 81« je že več dni vse nared. Športni delavci v Novem mestu in na Ravnah so se ob teh največjih športnih prireditvah na Dolenjskem oziroma na Koroškem zares potrudili.

Po današnjih otvoritvenih slovesnostih se bodo v Novem mestu naši najboljši odbojkarji pomerili z branilcem naslova balkanskih prvakov – z Grčijo, ki je lani presenetljivo slavila v Atenah, na Ravnah pa se bo naša druga ženska vrsta srečala z Romunkami.

Letošnji prvenstvi bosta po številu ekip nekoliko okrnjeni. Sodelovanje sta namreč odpovedali reprezentanci Turčije in Albanije, medtem ko Grčija v ženski konkurenci ne sodeluje na balkanskih prvenstvih.

Na vseh dosedanjih balkanskih prvenstvih, med moškimi je bilo 11 uradnih, pri ženskah pa 10, bodo v Novem mestu in na Ravnah nastopile vse reprezentance, ki od ustanovitve tekmovanja sodelujejo v balkanski konkurenci.

Pri moških so imeli največ uspeha odbojkarji Bolgarije, ki so slavili šestkrat, Romuni so bili štirikrat prvi, Grki pa enkrat. Bolgari so bili na OI lani v Moskvi srebrni, Romuni bronasti, Grki pa so branilci balkanskega prvenstva lani iz Aten. Jugoslovanom doslej še nikoli ni uspelo poseči po balkanskem naslovu, bili pa so že dvakrat (1975 v Beogradu in 1979 v Parizu) tretji na EP – pred tekmeci z Balkana.

Tudi bolgarske odbojkarice sodijo med najboljše na svetu. Po zmagoslavju na lanskem balkanskem prvenstvu so se imenitno odrezale še na OI, kjer so osvojile 3. mesto. Sicer pa so doslej na balkanskih igrah slavile petkrat, kar se je posrečilo tudi Romunkam.

Spored tekem

Novo mesto:
26. maja: Jugoslavija – Grčija (18), otvoritev ob 17. uri.
27. maja: Romunija – Bolgarija (17)
28. maja: Jugoslavija – Romunija (16), neposredni TV prenos; Grčija – Bolgarija (18).
29. maja: Jugoslavija – Bolgarija (16), neposredni TV prenos; Romunija – Grčija (18).

Ravne:
26. maja: Jugoslavija B – Romunija (17), otvoritev ob 16. uri.
27. maja: Bolgarija – Jugoslavija B (16), Jugoslavija A – Romunija (18), posnetek TV ob 21. uri.
28. maja: Jugoslavija A – Jugoslavija B (16), Romunija – Bolgarija (18).
29. maja: Jugoslavija A – Bolgarija (16).

KAPETAN »MODRIH« – Vladimir Bogojevski

PRVIČ NA BP – Darko Lečnik

Odprava »Lotse 81« doma v četrtek?

LJUBLJANA – Vodja naše himalajske odprave »Lotse 81« Aleš Kunaver je sporočil, da so vsi člani odprave srečno prišli v Katmandu. Če le ne bo zapletov pri rezervaciji letalskih vozovnic, se bo odprava v četrtek (28. t. m.) prek Frankfurta vrnila domov.

Čehoslovaka na Kančendzengi

KATMANDU – Dvojica članov češkoslovaške odprave se je povzpela na tretji najvišji vrh na svetu, 8.597 m visoko Kančendzengo. V sporočilu nepalskega ministrstva za turizem je rečeno, da sta opravila vzpon brez dodatnega kisika in ostala na vrhu kakih 20 minut.

»Indy« Andrettiju

INDIANAPOLIS – Avtomobilistični klub ZDA je odvzel zmago Američanu Bobbyju Unserju na dirki »500 milj Indianapolisa« in jo dodelil drugouvrščenemu Mariu Andrettiju (ZDA). Klub je tako sklenil na osnovi pritožbe Andrettija, ki je trdil, da je Unser v 149. krogu (od 200) prehitel več avtomobilov, čeprav je na dirkališču gorela rumena luč – znak za nevarnost. Po pravilih ni dovoljeno prehitevati, kadar gori rumena luč; celo več: treba je zmanjšati hitrost. Žirija je pregledala film o dirki in potrdila Andrettijeve navedbe. Unserja so kaznovali tako, da so mu dodali krog, tako da je padel na 2. mesto. To je Andrettijeva druga zmaga na »Indyju« (prvič 1969). Koliko bo dobil za zmago, še ni znano, gotovo pa več ko 300.000 dolarjev.

Bobby Unser je štartal s prvega položaja, nato pa se je na čelu 200 krogov menjavalo 8 dirkačev. Andretti, bivši svetovni avtomobilski prvak je štartal v zadnji vrsti (kot 32.), a se je tudi prebil na prvo mesto. Slabo štartno mesto je Andrettiju priboril prijatelj Dallenbach, ki je namesto njega sodeloval v kvalifikacijah, medtem ko je Andretti nastopil na »Veliki nagradi Belgije« v Zolderju. Tretji je bil Avstralec Schuppan.

Gledalcev je bilo 350.000, ki so videli tudi trčenja, požare, uničene avtomobile, ranjene dirkače ...

Danny Ongais se je s hitrostjo 300 km/h zaletel v ograjo, njegov avtomobil je zajel ogenj, deli pa so leteli več ko 400 m daleč.

Reševalci so dirkača rešili šele po 10 minutah, zlomljen ima desni kolk, desno nogo in več reber, domnevajo pa, da ima tudi notranje poškodbe, vendar njegovo življenje ni v nevarnosti. V boksih se je vnel avto Ricka Mearsa, dirkač ima opekline 1. in 2. stopnje.

Že drevi za kolajno? Italijani prvi tekmec

Štart 22. evropskega prvenstva košarkarjev z derbijem prvouvrščenih z moskovskih olimpijskih iger – Tanjević nima treme – Gamba: »Absurd!«

HAVIROV – »Absurd je, da prve tri ekipe z zadnjih olimpijskih iger igrajo tu v isti predtekmovalni skupini evropskega prvenstva, enak absurd je tudi, da se finalista iger Jugoslavija in Italija srečujeta že kar v prvem kolu,« je ogorčen italijanski trener Alesandro Gamba.

Ogorčenje in absurdnost sta seveda eno, dejstva pa nekaj čisto drugega. Jugoslavija in Italija po olimpijskem finalu v Moskvi, ki ga je dobila Jugoslavija s 86:71, že drevi najbrž odločata o eni izmed kolajn 22. evropskega prvenstva za košarkarje.

»Breme neposrednega boja za kolajno že v prvi tekmi seveda lahko vpliva na igro in njeno kvaliteto, vendar se oba tabora pač morata sprijazniti s tem,« pravi Gamba. »Po tekmi s Španijo v Bergamu, ki smo jo zlahka dobili, sem izmed 15 igralcev, kolikor jih je igralo, pustil doma poškodovanega Bonamica, Rivo in Magnifica. Problem je seveda, da Bonamico ne more igrati, povrhu vsega pa ima še Saccheti težave s hrbtenico. Toda kljub vsemu upam, da bomo lahko pokazali kaj znamo. Jugoslavija je izmed vseh reprezentanc tu gotovo zbrala največ talentov in ima največ možnosti za uspeh. Izredno bi morali zaigrati, če bi hoteli takšno Jugoslavijo premagati. Seveda se bomo nadvse trudili, da bi zaigrali izredno ...«

Namig je bilo čutiti, prave napovedi pa ne. Pa se je Gamba še enkrat odrezal: »Od letošnjih tisoč napovedi nisem zadel niti ene. Pa bom tvegal še eno: zmagala bo Jugoslavija.«

V našem taboru ni čutiti kakšne posebne nervoze. Edino, kar je motilo igralce, je bilo zadnje potovanje in nastop v Stuttgartu. V zadnjem trenutku so Nemci le umaknili svojo najboljšo ekipo, vendar so naši kljub temu zadovoljni, da so pomagali pri proslavi dneva mladosti med našimi ljudmi. Toda ves dan so se nato morali voziti, kar je utrujalo. Iz Stuttgarta v Frankfurt, pa nato v Prago, kjer so čakali šest ur na polet v Ostravo in nato še z avtobusom v Havirov. Zato je bilo nekaj pikrih pripomb na organizacijo, kar pa je bilo v bistvu le »psihično praznenje« pred prvim spopadom, ki je že kar na začetku tako zelo pomemben.

»Tekma z Italijo bo vsekakor zelo težka. Sosedi so odlično pripravljeni, močni so, še zlasti s sedanjim sistemom igranja. Deset igralcev vstopa v igro, po skoraj določenem vrstnem redu in za določen čas. Zato takrat res garajo, dajo vse od sebe, narekujejo hud tempo in vsak izmed njih je kar vesel, da se spet lahko usede na klop. Tudi mi imamo spet svoj tempo, toda drugačen. Naša osnova je »igra asov«, če smem tako reči. Menjave so le, če se zato pokaže potreba. Sedem ali osem igralcev, največ devet jih bo drevi stopilo na igrišče. Še sreča, da lahko Ćosić normalno igra, kajti tako vsaj problem centrov ni več tako zelo hud,« pravi zvezni trener Tanjević, ki je prepričljivo zatrdil, da ga ni več strah in da nima treme, da je vse najhujše že za njim in da zdaj pač začenja tisti drugi del, del uresničevanja načrta. »Pripravljeni smo na Italijo, mislim, da naša ekipa lahko dobro zaigra, odprto pa je seveda vprašanje, če bo to tudi dovolj za zmago.«

Italijane ta trenutek gotovo najbolj pozna Dražen Dalipagić: »Vse od Moskve grozijo, da nas bodo tudi premagali. Res so boljši in močnejši kot kdajkoli, igrajo bolj moderno kot mi, tudi hitreje, vendar je ta njihova velika želja po zmagi nad nami lahko nevarna tudi zanje, hkrati pa dodaten motiv za nas. Prav lahko, da jih bo ta ambicioznost tudi nesla, kajti nobenega dvoma po drugi strani ni, da smo mi individualno boljši. Seveda pa spopad ne bo lahek in zaigrati bomo morali po najboljših močeh, če hočemo ta odločilni dvoboj res tudi dobiti.« STANE TRBOVC

DNEVNIK EP

Boj Gomelskega že pred bojem

HAVIROV – O zmagi dokončno vselej odločajo športniki v neposrednem boju, ne glede na to, za katero zvrst gre. Toda prva priprava ta na neposreden dvoboj ni skoraj nič manj pomembna. Tudi po tej plati včasih ocenjujejemo sposobnosti vodij posameznih športnikov ali ekip. Ekipni športi so še posebej podvrženi tej uvodni pripravi, kajti gre tudi za to, kako boš znal vplivati na nasprotnika, že pred bojem, kako boš v njegov tabor vnesel nervozo, ga prestrašil in morda že kar prisilil k predaji.

Košarka, še zlasti ko gre za naslov evropskega prvaka, tudi ne more brez tega. Da bi bila igra še zanimivejša, so seveda v njej zbrani »izkušeni lisjaki«, ki vedo, kako se stvari streže »Kaj misliš ti o Slavniću, njegovi igri in vlogi v reprezentanci?« S takšnim vprašanjem, takoj po pozdravu, sovjetski trener Aleksander Gomelski »napada« jugoslovanske novinarje. Večinoma vsakega zase, seveda. »Si že napisal, kaj misliš o tem«, zanima Gomelskega naprej. Seveda to ni šala ali samo nakljično kramljanje z novinarji. Gomelski natančno ve, da bodo ta njegova vprašanja prišla tudi na ušesa jugoslovanskih košarkarjev in strokovnega vodstva. Polemike o Slavniću in njegovi igri, o tem, da Jugoslavija tu ne more spet igrati tako kot s Slavnićem, lahko resno načnejo naš tabor.

Gomelski seveda ve, da naši njegovo taktiko poznajo, da so vsega že navajeni, samo tega niso vedeli, kakšno iztočnico si bo v Havirovu izbral.

Gomelski je svoj taktični boj začel dovolj zgodaj, saj ima do dvoboja z Jugoslavijo še pet dni. Prefinjena je njegova taktika, o tem ni dvoma. Zaradi nje same jo novinar skoraj mora omeniti, zapisati, da ga zanima naše mnenje o Slavniću. In ker to že zapišeš, ker Slavnića, ki ga sploh ni tu omeniš, je Gomelski majhen del svojega načrta že uresničil. Vprašanje seveda samo ostane, v kolikšni meri lahko uresniči ves načrt ...

STANE TRBOVC

Oblokar z okvaro do cilja

Naši kajakaši in kanuisti na divjih vodah tekmovali na tujem

LJUBLJANA – Naši kajakaši in kanuisti na divjih vodah so zadnji konec tedna tekmovali na reki Steyer v Avstriji in v Jurgovu na Poljskem. V spustu v Avstriji je bil Oblokar že blizu lepemu mednarodnemu uspehu, saj je bil na drugi tretjini proge še tretji, tedaj pa je zadel s čolnom v skalo, tako da ni mogel več računati na uvrstitev med najboljše.

V spustu je zmagal v kategoriji K-1 Avstrijec Wolfhardt s časom 22:32,6, naši reprezentantje pa so se uvrstili takole: 8. Oblokar 23:16,8, 10. M. Skok 23:34,1, 16. Varga 24:11,4. Ker so naši najboljši slalomisti štartali na Poljskem, so v slalomu nastopili samo mladinci. Zmagal je Avstrijec Schreiner s 167,39. Čižman je bil 5. s 190,33, Sever pa 17. z 251,93. V slalomu je med člani zmagal domači reprezentant Sattler.

Naši kajakaši so v spustu tekmovali tudi v moštveni konkurenci. Zmagala je Avstrija, Jugoslavija pa je bila tretja.

V slalomu na Poljskem je zmagali med kajakaši Francoz Jugnat z 229,1 točke, Kauzer pa se je z 238,5 uvrstil na 11. mesto. V tekmovanju enosedežnih kanujev je bil prvi Poljak Florian, Vidmar pa je bil 5.

II. ZNL

SVOBODA: treba se je boriti do konca

Čeprav so viški nogometaši pričakovali v srečanju z Dubrovčani obe točki, so bili po nedeljski tekmi nadvse zadovoljni tudi s točko. Gostje so vodili do 89. minute, ko je Šišiču le uspelo kronati veliko terensko premoč. Igralci Svobode so začeli dvoboj precej medlo, čeprav jim ne gre očitati neborbenosti. Vse preveč so bili neodločni v sklepnih akcijah. Domači napadalci so v želji, da bi čimprej prešli v vodstvo naredili ogromno napak. Gostje, ki so se bolj ali manj branili so le nekajkrat prodrli pred domača vrata. Čeprav so obrambni nogometaši Svobode igrali bolje kot napadalci, pa so naredili napako, ki jo je spretno izkoristil Mirković. Kljub bledemu remiju pa igralce Svobode lahko pohvalimo za srčnost, saj so se borili do konca.

DRAGO BERŽAN

Dirke v Slavonski Požegi terjale žrtev

SLAVONSKA POŽEGA, 25. maja – Član AMD Matulji z Reke Hrvoje Aračič, ki je na avtodromu Glavica v Slavonski Požegi v nedeljo sodeloval na hitrostnih avtomobilskih dirkah za državno prvenstvo in v dirki formule VW zavozil s steze, je v požeški bolnišnici umrl za posledicami hudih poškodb.

Za dobre dosežke reprezentance

Dvigalci uteži so v Splitu razpravljali o nadaljnjem delu

SPLIT – Na sejah predsedstva in konference jugoslovanske zveze za dviganje uteži v Splitu so za novega predsednika z enoletnim mandatom izbrali Aleksandra Ćorića (Srbija), v predsedstvu pa so še Mladjan Talić (BiH), Branimir Kovačič (Hrvatska), Miloš Stojanović (Vojvodina) in Dušan Lajovic (Slovenija). Delegati so v razpravah zahtevali, da je treba dejavnost zveze osredotočiti tudi na kar najboljše priprave državnih reprezentantov. Jugoslovanska zveza naj ne bi bila samo dober organizator velikih tekmovanj, marveč naj bi jugoslovanski dvigalci uteži dosegli tudi dobre uspehe, ki naj bi se zrcalili v dvignjenih kilogramih. Taka usmeritev je še posebno dobrodošla glede na bližnje SP 1982 v Ljubljani. Zborovalci so zato posle zveznega trenerja in selektorja zaupali kolektivnemu organu, ki ga vodi predsednik Milan Maširević (Vojvodina). O nadaljnjih pripravah reprezentance bodo razpravljali na seji 6. junija v Somboru. V Splitu so izbrali tudi predsednike komisij: sodniško bo vodil Pašagić (BiH), tehnično Petković (Srbija), disciplinsko Kovačič (Hrvatska) in komisijo za družbeno samozaščito Gruden (Slovenija).

V nadpovprečnem finalu: zmagoslavje navdiha

Sarajevčani v drugem polčasu nogometnega finala igrali zanje netipično – Velež imel boljše posameznike

BEOGRAD – Finalista 33. tekmovanja za jugoslovanski nogometni pokal Velež in Železničar sicer ne sodita prav v domačo klubsko elito, toda z igro za laskavo lovoriko sta dokazala, da za najboljšimi niti ne zaostajata prav dosti. Nedeljski finale je bil celo eden najboljših v zadnjih letih, čeprav nobeden izmed tekmecev ni član »velike četverice«.

Finalna igra je bila dovolj spektakularna in razburljiva, da je navdušila skoraj 50.000 gledalcev. Kakovost igre morda ni bila vrhunska, toda za jugoslovanske razmere vendarle nadpovprečna. Zmagovalec 33. finala je bil bolj skromen, kar zadeva kolektivnost v igri, zato pa je imel v svojih vrstah nekaj igralcev, ki so s posamičnimi akcijami zboljšali ta vtis. Seveda gre predvsem za prvega moža tekme in dvakratnega strelca Vahida Halilhodžića, ki je še enkrat pokazal vrhunsko mojstrstvo. Toda tudi Matijević, Slišković, Marić in Medjedović so prikazali sijajne posamične sposobnosti.

Nasploh pa je bil ta finale spopad dveh različnih jugoslovanskih nogometnih šol. Veleževe, ki nadaljuje staro jugoslovansko šolo z improvizacijo in skromnejšo telesno pripravljenostjo, in Železničarjeve, ki je vsaj v osnovi bližja sodobnim evropskim nogometnim tokovom. Sarajevčani so svojo tipično igro prikazali v prvem polčasu, ko so nasprotnika prav nadigrali. Z malo agresivnejšo kolektivno obrambo so povsem onemogočili mostarske »zvezdnike« in igro diktirali v svojem slogu. Če bi tako tudi nadaljevali, potem vsekakor ne bi bilo dileme o zmagovalcu, kajti Železničar je bil tedaj za razred boljši nasprotnik. Toda po odmoru Sarajevčanov skoraj ni bilo mogoče prepoznati, odstopili so od svojega agresivnega sloga, »igralsko« močnejši igralci Veleža so to seveda izkoristili in srečanje se je končalo v znamenju velikega zmagoslavja njihovega navdiha in improvizacije.

Telovadci SZ najuspešnejši na EP v Rimu

Največ kolajn Koroljevu (SZ) – Zlato še Guczoghyju (M) in Gingerju (ZRN)

RIM – Evropsko prvenstvo v gimnastiki za moške, ki je bilo v soboto in nedeljo v glavnem mestu Italije, je minilo v pričakovanem zmagoslavju sovjetskih telovadcev. Potem ko so Tkačev, Koroljev in Makuc v soboto osvojili vsa tri odličja v mnogoboju, so v finalih na posameznih orodjih pospravili še 11 kolajn, med njimi tudi vse zlate, razen na konju z ročaji. Madžarska je v Gyorgyju Guczoghyju našla novega šampiona, ki nadaljuje tradicijo zapovrstnih zmag svojega slavnega rojaka Zoltana Magyjarja. Za prijetno presenečenje sta na prvenstvu poskrbela Francoz Boutard na konju in Italijan Amboni v preskoku in na krogih.

Rezultati – parter: 1. Koroljev (SZ) in Bruckner (NDR) 19,65, 3. Tkačev (SZ) 19,55; konj z ročaji: 1. Guczoghy (M) 19,75, 2. Boutard (Fr), Szilier (Rom) in Koroljev (SZ) 19,55; drog: 1. Tkačev (SZ) in Ginger (ZRN) 19,80, 3. Makuc (SZ) 19,60; preskok: 1. Makuc 19,600, 2. Koroljev (oba SZ) 19,575, 3. Amboni (It) 19,500; bradlja: 1. Makuc 19,700, 2. Tkačev (oba SZ) 19,450, 3. Hofman (NDR) 19,400; krogi: 1. Koroljev (SZ) 19,800, 2. Amboni (It) 19,650, 3. Tkačev (SZ) 19,600.

Današnji spored

Skupina A
14.00 Izrael – Anglija, 16.15: slovesen začetek, 16.45 Grčija – ČSSR, 19.00 Španija – Francija.

SKUPINA B
14.00 ZRN – Turčija, 16.15: slovesen začetek, 16.45 SZ – Poljska, 19.00 Jugoslavija – Italija.

Indy, Požega, Ljubelj

LJUBLJANA – Na dan, ko je bila v Indianapolisu (ZDA) – pred 350.000 gledalci – najnevarnejša avtomobilska dirka na svetu, smo tudi pri nas zabeležili žalosten dogodek: avtomobilist Hrvoje Aračić, član AMD Matulji z Reke, ki je na avtodromu Glavica v Slavonski Požegi sodeloval na hitrostnih dirkah za državno prvenstvo in v dirki formule super VW zavozil s steze, je v požeški bolnišnici umrl za posledicami hudih poškodb.

Tudi v Sloveniji smo imeli v nedeljo veliko prireditev, šesto dirko za svetovno prvenstvo v motokrosu v razredu do 125 ccm z najboljšimi dirkači na svetu. Prireditev na znani stezi v Podljubelju žal tudi ni minila brez nesreč, a na srečo zvečine brez hujših posledic. Dokler bodo dirkači, ki so pripravljeni tvegati, dirke bodo, bodo pa tudi nesreče, ne nazadnje zato, ker človek le stežka dohaja tehnični napredek.

Drugače pa je seveda, če so nesreče posledice morebitne napake organizatorja ali nediscipline gledalcev. V Podljubelju imajo glede tega organizatorji, ki jim tudi ne manjka dolgoletnih skušenj, čisto vest. Za zavarovanje je skrbelo – po podatkih direktorja dirke Jožeta Jurjevčiča – 150 ljudi (miličnikov, sodnikov, gorskih reševalcev). Steza je bila zavarovana po predpisih, na najbolj izpostavljenih mestih tudi s stabilnimi ograjami. Predsednik mednarodne žirije Šved Tage Magnusson, delegat FIM, na zadnji seji po tekmovanju tudi ni imel nobenih pripomb, tudi na progo ne, in je čestital Tržičan k uspešni izvedbi. Za poškodbe dirkačev Kudjakova (SZ), Nygrena (Švedska) in Mieleja (Italija) ter avstrijskega dirkača v dirki za »Karavanški pokal« je Šved menil, da so pač med značilnostmi motokrosa. Vseh intervencij dežurne zdravstvene službe na prireditvenem prostoru je bilo sicer 15, nekaj med njimi tudi takih, ki nimajo nobene zveze s tekmovanjem (nenadna slabost obiskovalke itd.). Kakor je povedal vodja službe dr. Andrej Robič, gre za lažje odrgnine, vreznine, udarce pa – žal – tudi za dva težja primera: italijanski dirkač si je zlomil lopatico in ima lažji pretres možganov, enega izmed gledalcev pa so morali s hujšimi poškodbami prepeljati v Klinični center v Ljubljani, ker je s krmilom vanj trčil dirkač, ko je nepravidno prečkal stezo. Spet drug med gledalci pa jo je skupil, ko je v kategoriji do 250 kubikov po padcu Krištofa njegov motor zletel čez ograda.

Med tržiškimi prireditelji prevladuje prepričanje, da bi se bilo mogoče izogniti marsikateri nesreči, če bi gledalci spoštovali njihova opozorila in pozive, da naj bodo kar najbolj disciplinirani med tekmovanjem. Če so za varnost storili vse, kot je njihovo delo ocenila mednarodna žirija, imajo prav: nedisciplina (mnogokrat pod vplivom alkohola) na avto-moto tekmovanjih je botrovala že marsikateri nesreči.

H. U. – L. S.

Vojaki iz Šentvida pol točke pred Bežigradom

Športno prvenstvo ljubljanske garnizije najbolj izenačeno doslej – Privlačen nogomet ob koncu

LJUBLJANA – S podelitvijo priznanj najboljšim so na štadionu Ljubljane v Šiški včeraj končali 36. športno prvenstvo ljubljanske garnizije in s priložnostnim programom počastili tudi dan mladosti. Letošnje prvenstvo je bilo zelo izenačeno, saj je prva ekipa Šentvida zmagala s pol točke prednosti pred Bežigradom, lanski zmagovalec, Šentvid II. pa je bil tokrat tretji.

Športni boji, ki so potekali na športnih objektih ZŠD Ljubljana, so ob igrišča privabili precejšnje število gledalcev. Samo na sklepni slovesnosti se je včeraj zbralo blizu 3000 gledalcev. Prvenstvo je imenitno uspelo, organizatorji pa so uspešno opravili generalko za športno prvenstvo LAO, ki naj bi bilo na teh objektih čez dve leti.

Rezultati: vojaški mnogoboj – plezanje po vrvi: 1. Tumbas (Poljane) 7,5; **bomba:** 1. Ščepanović 100 točk; **ovire:** 1. Mihailović (Bežigrad) 1:36,1; **daljava:** 1. Mihailović (Bežigrad) 5,30; **kros:** 1. Ščepanović (Poljane) 7:58,0; **skupno:** 1. Mihailović (Bežigrad) 273 točk, 2. Ščepanović (Poljane) 250, 3. Sodin (Šentvid I) 237; **ekipno:** 1. Poljane 1203, 2. Bežigrad 1094, 3. Šentvid I 1063; **streljanje – polavtomatska puška:** 1. Dukadinovski (Šentvid II) 474; **avtomatska puška:** 1. Katrašnik (Šentvid II) 294; **pištola:** 1. Djurić (Šentvid II) 442; **ekipno:** 1. Šentvid II 6108, 2. Šentvid I 5352, 3. Tabor 3513; **rokomet:** 1. Bežigrad 8, 2. Tabor 8, 3. Šentvid II 5; **odbojka:** 1. Bežigrad 8, 2. Šentvid I 8, 3. Poljane 6; **košarka:** 1. Ljubljana Polje 8, 2. Poljane 8, 3. Šentvid I 6; **atletika – 100 m:** 1. Kovačič (Bežigrad) 12,0; **200 m:** 1. Hren 24,8; **400 m:** 1. Šalja (Bežigrad) 54,8; **800 m:** 1. Žitnik (Šentvid I) 2:06,3; **1500 m:** 1. Stekulić (Šentvid II) 4:38,5; **5000 m:** 1. Žitnik (Šentvid I) 16:54,6; **4×100 m:** 1. Bežigrad 3:47,5; **4 × 400 m:** 1. Bežigrad 3:48,5; **bomba:** 1. Buza (Bežigrad) 63,38; **krogla:** 1. Komak (Bežigrad) 11,31; **višina:** 1. Milanović (Polje) 200; **daljava:** 1. Milanović (Polje) 6,30; **peteroboj:** 1. Mihailović (Bežigrad) 2733; **ekipno:** 1. Bežigrad 16.971, 2. Šentvid II 16.792, 3. Šentvid I 16.132; **končni vrstni red:** 1. Šentvid I 42,5, 2. Bežigrad 42, 3. Šentvid II 40, 4. Poljane 34, 5. Tabor 27, 6. Ljubljana Polje 22,5. B. S.

Gol Popivode ob slovesu

Nato sta se pomerili moštvi ljubljanske garnizije in Ljubljane. Za Šiškarje sta kot gosta nastopila Vili Ameršek in Danilo Popivoda, ki se je ob tej priložnosti poslovil od navijačev. Za domačine so v prvem polčasu nastopili igralci, ki so kariero začeli pri Ljubljani zdaj pa igrajo v drugih klubih (Iskra, Terčič, Poljanšek, Bušič, Jovičević, Zavrl ...), za ljubljansko garnizijo pa znani nogometaši iz prvo in drugoligaških klubov (Ivković, Simonović, Dumbović, Savić, Tatović ...). Po privlačni igri je zmagala Ljubljana z 2:1 (1:1). Gostitelji so bili za odtenek boljši in to celo v drugem polčasu, ko so nastopili s svojim odličnim mladinskim moštvom. Vodilni gol za Ljubljano je dosegel Danilo Popivoda, izenačil je Dušan Savić, zmagoviti gol pa je dosegel Sašo Stojanov. F. B.

Zmaga veterana

CASCIA – Veteran italijanskega kolesarstva Gianbattista Baronchelli je zmagovalec 10. etape kolesarske dirke po Italiji od Rima do Cascia (166 km). V skupni oceni vodi Saronni.

KEGLJANJE

Mladinci drugi, mladinke četrte

DUNAJ – Na mladinskem evropskem prvenstvu v kegljanju našim mladincem ni uspelo obraniti naslova prvakov v ekipni konkurenci. Zmago je našim preprečil razpoloženi Schwarz (ZRN), ki je po odlični igri dosegel nov rekord kegljišča v mestni dvorani. Med našimi je bil najboljši Liović, ki je za zdaj trdno na 2. mestu, kar je pomembno za finale posameznikov. Kaže, da bo pet naših v petek sodelovalo v sklepnih bojih. Mladinke so igrale zadovoljivo vendar so imele precej smole.

Rezultati – mladinci: 1. ZRN 5314, 2. Jugoslavija 5282 (Liović 955, Fabac 874, Hočevar 876, Katić 870, Galjanić 867, Mohači 840), 3. Romunija 5185, 4. Madžarska, 5. Avstrija, 6. Poljska, 7. Italija in 8. Francija; mladinke: 1. Romunija 2453, 2. ZRN 2451, 3. Madžarska 2381, 4. Jugoslavije 2368 in 5. Avstrija 2209.

V torek in sredo bodo igrale dvojice.

Finale evropskega pokala za moške in ženske bo letos v Brunecku, svetovno prvenstvo leta 1982 v Brnu, za evropski pokal 82 pa je kandidat tudi Jugoslavija – tako so sklenili na sestanku asfaltne sekcije mednarodne kegljaške zveze.

AVGUST LIKOVNIK

Celje in Triglav še enkrat

LJUBLJANA – Kegljači Celja in Triglava se bodo za naslov republiškega ekipnega prvaka pomerili še enkrat (v juniju), saj se je njihov dvoboj v rednem tekmovanju končal z mrtvim tekom. Celjani so zmagali proti Konstruktorju, Triglav pa v gosteh proti Rudarju. Obe moštvi imata po 14 točk. Kranjčani so v medsebojnem obračunu zmagali doma, izgubili pa v Celju. Po propozicijah bosta ekipi odigrali tretjo tekmo na nevtralnem terenu.

Celje : Konstruktor 5173:5018

CELJE: Sivka 868, Urh 866, Nareks 845, Kačič 894, Kompan 832, Tomašič 869.

KONSTRUKTOR: Vanek 898, Klampfer 834, Medved 830, Žnidarič 806, Pihlar 821, Pečovnik 879.

KAREL JUG

Lestvica po 10. kolu:

Triglav	10	8	0	2	16	–2289
Celje	10	8	0	2	16	– 449
Tekstil	10	4	0	6	8	– 340
Konstruktor	9	3	0	6	6	– 433
Gradis	10	3	0	7	6	– 939
Rudar	9	3	0	6	6	–1026

Zaostali dvoboj Konstruktor – Rudar bo 27. t. m.

PO DOMAČIH KRAJIH

Mednarodni uspeh soboških judoistov

MURSKA SOBOTA – V telovadnici Mure in v organizaciji domačega Partizana je bilo 9. mednarodno tekmovanje v judu za memorial Štefana Kovača v konkurenci pionirjev in mladincev. Sodelovalo je 230 tekmovalcev iz 15 klubov iz ZRN, Madžarske in Jugoslavije. Največ uspeha so imeli domačini, ki so zmagali v obeh konkurencah.

Ekipno: 1. Murska Sobota 61 točk, 2. Rakovica 30, 3. Kapošvar – Madžarska 15, 4. Ruma 14, 5. Impol 10, 6. Mladost Zagreb 8, 7. Bitola 7, 8. Niš 6, 9. Železničar Maribor 4, 10. Velenje 2 točki.

FERI MAUČEC

Uspeh ljubljanskih pionirjev

ZAGREB – Na pionirskem državnem prvenstvu v sabljanju je nastopilo okrog 50 tekmovalcev iz 10 klubov. Najuspešnejši so bili tekmovalci ljubljanskih klubov, še zlasti pa se je odlikoval 13-letni Andrej Zajec.

Rezultati – floret, ml. pionirke: 1. Golob (ŠO), 2. Kralj (J. Polda), 3. Jensterle (ŠO): st. pionirke: Nenadić (Ml.), 2. Tomič (ŠO), 3. Roter (ŠO); ml. pionirji: 1. Zajec, 2. Gogala, 3. Coren (vsi ŠO), st. pionirji: 1. Gavazzi (Ml), 2. Gjember (Oml.), 3. Borčič (Ml); sablja, ml. pionirji: 1. Gogala (ŠO), 2. Kočevar (JP), 3. Coren (ŠO), st. pionirji: 1. Zajec (ŠO), 2. Lokar (Ol), 3. Kezele (J. Polda); sablja, ekipno: 1. Sportoprema 5, 2. Janez Polda 3; floret, st. pionirke: 1. Športoprema 5, 2. Janez Polda 0.

Božović in Kapitanović prvaka

PRILEP – Na DP v absolutni in lahki kategoriji je nastopilo 47 karateistov iz vseh republik in pokrajin. Rezultati – absolutna: 1. Božović (ŠG), 2. Kurtović (Mak), 3. Ivandić in Kočović (Sr); lahka: 1. Kapitanović, 2. Tahiri (Mak), 3. Rožajac (Sl) in Gavrevski (Mak).

INVALIDSKI ŠPORT

Zmaga in poraz paraplegikov na EP

ŽENEVA, 25. maja – Na 5. evropskem prvenstvu v košarki za invalide-paraplegike so naši igralci v uvodni tekmi premagali Finsko s 74:45, v drugi pa zaradi pristranskih sodnikov izgubili s Švedsko s 53:58. Kljub temu, da so sodniki oškodovali našo ekipo, so igralci dobro razpoloženi pred nadaljnjimi igrami, čeprav jih čakajo še hude preskušnje. Prva med njimi bo srečanje z olimpijskimi zmagovalci Izraelci. Tekma bo v torek ob 14. uri.

V otvoritveni tekmi vsega prvenstva, naših s Finci, so dosegli največ košev Žgajnar (26) in Dubrovsky (21), z dobro igro pa sta se izkazala še Trdina in Koščak.

MINKA PETEK

Finale velik praznik

Na najbolj množičnem slovenskem košarkarskem tekmovanju – jubilejnem pionirskem festivalu – najrazburljivejša zadnja tekma

IDRIJA – Finale jubilejnega 15. pionirskega košarkarskega festivala, ki so ga v Idriji priredili ob dnevu mladosti, je bil pravi praznik pod koši. Končni obračun je naslov najboljšega navrgel ekipi Šiška Bežigrad, povsem zadovoljna pa so lahko tudi moštva Maribora, Idrije in Savinje. Kajti tudi brez bleščečega naslova je uvrstitev med štiri najboljše v tem najbolj množičnem slovenskem košarkarskem tekmovanju za vsako ekipo velik uspeh.

Že 15 let poteka z večjimi ali manjšimi spremembami tekmovanje, v katerem se pionirji iz skorajda vseh slovenskih osnovnih šol spoznavajo s košarko in merijo moči. Mnogi so se prav po zaslugi pionirskega festivala prvič srečali s košarkarsko žogo in nekateri med njimi so v košarki tudi uspeli. Prav iz pionirskega festivala so izšli tudi igralci, kakršni so Pipan, Golc, Križnar, Vilfan, Hauptman, Brodnik in še mnogi drugi.

»Festival je pomembno tekmovanje,« je v kratkem odmoru med dvema tekmama, ko se je razburjenje v dvorani ŠRC v Idriji nekoliko poleglo, dejal predsednik komisije za osnovnošolsko košarko pri KZS Ostoj Kristan. »To je tekmovanje, ki je privlačno in je dober motiv za igralce in trenerje. Sezona traja vse šolsko leto, finale, ki ga vselej prirejamo v manjših mestih, pa je dobra propaganda za košarko pa tudi priložnost za trenerje selekcij, da si dobro ogledajo nove igralce.«

Vsega tega so se dobro zavedali tudi mladi košarkarji, ki so se v idrijskem finalu zares potrudili. Dokazali so, da obvladajo še vse kaj več, kot le košarkarske osnove. Tudi pressing jim na primer ni povzročal preglavic in le kdaj pa kdaj je kakšna nerodna kretnja ali brezglava poteza izdala, da vendarle gre za še neizkušene igralce. Tudi nervoze ni manjkalo, pa saj tudi starejšim na pomembnih tekmah mnogokdaj zadrhti roka.

Največ so si od finala obetali domačini. Premajhna je bila dvorana za vse, ki so z burnim navijanjem spodbujali svoje igralce. Ti pa niso imeli sreče. Potem ko so v polfinalni tekmi proti Mariborčanom nekaj časa vodili, se je poškodoval eden boljših igralcev in na koncu so morali Idrijčani po podaljšku priznati premoč tekmecev. Nič manj ni bil razburljiv tudi drugi nastop domačinov, ki so si s točko razlike priborili 3. mesto pred Savinjo. To je vsekakor tudi uspeh za Idrijo, kjer se s košarko sicer že dolgo ukvarjajo, vendar kakšnih vidnejših dosežkov doslej ni bilo.

»Naša ekipa je plod načrtnega dela,« je po nesrečnem porazu z Mariborčani dejal trener Idrije Rado Vehar. »Pričeli smo z najmlajšimi in uspelo nam je oblikovati dobro ekipo, ki bi se z malo več sreče prav lahko potegovala tudi za kaj več ko 3. mesto. Trenirali smo trikrat tedensko in odigrali okoli 45 tekem, izgubili pa le 3. Zanimivo je, da so prav vsi igralci dobri učenci. Rad bi dejal, da smo vsi košarkarski delavci v Idriji veseli in ponosni, da nam je KZS zaupala organizacijo finala pionirskega festivala.«

Najbolj razburljiv je bil finale. V prvem polčasu so si bili Ljubljančani in Mariborčani povsem enakovredni. Šele v drugem delu tekme so si dobro pripravljeni igralci ekipe Šiška – Bežigrad priborili zmago z 69:52 (28:28). Zmagovalni pokal so prejeli: Kureš, Babnik, Medjedović, Torkar, Pokljukar, Vadas, Kocjančič, Marič, Nemanič, Bizjak, Škrokov, Umek in trener Bohinc. Drugi so se pač morali zadovoljiti z manj bleščečimi odličji, praktičnimi darili in diplomami.

»Očitno je, da imamo veliko dobrih igralcev,« je finale ocenil trener republiške reprezentance Mitko Ribičič. »Žal pa tudi tokrat med njimi ni nobenega nadpovprečno visokega. Takšne prireditve so za nas trenerje zelo pomembne.«

Toda trenerjev, ki bi jih moral zanimati najmlajši rod košarkarjev, v Idriji ni bilo kdo ve koliko.

BORUT ŠAUTA

Naslov pripadel Žirovkam

V Cerknici s finalnim turnirjem sklenili košarkarski festival za pionirke

CERKNICA, 25. maja – V telovadnici osnovne šole Notranjski odred se je s finalnim turnirjem končal pionirski košarkarski festival za pionirke, na katerem so nastopile selekcije Notranjske, Savinjske, Rogaške in Tabora – Žiri. Naslov najboljših je pripadel žirovskim igralkam.

Največ so na tem turnirju pokazale prav košarkarice zmagovalne ekipe, ki so premagale vse nasprotnice. Pohvaliti pa velja tudi domačinke, ki v finalnem obračunu brez vseh igralk sicer niso mogle upati na uspeh, a so z borbeno igro povzročile precejšnje preglavice Žirovkam. Tekmo za uvrstitev na tretje mesto so igralke savinjske selekcije sicer začele bolje, vendar so se morale na koncu zelo potruditi, da so zmagale. Igralkam vseh ekip velja za prikazano igro čestitati, saj je že samo uvrstitev v finale lep uspeh. Pohvaliti pa velja tudi organizatorja te prireditve KK Cerknica.

Rezultati: Notranjska : Rogaška 43:37 (23:27), Tabor Žiri : Savinjska 59:34 (27:23); za tretje mesto: Rogaška : Savinjska 31:38 (4:23), za prvo mesto: Tabor Žiri : Notranjska 47:43 (28:15).

BORUT ŠAUTA

Reprezentanca bo oslabljena

V prihodnji namiznoteniški sezoni zvezni kapetan Dušan Osmanagić ne bo mogel računati na dve tretjini igralcev – Šurbek ostaja

BLED – Moška namiznoteniška reprezentanca Jugoslavije je na SPENS dosegla načrtovano (uvrstitev od 5. do 8. mesta), kar je tudi njeno realno mesto, ženska pa je razočarala predvsem zaradi slabe igre Gordane Perkučin, pri kateri se je znova pokazalo, da še ni sposobna prevzeti naše bremena prve igralke ekipe. Tri kolajne – predvsem po zaslugi Dragutina Šurbka – so več, kot smo pričakovali. To so osnovne ugotovitve s strokovnega sveta NTZJ, ki je zasedal med državnim prvenstvom na Bledu in sprejel tudi odpoved prof. Mirka Janškovca na mesto zveznega kapetana in trenerja ženske reprezentance.

Skrb vzbujajoče pa je, da zvezni kapetan Dušan Osmanagić prihodnjo sezono iz raznih vzrokov (konec reprezentančne kariere, igranje za denar v tujini, odhod v JLA) ne bo mogel računati na dve tretjini reprezentantov, ki so igrali v Novem Sadu: Stipančića, Kalinića, Karakaševića, Mesaroša, Kosanovića in Kovača. Od perspektivnih igralcev bo ostal Urh, še vedno pa lahko Osmanagić računa za vrhunec nove sezone (mednarodno prvenstvo Jugoslavije in evropsko prvenstvo v Budimpešti) na neuničljivega Šurbka, ki navzlic 35 letom igra vse bolje. Zato bo strokovni svet posebno temo namenil prihodnosti jugoslovanskega vrhunskega namiznega tenisa, pri čemer so že tokrat opozorili, da je strokovnih programov, ki naj bi zagotovili napredek mladih, izdelanih dovolj, le trenerji jih ne uresničujejo.

Nekoliko boljši položaj je v ženskem taboru, kjer bo treba doseči predvsem dvoje: dogovoriti se s sedanjimi reprezentantkami, ki so doslej imele polprofesionalne pravice in amaterske obveznosti, kakšne so njihove želje in ambicije – kolikor jih je pri posameznicah še ostalo – in ali mislijo naprej resno igrati in delati; na vsak način pa sestaviti enotno prvo selekcijo šestih igralk (nekatere mlade, med njimi Andreja Ojsteršek in Tatjana Krsnik, so pripravljene podrediti se obsežnemu programu treningov in nastopov), ki naj bi se obdržala – tudi z dopolnjevanjem – dalj časa.

Vprašanje je zdaj, kdo bo to selekcijo vodil. Ker Mirko Janškovec, ki je dve leti opravljal obe funkciji, odhaja iz namiznoteniške zveze Slovenije na novo delovno mesto 1. septembra, bi bilo normalno, da že poletne priprave vodi novi prvi mož ženske reprezentance in tudi sestavi načrt priprav za sezono 1981/82. Zato je strokovni svet predlagal, naj bi predsedstvo NTZJ takoj razpisalo prosto delovno mesto zveznega trenerja (kapetan je voljena funkcija) in tudi zagotovijo denar za strokovnjaka, saj dosedanji prispevek jugoslovanske zveze za telesno kulturo (175.000 dinarjev) ne zadošča več, ker bo treba novega zveznega trenerja plačati v celoti.

Sicer pa zaradi treh kolajn na SPENS in ker je bil to drugi krog analize (prvega so naredili že v Novem Sadu po prvem delu svetovnega prvenstva) razprava ni bila preveč burna. Rezultati moških, ki jih je en sam dober udarec ločil od bronaste kolajne pri moških, so v glavnem zadovoljivi: Šurbek je dosegel – predvsem na račun fantastične volje in borbenosti, kot ugotavlja Dušan Osmanagić – celo več, kot je bilo pričakovati (naš tabor je računal realno le na kolajno v moških dvojicah; Karakaševič je bil eden najbolj zanesljivih in borbenih; Kosanović ni izpolnil pričakovanj, vendar je bilo dobro, da je bil na SPENS, če ne bi si očitali, da bi z njim v moštvu lahko dosegli več; Kalinić je premalo zaupal v svoje sposobnosti; za Mesaroša je bilo jasno že od začetka, da je igralec omejenih možnosti in da gre pri njem predvsem za taktično varianto, svojo uvrstitev v reprezentanco pa je upravičil proti Češkoslovaški; za Stipančića je bilo jasno, da v 25 dneh pred prvenstvom ne more nadoknaditi 11-mesečnega nedela, toda s Šurbkom ob strani je svojo kariero le končal s kolajno. Zvezni kapetan tudi ugotavlja, da sta Štefan Kovač in Damir Jurčić razočarala, kar je zlasti nevarno za mladega Sobočana, ki zdaj že na dveh velikih prireditvah ni upravičil pričakovanj, medtem ko sta Jože Urh in Lazar Kurteš zadovoljila.

Ob oceni, da je slaba igra Gordane Perkučin vzrok za neuspeh naše ekipe, je strokovni svet spregovoril tudi o delu dveh kitajskih trenerjev, ki sta že dalj časa v Novem Sadu. Njuna odločitev, brez soglasja vodstva naše reprezentance, da Gordana Perkučin tri mesece pred SPENS menja material na loparju, s tem pa koncept igre, zaradi česar je igrala zelo slabo in še popolnoma izgubila samozavest, je resno opozorilo vsem, ki se potegujejo za kitajske trenerje (ob Ljubljani in Beogradu, kar je že dogovorjeno, bi še tri mesta rada kitajske strokovnjake). Zavedati se je treba, da kitajski trenerji prihajajo k nam predvsem zato, da bi naši strokovnjaki izpopolnili svoje znanje, pri čemer pa – kot na nobenem drugem področju – ne bi smeli suženjsko prenašati tujih izkušenj na naše razmere.

VLADO ŠLAMBERGER

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠA

Izboljšana merila za nastop na šampionatu

Konferenca Šahovske zveze Jugoslavije v Pulju še bolj poudarila vlogo kvalifikacijskih turnirjev

LJUBLJANA – Konferenca šahovske zveze Jugoslavije je še bolj izoblikovala sistem tekmovanja za državno prvenstvo in opredelila nekatere tehnične podrobnosti.

Pomembna novost je sprememba v sestavi kvalifikacijskih turnirjev. Tudi poslej bosta dva medrepubliška kvalifikacijska turnirja s po 14 udeleženci, vendar pa ključ za udeležbo ne bo rating, marveč uvrstitev od sedmega do sedemnajstega mesta na prejšnjem državnem prvenstvu (pravica do dveh udeležencev s prvenstev republik in pokrajin pa bo ostala). S teh dveh turnirjev se bodo na šampionat uvrstili po prvi trije. Šesterica bo imela neposredno pravico nastopa s prejšnjega državnega prvenstva, prav tako pa tudi šest z najboljšim ratingom. Novost v zvezi s tem je, da bodo upoštevali rating z veljavnostjo 1. julija za leto nazaj.

Rezerve bodo vselej prihajale s kvalifikacijskih turnirjev. Nihče tudi ne bo imel več pravice povečevati števila udeležencev, prav tako ne spuščati kogarkoli skozi stranska vrata (s tem v zvezi pa je vendarle omembe vredno, da je predsedstvo ŠZJ zaradi izjemnih okoliščin dovolilo igranje na letošnjih šampionatih Ivanoviću in Markovićevi, ki sta nato zanesljivo osvojila prvi mesti).

Ženski sistem tekmovanja se ni spremenil.

Novost je tudi ukinitev dodatnih dvobojev oziroma trobojev ali več za naslov državnega prvaka. Doslej je bilo določilo, da se igralca(ci) morata pomeriti za naslov. Zelo redko pa je do takšnega obračuna tudi prišlo. Poslej bo prvak tisti, ki bo imel najboljši rezultat proti zmagovalcem, nadaljnje sito pa bo boljši uspeh po Sonnebornovem – Bergerjevem sistemu, večje število zmag in slednjič medsebojni rezultat. Na tekmovanjih po švicarskem sistemu pa bo odločal boljši rezultat po Bucholzovem sistemu, nato večje število zmag, medsebojni rezultat in slednjič boljši uspeh po Sonnebornovem – Bergerjevem sistemu.

Novo na tujem

MOSKVA – Na mednarodnem kajakaškem tekmovanju na mirnih vodah se je Matija Ljubek v kategoriji C-1 (10.000 m) uvrstil na tretje mesto za sovjetskim reprezentantom Leminovičem in Romunom Lungom. Tretji je bil tudi Ivan Dolić v K-1 na 10.000 m, kjer je zmagal Stepanjenko (SZ) pred Benkom (Madž).

Obvezne varnostne kabine za traktorje

To predvideva predlog novega republiškega zakona o temeijih varnosti cestnega prometa – Bolj enotno delo avto šol – Novosti tudi za pešce

LJUBLJANA, 25. maja – Čeprav bo potrebno predlog republiškega zakona o varnosti cestnega prometa oziroma njegove delovne teze še v marsičem uskladiti z osnutkom zakona o javnih cestah, je že zdaj očitno, da bo novi zakon prispeval k večji varnosti cestnega prometa v Sloveniji, predvsem pa bo pripomogel k humanejšim in solidarnejšim odnosom med vsemi udeleženci v cestnem prometu.

To so ugotovili na današnji skupni seji izvršnega odbora republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah in sindikalnega odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ko so razpravljali o omenjenem zakonskem predlogu. Sicer pa so osnovni vzroki za sprejem tega novega republiškega zakona o varnosti cestnega prometa v tem, da je zdaj že v veljavi nov zvezni zakon in da je potrebno njegova določila uskladiti z republiškim zakonom. Od leta 1975, odkar velja zdajšnji republiški zakon pa so se nabrale tudi številne nove izkušnje in strokovna spoznanja o varnosti v cestnem prometu, tako da bodo v novem zakonu upoštevali tudi te.

Sicer pa so se člani obeh odborov med številnimi drobnimi novostmi, ki jih bo prinesel novi zakon, zadržali pri naslednjih pomembnejših predvidenih novostih. V novem zakonu bo veljala posebna pozornost večji varnosti traktoristov. Tako predvideva obvezno vgraditev varnostnih kabin oziroma lokov, ki ob prevračanju traktorja zaščitijo voznika. Uvedba teh zaščitnih lokov bo seveda postopna, s tem da bo najprej veljala za nove traktorje, nekoliko kasneje (verjetno do leta 1985) pa bodo morali imeti vgrajene zaščitne loke tudi rabljeni traktorji. Ob tem zakonski predlog predvideva tudi dodatno obvezno izobraževanje o delu s traktorjem.

Več novosti je predvidenih tudi pri izobraževanju vozníkov motornih vozil. Da bi povečali kakovost tega izobraževanja, zakonski pedlog predvideva združevanje in poenotenje dela zdajšnjih manjših avto šol. Zaostrili se bodo pogoji za opravljenje inštruktorskega dela, nekaj ostrejših ukrepov pa predvidevajo tudi pri zdavniških pregledih.

Sicer pa teze za novi zakon o varnosti cestnega prometa, kakor so ugotovili na seji, prinašajo tudi nekaj sprememb pri obnašanju pešcev v prometu (obvezni odsevni predmeti), glede vodenja živine po javnih cestah, glede tehničnih pregledov in podobnega. Vse te predloge pa bo seveda morala potrditi šele razprava v številnih republiških in drugih organih.

GREGOR PUCELJ

● Na seji smo slišali tudi informacijo o pripravah na akcijo »Brezhibno vozilo je varno vozilo«, ki bo potekala v organizaciji sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Slovenije od 10. do 30. septembra. Omenjena akcija bo sestavni del letošnje akcije »Nič nas ne sme presenetiti«. Njen namen pa je, da bi povsod tam, kjer so usposobnjeni za preverjanje tehnične usposobljenosti vozil, med akcijo pregledali čim večje število vozil in s tem prispevali k večji varnosti cestnega prometa.

Zapeljal v jarek

MARIBOR, 25. maja – Branimir Simon iz Križevljan grada pri Varaždinu se je peljal z motornim kolesom po lokalni cesti od Turškega vrha proti Dubravi. V Goričaku je hotel prehiteti osebni avto, takrat pa je opazil, da prihajata nasproti dva pešca. Začel je zavirati, pri tem pa ga je zaneslo čez cesto v jarek, globok 3,8 metra. Simon se je pri padcu hudo ranil.

D. P.

POD PRISEGO

Res sem ga udaril s škatlo za kitaro čez hrbet, kajti dejal mi je, da si svoj kruh služim igraje, ura pa je bila štiri zjutraj in mi smo igrali že od osmih.

Vzel avto in povzročil nesrečo

LJUBLJANA, 25. maja – Voznik osebnega avtomobila in njegov sopotnik sta se ranila v prometni nesreči, ki se je zgodila včeraj zjutraj na Dolenjski cesti. Petindvajsetletni Stevo Mirković iz Ljubljane si je sposodil osebni avto, ne da bi zato vedel njegov lastnik, in brez vozniškega izpita peljal po Dolenjski cesti, od mesta proti Škofljici. Pri hiši številka 139 je zapeljal na levo na pločnik. Zaradi neprimerne hitrosti in zaviranja na mokri cesti je podrl tablo mestnega prometa in se nato zaletel v vogal hiše. Voznik osebnega avta, 33-letni Janez Perko je pripeljal nasproti in da ne bi trčil v Mirkovićev avto, je zavrl. Zavoljo tega pa se je v zadnji del Perkotovega vozila z osebnim avtom zaletel 34-letni Janez Puš.

V nesreči se je Mirković laže ranil, hudo pa njegov sopotnik, 18-letni Marjan Marič iz Ljubljane. Na vseh treh avtomobilih ocenjujejo škodo na 106.000 dinarjev.

N. V.

ŠTIRIINDVAJSET UR

Avtobus ga je zbil do smrti

KOPER, 25. maja – V križišču »Slavček« v Kopru se je davi ob 6.40 zgodila huda prometna nesreča, v kateri je izgubil življenje 44-letni Lucjan Božič – Goja iz Babičev pri Kopru. Do nesreče je prišlo, ko je Babič stopil na prehod za pešce v trenutku, ko mu je s koprske smeri pripeljal voznik avtobusa Sergio Scheriani. Kljub zaviranju je Scheriani s prednjim delom avtobusa pešca zbil po cesti, kjer je obležal mrtev.

I. U.

Neprevidna kolesarka

MARIBOR, 25. maja – Ob 5.30 se je na cesti med Ptujem in Ormožem smrtno ponesrečila 55-letna Marija Pačer iz Budine 47 pri Ptuju. Nesreča se je zgodila v bližini avtobusne postaje v Budini, ko se je Marija Pačer peljala s kolesom po levi strani ceste. Tedaj je pripeljal nasproti s tovornjakom s prikolico 38-letni Ivan Maidak-Zebić iz Samobora. Čeprav se je voznik umikal na levo in zaviral, nesreče ni mogel preprečiti. Kolesarko je zbil v trenutku, ko je hotela zapeljati z leve na desno. Bila je pri priči mrtva.

Ž. H.

Padla z motorja

LJUBLJANA, 25. maja – Anica Gmeiner, stara 42 let, se je hudo ranila, ko je padla z motornega kolesa, ki ga je vozil njen 47-letni mož Pavle. Nesreča se je zgodila, ko je Gmeiner vozil po Djakovičevi ulici, od Celovške ceste proti Litostroju. Vozil je za osebnim avtom in ko je le-ta zavijal, je motorist zaviral, zaneslo ga je na levo in z motorja je padla Anica Gmeiner.

N. V.

Zadel jo je na prehodu

LJUBLJANA, 25. maja – V bolnišnico so včeraj dopoldne odpeljali hudo ranjeno 80-letno Ano Starič iz Češnjeveka pri Trebnjem. Po Dolenjski cesti, od Orlove ulice proti Galjevici, se je peljal z osebnim avtom 31-letni Srbko Lazić iz Rastošincev in na prehodu za pešce pri hiši številka 64 je zadel Staričevo.

N. V.

Avto se je prevrnil

LJUBLJANA, 25. maja – Na avtocesti med Ljubljano in Postojno, v bližini Sinje gorice, se je v včerajšnji prometni nesreči ranil 65-letni Enis Bali Pankoglu iz Turčije. Pankoglu je nenadoma zapeljal na travnik, kjer se je avto prevrnil. Škoda znaša 30.000 dinarjev.

N. V.

Izsilil prednost

KOMENDA, 25. maja – Voznik osebnega avta in njegovi sopotnici so se hudo ranili v včerajšnji prometni nesreči v Mostah pri Komendi. Iz Komende proti Mostam se je peljal z osebnim avtom 22-letni Stanislav Lampret. V križišču z regionalno cesto Mengeš–Brnik je izsilil prednost vozniku osebnega avtomobila, ki ga je iz Mengša pripeljal 41-letni Valentin Govekar iz Kranja. Kljub temu, da se je Govekar umikal na levo je prišlo do trčenja, pri katerem so se hudo ranili Govekar in sopotnici: 44-letna Amalija Govekar in 22-letna Lidija Govekar, obe iz Kranja. Vse tri so odpeljali v Klinični center. V nesreči se je laže ranil tudi voznik Lampret. Škodo na obeh vozilih so ocenili na 80.000 dinarjev.

N. V.

Vinjen izsilil prednost

MURSKA SOBOTA, 25. maja – Iz Murske Sobote proti Veržeju je včeraj ob 18.45 vozil avtobus zagrebške registracije s 45 potniki, ki ga je vozil 51-letni Niko Percetič iz Zagreba. Med Dokležovjem in Veržejem je s stranske poti pripeljal pred avtobus in izsilil prednost voznik osebnega avtomobila, 27-letni Radovan Kovač iz Murske Sobote. Prišlo je do trčenja in pri tem se je ranila žena neprevidnega avtomobilista, 24-letna Majda Kovač in njun sopotnik Peter Jakob, star 27 let iz Murske Sobote. Potniki v avtobusu se niso ranili, na vozilih pa je za sedem tisoč dinarjev škode. Ugotovljeno je bilo, da je Kovač vozil pod vplivom alkohola.

P. O.

Dvigalo stisnilo roko

ŠKOFJA LOKA, 25. maja – Z zmečkano desno roko so včeraj zvečer odpeljali v Klinični center devetletnega Sebastijana Ruparja, doma iz Podlubnika 162. Sebastijan se je peljal s hišnim dvigalom, med steno in režo dvigala mu je padla žogica. Otrok jo je hotel pobrati, pri tem pa mu je dvigalo med ramenom in komolcem stisnilo desno roko. Stanovalci so rešili otroka, zdravnik mu je nudil prvo pomoč, nato pa so ga prepeljali v bolnišnico.

M. K.

Pogrešanega še niso našli

KRANJ, 25. maja – Kljub temu, da so včeraj prostovoljni in poklicni gasilci prehodili oba bregova Save do Zbiljskega jezera, 29-letnega Boža Nemačka iz Litije niso našli. Pogrešanega so iskali tudi kranjski kajakaši, potapljači in miličniki kranjske postaje. V soboto popoldne je močan savski tok potisnil kanu v skalo med Čirčani in Drulovko. Ferdo Kunstelj se je rešil, Nemačka pa je Sava odnesla.

M. K.

Prijavili so 11 strojevodij

V lokomotivi vlaka 253 so našli večjo količino tihotapskega blaga – Urno raztovarjanje

MARIBOR, 25. maja – Danes so predstavniki UJV Maribor na tiskovni konferenci seznanili novinarje z odkritjem organizirane skupine, ki se je ukvarjala s tihotapljenjem. Prijavili so 11 strojevodij, tri občane tožilstvu, 24 občanov pa zaradi carinskih prekrškov.

Letos 14. marca so namreč v lokomotivi vlaka številka 253 odkrili večjo količino tihotapskega blaga. Kmalu so ugotovili, da je bil organizator Štefan Repnik, strojnik ključavničar iz Črešnjevec. Ta se je povezal s strojevodjo Antonom Lahom, prav tako iz Črešnjevec in strojevodjo Štefanom Dolničarjem iz Starega Loga.

Ker sta strojevodja vozila vlak v večjih časovinih razmakih, sta se povezala z devetimi strojevodji, ki so natovarjali blago v Siljah na avstrijski strani. Cariniki so strojevodjem zaupali, saj so to preverjeni ljudje, zato, lokomotiv niso pregledovali. Ti so blago iztovarjali včasih že v Mariboru, največkrat pa na Pragerskem. Po izjavah miličnikov so bili izredno izurjeni za raztovarjanje, saj vlak na Pragerskem ne stoji več kot tri minute.

Vrednost blaga je 532.600 din. K tej nabavni ceni je treba prišteti še 15 odstotkov carine, a odstotkov drugih carinskih dajatev ter 17,4 odstotka zveznega davka. V Jugoslavijo so tihotapci prinašali predvsem stereo naprave, televizorje in drugo tehnično blago.

Zasegli so jim 12 glasbenih omar, 5 televizorjev, 10 tranzistorjev, tri motorne žage in večjo količino ur. Delavci UJV so trdno prepričani, da je bilo tega blaga mnogo več, vendar ga občani skrivajo, da bi jih ne prijavili.

VASJA VENTURINI

Divja vzvratna vožnja

Obilo težav sta imela miličnika v Kamniku, preden sta ukrotila vinjenega voznika – Višje sodišče mu je potrdilo kazen, štiri mesece zapora

LJUBLJANA, 25. maja – Ker je hotel preprečiti miličnikoma, da bi ga legitimirala, in se jima upiral, enega od njiju pa spravil celo v smrtno nevarnost, so na kamniški enoti ljubljanskega temeljnega sodišča obsodili 23-letnega Romana Kvaternika iz Ljubljane na štiri mesece zapora, kazen pa mu v teh dneh potrdili na ljubljanskem višjem sodišču.

Miličnika PM Kamnik Jelenko M. in Matjaž R. sta 26. aprila lani v Kamniku kontrolirala promet. Okrog ene ure ponoči sta vozniku osebnega avtomobila alfa romeo, ki je prihajal iz Ljubljane, z loparjem dala znak, naj ustavi, a je odpeljal naprej, zato sta mu na Kidričevi cesti postavila zasedo in ga čakala. Čez pol ure se je avto vračal proti Ljubljani. Ker mu je službeni avto, postavljen čez cesto, zapiral pot, je ustavil. Miličnik Jelenko M. je šel k voznikovim vratom in od voznika – kasneje so ugotovili, da je to Roman Kvaternik – zahteval dokumente in da izključi motor. Drugi miličnik, Matjaž R., pa je stopil k desnemu delu avtomobila. Nadaljnji dogodki so se vrstili kot v kakšnem kriminalnem filmu. Voznik je zapeljal vzvratno in je z levo stranjo avtomobila zadel Jelenka M., da ga je odbilo po cesti, potem pa spremenil smer in zavozil še v Matjaža R. Ta je ob udarcu v goleni izgubil ravnotežje in ga je vrglo proti pokrovu motorja. Zagrabil se je za brisalce, potem še nekaj časa tekel ob avtomobilu, nato pa se potegnil na pokrov.

Z miličnikom na pokrovu, ki se je krčevito držal za brisalce, je Kvaternik vozil ritensko še okrog 400 do 500 metrov in ves čas vijugal, da bi se ga otresel.

Pri slaščičarni Šutna je Kvaternik zapeljal na parkirišče, da je iz avtomobila zbežala njegova spremljevalka, miličnik pa je poskusil priti v avto, da bi ukrotil voznika. Ta je tedaj znova speljal, tokrat naprej, miličnik pa spet splezal na pokrov. Končno mu je med vožnjo uspelo od tam zlesti v notranjščino avtomobila, ker je pobegla sopotnica pustila vrata poleg voznika odprta. Miličnika je tedaj Kvaternik skušal izriniti iz vozila, tako da ga je ta ukrotil šele z nekaj udarci in z uperjeno pištolo. Medtem je na kraj dogajanja prišel tudi drugi miličnik in preden sta krilečega in brcajočega Kvaternika spravila v službeno vozilo, ju je ta tudi ranil. Razlog za Kvaternikovo ravnanje je bil povsem običajen: v veseli družbi je v neki gostilni popil večje količine alkoholnih pijač. Na sodišču je vse priznal in se pokesal, vztrajal pa je le pri svoji trditvi, da miličnika ni videl na pokrovu motorja, ker je med vzvratno vožnjo gledal nazaj.

Na sodbo, pri kateri so Kvaterniku kot olajševalne okoliščine upoštevali njegovo priznanje in obnašanje na sodišču, kot otežilne pa način storitve kaznivega dejanja, brezobzirnost do udeležencev dogodka in predkaznovanost, se je pritožil Kvaternikov zagovornik in predlagal pogojno kazen, kar je višje sodišče zavrnilo kot neutemeljeno.

BARBARA GUČEK

»Kapitan Brucker« v rokah tržaške policije

Italijanska policija je v sodelovanju s koprsko UNZ odkrila tihotapce ukradenih avtomobilov

TRST, 25. maja – Tržaška policija je v sodelovanju s koprsko UNZ ter policijo iz Benetk in Milana pretrgala te dni pot ukradenim avtomobilom v Italiji in drugih zahodnoevropskih državah na Bližnji vzhod. V zaporih se je znašlo več udeležencev v krajah in transportu vozil, najdenih pa je bilo 22 ukradenih avtomobilov, vrednih dobrih 300 milijonov lir.

Tako kot trgovina z mamili je dokaj razširjena med zahodnoevropskimi državami ter deželami Bližnjega vzhoda tudi trgovina z ukradenimi avtomobili. Trst, Benetke in tudi Koper – to so pristanišča, v katerih običajno vkrcavajo ukradena vozila na ladje, da jih potem prepeljejo do kupcev na Bližnjem vzhodu. Tokrat je vodil skupino, ki se je ukvarjala s krajo in predelovanjem ukradenih vozil Giuseppe Zanon iz Benetk, ki so ga imenovali kar na kratko »kapitan Brucker«. Policisti so ga ujeli takorekoč z roko v vreči, ko je pripravljal dokumente za prevoz dveh ukradenih vozil v tržaškem pristanišču, štiri njegove pajdaše pa so aretirali v Benetkah in Milanu.

Celoten klobčič se je začel odmotavati pred meseci, ko je koprska milica ugotovila, da vkrcavajo v tamkajšnjem pristanišču večkrat različne avtomobile z isimi registrskimi tablicami. Svoj sum, da gre za ukradene avtomobile, je posredovala tržaški komisiji. Kasnejša preverjanja v italijanskih mestih so pokazala, da prihajajo v Italijo registrske table vozil, ki so bila že prej odpremljena na Bližnji vzhod, šlo pa je pretežno za vozila znamke mercedes, BMW, porsche in druga draga vozila. Računajo, da je skupina, ki je sedaj v preiskovalnih zaporih v Trstu, Benetkah in v Milanu organizirala v Italiji in Nemčiji krajo in prevoz več kot sto osebnih vozil s približno tremi milijardami lir vrednosti.

LOJZE KANTE

Jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Še ena žrtev trčenja v Strunjanu

IZOLA, 25. maja – V izolski bolnišnici je sinoči podlegla hudim ranam 22-letna Borka Jovič iz Velenja. Jovičeva se je hudo ranila v prometni nesreči, ki se je zgodila prejšnji četrtek v Strunjanu, ko je voznik Jože Hliš s kombijem, v katerem je bilo še sedem potnic, zapeljal s ceste in treščil v drevo. V tej nesreči je življenje izgubila tudi 58-letna potnica Dragica Gajšek iz Ljubljane.

I. U.

S traktorjem s ceste

SEŽANA, 25. maja – Včeraj popoldne je 38-letni Srečko Šajn vozil traktor s prikolico od Artviž proti Mršam. Na blatniku traktorja sta sedela še 27-letni Srečko Barba in 28-letni Stanko Gombač, ki sta pomagala Šajnu naložiti na prikolico tri kubike macesnovih hlodov, dolgih do 12 metrov. Ko je zaradi prevelike hitrosti med vožnjo po klancu Šajn premočno pritisnil na zavoro, je traktor in prikolico zaneslo s ceste. Pri tem so vsi trije popadali s traktorja in se pri tem hudo ranili. Odpeljali so jih v izolsko bolnišnico.

I. U.

Voznik tovornjaka ni prehiteval

MARIBOR, 25. maja – Pisali smo že o prometni nesreči, ki se je zgodila 16. maja ob 8.10 na Šentiljski cesti v Mariboru, v kateri je umrl 38-letni Valter Kapun iz Maribora.

Nesreča naj bi se zgodila zaradi pretesnega prehitevanja voznika tovornega avtomobila, Jožeta Hladeta iz Gradiške pri Kungoti. Le ta naj bi prehiteval Kapuna, ki se je peljal na kolesu z motorjem, ki je nato zapeljal preblizu pločnika, zadel obenj in nato padel pod kolesa tovornjaka. Mariborski miličniki pa so zdaj ugotovili, da je prehiteval voznik motornega kolesa, ki je umrl med prevozom v bolnišnico.

D. P.

NOVA
Jana
Premišljanje po neki nepotrebni tragediji:
ZAKAJ JE UMRL VODENOGLAVČEK

ZVEDELI SMO...

da lahko kupujete ta teden na pultih posebnih prodaj v kletni etaži

Emonine Trgovske hiše maximarket v Ljubljani

moške srajce s kratkimi in dolgimi rokavi in moške hlače različnih modelov (vse številke) za 40% ceneje.

Ženske hlačne nogavice prodajajo po 20,80 in 24 din, rute po 35 din, otroške dokolenke (od 2 do 12 let) pa od 24 do 40 din. Po ugodnih cenah pa prodajajo tudi praktične bombažne majice za ženske s kratkimi rokavi.

26-93

V hudi bolečini sporočamo žalostno vest, da nas je v 71. letu starosti po krajši hudi bolezni zapustil naš dragi mož, očka in dedek

FRANC TRAMPUŠ

Od njega se bomo poslovili v sredo, 27. maja 1981, ob 16. uri na pokopališču v Podkraju pri Velenju

Žalujoči:
žena Marta, sinova Milan in Miro z družinama ter drugo sorodstvo

Velenje, Metlika, Ljubljana, Zagreb, Kirn, Eveleth, 25. maja 1981

UMRL JE DOLGOLETNI DRUŽBENOPOLITIČNI DELAVEC, NAŠ SODELAVEC, UČITELJ IN UPOKOJENI RAVNATELJ

FRANJO KOZAR

OD NJEGA SMO SE POSLOVILI V PONEDELJEK, 25. MAJA 1981, OB 16. URI NA VERŽEJSKEM POKOPALIŠČU
NJEGOVO DELO NAM BO SVETEL ZGLED, ZATO GA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU

**UČENCI IN KOLEKTIV VIZ VERŽEJ
KRAJEVNA SKUPNOST
DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE
KULTURNO DRUŠTVO SLAVKO OSTERC, TURISTIČNO OLEPŠEVALNO DRUŠTVO, GASILSKO DRUŠTVO, ČEBELARSKO DRUŠTVO**

VERŽEJ, 25. MAJA 1981

ATOMSKO MAŠČEVANJE

Joseph DiMona

53. nadaljevanje

... In na obali je pripadnik obalne straže na svetilniku, skrepenel od groze, gledal največji val, kar jih je kdaj videl. Dvigal se je, tak orjaški val, in se zagnal proti obali, kjer je bil.

★ ★ ★

Tudi tega dne so bili na plažah in v obrežnih vilah ljudje. Mrzlično izvedena evakuacija ni bila popolna. Bili so mladi ljudje in taborniki, ki niso bili posvarjeni. In drugi, ki so se iz najrazličnejših razlogov odločili, da bodo ostali.

Tistim, ki so ostali, se je pridružilo nekaj drznih novinarjev; prišli so z ladjami ali avtomobili in med njimi je bila tudi televizijska ekipa s tovornjakom, polnim kamer.

Pat Mc Grady in njegova prijateljica Lynn Lippincott sta bila na plaži, s hrbtom obrnjena proti kopališkemu mestu, ko je daleč na oceanu, na njuni levi, zagrmela fantastična ognjena krogla, se dvignila in se začela napihovati. Njena svetloba je bila tako silovita, da ju je zaslepila pri belem dnevu. Zračni valovi so ju divje zadeli; Lynn je padla nazaj, pesek pa se je vzvrtinčil v nevihto pobesnelih zrnc. Pat jo je dvignil in zagledal za seboj, kako se ocean umika, da se je pesek pokazal daleč, zelo daleč v morje. Bilo je neverjetno!

In potem je videl, kako nastaja val plime. Vbočen, kot gora visok zid je drl proti njima. Na njegovem grebenu je besno kipela bela pena. Lynn je zatulila; obrnila sta se, da bi zdivjala s te plaže, a prepozno! Pogoltnil ju je orjaški val. Mc Gradyja je zavrtinčilo v vse smeri in naposled, že povsem ob sapo, se je znašel na zraku, na vrhu tega orjaškega vala. Zagledal je plažo zelo daleč pod seboj. Val se je valil naprej.

Cesta pred njim... in val se ni zlomil! Mc Grady je videl, kako se ženejo proti njemu hiše z zelenimi strehami, pod seboj je začutil tresenje in grmenje in v hiše ga je zagnalo v trenutku, ko se je plimski val bobneče razburkal in raztreščil ostrežja in zidove. Raztreščeni telesi Mc Gradyja in Lippincottove je vodovje odneslo proti notranjosti kopnega.

Sprehajališče ob morju v Atlantic Cityju je bilo zapuščeno. Vojska je prepovedala dostop nanjo. Noben brezdelnež se ni naslanjal na kovinsko ograjo, da bi videl, kako se na oceanu pod ognjeno kroglo ustvarja velikansko kipenje in se spreminja v plimo, ki se je pognala na sloveče kopališko mesto. Začela je z jeklenim pomolom. Na tisoče ton železa je odtrgalo, ta gmota se je začela prevračati in se spremenila v počastnega ovna, ki je pometel vse na svoji poti. Val je napredoval, večal svojo moč in velikost, nato pa se v oglušujočem hrumotu zrušil na trgovine, restavracije, hotele, zabaviščne parke, na čajnice, drugstore, butike z modnimi novostmi. Najbolj slovito sprehajališče na svetu se je izmaličilo v gomilo raztreščenega lesa, mavca in zarjavelega železja.

Zgroženi obalni stražar je z vrha opazovalnice gledal, kako plima grmi proti njemu. Zdelo se je, da se bo lesena platforma vsak čas zlomila, vendar se je dobro držala. Potem je nenadoma zaslišal hreščanje. Njegovo kabino je vrglo na greben vala in jo treslo kot škatlico vžigalic sredi bele pene in zelene, kipeče vode! Nato se je, hvala bogu, znašel za grebenom. Val se je grmeč sesedel in obalni stražar se je oklenil svojega krhkega lesenega stolpa v trenutku, ko se je pogreznil v val, ki je pogoltnil mesto. Tok ga je odnesel skupaj s hišami in strehami. Pod seboj, na ulicah Atlantic Cityja, je zaslišal trušč, ki ga ne bi mogel pozabiti. Avtomobilske trobilje in alarmne sirene, v kratkem stiku zaradi morske vode, so tulile v obupani kakofoniji pod globoko vodo. Kabina se je zataknila na streho neke banke na obali. Stražar je bil živ. Zdaj bi moral počakati na pomoč.

Televizijski snemalci na tovornjaku, parkiranem v neki ulici za sprehajališčem, so snemali prizore, ki naj bi jih naslednji dan gledal ves svet. Prizore najstrašnejše plime, kar jo je kdaj videl svet. To je bil film, katerega grozotnost je naraščala do trenutka, ko se je pošastni val, visok kot nebotičnik, dvignil pred snemalci in zgrmel na kamere. Podobe so se zavrtinčile in se zameglile, medtem ko se je tovornjak, ki ga je hudournik odnesel v notranjost kopnega, naposled razbil ob stavbi.

★ ★ ★

V Hamptonsu na Long Islandu je bila sezona v polnem razcvetu. V Amagansettu, na plaži Asparagus, na »plaži neoženjenih«, so se zlecala lepa dekleta, da bi jih videli v njihovih vrvičastih bikinijih. Nekatera med njimi so imela celo gole prsi. Na bolj imenitnih plažah v East in Southamptonu so matere nadzorovale svoje otroke, ki so se podili po vodi, medtem ko so v Westhamptonu dekleta gledala tekme v odbojki.

Nenadoma je novica kot bič usekala po vseh plažah. Iz vseh tranzistorjev so zadoneli razburjeni glasovi novinarjev: »Na morju pred New Jerseyem je pravkar eksplodirala atomska bomba.

Leonore Fleischer

VRTNICA

27. nadaljevanje

»Zakaj ne vzameta časa za sabo?« je vprašala.

Sovražni valovi so se zdaj razlili tudi čez Rose. In odgovorila je po svoji navadi. »Kar srat me prijema«, je glasno rekla.

Dyer se je nagnil k natakarici in jo spraševal: »Kaj imate že pripravljenega? Dva hamburgerja, mogoče, ali kaj drugega?«

Ta čas pa je začel zavaljen voznik tovornjaka počasi riniti proti Rose in odkrito zijati v njene joške.

»Pa menda nisi Paul Newman?« ga je strupeno vprašala.

Dyerjeve antene so noro oddajale signale. Nevarnost. Nevarnost! »Karkoli, dajte karkoli, samo da bo hitro,« je silil v natakarico in z enim očesom pazil na Rose.

Eden izmed šoferjev je stopil Dyerju za hrbet in mu zašepetal na uho: »Če bi bil na tvojem mestu, bi brž odnesel rit. Saj veš, kaj mislim.«

Dyer je začutil prijateljski ton. »Saj vem, kaj misliš. Takoj, ko dobim hrano.«

Bilo pa je prepozno, da bi ustavil Rose. Zdaj je bila jezna in trmasta. Kdo, prekleto, pa mislijo, da so? Slaba, poceni oštarija, polna ubogih rev, ki zijajo vanjo in je niti ne spoznajo. Uprla je pesti v boke in zaklicala Dyerju tako glasno, da je lahko vsak slišal: »Zate ne vem, ampak jaz jih imam že polno rit!«

Zdaj so jo pogledali celo tisti, ki se prej niso zmenili zanjo. Nejevoljno so zmajevali in prezirljivo povešali ustne kotičke.

Dyer je na lahko prijel Rose za roko in jo skušal potegniti k vratom.

»Kar odvleci to kurbo,« je dejal tisti šofer, ki je prej buljil v Rose.«

»Smrdljivec!« je zavpila Rose in se vzravnala v vsej svoji skromni višini.

Šofer je zardel od jeze in s stisnjenimi pestmi planil proti dekletu.

Dyer je stopil korak nazaj, ga udaril z desnico in ga skoraj podrl. Hitro se je pobral in stopil naprej. Takrat ga je Dyer zadel z levico v tilnik. Če bi bil udarec močnejši, bi ga ubil, tako pa je samo mirno obležal.

Dyer je dvignil roke, da bi videli, da nima orožja. »Zabave je konec,« je prijazno rekel. »Zdaj grem in vsem dober tek.«

Vrgel je deset dolarjev na pult in z eno roko pograbil Rose, z drugo pa torbo. In še preden so prišli k sebi, je potegnil Rose iz gostilne in stekel z njo k avtomobilu.

Oba sta zlezla na srednji sedež. Od teka sta bila čisto ob sapo in ko sta zaloputnila vrata, sta planila v smeh.

»Dober porivač si, mislim,« mu je rekla Rose.

»Saj ti tudi nisi slaba,« je dejal Dyer. »Zdaj se pa spraviva stran. Mislim, da sem si ranil roko.«

Zaslišal je stopinje, ki so hitele po tlakovani ulici, hitro prižgal motor in kot strela odletel proti mestu.

Rose je bila čisto pri sebi. Nič več ni čutila utrujenosti, krasno se je počutila. Odprla je papirnato vrečko, jo razgrnila v naročje in z močnimi zobmi lačno zagrizla v hamburger. Sem in tja je odtrgala košček in ga potisnila Dyerju v usta. Popoldneva se je sprostila. Dolg, težak, naporen dan je bil pozabljen, pripravljena je bila za zabavo.

Sedela je na sprednjem sedežu poleg Dyerja in ga kradoma pogledovala. Tisto, kar je videla, ji je bilo všeč. Imel je oster profil z ravnim nosom in trdno brado. Vedela je, da ima pod šofersko kapo zelo kratko pristrižene lase, kar je bilo nenavadno za čase in za tako mladega človeka.

Koliko je star? Težko bi rekla. Lica je imel gladka, zobe pa zelo bele. Mlad je bil, ampak na njem je bilo nekaj zrelega. Morda tudi ni bil tako mlad. Vsekakor bolj moški kot deček, vendar se je Rose zdelo, da jih še ne more imeti trideset.

Vznemirjale so jo njegove oči. Znala je brati človeške oči; stara mama je vedno rekla, da so oči zrcalo duše. Pravzaprav njegovih še ni dobro videla. V avtomobilu je bilo temno, razen tega mu je senčnik segal do obrvi in metal senco na oči. Želela jih je videti, rada bi pogledala v njegovo dušo. Prijetno ji je bilo z njim. To je bil občutek, ki ga ni poznala. Prijetno in lahkotno.

Glasba. Še malo glasbe. Sklonila se je naprej in začela vrteti gumb na radiu. Povsod so vrteli nekakšne sladkobne melodije in še preden je našla kaj poštenega, je glasba utihnila in zaslišal se je glas napovedovalca.

»Danes so vladni predstavniki povedali, da so bili severno od Saigona hudi boji. Kot poročajo, je mrtvih tristo Vietkongovcev, o številu ranjenih ni uradnih podatkov. Američani niso imeli velikih izgub.«

Dyer je molče ugasnil radio.

Rose ga je osuplo pogledala, on pa je strmel v cesto pred seboj. Ustnice je stisnil v tenko črto. Rose je obotavljivo spet prižgala radio.

»... v kongresu nadaljujejo razpravo o napalmskih bombah. Priče poročajo, da so z njimi pokončevali tudi ženske in otroke...«

Čudaški boj za obsojenega Italijana

Njegovi odvetniki trdijo, da je hotel rešiti Italijo pred rdečo nevarnostjo

PALERMO, 25. maja – Odvetniki Micheleja Sindone, ki je ugonobil banko Franklin National in oškodoval ameriško, pa tudi italijansko državo za več milijard lir, so se zatekli k novi taktiki. Na zveznem sodišču na Manhattanu, ki je sicilijanskega finančnika že obsodilo na 25 let ječe, skušajo dokazati, da je Sindona moten ali vsaj prenapet človek, ki je bil v prid Zahodu, predvsem pa Ameriki pripravljen storiti vse.

Zagovorniki bančnika, obsojenega na prvostopenjskem sodišču, trdijo, da je bil edini cilj vseh finančnih mahinacij, ki se jih je loteval, zbrati denar za daljnosežen »politično-vojaški načrt«. Po njihovem naj bi šlo za nekakšen čudaški načrt o »vojaškem udaru« na Siciliji, z namenom, da bi se otok ločil od Italije in se priključil Združenim državam Amerike.

Po teoriji zagovornikov je Sindona poleti 1979, ko je kazalo, da bodo komunisti prišli v vlado, prišel na »idejo«, da je treba Sicilijo z njenimi pristanišči in vojaškimi oporišči vred rešiti pred »rdečo nevarnostjo«. Če sodišče presodi, da je tak načrt neuresničljiv in nesmiseln, pravijo odvetniki, potem bo moralo hkrati tudi priznati, da bančnik ni več pri tisti pameti kot nekoč oziroma da gre za človeka, ki ne loči resničnosti od domišljije.

Sindonovi zagovorniki sicer računajo na to, da bo sodišče njihov predlog zavrnilo ali – če ga bo sprejelo – da večina javnih osebnosti, ki so jih navedli, ne bo hotela priti na sodišče. To pa naj bi obtožencem pridobilo več naklonjenosti pri poroti. Bolj ko se bo dvigal hrup ob tej aferi, bolj bo to koristilo njihovemu varovancu. Advokati se zanašajo tudi na protikomunistično histerijo, ki z Reaganovim prihodom na oblast vsekakor ni pojenjala.

Načrt newyorških odvetnikov, pri katerem gre sicer za taktično potezo, morda brezobzirno in nečastno, zato pa učinkovito, vendarle ni sezidan samo na oblakih. Znano je, da je Sindona svoje dni v Rimu odkupil dnevnik v angleščini »Daily American«. Ve se tudi, da je sodeloval v tako imenovanem »podtalnem« financiranju posameznih strank in gibanj in celo osebnosti, ki so jih pozneje vtaknili za zapahe.

Najbolj zelen otok v severnem Jadranu

Rab je pred burjo, ki se spušča z Velebita in ki pozimi uniči vse, kar ji pride na pot, dobro zavarovan – Dva od treh dnevov sta sončna

Fra Vladislav Brusić je leta 1924 zapisal o Rabu, da bo otok kmalu in s človeškim delom postal tisto, za kar ga je »ustvaril bog – biser sinjega Jadrana«. Več kot pol stoletja za tem mu lahko pritrdimo. Ne vemo sicer, po čigavi volji, vendar je Rab res otok sonca, bistrega morja in tišine in prav zato med obiskovalci tako priljubljen. Iz leta v leto prihaja na počitnice več ljudi. Nemalokrat se zgodi, da celo večletni in stalni obiskovalci Raba v glavni sezoni le težko dobijo prostor za teden ali dva.

Pa ne, da bi bil Rab premajhen, saj ima 93 kvadratnih kilometrov površine, 76 kilometrov obale in od tega kar 33 kilometrov plaž oziroma obale, namenjene kopanju. Če je torej otok pod Velebitom tako zanimiv, bi prav lahko ubežali poletni naval turistov: poskrbeli bi za nove turistične zmogljivosti. Na Rabu pa mislijo drugače. Vodja prodaje v hotelski delovni organizaciji »Imperijal« Ive Stanišić nam je povedal tole: »Na Rabu smo dolgo razmišljali in ocenjevali, koliko turistov bi pravzaprav lahko sprejeli. Sedaj imamo 23.000 turističnih ležišč. Na otoku bi jih lahko bilo največ 30.000. Ta ocena velja za vse čase. Če bomo zgradili preveč kapacitet, bo to podrlo ravnovesje, ki je zdaj idealno.«

Zato raje skrbijo za izboljšanje ponudbe in podaljšanje sezone. Prav v maju in juniju so na primer na Rabu najlepši dnevi. Poletne gneče še ni, morje je že toplo, cene v hotelih pa so izredno nizke. Najdražji hotel »Carolina« (visoka B kategorija) ima v maju za polni penzion ceno le 320 dinarjev, v juniju 560, v juliju in avgustu pa 800 dinarjev. V zasebnih sobah je cena še ugodnejša. S prehrano pride v maju na osebo 210 dinarjev, v juniju 290, v glavni sezoni pa 430 dinarjev. Človek se ob takih cenah in ob lepem vremenu upravičeno začudi, zakaj ljudje silijo na počitnice samo na višku sezone.

Sprejemljive cene so verjetno v prvih štirih letošnjih mesecih za 30 odstotkov bolje kot lani napolnile rabske hotele. Ive Stanišić nam je dejal: »Lani smo na Rabu imeli 1,6 milijona prenočitev, letos kaže bolje. Sicer pa, telefonirajte mi konec junija in lahko vam bom natančno povedal, kakšna bo sezona. Do prvih julijskih dni se odloča sezona. Takrat dozori turistično klasje. Julij in avgust pa sta polna, da bolj ne moreta biti...«

Na otoku živi okoli 8500 prebivalcev. Vsakdo se posredno ali neposredno ukvarja s turizmom. Kljub temu morajo na primer v hotelski delovni organizaciji »Imperijal«, ki ima 150 delavcev, vsako leto zaposliti okoli 900 sezoncev. Če bi turizem kakorkoli odpovedal, bi se prebivalci Raba že kako znašli – odlični in izkušeni ribiči so, mojstrski ladjedelci in obrtniki. Po svojih odličnih barkah so znani daleč naokrog. Tisti, ki na Rabu izdelujejo čolne, so za tri leta vnaprej zasedeni, in pri njih ni mogoče naročiti novega plovila. To pove vse.

Otok Rab je otok posebne sorte – z vseh strani ga ščiti kopno – na severu Krk, na jugu Pag, na zahodu Cres, na vzhodu pa Velebit. Okoli 500 metrov visok hribovit venec Kamenjak ustavlja ostro burjo, ki se spušča z Velebita in pozimi uničuje vse, kar ji pride na pot. Rab je pred burjo dobro zavarovan. Dva od treh dnevov sta zagotovo sončna, pravi statistika – to je 2600 sončnih ur na leto. Zaradi ugodne klime je med severnimi jadranskimi otoki tudi najbolj zelen. Ima nešteto zalivčkov in samotnih plažic, od peščenih do prodnatih in skalnatih obrežij...

Ko potujemo po Rabu in si ogledujemo zanimivosti, se na vsakem koraku srečujemo z bogato zgodovino, ki je za sabo puščala sledove. Tu so živeli Iliri, Grki, Rimljani, v drugi polovici 6. stoletja so se nanj naselili Slovani.

Gostoljubna Rabovca Ive Stanišić in Vinko Maškarin sta nas zadržala na Rabu še popoldne: »Ne morete z Raba, ne da bi videli Kampor.« Pripeljemo se pred čudovit spominski gaj. Toplo pomladno sonce greje. Po poljih se širi vonj po rožmarinu in mirti. Blag vetrič maje vršičke cipres... 1056 ploščic z imeni žrtev. »Bilo jih je več – štiri ali pet tisoč mrtvih. Točnega števila ne vemo,« pripoveduje Vinko Maškarin. V koncentracijsko taborišče Kampor je bilo v letih 1942 in 1943 internirano več kot 15.000 Slovencev, Istranov in domoljubov iz Gorskega kotora. »... ker so svoj rodni dom ljubili, umirat so na Rab prišli,« je zapisal eden med njimi – Igo Gruden.

Rab se ponaša tudi z drugimi, manj žalostnimi spomeniki. Številne cerkvice, samostani, tu je zbrano pravo bogastvo umetnin. Pot nas popelje v samostanski muzej svete Eufemije. Korali, pisani na prave pergamente, ikone, kipci, star denar, sarkofag Magdalene Budrišić...

Rabovci se radi pohvalijo, da imajo najstarejšo naturistično plažo pri nas. Tam se je prvi gol kopal angleški kralj Edvard 8. leta 1936, ko je bil na počitnicah na Rabu. Tudi na svoje tri trajekte so ponosni, če je treba. V glavni sezoni tudi po 60-krat na dan preplujejo kanal med Mišnjakom in Jablancem pod Velebitom, pot, za katero potrebuje trajekt 15 minut. S tako pogosto vožnjo je narejen pravi most s kopnim. Začeli pa so zelo skromno – leta 1962 so prevažali avtomobile z navadnimi ribiškimi čolni... BORIS ŠULIGOJ

● **Konec obdobja parnih lokomotiv**

V Avstriji ne puha nobena parna lokomotiva več. Uprava avstrijskih zveznih železnic je 27. januarja na progi ob Neziderskem jezeru na Gradiščanskem tudi za tovorni promet uvedla dieselske lokomotive. Ko bodo 1. junija končana dela na železniški progi Tulln-Sankt Pölten, bo v Avstriji elektrificiranih več kot 3000 kilometrov prog. Računajo, da bodo do leta 1990 elektrificirali še nadaljnjih 561 kilometrov. Stroški so seveda izredno veliki, draga pa je tudi obnova obstoječih prog, nekatere so stare že 40 let.

● **Papirus v Ramzesovi grobnici**

Francosko-egiptovska arheološka skupina je v ruševinah grobnice Ramzesa II. na zahodni strani reke Nil v bližini Luksorja odkrila pet metrov dolg papirus. Kot poroča AFP, izvira ta edinstveni dokument, okrašen z vinjetami in miniaturami, verjetno iz ptolomejske dobe iz tretjega stoletja pred našim štetjem. Arheologi upajo, da bodo z najdbo obogatili spoznanja o stari egipčanski zgodovini in religiji.

»Pred očmi se mi krešejo iskre, da po več ur ne morem zaspati«

Vojislav Živković, kvalificiran kovač iz »Crvene zastave«, se zares koplje v potu svojega obraza – Delu, kolikršno opravi povprečen jugoslovanski kovač v osmih urah, je kos v treh urah

OD NAŠEGA DOPISNIKA

Od 33 fantov, ki so pred kakimi desetimi leti prišli v kovačnico »Crvene zastave«, kamor so jih zvabile obljube, da bodo delali v belih haljah in pritiskali na gumbe, je ostal samo Vojislav Živković. Ostal je in postal dvakratni zmagovalec na tekmovanju kovačev iz vse Jugoslavije. Ko smo se te dni pogovarjali z njim, nam je dejal: »Dobil bom priznanje še tretjić – postal bom trikratni zmagovalec.«

»Deset let me že kovaški ogenj in čas je, da vprašam, kdo ima prav. Ali moji tovariši, ki so ubrali lažjo pot, brž ko so spoznali, da so bele halje le sanje, ali jaz. Nekatere srečam po enkrat na leto, ko drvé z nemškimi avtomobili po vaških poteh. Garajo v tujini in nosijo marke v banko. Morda se stvar zares splača, vendar ne bi zamenjal z njimi. Pa drugi? Spravili so se za pisarniške mize. V prvem predalu hranijo slanino s čebulo, drugega pa si odpro, da vanj spravijo noge – da bi si v vodoravni legi izboljšali krvni obtok. Tudi z njimi ne bi zamenjal, rad pa bi jim prepustil svojo plačo za njihovo.«

Tako pripoveduje Vojislav Živković, kvalificiran kovač v »Crveni zastavi«, ki se zares koplje v potu svojega obraza. Delu, kolikršno opravi povprečen jugoslovanski kovač v osmih urah, je on kos v treh urah.

»Skozi moje roke gre v tem času dve do tri tone železa. Ali veste, kaj je ostalo od pravljice o kovačih v belih haljah? Nič. Sicer pa nisem nikoli zares verjel vanjo, morda samo za hipec. Pravzaprav so mi iluzije kaj brž razblinili stari mojstri. Od njih sem se naučil, kako se kali jeklo. Naučili so me, da sem postal dober delavec, predan delu. Tak je nepisan zakon, ki se prenaša iz roda v rod. Naš kovaški zakon.«

– Ali je kovač, dvakratni zmagovalec na zveznem tekmovanju, spoštovan človek?

»Tovariši me cenijo in delijo z mano uspehe. Tako ravna tudi del vodilnih. Če pa mislite, da sem deležen ugodnosti, se motite. Take reči so prihranjene za nogometaše in boksarje. Pa vzemimo prve. Štejejo jih med zaposlene, čeprav jih ni nikoli na delu. Ta dežela ne živi od nogometa, temveč od delavskih rok. Tisti, ki se podé za žogo dobivajo veliko denarja, pa stanovanja. Mnogi moji tovariši še strehe nad glavo nimajo, tudi jaz nimam stanovanja. Vrednotenje proizvodnega dela je še vedno mrtva črka na papirju.

Sem kovač in mnogi mislijo o meni, da znam vihteti le kladivo. Tudi jaz znam misliti, tako kot moji tovariši. Vidite, razmišljam o tej delitvi po delu. V knjigah je zapisano, da je to pot, ki vodi do izkoreninjenja izkoriščanja. Vse to se lepo sliši, dokler je zapisano. Ko pa pride iz knjig, tega načela ne uresničujemo, kot bi morali, ali pa ga postavimo na glavo. Zakaj bi, lepo vas prosim, moral delati kot črna živina in za to dobiti 9000 dinarjev, drugi pa bodo lenuharili? Kaj pa, če bi vsi ubrali lažjo pot? Potem zares ne bi šlo. In ne pozabite, da teh 9000 dinarjev dobim tu v kovačnici kot vodja dela, drugi kovači pa po 550 do 600.000 starih dinarjev.

Na začetku sem vam dejal, da z nekaterimi ne bi zamenjal. Moram pa povedati, da bi zamenjal svojo plačo za direktorsko. V tej delavski državi ne bi smeli biti med plačami tako veliki razponi, kakršne imamo. Ne govorim o tem, da imamo vsi enake želodce, temveč, da vztrajno govorimo eno in delamo drugo. Razlike med osebnimi dohodki ne bi smele biti tako velike. Vzemite na primer komercialista podjetja Pancommerce. Mislim, da se tako imenuje. Njegova mesečna plača je znesla 7 ali 8 milijonov starih dinarjev, menda približno toliko, ne spominjam se natanko. O tem so pisali v vseh časopisih in potlej je sledilo pojasnilo, da je vse to zares zasluženo. To pomeni metati ljudem pesek v oči. Moja stimulacija za delo v tretji izmeni znese 30 odstotkov, to je na teden okoli 60.000 starih dinarjev. Ko se vrnem z dela v tretji izmeni, še po več ur ne morem zaspati, iskre se mi krešejo pred očmi.

Morda nam ta življenjski fortissimo, to vedno več in več, hitreje in hitreje ne dovoljuje, da bi bili pravi samoupravljalci. Ali pa je morebiti vmes kaj drugega. Nekatere odločitve smo zares pretehtali, od začetka do konca, so pa tudi take, za katere glasujemo, a pozneje, ko pridemo čez tovariški prag, jih preklinjamo. Vendar se bojim, da delavce pogosto postavijo pred dejstvo. Tako ni mogoče odločati o svoji usodi in o skupnem delu. Občutim, da obstaja veliko interesov in da moje zanimanje ni enako kot zanimanje tistega v administraciji, pa čeprav sem, kot bi lahko dejal, pomembnejši. Takih nasprotij v interesih ni mogoče urejati s slepitvijo delavcev, a tega je danes precej.«

Radi bi slišali, kaj Vojislav Živković kot delavec »Crvene zastave« in neposredni proizvajalec misli o odnosih jugoslovanskih izdelovalcev avtomobilov.

»Kot delavec ‚Crvene zastave' se bojujem za to, da bi vsem dokazal, da smo najboljši. Ko sem bil na tekmovanju kovačev, so se naše štiričlanske skupine vsi bali oziroma vsi so jo spoštovali. Tudi letos sem obljubil, da bom prvi, da bom imel na tekmovanju najmanj odpadkov. Tu v kovačnici smo tudi svetovni prvaki, ko si prizadevamo, da bi čimbolj zmanjšali odstotek odpadkov. Pri nas odpadki znesejo en odstotek, v drugih državah pa 15,20 pa tudi 30 odstotkov. Torej mi je do tega, da bi bil avtomobil naše tovarne čimbolj varen in da bi se voznik v njem varno počutil. Prepričan sem, da tako mislijo tudi drugi delavci po jugoslovanskih podjetjih. Nekateri pa delajo avtomobile tako, da nanje prilepijo »svojo« znamko. Morda so zato naši avtomobili tako dragi. Sem za domač avtomobil, od začetka do konca.«

SLOBODAN DUKIĆ

NOVA Jana
Športniki imajo besedo:
IVO DANEU, KOŠARKA IN ŠE KAJ

KDO JE BIL TO?

In je zaspal v smrt

Za njegov 59. rojstni dan so mu prinesli torto z 59 gorečimi svečami, ki naj bi jih naenkrat upihnil. In res jih je. Še veliko let kasneje je pravila njegova žena: »Pomislite, v resnici jih je upihnil.« Tega ni pravila brez skritega ponosa, zakaj s tem je hotela namigniti, da mu je kajenje škodilo.

Kot mlad moški je nekoč rekel, ali natančneje, dal je reči nekomu: »Ne razumem, kako kdo ne more kaditi – saj se s tem oropa najboljšega dela svojega življenja ali vsaj čisto posebnega užitka! Ko se jaz zbudim, se že veselim, da bom čez dan lahko kadil; ko jem, se spet veselim kajenja – ja, rečem lahko, da jem zato, da potem lahko spet kadim... Dan brez tobaka, to bi bil zame vrhunec praznine, popolnoma prazen in nevznemirljiv dan, in če bi si zjutraj moral reči: danes pa ne bo nič s kajenjem, mislim, da ne bi imel poguma vstati, resnično, raje bi ostal v postelji.«

Ko mu je bilo 70 let, so zdravniki pri njem ugotovili pljučnega raka. Po takojšnji operaciji, med katero so mu odstranili velik del desnega pljučnega krila in rebro, si je presenetljivo naglo opomogel. Njemu samemu pravega vzroka za operacijo niso razkrili. Njegova žena pa je povedala, da je »pravzaprav dobro vedel, za kaj gre in kaj je bilo na kocki; toda resnice ni sprejel«. V letih po operaciji je lahko še veliko delal, kakor je veliko delal sploh vse svoje življenje, dasi njegovo zdravje ni bilo nikoli zelo stabilno. »Zmeraj ga je kaj dajalo,« je rekla njegova žena.

Deset let po pljučnem raku, med poletnim okrevanjem ob morju, je potožil, da ga boli noga. Hoja od obale prek sipine navzgor do hotela ga je »malo upehala«, je rekel in dodal: »Ta zoprni revmatizem.«

Proti njegovi volji je žena poslala po zdravnika, ki je opazil, da je noga otekla, in je predpisal strogo mirovanje. Da ni revmatizem, je rekel zdravnik. Zdravnik je pritegnil še specialista in spoznala sta, da je tromboza. Bolniku sta govorila le o vnetju vene, da ga ne bi po nepotrebnem vznemirjala (zakaj nagnjen je bil k živčnosti in depresijam), vendar sta se bala, da je tromboza morebiti le sekundaren pojav, posledica neugotovljene primarne bolezni.

Tromboza se je tu pozdravila celo hitreje, kot je bilo pričakovati. Toda potem se je pokazalo, da bolnik hitro peša. Njegova hči je kasneje zapisala, kako se je čudila, »ker ni nič spraševal, kako napreduje gradnja novega poslopja pod našimi pritličnimi okni, niso ga zanimale izboljšave, za katere je vedel, da smo se jih lotili v njegovi ljubljeni hiši. Niso ga zanimale nove knjižne police na vrhnjem hodniku, ne lesena obloga v njegovi delovni sobi... Mogoče je bilo to najhujše v mojih očeh in najbolj zastrašujoče: da ni nič spraševal.«

Četudi ni ležal tjavdan, saj je to ali drugo bral, tudi glasbo je poslušal, se ga vendar marsikaj tistega, za kar se je že pred kratkim zanimal, ni več tikalo. Tudi ko je zvedel, da so ga počastili z odlikovanjem »Pour le mérite«, se za to ni zmenil.

In potem je začel slabeti. Zdravniki so ga poskušali okrepiti z injekcijami in transfuzijami, vendar ni nič pomagalo. Hči je rekla enemu od zdravnikov: »Ali ne vidite? H koncu gre, nikar ga več ne mučite... dajte mu kaj za olajšanje.« Zdravnik je odvrnil: »Borim se in se moram boriti še naprej. Gre za človeško življenje. Saj ne vemo, kaj se je zgodilo ali kaj se godi, zato moramo storiti vse, kar je v naših močeh.« Še tisti večer je umrl. Njegova hči pravi, da je kar zaspal v smrt.

Pravi vzrok smrti so zdravniki odkrili šele kasneje. V njihovem poročilu je brati: »Vzrok tromboze je bilo hudo poapnenje velikih nožnih arterij. Stena arterije, ki teče normalno tesno ob veni, je postala zelo lomljiva in je počila... počena stena je najprej prepuščala zelo malo, potem pa vse več krvi v obdajajoče jo tkivo... in počasi je nehalo delovati živčevje, zlasti preplet simpatikusa... Arterioskleroza se je bila razvila v nenavadno visoki meri in je bistveno prizanesla le še arterijam v možganih. Verjetno bi se v kratkem pojavile hude motnje tudi v drugih predelih ožilja, kar bi bilo povezano z občutnimi bolečinami, tako da moramo, medicinsko gledano reči: če je že moralo priti do tega, tedaj je prišlo v kar najbolj neboleči obliki.«

Kdo je bil to?

Thomas Mann (1875 do 1955), nemški pisatelj in Nobelov nagrajenec za literaturo: »Buddenbrookovi«, »Čarobna gora« itd.

VISOKA OKNA

Piše: Janez Švajncer
Riše: Janez Logar

82. Hišnik Palček se je spotaknil na letvi in telebnil na tla. »Še to sem dočakal,« je vzdihnil in potresal roki. Nikakor ni dojel, odkod ta mlakuža pred njim. Pa ravno tukaj na dvorišču, kjer stoji steber z napisno tablo PAZITE NA SNAGO. Le kje je ta tabla? Na stebru je ni več. Pogledal je okoli sebe in naglo vstal. Mar je to mogoče? Tabla je ležala narobe obrnjena v mlakuži. Potegnil jo je ven in mahal po zraku. Voda je odtekla z deščice. Velike črke, ki jih je sam napisal z lepo modro barvo, so se razlile.

83. Na dvorišču se je razlegal krohot. Smejal se je avtomehanik Holcer. »Tovariš, se meni smeješ?« ga je vprašal hišnik Palček. »Tebi, tebi,« mu je odgovoril Holcer. »Ti in tvoja olika. Črnuh umazani! Skrij se pod avto, da te več ne vidim.« Avtomehanik je le delno ustregel hišniku. Ni se potegnil pod avto, kar je počel v delavnici. Vešče je odprl vratca, sedel za krmilo, pognal motor in z avtom zavijugal čez dvorišče, da je grušč zažvižgal izpod koles. »Še tukaj nisem varen življenja,« je vzdihnil hišnik Palček.

84. Hišniku Palčku je godilo, da je avtomehanik Holcer odpeljal. Ne mara tega sitneža. Venomer se dela važnega, kakor da so vsi avti v delavnici njegovi. »Najbolje bo zame, da se brž odstranim s tega prizorišča,« si je rekel. »Nočem, da se stanovalci naslajajo nad mojo nesrečo.« Brcnil je letev. »Ti si kriva, da sem se spotaknil.« Že se mu je spotegnil obraz. Pobral je letev in jo pazljivo ogledoval. Postajal je nemiren. Iz ozadja se je oglasil predsednik hišnega sveta Virtič: »Si na obhodu, tovariš Palček? Čestitam!«

KRIŽANKA

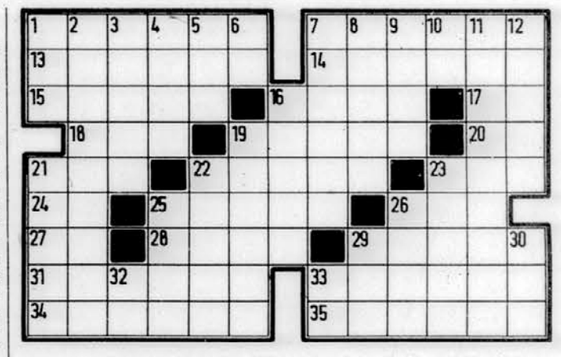

VODORAVNO: 1. gozdni delavec, ki nabira ali kuha smolo, 7. slovenski pesnik, pisatelj in znanstvenik (Ivan Zamejski), 13. vartnostna priprava letalcev, 14. predstojnik univerze, 15. zapor, ječa, 16. količina, množica, 17. kratica ameriške države Maine, 18. pripadnik vzhodnih Germanov, 19. slovenski karikaturist in satirik (Milan), 20. kemijski znak za arzen, 21. mongolski poglavar, 22. delovno območje, 23. star Slovan, 24. kemijski znak za iridij, 25. opera Vatroslava Lisinskega iz leta 1851, 26. jeza, bes, 27. vzklik pri kvartanju, 28. krvoločen zobati kit, 29. slovenski narodni heroj (Stane), 31. slovenski partizanski komandant s partizanskim imenom Skala (Peter), 33. idealna, krepostna žena, 34. kemična prvina (znak Ta), 35. posoda za prenašanje grozdja.

NAVPIČNO: 1. zdraviliško mesto v Belgiji, 2. danska kraljica od leta 1972, 3. starogrška stavba za glasbene prireditve, 4. svojina, 5. ženski pevski glas, 6. grška črka, 7. skrivnostni pisatelj, ki je živel v Mehiki (»Zaklad Sierra Madre«), 8. mesto v Zahodni Makedoniji, 9. prvi bajeslovni letalec, 10. začetnici našega izumitelja, ki je deloval v ZDA, 11. vojaški poveljnik, 12. sin Agamemuona in Klitemnestre, 16. ime švicarske filmske igralke Schell, 19. nemški orglar in skladatelj (Gustav Adolf, 1827–1885), 21. sodobni nemški pisatelj (Hans Hellmut), 22. velika slaščica, 23. žlahtni plin, 25. staroveški naziv za pokrajine ob Črnem morju, 26. francoski pisatelj, po katerem se imenuje sadizem, 29. ognjen sij, 30. egipčanski bog sonca, 32. nemški predlog, 33. avtomobilska oznaka Maribora.

NOVA Jana
V Sovjetski zvezi je na pohodu parapsihologija:
LEPA DŽUNA, DOMA IZ GRUZIJE, KOT DRŽAVNA SKRIVNOST

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. Lisca, 6 asepsa, 12. antena, 14. Bitola, 15. stonoga, 17. kipar, 18. Te, 19, adend, 21. leve, 22. R(ado) M(urnik), 24. Anton, 26. ro, 27. opat, 29. talar, 31. na, 33. ornat, 35. Ratimir, 37. netilo, 39. ramija, 40. Atanas.

HELEN CLAPESATTLE

ZDRAVNIKI MAYO

Začetek

Paradoks Rochestra

Cesta od Minneapolisa do Rochestra v Minnesoti vodi popotnika mimo polj in pašnikov skozi mesteca, ki so si podobna kot jajce jajcu. Komaj zaslužijo oznako mesto, saj gre le za nekaj hiš okoli bencinske črpalke na cestnem križišču, podeželski hotel, banka in morda še sirarna ter trgovina.

Nenadoma pa za grebenom hriba človek zagleda velemestne nebotičnike v Rochestru. Iz podeželskih mestec cesta pripelje človeka v mesto velikih bolnišnic in polnih hotelov, v mesto številnih parkov in igrišč, elegantnih trgovin z izbranim blagom, v mesto, kjer se križajo državne avtoceste, železniške proge in letalske linije. To mesto sredi podeželskega miru južne Minnesote ima trideset tisoč stalnih prebivalcev, v vsakem trenutku pa je v njem mogoče našteti desetkrat več ljudi. To malo mesto »na robu ničesar« je namreč eno največjih zdraviliških središč na svetu. Na preglede in zdravljenje prihajajo ljudje z vseh koncev sveta.

To je paradoks Rochestra.

V eno glavnih mest na zemljevidu medicine so ga spremenili zdravniki Mayo, oče in njegova sinova. Ko sta leta 1939 slavna brata umrla, je eden njunih kolegov kirurgov v Angliji izjavil: »Smrt nam je iztrgala brata, ki sta štirideset let močneje vplivala na ameriško medicino kot katerikoli drug posamezen dejavnik.«

Mayovi so bili res veliki kirurgi. Toda v njihovem času so tudi drugi bili veliki kirurgi, nekateri celo večji od njih. Kaj je bilo torej tisto, kar je njihovo kirurško sodelovanje preobrazilo v kliniko Mayo in sklad Mayo?

To vprašanje je begalo številne opazovalce. Najboljše pojasnilo pa so besede samega Williama Jamesa Maya, ki jih je izrekel nekemu obiskovalcu: »Če naj bom odkritosrčen, moram priznati, da sva z bratom res veliko dosegla. Toda priznati moram tudi, da so nama z bratom za kaj takega bile dane vse možnosti. Rodila sva se o pravem času in pravim staršem. Moram tudi reči, da nisva bila genija. Bila sva le garača. Vzgojena sva bila za medicino tako, kot je kmečki fant vzgojen za kmetovanje. Veliko sva se naučila od očeta.«

Da, njun oče William Worrall Mayo je bil res zaslužen za to, kar sta ustvarila. Ko je bil že ostarel, so mu pogosto čestitali za sijajno delo sinov. Nekoč pa je nekomu le odvrnil: »Zakaj ne čestitate meni? Jaz sem vse skupaj začel!«

To je bilo res in tega sta se tudi njegova sinova zavedala. Zato ni presenetljivo, da sta pogosto dejala: »Oče naju je naučil...«

Pot proti zahodu

Julija leta 1854 je bil nasip ob Mississippiju v Galeni, Illinois, natlačen z ljudmi in prežet z razburjenjem. Slovesno so namreč končali polaganje železniške proge od Chicaga do Mississippija. Zbralo se je veliko uglednih ljudi, novinarjev, pa tudi tistih, ki so tja prišli iskat novih možnosti za življenje. Med njimi je bil tudi mlad mož iz Indiane. Čeprav nizke rasti, je s svojim energičnim pogledom in odločnimi kretnjami prevladoval nad okolico in pritegoval pozornost tujcev.

To je bil dr. William Worrall Mayo. Takrat je imel 35 let in je iskal nov kraj, kjer bi se naselil. Za njim je bila dolga pot na zahod. Ne teh časov niti svojih staršev dr. Mayo ni pogosto omenjal, zato o njegovih starših in otroštvu ni kaj prida znanega.

Zapis v stari družinski knjižici priča, da se je rodil 31. maja leta 1819 v angleški vasici Salford blizu Manchestra. Ko je bil star komaj sedem let, mu je umrl oče. Njegovi materi se je vseeno posrečilo, da mu je omogočila dobro izobrazbo. V tistem času namreč v Angliji tri četrtine otrok niso hodile v šolo, Williama pa je francoski učitelj poučeval latinščino in grščino, Obiskoval je šolo v Manchestru, zasebno pa ga je poučeval sloviti znanstvenik John Dalton. Od njega se je navzel navdušenja za kemijo, ki ga ni nikoli zapustilo,

Najbrž je pod Daltonovim vplivom začel študirati medicino v Manchestru in nadaljeval študij v Londonu in Glasgowu, Toda nikjer ni ostal dovolj dolgo, da bi študij zaključil in dobil dovoljenje za delo. Bil je preveč nemiren, preveč si je želel v svet. Zato ni presenetljivo, da se je leta 1845, v šestindvajsetem letu starosti, odpravil po srečo čez Atlantik v Ameriko. Odločil se je tako na hitro, da matere ni niti vprašal za nasvet; niti poslovil se ni od nje. Pa ne zato, ker se ne bi z njo razumel ali ker bi hotel odpotovati na skrivaj, marveč je bil takšen odhod zgolj izraz njegove vihrave in neodvisne narave.

V New Yorku je najprej delal kot kemik v neki bolnišnici, nato pa se je kmalu odpravil v Buffalo in kasneje naprej ob bregu jezera Eire in južno v dolino Wabash.

Leta 1848 se je za kratek čas ustalil v Lafayettu v Indiani, kjer je delal z mestnim zdravnikom dr. Elizurom Demingom. Z njim je tudi odpotoval v La Porte, kjer se je vpisal na medicinski koledž Indiana. Toda šolanje, ki ga je bil tu deležen, je bilo drugačno od šolanja v Evropi. Izobraževanje zdravnikov na zahodu Amerike je bilo prirejeno tamkajšnjim potrebam in tamkajšnjim razmeram.

Sprva je bil študij medicine v Ameriki dober in zahteven, toda z razseljevanjem prebivalstva je bilo potrebnih vse več zdravnikov. Na podeželju so se tako pojavile majhne zdravniške šole, ki so nudile nekajmesečne tečaje, katerih šolnina je ustrezala žepom kmečkih fantov, urnik pa mesecem brezdelja med žetvijo in setvijo. Tisti, ki so na teh šolah diplomirali, so se s pionirji odpravili dalje in odpirali podobne šole v novih naselbinah.

Te šole so bile le dopolnilne. Temelj zdravniškega šolanja je sestavljalo nekakšno vajeništvo. Študent je čistil ordinacijo in skrbel za zdravnikove konje, v zameno pa ga je lahko opazoval pri delu in uporabljal njegovo knjižnico. Po treh letih vajeništva in dveh tečajih s predavanji si je študent prislužil diplomo. Toda za prakso nihče ni zahteval diplome. Za zdravnika se je lahko razglasil kdorkoli.

Takšna je bila tudi šola, ki jo je William Mayo obiskoval v Indiani. Študij je potekal le v obliki predavanj, saj v La Portu ni bilo bolnišnice. Vendar pa so običajnemu spisku predmetov dodali še patologijo in fiziologijo, imeli pa so tudi mikroskop, ki so ga »z velikimi stroški« uvozili iz Anglije. Čeprav je moral biti en sam mikroskop na razpolago sto študentom, je vendarle pri Williamu Mayu vzbudil izredno zanimanje, ki se je kasneje še poglobilo in odigralo pomembno vlogo v izobraževanju njegovih dveh sinov.

William Mayo je tu diplomiral 14. februarja 1850. Enega leta predavanj je bil namreč oproščen, ker se je šolal že v Evropi. Ko se je kot zdravnik vrnil v Lafayette, je odprl ordinacijo. Čez leto dni je za nekaj dni skrivnostno izginil in njegovi prijatelji so iz časopisa zvedeli, da se je v Galene Woods v Michiganu oženil z Louise Abigail Wright.

Kmalu potem ko se je s svojo nevesto, sicer energično mlado žensko, vrnil domov, je opustil dotedanjo prakso in se spet pridružil dr. Demingu. Odtlej je številne ure presedel v konjskem sedlu. Kar precej bolezni je namreč bilo med pionirji, ki so naseljevali Indiano. Koleri so se pridružile še epidemije škrlatinke, tifusa in malarije ter skrivnostne »mlečne bolezni«, ki je enako morila med živino kot med ljudmi.

Najhujši bič je bila malarija. Njena glavna sezona je trajala od srede poletja do zgodnje jeseni. V tem času je bilo ponavadi več bolnih kot pa zdravih ljudi. Celo zdravniki so včasih pripeli v bolnikovo hišo tako oslabeli, da so morali najprej leči in si oddahniti in šele nato so lahko opravili svoje delo. Tudi dr. Mayo je bil žrtev te bolezni.

Vse te bolezni pa vendarle zdravnikom niso prinašale kaj prida zaslužka. Ljudje so namreč najprej poskušali sami premagati bolezen in šele potem, ko nobeno domače zdravilo ni pomagalo, so poslali po zdravnika. Morda so tako ravnali zato, ker so vedeli, da jim tudi zdravnik ne bo mogel kaj dosti lajšati bolezni.

Takrat si zdravniki še niso mogli pomagati z znanstvenimi dosežki. Za pomoč pri diagnozi je bilo na voljo le nekaj postopkov in instrumentov. Celo najbolj preproste kemične analize so bile nekaj tako novega, da jih še niso na široko uporabljali. Termometra še niso imeli. Ni presenetljivo, da je bila medicina takrat izredno nenatančna. Zdravnik je lahko le ugibal, kaj je bolniku, in mu predpisal zdravilo, za katero je lahko le upal, da mu bo pomagalo.

In kako je bilo v kirurgiji? Anestetike so uporabljali šele nekaj let. Operacija je bila še vedno le ukrep v skrajnem primeru in ni bila sprejeta kot terapevtska metoda. Infekcijo postoperativne rane so imeli za normalen razvoj po operaciji in gnoj na rani za nujen del zdravljenja.

Kljub pomanjkljivi šoli in opremi so nekateri pionirski zdravniki razvili postopke zdravljenja, ki so prispevali k razvoju kirurgije. Videti je, da jih je prav pomanjkanje formalne izobrazbe obvarovalo pred stališči, česa ni moč storiti, še posebej v kirurgiji. Prav pomanjkanje ustrezne opreme in grobost življenja sta terjala veliko iznajdljivosti. Tradicionalnih postopkov pogosto ni bilo mogoče uporabiti in je bilo treba razviti druge načine. In prav to je prispevalo k napredku medicinske prakse. Ni pa prav nič prispevalo k večjemu ugledu zdravnikov med pionirji. Na splošno jim ljudje niso preveč zaupali. Tako dr. Mayo ni zaslužil veliko, čeprav je njegova praksa obsegala kar veliko ozemlje.

Ko je Mayov prvi otrok, sin, umrl pri šestih tednih, je gospa Mayo svojo energijo usmerila v dopolnjevanje moževega dohodka. Odprla je trgovino, ki je zaradi njene poslovne sposobnosti kmalu zacvetela. Ko je julija 1853 rodila hčer Gertrudo, je morala že najeti ljudi za delo v trgovini.

GLEDALIŠČE

DRAMA SNG
Torek, 26. maja, ob 20. uri – N. V. Gogolj: REVIZOR (komedija). Abonma Dijaški 6 večerni in izven. Nekaj vstopnic je še v prodaji.

OPERA IN BALET SNG LJUBLJANA
Torek, 26. maja, ob 19.30 – G. Donizetti: KAPLJICE ZA LJUBEZEN. Za abonma E in izven.
Sreda, 27. maja, ob 19.30 – G. Puccini: MADAME BUTTERFLY. Za abonma B in izven.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO GLEDALIŠKA PASAŽA
Torek, 26. maja, ob 15.30 – E. Ionesko: NOVI NAJEMNIK. K. Valentin: SELITEV. Za abonma RED TOREK-POPOLDANSKI
Ob 19.30 – E. Ionesko: NOVI NAJEMNIK. K. Valentin: SELITEV. Za abonma RED A.
Sreda, 27. maja, ob 19.30 – M. O'Malley: MILI BOG V NEBESIH. za abonma MLAD II.
Četrtek, 28. maja, ob 19.30 – E. Ionesko: NOVI NAJEMNIK. K. Valentin: SELITEV. Za abonma RED B.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Torek, 26. maja – Fran Levstik-Dušan Jovanović: MARTIN KRPAN. Gostovanje v Franciji.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA, Krekov trg 2
Sreda, 27. maja, ob 20. uri – M. Bor: VRNITEV BLAŽONOVIH, drama. Gostovanje v Dobrepolju.
Četrtek, 28. maja, ob 18. uri – F. Hadžić: POLITIČNA POROKA, komedija. Predpremiera. Za organizatorje kulturne dejavnosti v OZD in prosvetnih institucijah.
Petek, 29. maja, ob 19.30 – F. Hadžić: POLITIČNA POROKA, komedija. Premiera. Abonma red premierski in izven.
Prodaja vstopnic dva dni pred dnevom predstave od 16. do 18. ure, na dan predstave pa dve uri pred pričetkom predstave.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
MARIONETE Levstikov trg 2
Sreda, 27. maja, ob 10.30 – J. Malik: ŽOGICA MAROGICA (za OŠ Cerknica).
Četrtek, 28. maja ob 10. uri – J. Malik: ŽOGICA MAROGICA (za OŠ Žiri).
ob 17. uri – J. Malik: ŽOGICA MAROGICA (ZA IZVEN).
Petek, 29. maja, ob 10. uri – J. Malik: ŽOGICA MAROGICA (za OŠ Žiri).
Sobota, 30. maja, ob 15. uri – J. Malik: ŽOGICA MAROGICA (zadnja IZVEN PREDSTAVA v marionetni dvorani te sezone).

ROČNE LUTKE ŽIDOVSKA STEZA 1
Sreda, 27. maja, ob 17. uri: OTROCI OTROKOM – gostuje amaterska skupina iz Kranja s predstavo Z. Florjana: TOBIJA (zadnjič v sezoni predstava gostujočih ZA IZVEN).
Petek, 29. maja, ob 17. uri – N. Simončič: VELIKI KIKIRIKI (ZA IZVEN).

LGL NA GOSTOVANJU
V petek, 29. maja, ob 16. uri: LGL gostuje v ZR Nemčiji v Bochumu s predstavo Z. Florjana: TOBIJA.
Prodaja vstopnic uro pred predstavo ali rezervacijo po tel: 20-475 in 27-414, vsak dan od 8. do 12. ure.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR
Torek, 26. maja, ob 15. uri – P. Golia: SRCE IGRAČK, za red U in izven.
Ob 16. uri – J. Svetokriški: EN SREČEN, VESELI DNU VSEH TROŠTOV POLNI DAN VOŠČIM – z monodramo nastopa na malem odru Jože Zupan za Elektro šolo.
Ob 20. uri – R. Pavelkić: ROJENA V ZNAMENJU TEHTNICE, z monodramo nastopa Majda Herman v Dijaškem domu Lizike Jančar.
Ob 20. uri: G. Puccini: MADAME BUTTERFLY, za red TOREK in izven.
ob 19. uri – S. Grum: TRUDNI ZASTORI – nastop gledališke skupine Tespisov voz na podstrešju I. gimnazije.
Sreda, 27. maja, ob 19.30 – T. Partljič: ZA KOGA NAJ ŠE MOLIM, GOSTOVANJE V Gornji Radgoni.
Ob 19.30 – D. Škerl: PETER KLEPEC, za red ORANŽNI.

slovensko ljudsko gledališče celje
Torek, 26.maja, ob 11. in 13. uri – Vid Pečjak: DREJČEK IN TRIJE MARSOVČKI. Gostovanje v Mozirju.
Ob 15.30: J. M. Synge – VRAŽJI FANT ZAHODNE STRANI. II. in III. MLADINSKI ABONMA.
Ob 19.30 – J. M. Synge: VRAŽJI FANT ZAHODNE STRANI abonma TOREK in IZVEN.
Sreda, 27. maja, ob 11. uri – Vid Pečjak: DREJČEK IN TRIJE MARSOVČKI. Gostovanje v Gornjem gradu.
Ob 17. uri – J. M. Synge: VRAŽJI FANT ZAHODNE STRANI. Abonma SREDA in IZVEN.
Gostuje Stalno slovensko gledališče iz Trsta v okviru medsebojne izmenjave abonmajskih predstav.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Torek, 26. maja, ob 16. uri – S. Mrožek: EMIGRANTA za OŠ Planina Kranj.
Ob 19.30 – S. Mrožek: EMIGRANTA za Dijaški dom, Ekonomsko administrativni šolski center Kranj, Gimnazijo.

CANKARJEV DOM

Kulturni in kongresni center Trg revolucije 2, Ljubljana ZGORNJE PREDDVERJE
Filatelistična razstava TITOVA JUGOSLAVIJA je odprta vsak dan od 9.–13. ure in od 15.–18. ure, v soboto in nedeljo od 9.–13. ure – do 30. maja. Vhod št. 3. (Emonski prehod). Vstop prost.

SREDNJA DVORANA
Sreda, 27. 5., ob 19.30: nastop baletne skupine Študentskega plesnega kluba kazina z baletom SAD V

USTIH SMRTI na glasbo Jeana Michela Jarra (Oxygène) in pesmi Daneta Zajca.
Četrtek, 28. 5., ob 19.30: koncert tria CODONA, ki ga sestavljajo Collin Walcott (sitar, tabla, sanza), Don Cherry (trobenta, doussn'gouni) in Nana Vasconcelos (berimbau, tolkala). Igrajo »svetovno glasbo«.
Petek, 29. 5., ob 19. uri: PROSLAVA DNEVA AFRIŠKE ENOTNOSTI, ki jo organizirata Mednarodni klub prijateljstva v Ljubljani in Zveza afriških študentov v SR Sloveniji. Nastop folklorne skupine Zveze afriških študentov. Vstop prost.
Vstopnice so v prodaji pri blagajni Cankarjevega doma v Emonskem prehodu, vsak dan (razen nedelje) od 9.–14. ure in od 17.–19. ure oziroma do začetka predstave.

KONCERTI

Univerza Edvarda Kardelja – Akademija za glasbo v Ljubljani priredi v sredo, 27. maja 1981, ob 19.30 simfonični koncert v veliki dvorani Slovenske filharmonije.
Dirigenti: izr. prof. Anton Nanut in slušatelja Sonja Kos, 1. letnik in Tomaž Svete, 4. letnik
Solisti: Tjaša Balžalorsky – violina, Marija Ladič – flavta I., Karmen Palajsa – flavta II., Aleš Vesel – klavir.
Izvajali bodo skladbe Bacha, Stravinskega, Ville Lobosa in Griega.
Vljudno vabljeni
25-4448

Univerza Edvarda Kardelja – Akademija za glasbo v Ljubljani priredi danes v torek, 26. maja 1981 ob 20. uri javni orgelski večer v STOLNICI.
Nastopili bodo slušatelji izr. prof. Huberta Berganta: Andreja Krklec, 2. letnik, Aleksander Marković, 2. letnik, Renata Bauer, 1. letnik in Lijerka Očić, 3. letnik. Izvajali bodo skladbe: Bedehudeja, Bacha, Francka, Mendelssohna– Bartholdyja in Langlaisa.
VLJUDNO VABLJENI!
26-4440

KINO

SPORED ZA TOREK
KINOTEKA, Miklošičeva c. 28: šved. film MOLK. Scenarij in režija: Ingmar Bergman. Glav. vl.: Ingrid Thulin, Eva Dahlbeck, Bibi in Harriet Andersson, Jarl Kule. Predstavi ob 16. in 18.15.
Večer posvečen Maxu Linderu: fran. film TOVARIŠIJA MAXA LINDERA. Spremna beseda g. Maud Linder. Prireja Francoski kulturni center iz Ljubljane. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.
KINO UNION: ne prezrite – danes predvidoma zadnjikrat tandem Sean Connery in Donald Sutherland v angl. barv. filmu, pust. kom. VELIKI ROP ZLATEGA VLAKA (The First Great Train Robbery). Prod.: United Artists, 1978. Glasba: Jerry Goldsmith. Kamera: Gioffrey Unsworth. Scenarij in režija: Michael Crighton. Igrajo še: Leslie-Ann Down, Alan Webb in drugi. Brez predfilma! Predstave so ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predvidoma zadnjikrat!
KINO KOMUNA: Beograd 200 tisoč, Zagreb 150 tisoč... film, ki se je prebil v sam vrh po številu gledalcev – dom. barv. WS film, sodobna drama OBETAVEN FANT (Dečak, koji obećava). Prod.: Avala film, 1981. Kamera: Božidar Nikolić. Glasba: Šarlo akrobata, Pankrti, Prljavo kazalište in druge novovalovske skupine. Scenarij: Nebojša Pajkić. Režiser: Miša Radivojević. Glav. vl.: ALEKSANDAR BERČEK. Igrajo: Eva Darlan, Rade Marković, Dušica Žegarac, Bata Živojinović, Milena Zupančič in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Film ni primeren za otroke! Zadnjikrat!
Ob 10. uri MATINEJA amer. barv. športne kom. RIBA, KI JE REŠILA PITTSBURGH. Režija: Gilbert Moses. Igrajo: Julius Erving, Stockard Channing, Jonathan Winter in drugi.
KINO BEŽIGRAD: fran. barv. film, erot. kom. KATARINA IN KOMPANIJA (Catharine & Co.) Prod.: Pigalle, 1979. Glasba: Vladimir Cosma. Kamera: Francois Debre. Scenarij in režija: Michel Boisrond. Ostale vloge: Patrick Dewaere, Jean-Claude Brialy in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Otrokom ni primeren film!
KINO TRIGLAV: ZADNJA PRILOŽNOST... – revija filmov »Vesna filma«, ki jim potekajo licence: amer. barv. film, psih. drama LET NAD KUKAVIČJIM GNEZDOM (One Flew Over the Cuckoo's Nest). Film je dobitnik 5 »Oskarjev« – FEST 76! Režiser: Miloš Forman. Glav. vl.: JACK NICHOLSON in Louise Fletcher. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18.15 in 20.30.
KINO VIČ: HARLEKIN (Harlequin), avstral. barv. CS film – srhljivka. Prod.: F. G. Film Production, 1980. Glasba: Brian May. Kamera: Gary Hensen. Scenarij: Everett de Roche. Režiser: Simon Wincer. V glav. vl.: Robert Powell, David Hemmings, Carmen Duncan, Broderick Crawford in drugi. Filmske novice št. 20. Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
KINO ŠIŠKA: ZMAJEV BES (Bruce – Fist of Fury, 3. del), hongkon. barv. CS kung-fu, karate film. Prod.: Hong Kong, 1979. Scenarij in režija: To Lo Po. V glav. vl.: Ho Chung Do, Ku Phong, Tong Yim Chen in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Hrvatski podnaslovi!
KINO SLOGA: POČITNICE V GRČIJI, nem. erot. kom. Režija: Klaus Tiedemans. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Otrokom ne dovolimo ogleda filma! Zadnjikrat!
OTROŠKI KINO MOJCA: 101 DALMATINEC, amer. barv. risanka. Predstavi ob 16. in 17.30. Zadnjikrat! Vstopnice so v prodaji uro pred pričetkom predstav.
KINO DOMŽALE: ital. barv. film POTOVANJE Z ANITO, ob 18. in 20. uri.
KINO RADOMLJE: amer. barv. film DESETICA, ob 20. uri.
KINO CENTER – KRANJ: amer. barv. pust. film RIBE – MORILKE, ob 16., 18. in 20. uri. Režija: Anthony M. Dawson.
KINO STORŽIČ – KRANJ: ital. barv. kom. MIMI – KOVINAR, ob 16., 18. in 20. uri.
KINO TRŽIČ: amer. barv. srh. NOČ ČAROVNIC, ob 18. in 20. uri.
KINO DOM – KAMNIK: amer. barv. ljub. film NEKOČ V PARIZU, ob 18. in 20. uri. Režija: Frank Gibroy.
KINO RADIO – JESENICE: japon. film CARSTVO STRASTI, ob 17. in 19. uri.
KINO PLAVŽ – JESENICE: fran. film JAVNA HIŠA 122, ob 18. in 20. uri.
KINO DELAVSKI DOM – ZAGORJE OB SAVI: amer. barv. znan.-fant. film METEOR, ob 18. uri. Nem. barv. VV zab.-erot. film ŽGEČKLJIVE ZGODBE, ob 20. uri. Film ni primeren za mladino do 15. let.
KINO DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: fran. barv. VV film kom. ČE SKAČE SLON ČEZ PLOT, ob 18. in 20. uri.
KINO SVOBODA II – TRBOVLJE: amer. krim. film SKRIVNOST ŠVICARSKE BANKE, ob 17. in 19. uri.
KINO KRKA – NOVO MESTO: fran. barv. film kom. VSI GREMO NA SMUČANJE, ob 17. in 19. uri.
KINO BREŽICE: ital. barv. film DEKLICA V MODREM, ob 20. uri.
KINO ROGAŠKA SLATINA: ital. barv. pust. film AFERA KONKORD, ob 17. in 20. uri.
KINO PARK – MURSKA SOBOTA: slov. film NA SVOJI ZEMLJI, ob 18. in 20. uri.
KINO SOČA – NOVA GORICA: fran. film LJUBI VILJEM, ob 18. in 20. uri.
KINO SVOBODA – ŠEMPETER PRI GORICI: hongkon. film MAŠČEVANJE SONY LEEJA, ob 18. in 20. uri.
KINO RADOVLJICA: špan. barv. film ZAKLAD ŠPANSKIH GALIJ, ob 20. uri.
KINO BLED: ital. barv. film DRAGI OČKA, ob 20. uri.
KINO SOČA – KOPER: amer. dok. film DIVJI ZAHOD, ob 16. in 18. uri.
Zah.-nem. NOSFERATU – FANTOM NOČI, ob 20. uri.
KINO ZVEZDA – IZOLA: amer. srh. ON VE DA SI SAMA, ob 18. in 20. uri.
KINO TARTINI – PIRAN: amer. srh. LADJA SMRTI, ob 18. uri.
Filmsko gledališče: družbeno-kritično drama o ameriškem sindikalnem gibanju: F. I. S. T. (FEST), režiser: Norman Jewison, glav. vl.: Sylvester Stallone, Rod Steiger. FEST 80! Pred. ob 20. uri.

KINO MARIBOR

KINO GLEDALIŠČE: ob 15.30, 17.45 in 20. uri ital. barvna akcijska drama ZARJA LAŽNIH BOGOV. Režiser: Duccio Tessari. V glavnih vlogah: Helmut Berger, Peter Hutten, Umberto Ursini.
KINO UNION: ob 15., 17.30 in 20. uri amer. bar. CS vojni film NOČ GENERALOV. Zadnjič. Režiser Anatole Litvak. V glavnih vlogah: Peter O'Toole, Omar Sharif, Tom Courtney, Donald Pleasence.
KINO PARTIZAN: ob 10., 15.30, 17.45 in 20. uri amer. barv. grozljivka FANTAZM. Režiser: Don Coscarelli. V glavnih vlogah: Michael Balwin, Bill Thornbury. Film za otroke ni primeren.
KINO UDARNIK: ob 15.30, 17.45 in 20. uri ameriški barvni fantast. film KRČ GROZE. Režiser: Robert Fiveson. V glavnih vlogah: Tim Donnely, Dick Sargent, Peter Graves.
V sredo, dne 27. 5. bo ob 10. uri matineja v KINU PARTIZAN z amer. barvno grozljivko FANTAZM.

RADIO MARIBOR

7.30 Danes za vas; 8.00 Poročila; 8.05 Obvestila, zabavna glasba in EP; 8.35 Po domače z ansamblom Neuvirt in Trim; 14.00 Novice; 14.05 Zabavna glasba; 14.10 Turistični napotki v nemškem jeziku; 14.15 Obvestila, zabavna glasba in EP; 14.25 Napovi, ki jih radi poslušamo; 14.40 Naši zbori – moški zbor PD Starše, vodi Stanko Colnarič; 15.30 Prijetno popoldne vam želijo: 16.00 Dnevnik; 16.20 Obvestila; 16.30 Na tekočem traku iz studia 3; 17.00 Mladi – mladim; 17.30 Trideset minut z...; 18.00 Sotočje; 18.45 Mladina igra – mladi instrumentalisti KPD Arnold Tovornik, Selnica ob Dravi, vodi Ivan Trojak.

OBVESTILA

Zdravstveni dom Ljubljana, TOZD osnovnega zdravstvenega varstva Vič-Rudnik preklicuje naslednji štampiljki pravokotne oblike z vsebino: **Zdravstveni dom Ljubljana, o. sub. o TOZD osnov. zdrav. varstva Vič-Rudnik**
Služba za spl. zdrav. varstvo
Dispanzer za zdrav. varstvo šolarjev in mladine – Vič
in
ČADEŽ dr. Sonja
26-4486

8. a 1951 klasične gimnazije v Ljubljani! Sošolci, ne pozabite na 30. obletnico mature v petek, 29. maja, ob 18. uri pri »Urški«. Pripravljalni odbor.
26-92

Zvezni komite za kmetijstvo je objavil tečaj v »Uradnem listu SFRJ«, številka 28/81 od 15. maja 1981. leta.
26-4503

zavod tivoli

CENTRALNO KOPALIŠČE TIVOLI
obratuje predvidoma od 23. maja do 1. julija vsak dan od 10. do 18. ure. Kopalcem bo na voljo tudi terasa za sončenje. Od ponedeljka do petka je cena 35 din, za soboto in nedeljo pa 45 din. Za vse dneve veljajo kupljene vstopnice za sindikate, vendar je potrebno ob sobotah in nedeljah doplačati razliko v ceni. Obvezne so plavalne kape.
Plavalni tečaj za otroke in odrasle se prične 1. junija. Informacije in prijave po telefonu 315-522, int. 51.

BOWLING
obratuje v ponedeljek, torek, sredo, četrtek in petek od 16. do 22. ure, ter ob sobotah in nedeljah od 14. do 22. ure. Poseben popust za organizirane skupine. Informacije po tel. 315-522, int. 74.

ZLATI KLUB – SAVNA
obratuje vsak dan, razen sobote in nedelje od 9. do 22. ure. V torek samo za ženske, druge dneve mešano, ter v soboto od 8. do 18. ure mešano. Poseben popust za sindikate.

AVTODROM IN VRTILJAK
obratuje vsak dan od 9. do 21. ure.

stopoteka SUPER
obratuje vsak dan razen ponedeljka od 20. do 2. ure. Ob četrtkih stara glasba, druge dneve ROCK, NOVI VAL, ROCK, COUNTRY. V stopoteki ne vrtimo več DISKO glasbe.

ČUK KLUB
odprt vsak dan, razen torka od 20. do 2.30. V nedeljo, ponedeljek, sredo in četrtek za ženske prost vstop. Konzumacija 100 din je obvezna. Čuk klub je primeren za organizacijo brucovanj in maturantskih večerov.

RESTAVRACIJA SULC
odprta vsak dan od 10. do 23. ure. Gostišče ima tudi letno pokrito teraso.

LETNI BIFE V HALI TIVOLI
odprt vsak dan od 8. do 21.30.

MINI GOLF
obratuje od ponedeljka do petka od 14. ure dalje, ter ob sobotah, nedeljah od 10. ure dalje.

TENIŠKA IGRIŠČA
Obveščamo vas, da je vseh 10 igrišč odprtih vsak dan od 7. do 19. ure. Možnost igranja imajo vsi občani, ki imajo ustrezne karte. Vsem tistim, ki še niso kupili kart, ponujata Zavod Tivoli in Teniški klub Olimpija sezonske permanentne karte za dopoldansko igranje po 1.200 din ter celodnevne po 1.800 din. Sindikatom ponujamo nakup prenosljivih kart. Vsak novi član ima možnost enournega brezplačnega poučevanja igranja tenisa. Vsi člani igrajo lahko vsak dan po eno uro. TENIŠKI KLUB OLIMPIJA organizira za začetnike teniške tečaje. Vse informacije po tel. 315-522, int. 56.

HALA TIVOLI
Klube, delovne organizacije in organizirane skupine obveščamo, da so prosti ugodni termini v mali dvorani za treninge in rekreacijo v košarki, rokometu, odbojki, malem nogometu po 900 din za uro. Informacije po tel. 315-522, int. 69.

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA
1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle nepreki-njeno v Urgentnem bloku Kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): Za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih zdravstvenega doma Ljubljana
– ponoči od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – Pediatrične klinike – Vrazov trg 1. tel.: 310-246.
2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel.: 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa tel. št. 94. Za otroke in mladino do 15. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 323-060.
3. Prebivalci občine Grosuplje–Ivančna gorica kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu po tel. 783-039 ali 783-006, v odsotnosti zdravnika od 19. do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih pa po tel. št. 94.
4. Nočna, nedeljska in praznična zobna ambulanta je v prostorih enote za zobozdravstveno varstvo Nebotičnik – TOZD Center, v drugem nadstropju, Kidričeva 1.
Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in to vsak dan od 20. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, ob nedeljah in praznikih pa ves dan.
»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715.

MARIBOR
ZD Maribor, Ulica talcev 9, telefon 22-222
V mestu: dr. Diana Blažič, okoliška dežurna služba: dr. Herman Lešnik in dr. Djordje Radič, ambulantna dežurna služba: dr. Stojan Cergol, pediatrična dežurna služba: dr. Igor Krampač.

DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA
Centralna lekarna, Prešernov trg 5.
MARIBOR
Nočna in nedeljska dežurna lekarna: Lekarna Glavni trg 29.

POLAGAM zidne tapete in talne obloge ter pleskam hitro in solidno. Tel. (061) 321-702.
T-111160-165

BRUSIM, lakiram parket, polagam vse talne obloge, perem tapisom; itison, kvaliteta, garancija. Tel. (061) 317-822.
PT-110167-165

PREVOZE, kompletne selitve opravimo strokovno. Prevoz oseb. Zanesljivi in točni. Informacije po telefonu (061) 263-756.
T-109151-165

SELITVE in prevozi. Tel. (061) 341-079.
PT-109161-165

KOMPLETNE selitve, prevoze, opravimo strokovno za zasebni in družbeni sektor. Zanesljivi in točni. Tel. (061) 342-420.
PR PT 109920-165

NAJVEČJE SKLADIŠČE STROJEV V AVSTRIJI NUDI 3000 STROJEV S POPUSTOM.
ROIGK, A – 1210 DUNAJ – WIEN, Koloniestrasse 79.
16-800

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice, prababice in tete

IVANE SODNIKAR

roj. Hafner

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za številna izražena sožalja, spremstvo na njeni zadnji poti ter za vence in cvetje, s katerim ste zasuli njen grob. Posebno se zahvaljujemo Institutu Golnik, ZZB NOV in KS Vodovodni stolp Kranj, govornikoma tovarišici Milki Mrčan in Marjanu Korenu, za poslovilne besede ob odprtem grobu. Iskrena zahvala tudi sodelavkam »ISKRE« ter godbi in pevcem za žalostinke. Ob spoznanju, da ste jo imeli radi, kakor je tudi ona imela vas, vsem skupaj še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči:
hčerka Doroteja, sin Niko in Dušan z družinami

Kranj, 15. maja 1981

Po težki bolezni je tiho odšla od mene

OLGICA HLASTAN

upokojena profesorica

Pogreb bo v sredo, 27. maja 1981, ob 18. uri na ljubljanskih Žalah-Navju
Na dan pogreba bo ležala v četrti mrliški vežici

Žalujoči:
mož Martin, mama in drugo sorodstvo

Ljubljana, Vukovar, Celje, 24. maja 1981

Sporočamo žalostno vest, da je v 44. letu starosti nenadoma umrl naš sodelavec

ANTON VOVČKO

transportni delavec v KO

Pogreb pokojnika bo v torek, 26. maja 1981, ob 16. uri na pokopališču Senovo
Ohranili ga bomo v trajnem spominu

Delavci Metalne, TOZD TGO, Senovo

ELEKTROTEHNA

DO ELPIS, proizvodnja, trgovina in servisi, n. sol. o. Ljubljana, Kotnikova 10, 12
vabi k sodelovanju sodelavko za opravljanje del in nalog
v TOZD PROKOM
ADMINISTRATORJA-FAKTURISTA V PREDSTAVNIŠTVU KARLOVAC
POGOJI ZA SPREJEM:
administrativna ali nepopolna srednja šola z znanjem strojepisja ter 2 leti delovnih izkušenj; poskusno delo 1 mesec
Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v 15 dneh po objavi kadrovski službi ELEKTROTEHNA DO ELPIS, Ljubljana, Kotnikova 12.
Kandidate bomo pisno obvestili v 30 dneh po opravljeni izbiri.
26-4493

Po hudi bolezni je od nas odšla ljubljena mamica

FRANCKA BREGAR

uslužbenka Ferspeda

Pogreb bo v sredo, 27. maja 1981, ob 15. uri na ljubljanskih Žalah-Navju

Na dan pogreba leži v mrliški vežici štev. 3 na ljubljanskih Žalah-Navju

Žalujoči:
mama Ivana, hčerka Majda z možem Nacetom, vnuček Igor, sestri Tinca, Milka z možem Marjanom, brat Lojze z ženo Marijo, nečaki Marjan, Vito, Igor, Andrej, Jože in drugo sorodstvo

Ljubljana, Sušica, 22. maja 1981

CELOVEC – KLAGENFURT
Kirchengasse 50, tel. (04222) 31500
(med Sudring in Flatchacher strasse)
- **10.000 nizkih cen za 10.000 izdelkov najboljše kakovosti**
- **Tkanine za fasadna dela**
- **Vrtno orodje in kosilnice WOLF**
- **Velik oddelek za orodja**
- **Armature za kuhinje in kopalnice po posebno ugodnih cenah**
- **Kompletni elektroinštalacijski material in lepa svetlobna telesa po ugodnih cenah**

Pri nas vam postrežemo v slovenskem jeziku in svetujemo najboljše!

V 79. letu starosti je umrla naša draga

PAVLA VINCEK

roj. Draksler

Pokopali smo jo v družinskem krogu v ponedeljek, 25. maja 1981 na ljubljanskih Žalah-Navju

Vsi njeni

Ljubljana, 25. maja 1981

Sporočamo žalostno vest, da nas je po težki bolezni zapustila dolgoletna sodelavka

FRANČIŠKA BREGAR

referent za obračun OD

Od nje se bomo poslovili v sredo, 27. maja 1981, ob 15. uri izpred tretje mrliške vežice na Žalah-Navju
Ohranili jo bomo v trajnem spominu

Delavci ŽG-Fersped, Ljubljana

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

EDA MAJERHOLDA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, župniku, prijateljem in znancem, ki ste ga tako številno spremili na njegovi poti, darovali cvetje ter nam v teh težkih trenutkih pomagali in nam pisno ali osebno izrazili sožalje.

Njegovi:
žena Silva, hči Bojana, zet Marjan, vnuka Gregor in Urška, sestra Pepca, brata Vilko in Tone z družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, 21. maja 1981

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mamice, mame, tašče in tete

LOJZKE NAROBÉ

se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so jo spremili v njen zadnji dom. Prisrčna hvala vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so nam izrazili pisno in ustno sožalje ter nam v teh težkih dneh stali ob strani

Vsi njeni

Ljubljana, 20. maja 1981

Smučarski klub Kamnik prireja 31. maja 1981, ob 14. uri, na nogometnem stadionu v Kamniku
VELIKO TOMBOLO
Nagrade: zastava 101 mediteran, 4 zastave 750, fiat 126, kurilno olje, premog in ostali dobitki v skupni vrednosti milijon dinarjev.
Tombolske kartice prodajajo v TP »Kočna«.
Vabljeni!
31-4473

IZDAJA ČGP DELO, TOZD »DELO« GLASILO SZDL SLOVENIJE • NASLOV UREDNIŠTVA LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 3, TELEFONA 23-522, 23-526 • MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA • YU DELO 31-255 • POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA • TISK ČGP DELO, TOZD TISK ČASOPISOV IN REVIJ, LJUBLJANA, TITOVA 35 • NAROČNINA IN DOSTAVA, LJUBLJANA, PARMOVA 33, TELEFONA 347-971, 347-888, • POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 8 DIN, SOBOTNA ŠTEVILKA 10 DIN • NAROČNINA ZA ZASEBNE NAROČNIKE 180 DIN MESEČNO • NAROČNIKI LAHKO DOBIJO SAMO PETKOVO ŠTEVILKO ZA 32 DIN MESEČNO ALI SOBOTNO ZA 40 DIN MESEČNO, PETKOVO IN SOBOTNO ŠTEVILKO SKUPAJ ZA 72 DIN MESEČNO • NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN TOZD DELO ŠTEVILKA 50102-603-48909 • MESEČNA NAROČNINA ZA TUJINO: ZRN 23,50 DM, ZDA 11 DOL., AVSTRIJA 166 ŠIL., ITALIJA 11.270 LIR, FRANCIJA 55 F. F., ŠVICA 21,50 ŠVIC. F., ŠVEDSKA 52 Š. KRON • LETNA NAROČNINA ZA TUJINO: ZDA 132 DOL., AVSTRIJA 1.992 ŠIL., ZRN 282 DM, FRANCIJA 657 F. F., ŠVICA 256 ŠVIC. F., ŠVEDSKA 621 Š. KRON, ITALIJA 135.240 LIR • PLAČILA NA DEVIZNI RAČUN PRI LB ŠTEVILKA 50100-620-107-25730-115/5; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V TREH DNEH OD NAROČILA • NAROČNINA JE SAMO MESEČNA • ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA • OGLASNA AGENCIJA DELA, LJUBLJANA, ŠUBIČEVA 1, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 21-896 • SPREJEM MALIH OGLASOV: TELEFON 28-111 • SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1), PO TELEKSU YU DELO OG 31633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 28-111 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 3 OSEBNO ALI PO TELEFONU 23-522 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • ROKOPISOV NE VRAČAMO

TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 21-882

Sporočamo žalostno vest, da nas je mnogo prezgodaj zapustila naša draga in ljuba hčerkica

URŠKA REMEC

Od nje se bomo poslovili v sredo, 27. maja 1981, ob 15. uri na ljubljanskih Žalah-Navju

Žalujoči:
očka, mamica, bratec in drugo sorodstvo

Sporočamo žalostno vest, da je v 61. letu starosti umrla naša draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

FRANČIŠKA JELAR

roj. Oranič
Krivčeva mama iz Zadrage

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 27. maja 1981, ob 16. uri izpred hiše žalosti na pokopališče v Dupljah

Žalujoči:
mož Ciril, hčerka Francka z družino, sin Tomaž z družino, brat Viktor z družino, sestri Micka in Kati z družino

Zadraga, 25. maja 1981

V globoki žalosti sporočamo vest, da nas je naš dragi mož in oče

VIKTOR ERJAVEC

gradbenik v pokoju

za vedno zapustil

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 27. maja 1981, ob 14. uri na ljubljanskih Žalah-Navju
Na dan pogreba bo ležal v peti mrliški vežici

Žalujoči:
žena Marija, sin Viktor in drugo sorodstvo

Ljubljana, Šentvid, Lipovci, Beltinci, Kranj, Domžale, Koper, Gančani, 24. maja 1981

Vsem, ki so ga poznali, sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil

VIKTOR ERJAVEC-VIKI

dolgoletni član društva

Na zadnji poti ga bomo spremili v sredo, 27. maja 1981, ob 14. uri iz zahodne poslovilne dvorane
Na dan pogreba bo v 5. mrliški vežici

TVD »PARTIZAN« SP. ŠIŠKA

Ljubljana, 25. maja 1981

Žalostni sporočamo, da je v 73. letu starosti umrl naš dragi mož, ata in stari ata

JANEZ HRUP

Brezje 2 pri Podplatu

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 26. maja 1981, ob 15.30 izpred hiše žalosti v Kostrivnico

Žalujoči:
žena Dragica, otroci Vida, Ivan, Karli, Leopoldina z družinami in drugo sorodstvo

---

Sporočamo žalostno vest, da je umrl

ALOJZ GRAMC

strojnik

Od dobrega sodelavca in tovariša se bomo zadnjikrat poslovili v torek, 26. maja 1981, ob 18. uri na ljubljanskih Žalah-Navju
Na dan pogreba leži v 13. mrliški vežici na Žalah

Kolektiv SGP Slovenija Ceste Tehnika, TOZD Mehanizacija in sindikalna organizacija

---

Sporočamo žalostno vest, da nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož in oče

ALOJZ GROZNIK

upokojenec

Od njega se bomo poslovili v sredo, 27. maja 1981, ob 11.15 iz vzhodne poslovilne dvorane na ljubljanskih Žalah-Navju
Na dan pogreba bo ležal v osemnajsti mrliški vežici

Žalujoči:
žena Angela, hči Jelena z možem Gordonom in drugo sorodstvo

Ljubljana-Polje, 25. maja 1981

Sporočamo, da je nenadoma umrl

JANKO SKET

član občinskega sveta zveze sindikatov

Pogreb bo v sredo, 27. maja 1981, ob 17. uri na ljubljanskih Žalah-Navju
Vestnega člana bomo ohranili v najlepšem spominu

Občinski svet zveze sindikatov Ljubljana Moste-Polje

Sporočamo vsem sorodnikom in znancem, da je nenadoma preminil naš nadvse dragi mož, očka, dedek, brat, stric in svak

JANKO SKET

upokojenec

Od njega se bomo poslovili 27. maja 1981 ob 17. uri
Na dan pogreba bo ležal v drugi mrliški vežici

Žalujoči:
žena Ivanka, otroci Samo, Alenka in Lada, sestri Ivanka in Milenka z družinami, vnuki Polonca, Urška, Tomaž, Matija in drugo sorodstvo

Ljubljana, 23. maja 1981

Prenehalo je biti srce našemu dragemu tajniku in blagajniku

JANKU SKETU

Od njega se bomo poslovili v sredo, 27. maja 1981, ob 17. uri
Do pogreba leži v drugi mrliški vežici
Ohranili ga bomo v trajnem spominu

Zveza društev upokojencev Ljubljana Moste-Polje, Društvo upokojencev Ljubljana Kodeljevo

Ljubljana, 25. maja 1981

V 81. letu starosti se je iztekla življenjska pot naši dobri mami in stari mami, teti in svakinji

ALOJZIJI ŽUPANČIČ

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 27. maja 1981, iz doma žalosti Višnja gora 53 na pokopališče v Višnji gori

Žalujoči:
otroci Agica, Malka, Gustelj, Lojze z družinami in drugo sorodstvo

Višnja gora, Ljubljana, Kamnik, Marinča vas, Šentvid, Felt-Okla ZDA, 24. maja 1981

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrl

SREČKO ŠTEFANČIČ

učenec v gospodarstvu

Od njega se bomo poslovili v torek, 26. maja 1981, ob 16. uri izpred mrliške vežice v Notranjih goricah

Kolektiv Kompas – TOZD Kompas Hertz Rent-a-car

ZAHVALA

V teh težkih trenutkih, ko smo ostali brez našega dragega

prof. dr.

MIRKA DERGANCA

se zahvaljujemo vsem, ki ste počastili njegov spomin in vsem, ki so nam izrazili sožalje.

Dergančevi

Sporočamo žalostno vest, da je umrla naša članica

JOŽA KULUŠIČ

monterka izdelkov

Pogreb pokojnice bo v torek, 26. maja 1981, ob 16. uri na pokopališču v Trbovljah

Člani delovne organizacije in družbenopolitičnih organizacij Strojne tovarne Trbovlje

Trbovlje, 25. maja 1981

Nepričakovano me je zapustil moj dobri mož

JOŽE JARC

čevljarski mojster v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 28. maja 1981, ob 15. uri na pokopališču v Šentvidu
Na dan pogreba bo ležal v mrliški vežici Šentvid

Žalujoči:
žena Ančka v imenu vsega sorodstva

Ljubljana-Šentvid, 24. maja 1981

Po dolgi in mučni bolezni je v 77. letu starosti ugasnilo življenje naše ljube, nepozabne mame, ome, tete in tašče

ALOJZIJE OPRESNIK

roj. Šoln
upokojene trgovske poslovodkinje Agrotehnike v Celju

Slovo od drage pokojnice bo v družinskem krogu v Celju, v torek, 26. maja 1981, ob 14.30
Do pogreba leži v mrliški vežici na pokopališču v Celju

Žalujoči:
hčerka Breda in sin Bogdan z družinama, sestri in brata ter drugo sorodstvo

Celje, Ljubljana, Laško, Zagreb, Beograd, Šoštanj, 25. maja 1981

Sporočamo žalostno vest, da je umrla naša sodelavka

MARIJA PETRIČ

upokojenka

Od pokojne se bomo poslovili v torek, 26. maja 1981, ob 14. uri iz mrliške vežice št. 9 na ljubljanskih Žalah – Navju

Delovni kolektiv tovarne Saturnus

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 86. letu življenja za vedno zapustila ljuba žena, mama, babica in prababica

TEREZIJA KRIVEC

roj. Banič

Pogreb drage pokojnice bo v torek, 26. maja 1981, ob 17. uri na pokopališču v Črnučah pri Ljubljani

Žalujoči:
mož Ivan, hčerka Bosiljka, sinova Amer in Emil z družinami, vnuki, pravnuk ter drugo sorodstvo

Ljubljana, Veli Iž, Zadar, Oregon, 24. maja 1981

Znancem in prijateljem sporočamo, da je nenadoma umrla naša ljubljena žena, mati in hči

SILVA PALME-LAJOVIC

Od nje smo se poslovili 13. maja 1981 v São Paulu

Žalujoči:
vsi njeni

Mitterrandovi posveti z voditelji vseh strank

Največ pozornosti zbuja pogovor novega francoskega predsednika z generalnim sekretarjem KPF G. Marchaisom – »Komunisti pripravljeni«

PARIZ, 25. maja (Tanjug) – Predsednik Francois Mitterrand je danes sprejel generalnega sekretarja KP Francija Georgesa Marchaisa. Tako je novi predsednik začel vrsto političnih posvetovanj z voditelji političnih strank, sindikatov in patronatov, kot je obljubil med predvolilno kampanjo.

Za Marchaisom je francoski predsednik sprejel v svojem kabinetu voditelja degolističnega združenja Jacquesa Chiraca, pa voditelja zveze za francosko demokracijo Jeana Lecanueta, ki je bil Giscardu d'Estaingu blizu, popoldne pa v Elizejski palači Lionela Jospina, Mitterrandovega naslednika na položaju prvega sekretarja socialistične stranke. Kot so uradno objavili, jih je predsednik povabil, da bi jim pojasnil, zakaj je razpustil skupščino, in da bi jim povedal svoje zamisli o bodočih odnosih med predsednikom republike, vlado in parlamentom.

V Parizu je največ zanimanja čutiti za srečanje med Francoisom Mitterrandom in Georgesom Marchaisom. Stara partnerja, svojčas zaveznika iz skupnega programa levice, sta se zadnjikrat sestala pred dobrimi tremi leti, ko se jima je, že sprtima, uspelo dogovoriti o skupnem odrekanju kandidatu socialistične stranke in komunistične partije v drugem krogu parlamentarnih volitev v prid prvoplasirane levice.

Njuno današnje srečanje, ki je trajalo 55 minut, naj bi potekalo v razpravljanju o morebitnem sporazumu med strankama pri prihodnjih izrednih parlamentarnih volitvah, ki jih je predsednik razpisal, upajoč, da bo levica osvojila večino.

Seveda ne bi mogli ta hip kaj več povedati o tem, v kolikšni meri sta se sporazumela o vsem tem. Marchais je po sestanku dejal, da se je s predsednikom pogovarjal o notranjem in mednarodnem položaju in da mu je vnovič izrazil »željo KP, da po porazu Giscarda d'Estainga, k čemur so pripomogli tudi komunisti, vse stori, da bi ta uspeh potrdili tudi na parlamentarnih volitvah«. Radovednost opazovalcev je ostala nepotešena pri eni od bistvenih neznank francoskega političnega položaja pri predsedniških volitvah – ali bo v vlado prišel tudi komunistični minister?

● Dnevnik KP Francije »Humanité« danes piše o novi vladi Francoisa Mitterranda ter pravi, da je »odsotnost komunističnih ministrov presenetila vse Francoze«. Vendar ostajajo komunisti pripravljeni za vstop v vlado po sklepu Francoisa Mitterranda in Pierra Mauroya, piše glasilo KPF v uvodniku pod naslovom »V vsakem trenutku«. Pri tem poudarja, da ne bodo komunisti postavljali nikakršnih pogojev, ki bi lahko otežili sporazum, češ da imata socialistična in komunistična partija vsaka svojo identiteto.

Obnovitev med Indijo in Kitajsko

Kitajski zunanji minister bo le prišel na lani odpovedani obisk v New Delhi

NEW DELHI, 25. maja (Tanjug) – Kitajski zunanji minister Huang Hua bo 26. junija dopotoval v Indijo; tam bo ostal šest dni. Namen obiska je urediti odnose med največjima azijskima državama z največ prebivalci na svetu. Dnevnik The Statesman je pisal o programu obiska, katerega nadrobnosti še določajo. Kot je rečeno, bo obisk šefa kitajske diplomacije prvi obisk na tako visoki ravni, odkar se je že leta 1959 v New Delhiju mudil tedanji premier Zhou Enlai. Pogovori med Huang Huom in indijskim zunanjim ministrom Narasimom Raom bodo zato, kot piše indijski časopis, »pomemben dogodek v zgodovini indijsko-kitajskih odnosov«.

Obisk kitajskega zunanjega ministra so sprva predvideli za konec lanskega leta, potem pa so ga nenadoma odložili, brž zatem, ko je Indija priznala provietnamski režim v Kampučiji.

Irak in Iran ne popuščata

Topniški dvoboji so se nadaljevali na južni in zahodni fronti – Iračani obstreljevali Abadan

TEHERAN, BAGDAD, DŽEDA, (Tanjug, PARS, AFP) – Sodeč po najnovejših vojaških sporočilih, ki so jih objavili v Teheranu in Bagdadu, zadnji konec tedna na iransko-iraškem bojišču ni bilo velikih akcij.

V sporočilu vrhovnega poveljstva iranskih oboroženih sil je rečeno le, da so se na južni in zahodni fronti nadaljevali topniški dvoboji in da je v zadnjih 24 urah v bojih padlo petdeset iraških vojakov. Kot poroča časopisna agencija PARS, je poleg tega iraško topništvo obstreljevalo Abadan, pa tudi Ahvaz, sedež južnoiranske province Kuzistan, ki je bogata z nafto.

V bagdadskem sporočilu je rečeno, da so iraške sile zavrnile več iranskih napadov na izpostavljene položaje iraških enot v Pandjavinu, Šar-e-pol-Zahabu in Susangerdu ter da je mrtvih 220 iranskih in samo 25 iraških vojakov.

Direktor društva iranskih ekonomistov Ali Rašidi sodi, da so drastično usihanje proizvodnje po revoluciji povzročili »neodgovorni ljudje na pomembnih položajih«.

V intervjuju, ki ga je danes objavil list Mizan, Rašidi posredno obtožuje za gospodarske težave in družbeno nestabilnost tudi iranskega predsednika in iransko vlado.

Poudaril je, da se Iran še zlepa ne bo znebil negativnih posledic sedanjega stanja, primerjal letošnje z lanskim letom in navedel, da se je primanjkljaj podvojil. Razliko so morali kriti iz prej ustvarjenih deviznih zalog.

Rašidi je iz več vzrokov črnogled, kar zadeva iransko gospodarsko prihodnost. Ne vlada ne zasebniki ne vlagajo sredstev v nove posle. Rašidi sicer ni omenil, da se bo spričo takšnega razvoja gospodarskih razmer v državi povečalo število nezaposlenih, ki jih je, kot je povedal Homeinijev vnuk Hosein v govoru 1. aprila v Mašadu, okoli šest milijonov.

Sestanek islamske posredniške komisije za iraško-iranski spopad, ki naj bi potekal včeraj v Dždi, so preložili na sredo junija.

Kot se je zvedelo iz pristojnih virov organizacije islamske konference, naj bi devetčlanska mirovna misija proučila odgovore Iraka in Irana na dodatne predloge komisije, ki med drugim zadevajo začrtanje meje v območju Šat-el-Araba.

OGLEDALO

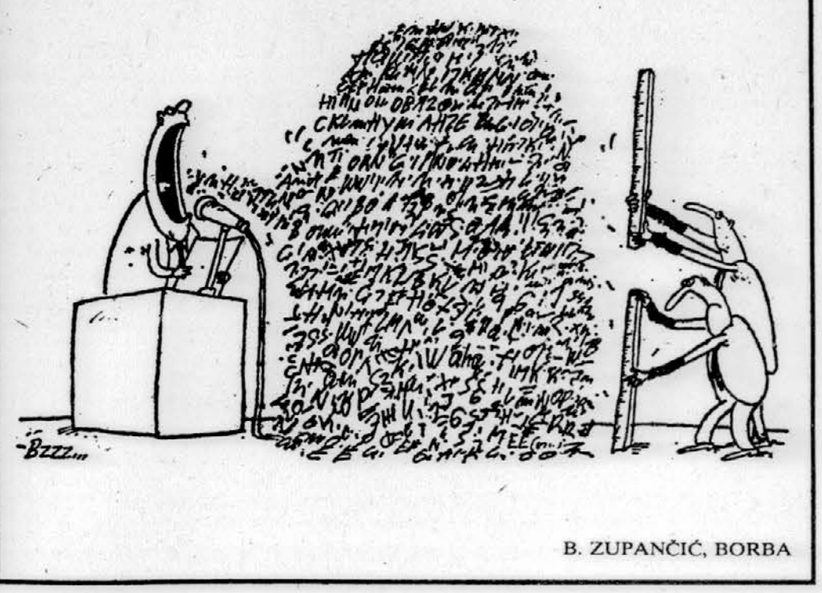

B. ZUPANČIČ, BORBA

Prepočasi z amandmaji

Odbor za družbenopolitične odnose izrazil nezadovoljstvo, ker se bo kolektivno odločanje v skupščinskem sistemu začelo uveljavljati šele v prihodnjem mandatu

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 25. maja – Delegati odbora zveznega zbora za družbenopolitične odnose so podprli sprejetje ustavnih amandmajev, obsodili pa so zapiranje razprave v ožje kroge. Izrazili so tudi nezadovoljstvo, ker se bo ideja o kolektivnem delu in odločanju v skupščini SFRJ ter drugih družbenopolitičnih skupnostih uveljavila šele v prihodnjem mandatnem obdobju. Po informacijah, ki sta jih posredovala namestnik zveznega sekretarja za notranje zadeve Draško Juršić in pomočnik sekretarja za zunanje zadeve Sava Obradović o stanju na Kosovem, se je razvila obširna razprava.

Po mnenju Boška Baškota se je ves postopek pri sprejemanju amandmajev k ustavi SFRJ brez potrebe zavlekel, razpravljanje o nekaterih zadevah, ki so izredno pomembne za nadaljnji razvoj sistema (mandati v izvršnih organih oblasti), pa so bile preveč osredotočene na ozke kroge. Kot smatra Baškot, njegovo mnenje pa so podprli tudi drugi delegati, bi bilo treba bolje osvetliti vprašanje, zakaj se bo začela Titova pobuda v skupščinskem in delegatskem sistemu uveljavljati šele v prihodnjem obdobju, če pa je v mnogih pomembnih delih družbe že v veljavi. Teh kritičnih tonov, poudarjajo delegati, pa si nikakor ne gre razlagati kot »vračanje na začetek«, temveč samo kot poskus, da bi prispevali k resnični oživitvi Titove pobude.

Podobno oceno so izrazili delegati tudi, ko so razčlenjali stanje na Kosovem. Kot so ugotovili, vitalnosti nekega sistema ne bi smeli ocenjevati na osnovi tega, če je v njem prišlo do ekscesnega stanja ali še bo, temveč na osnovi tega, koliko smo takšne konfliktne situacije sposobni premostiti.

Kar zadeva Kosovo, bo treba, po mnenju delegatov, podrobneje razčleniti vzroke, zaradi katerih sta se razbohotila nacionalizem in iredentizem. To seveda terja tudi odgovor na vprašanje, kako je z odgovornostjo vodstev, pa tudi odgovor, ki bo upošteval dejstvo, kot je dejal delegat Baškot, da je nacionalna identiteta izredno občutljivo vprašanje, ki lahko pripelje, če zadene ob ideološke fraze, do skrajno neugodnih reakcij. Kot večina udeležencev v današnji razpravi, je Baškot pri tem zelo jasno povedal, da ne smemo zapirati oči niti pred frazerstvom članov ZK, ki so dovolili, da mlade generacije in celo intelektualci albanske narodnosti vidijo možnost za svojo nacionalno afirmacijo zunaj našega samoupravnega sistema ali celo v spopadu z njim.

Zaradi dogodkov na Kosovem, smatrajo delegati, se moramo resno zamisliti nad spodrsljaji pri uresničevanju vsega našega sistema, nad izkrivljanjem prakse pluralizma interesov, ki po nekaterih zmotnih pojmovanjih vodi k razmišljanju, da morajo vsi imeti vse, zaradi česar potem gradimo podvojene zmogljivosti in se zapiramo v ozke republiške meje.

FEDJA ZIMIĆ

Ekvadorski predsednik umrl v letalski nesreči

Letalo strmoglavilo – Poleg predsednika Roldosa umrli še njegova žena in spremljevalci

QUITO, 25. maja (AP, UPI, AFP, Reuter) – Kot so uradno sporočili v Quitu, so se v nedeljo zvečer z letalom, ki je blizu vasi Guanchanama, 48 kilometrov severno od ekvadorsko-perujske meje, strmoglavilo in zgorelo, ubili ekvadorski predsednik Jaime Roldos, njegova žena Marta, obrambni minister general Marco Subia in njegova žena, dva polkovnika in trije člani posadke.

JAIME ROLDOS

V sporočilu ekvadorskega podpredsednika Osvalda Hurtada z izredne seje vlade in voditeljev predstavniškega doma je še rečeno, da je Hurtaldo avtomatično prevzel predsedstvo za preostala tri leta petletnega mandata pokojnega voditelja Roldosa.

Kot so izjavili vladni funkcionarji, se je letalo, v katerem so bili predsednik Roldos z ženo in sedem drugih potnikov, vračalo iz mesta Loja, kjer se je ekvadorski predsednik udeležil proslave ob 159. obletnici bitke pri Pichinchi, ko se je Ekvador otresel Špancev in postal neodvisen.

Osemindvajseta žrtev v Atlanti

ATLANTA, 25. maja (UPI) – V Atlanti so našli na bregu reke še eno truplo mladega črnca. Osemindvajseto žrtev sta našla dva ribiča, ki sta takoj obvestila policijo. Prvi umor se je zgodil že julija leta 1979, vendar doslej še niso ugotovili motiva. Policija je sporočila, da bodo rezultate avtopsije objavili jutri, za zdaj pa se ne ve nič drugega, kot da gre za 20-letnega fanta.

V Salvadorju 8000 žrtev

SAN SALVADOR, 25. maja (Tanjug) – Komisija za zavarovanje človekovih pravic v Salvadorju je objavila, da je v prvih štirih mesecih izgubilo življenje skoraj 8000 ljudi, ki so postali žrtve nasilja salvadorskega režima. V poročilu te humanitarne organizacije opozarjajo, da so represalije proti prebivalstvu vse ostrejše, zlasti proti kmečkemu prebivalstvu, zato je bilo v prvih štirih mesecih skoraj toliko mrtvih kot v lanskem letu.

Ubit britanski vojak

BELFAST, 25. maja (Reuter) – Davi je bil ubit iz zasede britanski vojak, trije njegovi tovariši pa so bili ranjeni. To se je zgodilo nedaleč od kraja Bellaghy. To je že 30. žrtev nasilja na Severnem Irskem.

Začelo se je srečanje jugoslovanske televizije

V Portorožu so se TV delavci zbrali že 16. zapored – Na ogledu bo 134 vseh vrst filmov

PORTOROŽ, 25. maja – Tu se je davi začel 16. festival jugoslovanske televizije – že tradicionalno srečanje delavcev vseh jugoslovanskih radiotelevizijskih hiš. Letošnja TV prireditev poteka v znamenju pomembnih jubilejev – 40-letnice vstaje in 40-letnice socialistične revolucije. Omeniti velja, da letos praznuje tudi naša televizija, saj so pred 25 leti v Zagrebu prvič začeli oddajati televizijske valove.

Četrt stoletja obstoja jugoslovanske televizije je seveda primerna priložnost za ocenitev vseh izkušenj, ki so si jih jugoslovanski televizijski delavci nabrali v teh letih. Uspehov ni malo. To potrjuje že pester program poslovnih projekcij, ki se je začel zjutraj in se bo zaključil 29. maja. V tem času bodo prikazali 134 najrazličnejših dokumentarnih, glasbenih, izobraževalnih, mladinskih, zabavnih in televizijskih filmov iz dramskega sporeda. Poslovne projekcije so si z zanimanjem ogledali predvsem predstavniki tujih televizijskih hiš, ki izbirajo oddaje za svoje programe. Med drugimi so bili na sporedu: »Maska rdeče smrti«, ki ga je zrežiral Slavoljub Stefanović-Ravasi. »Osem kilogramov sreče« – Puriše Džordževića, »Ko poje čuk« v režiji Andreja Stojana, »Kotorski mornarji« – Fritza Bornemanna, »Jonov let« v režiji Filipa Robarja, »Ko pomlad zamuja« itd...

Danes bi se moral začeti tudi šesti mednarodni festival športnega televizijskega programa, katerega pokrovitelj so zvezni izvršni svet, mednarodni olimpijski komite in evropska radiodifuzna zveza, vendar se bo zaradi zamude nekaterih članov mednarodne žirije začel šele jutri. Tridesetega maja pa se bo začel nacionalni festival, ki bo predstavil avtorje vseh jugoslovanskih televizijskih hiš. Najboljše oddaje bodo nagradili s 13 priznanji. V počastitev letošnjih obletnic bo zvezni odbor ZZB NOV podelil najboljši TV oddaji s tematiko iz NOB bronasti kip Stojana Batiča »In memoriam belokranjski četi 1941«.

BORIS ŠULIGOJ

J. Olszewski je naredil samomor

Bivši minister za zunanjo trgovino je bil zaradi zlorab odstavljen s položaja

VARŠAVA, 25. maja (Tanjug) – Nekdanji poljski minister za zunanjo trgovino in pomorsko gospodarstvo Jerzy Olszewski je naredil samomor; tako so objavili danes. Varšavsko tožilstvo je uvedlo preiskavo, da bi ugotovili okoliščine.

Jerzy Olszewski je bil dolga leta član poljske vlade, s položaja ministra pa se je umaknil zadnjega dne decembra 1979 zaradi upokojitve, kot so tistikrat obrazložili. Pozneje se je izkazalo, da so ga odstavili zaradi zlorabe položaja in zapletenosti v nedovoljene gospodarske transakcije v osebno korist.

Centralna komisija partijskega nadzorstva ga je kot organ CK izključila iz članstva v partiji, ustrezno dokumentacijo pa so izročili pristojnim organom, da bi jo raziskali in uvedli nadaljnji postopek. Zadeva Olszewski se je zdaj končala z njegovo smrtjo, o kateri je bilo sporočeno, da gre za samomor.

Zaposlovanje je še premalo organizirano

Spremembe dogovora o temeljih zaposlovanja naj bi uredile vprašanja medrepubliškega zaposlovanja

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Zvezni komite za delo, zdravstvo in socialno varstvo je na današnji seji pod predsedstvom Svetozarja Pepovskega sprejel predlog o postopku za spremembo veljavnega družbenega dogovora o temeljih skupne politike zaposlovanja v SFRJ. Dogovorili so se, da bodo predlog poslali zveznemu izvršnemu svetu.

Eden bistvenih vzrokov pobude za spremembo je, da neustrezno uresničujemo nekatere cilje družbene politike na tem področju. Navedli so, da ta ugotovitev velja zlasti za medrepubliško-pokrajinsko zaposlovanje. Čeprav sedanji družbeni dogovor vsebuje bistvene temelje skupne politike zaposlovanja, manjkajo nekatera pomembna določila (poudariti velja, da je bil omenjeni dogovor eden prvih tovrstnih dogovorov v državi, saj je bil sprejet leta 1977). Tako so na primer ugotovili, da v dogovoru ni konkretnih normativov in standardov ter podobnih določil, ki bi »zaokrožila« sistem in zagotovila organizirano medrepubliško-pokrajinsko zaposlovanje v celotnem jugoslovanskem prostoru. Dejavnost na tem področju ni potekala, kot je treba, o čemer priča podatek, da gre v celotni politiki zaposlovanja zdaleč manjši delež organiziranemu zaposlovanju s posredovanjem medrepubliško-pokrajinskih sisov.

Člani komiteja so se seznanili tudi s podatkom, da se je s posredovanjem medkrajevnih skupnosti s predlanskim zaposlilo 6,65 odstotka delavcev, prek medrepubliško-pokrajinskih pa komaj tri odstotke. Delež strokovnih delavcev v tem zaposlovanju je izredno majhen, tako smo na eni strani priča visokemu odstotku prostih delovnih mest, na drugi strani pa se veča število ljudi, ki iščejo zaposlitev.

Zato naj bi s spremembami dogovora ustrezneje uredili vsa vprašanja medrepubliško-pokrajinskega zaposlovanja. Pri tem gre med drugim za ugotavljanje dejanskih potreb in možnosti za zaposlovanje.

V Italiji se afera »P-2« širi v krizo

Propadel vrh vodij štirih vladnih strank – Razkol v tržaških sindikatih

OD NAŠIH DOPISNIKOV

RIM, TRST, 25. maja – Politični vrh štirih šefov štirih strank, ki sodelujejo v vladni koaliciji, napovedan za nocoj, je praktično propadel. Sekretar socialistične stranke Bettino Craxi je namreč obvestil predsednika vlade Forlanija, da ga na pogovor ne bo, češ, najprej se morajo sestati vodstva strank, šele potem je mogoče sklicati vrh.

To pomeni, da odločitve o krizi, ki je zajela Forlanijevo vlado, ni pričakovati pred koncem tedna. Jutri se namreč sestane vodstvo krščanske demokracije, šele v četrtek pa direkcija socialistične stranke.

Forlani, ki ga je danes sprejel predsednik republike Pertini, je sicer izjavil, da se je nocoj pripravljen pogovarjati s komerkoli, ki bi prišel na napovedani sestanek. Toda glede na to, da je tudi republikanec Spadolini posredno podprl Craxija, je vrh, ki naj bi odločal o usodi štiribarvne vlade po izbruhu škandala z ložo »P-2«, praktično padel v vodo.

Odkritje seznama članov prostozidarske lože »P-2« odmeva te dni tudi v Trstu. Prav v dneh pokrajinskega kongresa sindikata UIL, ki združuje socialistično in laično usmerjene delavce, je namreč prišlo sporočilo, da je član omenjene lože tudi pokrajinski sekretar tega sindikata Franco Fabricci. Socialistična veja sindikata je zapustila kongres. Z njega pa se je umaknila tudi delegacija komunističnega sindikata CGIL.

Franco Fabricci seveda trdi, da ni član lože »P-2«, ki te dni pretresa vso Italijo. Vendarle pa ga včeraj ob koncu kongresa niso več izvolili za sekretarja, pač pa bo le član ožjega vodstva, dokler ne bo zadeva popolnoma razčiščena.

ANDREJ NOVAK
LOJZE KANTE

Ugrabili sina italijanskega industrialca

BOLOGNA, 25. maja (AFP) – Na cesti proti vasi Modigliana, nedaleč od Bologne, so neznanci ugrabili Vittoria Alpija, sina italijanskega industrialca Valeria Alpija. Po izjavi Vittoriove prijateljice, ki je bila takrat z njim, so ga ugrabitelji z orožjem prisilili, da je šel z njimi. Policija je začela preiskavo, vendar za zdaj še ni ničesar izsledila.

Novost za kratke proge

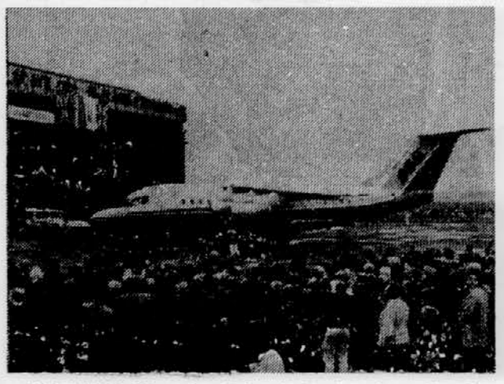

HATFIELD, 25. maja – Britansko letalstvo je pred kratkim obogatil nov dosežek: manjše letalo za kratke proge BA 146. Podoben je BAC 111 in ima sedežev za 82 do 100 potnikov. Opremljeno je s štirimi ameriškimi turboreakcijskimi motorji, stalo pa bo okoli 5 milijonov dolarjev. (Telefoto UPI)

Najdaljše ljubezensko pismo

BOMBAY, 25. maja (PTI) – Neki indijski študent bo kmalu postavil nov svetovni rekord v dolžini ljubezenskega pisma. Muči ga ena sama težava: nima ga komu poslati. Zaradi pisanja pisma nima časa, da bi si poiskal primerno osebo, ki bi ji svojo stvaritev poslal. Mali indijski pisar je postavil rekord tudi v sorodni disciplini: sestavil je najdaljše pismo, ki ni ljubezenske narave. Dolgo je 1825 metrov, ima več kot 6 milijonov besed, poslal pa ga je eni od svojih prijateljic, ki ji je ta čast nedvomno vzela veliko časa. Prejšnji rekord je postavil neki zahodni Nemec, ki je 1224 metra dolgo pismo pisal dve leti.

Trajekt na travniku?

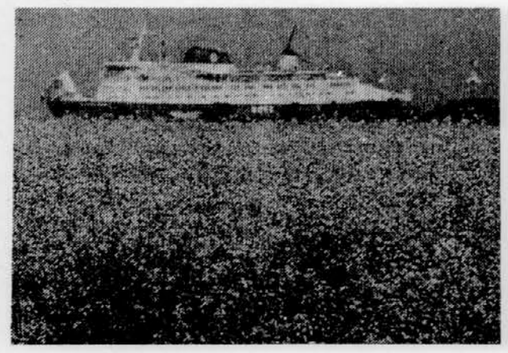

FLENSBURG, 25. maja – Zdi se, da trajekt mirno pluje po morju cvetja, vendar je to le videz. Ob koncu cvetočega travnika se namreč začenja Baltik in nobenega strahu ni, da bi trajekt nasedel. Fotografijo so posneli pri Flensburgu, najsevernejšem pristanišču ZRN. To mesto tik ob meji z Dansko je tudi najzahodnejša točka Baltiškega morja (Telefoto: Dpa)

Oreljino novo rojstvo

PARIZ, 25. maja (Tanjug) – Zaradi resnih pomanjkljivosti v imunološkem sistemu je triletna Orelja že od rojstva živela v posebni plastični krogli, zdaj pa je končno zadihala na svežem zraku. Deklica se je namreč rodila brez obrambnih sposobnosti organizma, s kakršnimi se rojevajo normalni otroci, zato je morala v svoji aseptični krogli živeti tri leta in pol. V tem času so jo operirali – vbrizgali so ji limfne celice fetusa in ji presadili tudi celice jeter. Prvi rezultati so se pokazali po šestih do devetih mesecih, ker pa je šlo prepočasi, so presajanje ponovili še sedemkrat. Brez pretiravanja bi lahko rekli, da se je deklica, ki se je rešila svoje plastične krogle, ponovno rodila. Prostor premera 150 centimetrov je zamenjala z velikanskim travnatim dvoriščem svojih staršev, po katerem hodi še nekoliko nezanesljivo. Ko jo je mati potegnila iz plastičnega ovoja, se je mala Orelja oglasila kot pravi novorojenček. Kot poroča agencija France Press, je smrt prejšnjega otroka Oreljinih roditeljev pripeljala pariške zdravnike na pravo sled. Orelja se je rodila z isto pomanjkljivostjo, vendar so takoj po njenem rojstvu ukrenili vse, kar je bilo potrebno za preživetje. Potrepežljivo delo zdravnikov in staršev se je izplačalo. Odslej bo deklica živela normalno kot njene vrstnice, le od časa do časa bo, zaradi nadaljnjih rutinskih preiskav, obiskala kliniko.

NDR izvaža redke živali

NEW DELHI, 25. maja (PTI) – Redke živalske vrste, kot sta na primer bengalski tiger in indijski lev iz Kativara, se v Nemški demokratični republiki uspešno razmnožujejo. Pred kratkim sta direkotrja berlinskega in schwerinskega živalskega vrta obiskala nekatere indijske kraje, da bi proučila ogrožene živalske vrste.

NDR je postala pomembna izvoznica živali – tudi eksotičnih – in jih uspešno razmnožuje v živalskih vrtovih. V berlinskem živalskem vrtu imajo okoli 6000 predstavnikov živalskih vrst. Med njimi je 20 vrst sesalcev, 50 vrst ptic in 15 vrst plazilcev.

Pripravljenost civilne zaščite se izboljšuje

Odbor zveznega zbora skupščine SFRJ za ljudsko obrambo razpravljal o pripravljenosti civilne zaščite

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Pri razvoju civilne zaščite je opaziti v zadnjih nekaj letih precej napredka, čeprav bi lahko dosegli še več, so opozorili na današnji seji odbora zveznega zbora skupščine SFRJ za ljudsko obrambo. Kot so dejali delegati, pomeni civilna zaščita že zdaj pomembno moč za zavarovanje in reševanje prebivalstva ter materialnih dobrin.

Odbor je danes pod predsedstvom Mihajla Brajovića razpravljal o pripravljenosti civilne zaščite. Ob tej priložnosti je bilo rečeno, da civilna zaščita še zaostaja za drugimi komponentami obrambe države oziroma da civilna zaščita kot del samozaščitnega in obrambnega organiziranja družbe še ni dosegla zahtev in potreb zaščite prebivalstva in materialnih dobrin pred posledicami elementarnih nesreč in vojn. Zato je razumljivo, da se je tudi 26 delegatom zdelo potrebno navesti svoja stališča do možnosti razvoja civilne zaščite.

Kaže, da se morajo spremeniti tudi gledanja na to institucijo naše družbe. V tej zvezi je Mihajlo Brajović rekel, da izkušnje terjajo, da bi širše ocenili civilno zaščito. To je sestavni del splošne ljudske obrambe, pa tudi moč družbe v boju proti naravnim katastrofam. Delegati so v vsebinsko bogati razpravi navajali vrsto očitkov na račun organiziranja civilne zaščite. Več udeležencev razprave je načelo tudi vprašanje o vodenju civilne zaščite. Zakonsko sodi v pristojnost republik in pokrajin.

V federaciji pa je čutiti nekakšen strah, da ne bi posegali v pravice republik in pokrajin. Vendar obstaja tudi potreba, da bi delo civilne zaščite, vsaj na posameznih področjih, uskladili na zvezni ravni. Vse, kar dela federacija, še ni centralizem. Pogosto si tudi v škodo učinkovitosti opravljenega dela pomišljamo pred združitvijo poslov na zvezni ravni.

Taka stališča iz razprave je podprl tudi predsednik odbora Brajović, ki je pripomnil, da je v zdajšnji organizaciji opaziti nekatere nedorečenosti in slabosti, zato bi na zvezni ravni očitno potrebovali več koordinacije.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda SR Slovenije

Prognostična karta za 26. maj 1981

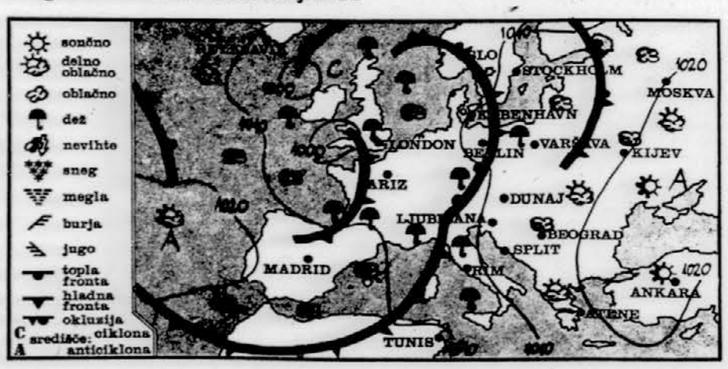

SLOVENIJA

Bo pretežno oblačno, občasno bodo padavine, deloma kot plohe ali nevihte. Najnižje nočne temperature bodo od 7 do 12, v Primorju 17, najvišje dnevne od 15 do 20 stopinj C.

JUGOSLAVIJA

Območje nizkega zračnega pritiska se iznad zahodne Evrope širi proti vzhodu, ob višinskih jugozahodnih vetrovih je Alpe dosegel frontalni val in se bo prek Balkana le počasi pomikal proti vzhodu.

KAKO KAŽE ZA SREDO

Bo oblačno s padavinami.

TEMPERATURE MORJA

Piran 20, Split 21, Hvar 20 stopinj C.

Vreme in temperatura dne 25. maja 1981 ob 13. uri

kraj	vreme	stopinj
Ljubljana	ploha	18
Planica	rahlo dežuje	12
Brnik	oblačno	19
Kredarica	rahlo dežuje	1
Maribor	oblačno	22
M. Sobota	rahlo oblačno	22
Sl. Gradec	oblačno	17
Celje	oblačno	20
Novo mesto	oblačno	23
Nova Gorica	oblačno	21
Portorož	oblačno	22
Reka	pololačno	23
Pulj	jasno	23
Hvar	jasno	23
Dubrovnik	jasno	22
Zagreb	oblačno	24
Beograd	pololačno	25
Sarajevo	pololačno	24
Titograd	pretež. jasno	25
Skopje	pret. jasno	24
Celovec	oblačno	19
Gradec	oblačno	22
Dunaj	pololačno	21
Benetke	oblačno	21
Milano	oblačno	19
Genova	oblačno	18
Rim	jasno	23
Pariz	oblačno	14
Berlin	oblačno	18
Stockholm	ploha	13
Moskva	jasno	25

Nihanje skozi tisočletja

Temperaturne spremembe v zadnjih 10.000 letih so zelo dobro znane po zaslugi preučevanj, ki jih je opravil dr. Nils-Axel Morner z univerze v Stockholmu. Dr. Morner je preučeval tajanje ledu po koncu zadnje ledene dobe in raziskoval usedline, ki jih je ledeniška voda nanesla v Baltik, v njih pa so bili ohranjeni pelod in drugi rastlinski ostanki.

Po Morneju je nastopil nekako v letih 10.350 do 10.300 pred n. š. kratek hladni sunek, nato pa je sledilo ogrevanje. Baltiško morje je bilo v glavnem še polno ledu in Skandinavijo so prekrivali ledeniki. Morje se vse do leta 7730 pred n. š. še ni toliko dvignilo, da bi preplavilo Baltik. Od 5000 do 2000 pred n. š. je trajalo toplejše obdobje, tako imenovana hipsotermalna perioda. Tej je spet sledil padec temperature, ki je dosegla najnižjo stopnjo okrog 500 pred n. š. Tej ohladitvi je sledil dvig temperature, ki je dosegel višek okrog leta 1000 našega štetja in je trajal vse do 1300. V tistem času so gojili trto tudi v Angliji vse do Yorka, Norvežani pa so se takrat naselili na Grenlandiji in tam kmetovali ter gojili živino in drobnico. Po letu 1600 se je začelo podnebje spet ohlajati in ledeniki so napredovali.

PA ŠE TO

KAKŠNA NOVOST?! – Pred dnevi smo lahko prebrali, da v delovni organizaciji Zastava avto v Ljubljani spet prodajajo – po znižanih cenah seveda – avtomobile, ki so nekoliko poškodovani ali pa sestavljeni z manjšimi napakami.

Kolikor nam je znano, lastnikom Zastavinih avtomobilov pa še predvsem, take »razprodaje« niso nič neobičajnega, saj vemo, kako hitro morajo mnogi kupci brezhibnih (nepoškodovanih) avtomobilov že takoj po prevzemu avtomobila k prvemu mehaniku.

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

★★

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, TOREK, 26. MAJA 1981
LETO XXIII ● ŠT. 119 ● CENA 8 DINARJEV

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC
ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

Veličastna predstava ustvarjalnosti mladih

Na sklepni prireditvi dneva mladosti na stadionu JLA v Beogradu je nastopilo 8000 mladih – Za jugoslovanske narode ostaja tudi po Titu – Tito

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 25. maja – Več kot 8000 mladincev, udeležencev letošnje veličastne sklepne prireditve ob dnevu mladosti na stadionu JLA, je nocoj odločno ponovilo, da za Jugoslavijo in njene narode, njeno mladino, ostaja tudi po Titu – Tito.

Slavja mladih so se udeležili najvišji jugoslovanski družbenopolitični delavci na čelu s predsednikom predsedstva SFRJ Sergejem Kraigherjem. Natanko ob 20. uri so se oglasile fanfare, nato pa je bilo slišati besedilo poslanice, s katero se je lani štafeta mladosti boleče in dostojanstveno poslovila od tovariša Tita.

Pogled na stadion v majskem večeru je veličasten. Z vseh koncev ga obdajajo zastave, vzhodni del pa krasi osem velikih cvetnih listov v obliki žarkov, ki spominjajo na meje in obrise SFRJ in izžarevajo trdnost, moč, bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. Pod cvetnimi listi in velikim portretom tovariša Tita se razprostira ploščad, okrašena s cvetjem. Na zeleni preprogi, ki prekriva prizorišče, mladi v belih, rdečih, modrih oblekah... Fantje in dekleta plešejo plese, posvečene Titu in ljudstvu.

Udeleženci sklepne prireditve so pred veselo razpoloženimi gledalci najprej izvedli točko »Ob tebi smo«, s katero so obudili spomin na vsa leta, ko smo pod Titovim vodstvom gradili samoupravno, socialistično, neodvisno in neuvrščeno Jugoslavijo.

Po točki »Jugoslavija«, ki predstavlja našo današnjo stvarnost usmerjeno v prihodnost, je sledil ples z naslovom »Suita naše radosti in ponosa«. V tej točki so folklorni ansambli iz Beograda predstavili naše bratstvo in enotnost, ki sta se rodila med osvobodilno vojno in se razvijala v svobodi. Na koncu so se plesalcem v pisanih narodnih nošah pridružili vsi nastopajoči in zaplesali kozaračko kolo.

V skladbi, ki jo je izvedel ansambel Pepel in kri, so vsi navzoči prepoznali besedilo »Na Titovi poti«. Nastopajoči so pričarali zanos in vedrino mladosti, delo in hotenja mladih in njihovo radost, da živijo v socializmu. Ko so se z vzhodne tribune dvignili baloni z imeni mest, kjer so potekale konference neuvrščenih, so bili fantje in dekleta že pripravljeni izvesti točko »Imenovalci prihodnosti«. Na prizorišču so se mlada telesa zlila v podobo goloba. V hipu so se krog goloba, simbola miru, zbrali malčki. Zaplesali so in zapeli pesem »Vsaka naša petica«, ki napoveduje miren svet prihodnosti. Najmlajši so svojo točko končali z glasbeno frazo »Druže Tito, mi ti se kunemo« v svoji inačici in v vseh jezikih narodov in narodnosti.

Tema predzadnje točke enournega programa »Tito-partija-ljudstvo-armada«, ki so jo izvedli pripadniki JLA, je bil prikaz pripravljenost braniti našo skupnost. Vojaki in gojenci so v 11 minutah prikazali, kako so pripravljeni braniti domovino skupaj z ljudstvom. Nato so nastopajoči spretno upodobili lik heroja Stevana Filipovića. Na koncu so se udeleženci zlili v slojevito kupolo, obdano z rdečo zastavo in osmimi krogi. Krogi predstavljajo šest republik in dve pokrajini, iz kupole pa raste štafeta mladosti.

Štafeto, znamenje vdanosti tovarišu Titu nosi Ivan Ižak, mladi strojni ključavničar iz Beočina. Ponesel jo je mimo dvojne vrste nastopajočih do osrednje lože. Zadnjega nosilca štafete spremljajo otroci s cvetjem. Ivan Ižak je nato izročil štafeto predsedniku ZSMJ Mišku Vukoviću, ki je po krajšem pozdravnem govoru napovedal govor predsednika predsedstva SFRJ Sergeja Kraigherja. Sergej Kraigher je mladim čestital ob prazniku, takoj nato pa je znova gromko zazvenela pesem »Druže Tito, mi ti se kunemo.« Medtem ko je nebo nad Beogradom razsvetljeval ognjemet, so mladi, pojoč skupaj z vsemi navzočimi na stadionu, znova izražali trajno privrženost delu tovariša Tita. Tudi na letošnji 25. maj so že petindvajsetič pokazali, da ta dan in ta mesec nista le simbola, temveč velika prireditev mladostne ustvarjalnosti, dela in hotenj ter odločilnih prizadevanj, da bi spoznanja o socialistični samoupravni Jugoslaviji, o Titovem delu, prelili v dejanja.

SLOBODAN DUKIĆ

TEMA DNEVA

Skupen boj proti lakoti

Za milijone prebivalcev najrevnejših dežel na svetu je hrana še zmeraj zelo odmaknjena. Svetovne zaloge hrane so po lanskih poplavah in suši izjemno nizke. Žita je v skladiščih komajda 130 milijonov ton, kar bi zadoščalo za 32-dnevno prehrano človeštva. Od tega je 70 odstotkov vseh zalog žita v ZDA in Kanadi, 23 odstotkov jih imajo Avstralija, Argentina in države Evropske gospodarske skupnosti. Torej odpade komaj 7 odstotkov zalog žita na večino človeštva, ki komajda životari v splošnem pomanjkanju.

Svet, v katerem živimo, je zaradi trenja med supersilama, naraščajoče gospodarske krize, pomanjkanja energije in tudi dobre volje, da bi se sporazumeli o miru, čedalje bolj nemiren. Hrana postaja vse bolj sredstvo izsiljevanja in politične prisile. Čas bi zatorej bil, da bi svet začel vendarle resneje razmišljati o novi strategiji pridobivanja hrane. O takšni, ki bo sedanje odnose menjala pri koreninah.

Zato bi se o pridelovanju hrane morale skupno dogovoriti razvite, manj razvite in revne države. Prve doslej niso pokazale dovolj dobre volje, niti politične niti praktične, da bi pomagale nerazvitim. Se bo morda to zgodilo na zasedanju svetovnega sveta za hrano v Novem Sadu? Tisti, ki poznajo vlogo Jugoslavije v mednarodnih odnosih, napovedujejo, da že gostiteljstvo tega pomembnega sestanka, na katerem sodelujejo ministri 36 držav članic ter opazovalci iz drugih držav, daje precej jamstva za spodbudnejše napovedi. Tudi v okoliščinah, ko peščica bogatih ljubosumno čuva svoje shrambe, polne žita.

MARJETA ŠOŠTARIČ

Lakota je visok jez med razvitimi in nerazvitimi

Sedmo zasedanje svetovnega sveta za hrano pri OZN v Novem Sadu – Na svetu je poldruga milijarda lačnih – Najsiromašnejši izgubljajo boj z lakoto

NOVI SAD, 25. maja – V lačnem svetu ne more biti miru, niti napredka. Zato si moramo na vse načine prizadevati, da zaustavimo naraščajočo lakoto, ki jo povzroča vse večji prepad med razvitimi in nerazvitimi, so poudarili govorniki v uvodnih referatih sedmega zasedanja svetovnega sveta za hrano pri OZN, na katerem sodeluje 67 držav članic in opazovalk.

Na otvoritveni slovesnosti, na kateri so se udeleženci z enominutnim molkom poklonili spominu tovariša Tita, sta govorila tudi predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher (govor objavljamo na 7. strani) in podpredsednik ZIS Branislav Ikonić.

Na svetu je danes 1,5 milijarde ljudi lačnih, 500 milijonov ljudi je podhranjenih, zaradi lakote pa je samo v mednarodnem letu otroka umrlo 17 milijonov otrok. Zdi se, da najsiromašnejše države na svetu izgubljajo boj z lakoto. Tudi zato, ker poraba hrane naglo narašča. Razlike med bogatim Severom in revnim Jugom se večajo, čeprav bi s sodobno tehnologijo in z večjo pripravljenostjo bogatih, da pomagajo revnim, le-te lahko pridelale zase tudi do trikrat več hrane, kot je zdaj.

Zaostrene razmere in nasprotja v pridelovanju, porazdelitvi ter trgovini s hrano, ki jih spremljata vse večja lakota in podhranjenost milijonov ljudi po svetu, se v zadnjem desetletju niso kdo ve kaj izboljšale. Tako je ostal nedosegljiv tudi cilj, ki si ga je zastavila svetovna konferenca o hrani leta 1974, je v pozdravnem govoru ministrom 40 držav članic svetovnega sveta za hrano in članom delegacij iz drugih držav dejal predsednik organizacijskega komiteja zasedanja sveta v Novem Sadu Branislav Ikonić.

Popoldne se je nadaljevala plenarna seja, na kateri so govorili o globalni strategiji v boju za več hrane, na njej je med drugimi sodeloval tudi Milovan Zidar, predsednik zveznega komiteja za kmetijstvo. (Obširneje na 7. strani.)

MARJETA ŠOŠTARIČ

D. Čulafić sekretar predsedstva CK ZKJ

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – V Beogradu se je danes sestalo predsedstvo CK ZKJ in na podlagi svojega poslovnika o organizaciji in delu izvolilo Dobroslava Čulafića za sekretarja predsedstva CK ZKJ. Predsedstvo je izrazilo priznanje in zahvalo Dušanu Dragosavcu za uspešno opravljanje funkcije sekretarja predsedstva CK ZKJ v minulih dveh letih.

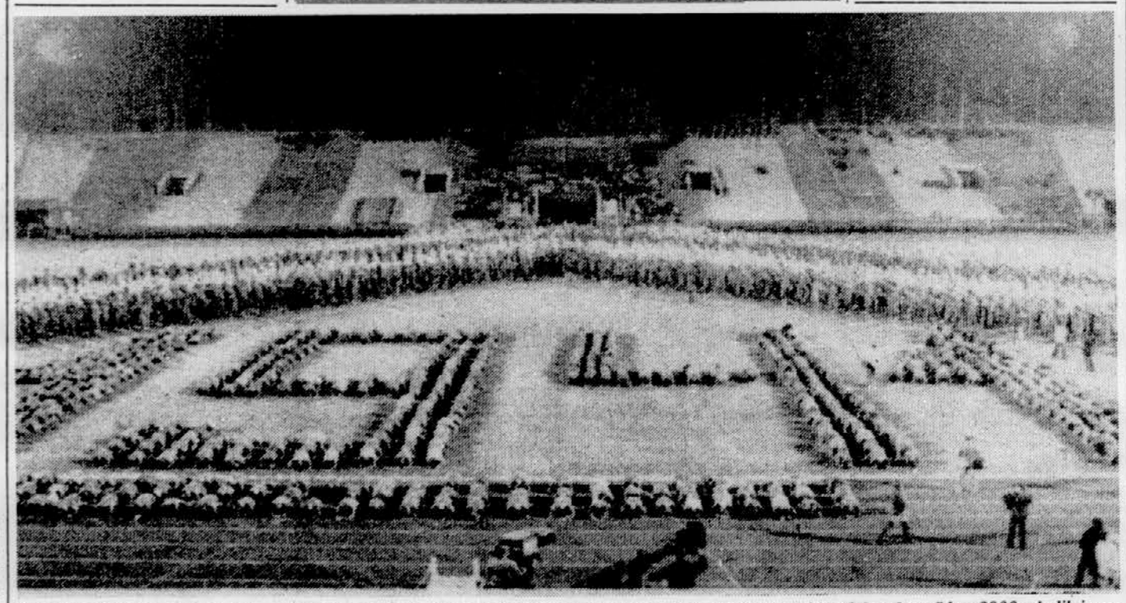

TUDI PO TITU – TITO – Na veličastni prireditvi ob dnevu mladosti na stadionu JLA v Beogradu je sodelovalo več kot 8000 mladih iz vse Jugoslavije. Na sliki: Udeleženci so s svojimi telesi izpisali letnici 1941–1981 in tako obeležili štirideset let naše revolucije. (Telefoto: Tanjug)

Slabosti in težave

Predsedstvo CK ZKS o uresničevanju socialne politike in utrjevanju socialne varnosti delavca in občana – Gradivo za sindikalno konferenco dopolniti

LJUBLJANA, 25. maja – Usmeritve, ki jih je zveza komunistov sprejela za odpravljanje globljih vzrokov socialnega razlikovanja, so sprožile precejšnje premike in rezultate, zlasti pri uveljavljanju delavca kot nosilca pogojev in rezultatov dela, pri krepitvi materialne osnove združenega dela, pri skladnejšem gospodarskem in socialnem razvoju republike. Vendar pa je slabosti in težav še veliko, so ugotovili na seji predsedstva CK ZK Slovenije, ko so obravnavali informacijo o uresničevanju socialne politike in utrjevanju socialne varnosti delavcev in občana, ki ga je pripravila delovna skupina centralnega komiteja ter gradivo, ki so ga za svojo tretjo konferenco, – sklicali naj bi jo novembra, govorila pa bo o socialni politiki – pripravili v slovenskih sindikatih.

Soočanje obeh dokumentov je opozorilo na nekatera razhajanja ter pripeljalo do sklepa, da morajo v sindikatih gradivo za konferenco še pred sejo republiškega sveta – bila naj bi v začetku junija – dopolniti in popraviti, pri čemer se morajo ustvarjalno vključiti predvsem komunisti znotraj sindikata.

»Dileme o tem, ali je potrebna konferenca sindikatov o socialni politiki, ali ne, sploh ne more biti,« je menil Franc Šetinc, ki je vodil današnjo sejo. Vendar je treba v pripravah na konferenco osrednjo pozornost nameniti oceni uveljavljanja položaja delavca in v tem okviru usmeritev socialne politike na osnovi družbenoekonomskih odnosov. Preveriti je treba, kje smo bili doslej uspešni in kje ne in na osnovi tega začrtali nove naloge, predvsem naloge sindikata, ki je nosilec te politike. Pri tem se je treba jasno zavedati, da socialne politike ne moremo izpeljati drugače kot iz materialnih možnosti, torej je treba kot sestavino te politike vplesti tudi bitko za povečanje dohodka, je dejal Franc Šetinc ter opozoril tudi na šibkost samoupravnih obrambnih mehanizmov.

Utrditi je treba delavsko kontrolo, ki je danes prava karikatura svoje dejanske vloge. Tudi to bi pripomoglo k temu, da bi delavec laže v svojem delovnem okolju obvladoval mehanizme socialne politike in se bolje povezoval s krajevno skupnostjo, ki je lahko edini resnični prostor za ocenjevanje in odločanje o upravičenosti do socialnih pravic. Dokument mora biti skratka tak, da bo mobiliziral delavce za odpravljanje slabosti.

Nesporno namreč je, da še vedno ni natančne analize o vseh oblikah socialne pomoči – tako seveda logično prihaja do odstopanj, do neselektivnega pristopa, do nekaških republiških poprečij. Dogaja se, kot je v uvodni razpravi dejala Majda Gaspari, da so ljudje nagrajevani za slabo delo ali nedelo, da nekateri za svoje nedelo dobijo več oblik socialnih korektivov in si tako zagotovijo boljši osebni standard, kot si ga lahko zagotovi delavec s svojim delom. Prav zato je treba odločno krepiti vpliv uporabnikov v skupščinah interesnih dejavnosti – pa naj gre za stanovanjsko, zdravstveno ali katero drugo – in odločanje o vseh oblikah socialnih korektivov prenesti v krajevno skupnost. Veljalo pa bi znova preveriti tudi merila za dodeljevanje vseh oblik socialnih korektivov.

Razpravo, v kateri so sodelovali še Andrej Verbič, Dušan Šinigoj, Drago Benčina, Roman Albreht, Janez Vipotnik, Vinko Hafner, Janez Krnc, Janez Zemljarič in Štefan Korošec, je prevevala temeljna misel, da si mora delavec s svojim delom zagotavljati svojo socialno varnost, da mora torej biti upravljalec socialne politike, tudi pri odločitvah o solidarnostnem prelivanju denarja. Torej je treba presekati odtujenost delavca od odločanja in v okvir uresničevanja socialne politike vpeti prizadevanja za ustvarjanje večjega dohodka, saj bo le tako mogoče uresničiti sprejete načrte pri zagotavljanju socialne varnosti delavca in občana. (Obširnejše poročilo objavljamo na 3. strani)

JANA TAŠKAR

Jutri dodaten razpis štipendij

LJUBLJANA, 25. maja – Medobčinska skupnost za zaposlovanje v Ljubljani je zbrala dodatne prijave razpisanih kadrovskih štipendij. Organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti in druge organizacije so po prvem razpisu kadrovskih štipendij po določilih samoupravnih sporazumov o štipendiranju razpisale še dodatne kadrovske štipendije in sicer tudi za tiste poklice, za katere so prosta mesta že bile razpisale, niso pa zanje še dajale štipendij. Za kadrovsko štipendijo bodo lahko zaprosili vsi tisti kandidati, katerih dohodek na družinskega člana ne presega 85 odstotkov lanskoletnega povprečnega mesečnega dohodka, torej ne smejo dobivati več kot 7452 dinarjev mesečno.

V jutrišnji številki Dela bomo na dveh straneh objavili dodatno razpisane kadrovske štipendije, urejene po občinah štipenditorjev in po poklicnih profilih. Prijave bo, treba poslati kadrovskim službam štipenditorjev najkasneje do 15. julija.

Absurdne ugotovitve

Uradna albanska agencija ATA posredovala »uradno« verzijo sobotnega bombaškega napada na jugoslovansko veleposlaništvo v Tirani

BEOGRAD, 25. maja (Tanjug) – Jugoslovanska javnost je včeraj izvedela, da so predvčerajšnim, v soboto okoli 20. ure, vrgli na poslopje jugoslovanskega veleposlaništva v Tirani dve bombi. Čas, ki so ga izbrali za to diverzijo, gotovo ni naključje. Tisti, ki se je odločil, da vrže bombi na jugoslovansko diplomatsko predstavništvo, je dobro vedel, da so bili takrat vsi Jugoslovani, zaposleni v Albaniji, na proslavi dneva mladosti.

V skladu z mednarodnimi zakoni je jugoslovanski veleposlanik v Albaniji o tem incidentu takoj obvestil zunanje ministrstvo države gostiteljice in zahteval pojasnilo za napad, ki težko krši nedotakljivost našega diplomatskega predstavništva. Hkrati je bil na albanskem veleposlaništvu v Beogradu vložen oster protest zaradi atentata na jugoslovansko veleposlaništvo v Tirani. Jugoslavija zahteva, naj albanska vlada odločno ukrepa, da bo našla in kaznovala krivce, naj zaščiti predstavništva in uradne predstavnike SFRJ ter jim zagotovi pogoje za normalno delo.

Uradna albanska agencija (ATA) pa je pozno sinoči posredovala popačeno verzijo tega dogodka. Kot trdi, so uradni albanski predstavniki in strokovnjaki prihiteli »takoj,« kar pa ni res, saj so potrebovali do jugoslovanskega veleposlaništva uro in pol od trenutka, ko so bili o incidentu obveščeni. V skladu s prizadevanji, da bi zanikala vsa prava dejstva, ATA poroča, da je pomočnik albanskega zunanjega ministra ocenil protest jugoslovanskega veleposlanika kot »nedopusten« ter ga vnaprej zavrnil, čeprav še ni imel v rokah niti poročila svojih »strokovnjakov«.

Uradno »poročilo«, ki ga posreduje ATA, trdi, da ne gre za bombe, temveč za nekakšne »posebne eksplozivne naboje«, ta eksploziv pa »ni bil postavljen zunaj«, temveč »ročno na kraju dogodka«, kar naj bi dalo, »po poročilu skupine strokovnjakov«, ki ga posreduje ATA, misliti, da je eksploziv podtaknil nekdo znotraj, se pravi, da so Jugoslovani sami nase metali bombe.

Takšne absurdne trditve albanskih »strokovnjakov« temeljijo na izjavah »ljudi iz službe, ki skrbi za varnost veleposlaništva, in ljudi, ki živijo tam blizu«. Te »zanesljive priče« albanskih preiskovalnih organov, citira ATA, »pravijo, da takrat, ko se je vse to zgodilo, niso blizu veleposlaništva videle nikogar«.

ATA poroča, da je pomočnik albanskega zunanjega ministra tudi po izsledkih »skupine strokovnjakov«, kot je storil že prej, zavrnil »neutemeljeno in neupravičeno« jugoslovanski protest, normalno zahtevo Jugoslavije, naj Albanija zaščiti življenja svojih državljanov, ki opravljajo v Tirani diplomatsko poslanstvo, pa označuje kot »nadaljevanje lažnih obtožb in izmišljotin, ki so delo raznih jugoslovanskih instanc«.

Tanjugova poročila o tem incidentu označuje ATA kot »tendenciozna«, kot »izkrivljanje dejstev«, »hrup« in »nadaljevanje jugoslovanske gonje proti Albaniji«.

Kaj pomenijo bombe v Tirani in uradno opravičevanje tega terorističnega napada na jugoslovansko diplomatsko predstavništvo? Ali namerava albanska vlada tako razvijati odnose med sosedama »na osnovah dobre sosedske politike«, kot zagotavlja agencija ATA, ki opravičuje tudi to težko protijugoslovansko provokacijo in diverzijo?

Jugoslavija bo tudi tokrat zahtevala, naj omogočijo normalno delovanje njenim diplomatskim in drugim predstavništvom povsod po svetu, tudi v Albaniji. Te pravice ji nihče ne more vzeti.

Takšne bombaške metode niso bile nikoli v korist sodelovanju, še zlasti ne med sosedi. Vsakomur, razen nosilcem te diverzije, je jasno, da je ta groba protijugoslovanska provokacija naperjena proti dobrim jugoslovansko-albanskim odnosom. Zato so tudi albanske besede o razvijanju dobrih sosedskih odnosov neiskrene, ker so izražene v zvezi z najbolj neposrednim vmešavanjem v jugoslovanske notranje zadeve in s terorističnimi napadi, kot je bil ta.

Jugoslavija se je vselej zavzemala za sodelovanje z vsemi državami, še posebej s svojimi sosedami, kar dokazuje s praktičnimi akcijami in s politiko. Tudi kar zadeva Albanijo, je bila Jugoslavija vedno pripravljena razvijati sodelovanje na že znanih načelih enakopravnosti, neodvisnosti, nevmešavanja, popolnega spoštovanja načel suverenosti in ozemeljske celovitosti.

Če Albanija to želi, potem mora vedeti, da tega nikoli ne bo dosegla z bombami in s tem, ko se uvršča med države, ki uporabljajo nasilje. Albanska vlada je zato odgovorna za vse posledice takšnega ravnanja, in to ne samo pred jugoslovanskimi narodi, temveč tudi pred narodom LSR Albanije.

Bejrut: mine na tri tuja veleposlaništva

Sirijske rakete so sestrelile še eno izraelsko izvidniško letalo brez pilota nad Libanonom

BEJRUT, 25. maja (UPI, WFA) – Danes ponoči so neznane osebe izstrelile več tromblonskih min na ameriško, egiptovsko in saudsko veleposlaništvo v Bejrutu. Ameriško so zadele tri, egiptovsko ena in saudsko prav tako ena mina. Po sporočilu libanonske policije so omenjene zgradbe sicer poškodovane, vendar ni bil nihče ranjen.

Napad na egiptovsko in saudsko veleposlaništvo povezujejo z obiskom egiptovskega predsednika Anvarja el Sadata v Kartumu.

Skupina palestinskih pravnikov je v sodelovanju z naprednim izraelskim pravnikom Elisiom Langerjem zahtevala od izraelskih okupacijskih oblasti, da prenehajo z razlaščanjem palestinske zemlje na zahodnem bregu. Ta zahteva je pomembna tudi zaradi tega, ker ogroža same (pravne) osnove tega početja.

Vrhovec končal obisk na Japonskem

Sestal se je z japonskim premierom Suzukijem – Vrhovec v DLR Koreji

TOKIO, 25. maja (Tanjug) – Zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec je končal petdnevni uradni obisk na Japonskem in danes popoldne odpotoval s tokijskega letališča Narita v DLR Korejo.

Pred koncem obiska se je Vrhovec sestal z japonskim premierom Zenkom Suzukijem, o rezultatih njegovega obiska pa so objavili skupno sporočilo za tisk.

Čeprav je imel veliko dela, je premier Zenko Suzuki danes zapustil parlament, da bi sprejel Josipa Vrhovca. Vrhovec je Suzukiju posredoval pozdrave in povabilo predsednika ZIS Veselina Djuranovića in jugoslovanskega vodstva, naj obišče Jugoslavijo.

Josip Vrhovec se je med poletom v DLR Korejo ustavil v Pekingu. (Več na 3. strani).

Iz dnevnih kopov 500 ton premoga dnevno

TRBOVLJE, 25. maja – Dnevna kopa Retje in Ojstro v Zasavju sta ponovno oživela. Odvozne poti so po dolgi zimi uredili in zdaj po njih vsak dan odpeljejo 500 ton premoga v trboveljsko separacijo, od tam pa naravnost v termoelektrarno. Raziskave so pokazale, da bi lahko odprli še tretji dnevni kop Lakonca, kjer čaka okrog 500 tisoč ton premoga. Ta bi bil primeren tudi za ogrevanje, a kaj ko trboveljski premogovniki nimajo denarja, da bi začeli odkopavati že letos. (Foto: Sveto Busić)

Mladi povsod slovesno počastili dan mladosti

LJUBLJANA, 25. maja – Mladi iz vse Jugoslavije, pionirji, šolarji, pripadniki JLA, so slovesno proslavili svoj praznik. Ob dnevu mladosti so se povsod vrstile številne kulturne in športne prireditve, obiski spomenikov NOB, srečanja z nekdanjimi borci in revolucionarji, najbolj pa so si današnji praznik brškone zapomnili pionirji, ki so jih danes sprejeli v mladinsko organizacijo. Ponekod so ob dnevu mladosti odprli tudi nove šole in gospodarske objekte. Šolarji iz osnovne šole Tineta Rožanca v Pirničah (na sliki) so za dan mladosti pripravili pohod na Goričane. Več na 2. strani. (Foto: Marjan Zaplatil).

OPEC: podražitev nafte zdaj še ne pride v poštev

Za zaprtimi vrati zaseda 13 »naftnih« ministrov držav proizvajalk in izvoznic nafte (OPEC)

OD NAŠEGA SODELAVCA

ŽENEVA, 25. maja – Danes se je v Ženevi začel 60. redni sestanek ministrov OPEC, ki zajema 13 držav Bližnjega vzhoda, Afrike, Azije in Latinske Amerike; srečanje je steklo za skoraj hermetično zaprtimi vrati. Bistven cilj sestanka je ugotoviti, kaj je mogoče storiti, da bi se okrepila enotnost organizacije, ki se je močno omajala zaradi zelo nasprotnih stališč in gledanj na urejanje najpomembnejših problemov, med katerimi so na prvem mestu količina proizvodnje in cene nafte.

Prvi vzrok nesporazumov je položaj na svetovnem trgu, ki ni prav nič naklonjen stališčem »radikalnih« v okviru OPEC, zlasti, ker nafta obilno doteka iz saudskih virov, s čimer so hudo nezadovoljni mali proizvajalci, ki ne morejo prodati svoje nafte, vsaj ne za toliko, kot bi radi.

Drugi kamen spotike je precejšnja razlika pri uradnih cenah, ki se sučejo med 36 in 41 dolarji za sod, glede na kakovost: Saudska Arabija prodaja svojo nafto za 32 dolarjev ceneje, kot znašajo uradne cene OPEC. Poleg tega so nekatere proizvajalke prisiljene prodajati nafto še ceneje.

Kot je rekel predsednik konference OPEC, indonezijski minister za rudarstvo in energetiko Subroto, se bo konferenca ubadala z zelo zapletenim položajem. Dejal je, da vsekakor podražitev nafte skorajda ne pride v poštev.

(Več na 5. strani).

BORKO STOSIĆ

Vreme danes

Zahodno Evropo, Pirenejski polotok in del Alp je danes zajel val vlažnega ciklonskega zraka, ki prinaša s seboj oblačno vreme z dežjem in kratkotrajnimi plohami. Tako je danes deževalo v Franciji in v zahodnih Alpah.

V večjem delu Jugoslavije je danes prevladovalo sončno vreme, le v Makedoniji in Sloveniji, kjer smo imeli popoldne tudi nekaj dežja, je bilo oblačno. Za jutri napovedujejo toplejše in v glavnem suho vreme v večjem delu države.

V Primorju bo pihal jugo, v Podonavju pa jugovzhodni veter. Najvišje dnevne temperature bodo v Sloveniji do 20 stopinj; v drugih krajih pa do 25 stopinj Celzija.

Ljubljanska Madame Butterfly

Na ljubljanskem opernem odru so le teden dni po mariborski premieri uprizorili znano Puccinijevo delo Madame Butterfly. S predstavo je dirigent Vladimir Kobler proslavil tridesetletnico svojega umetniškega dela. Koblerjeva taktirka je bila, kot ugotavlja kritik Pavel Mihelčič, izredno natančna, sugestivna in z velikim muzikalnim posluhom je vodila tako pevce kot orkester in zbor.

Stran 8

Danes začetek košarkarskega EP

V Havirovu in Bratislavi se bo danes začelo 22. evropsko prvenstvo v košarki, na katerem sodeluje dvanajst najboljših ekip, naslov pa brani Sovjetska zveza. V skupini B, ki igra v Havirovu, se bo že v prvem kolu Jugoslavije drevi ob 19. uri pomerila z Italijo, ki se zlasti po olimpijskih igrah v Moskvi prizadeva, da bi se oddolžila našim za poraz.

Stran 11

Kako se kali jeklo

»Tovariši me cenijo in delijo z mano uspehe. Tako ravna tudi del vodilnih. Če pa mislite, da sem deležen ugodnosti, se motite. Take reči so prihranjene za nogometaše in boksarje. Pa vzemimo prve. Štejejo jih med zaposlene, čeprav jih ni nikoli na delo. Ampak ta dežela ne živi od nogometa, temveč od delavskih rok,« pravi Vojislav Živković, dvakratni zmagovalec na tekmovanju kovačev iz vse Jugoslavije.

Stran 13

Talci turškega DC-9 rešeni

Potniki so sami premagali dva turška ugrabitelja – Ranjeni med streljanjem

SOFIJA, ANKARA, 25. maja (Tanjug, UPI) – Po dveh dneh negotovosti so iz ugrabljenega letala »DC-9« turška letalske družbe osvobodili 95 potnikov, ko so z lastno akcijo obvladali ugrabitelja ter ju predali bolgarskim varnostnim organom. Med streljanjem, do katerega je prišlo v letalu, je bilo več potnikov lažje ranjenih, eden od ugrabiteljev pa je bil težje ranjen.

Ugrabitelji turškega letala so predvčerajšnjim prisilili pilota, da se je spustil na bolgarsko letališče v mestu Burgasu. Zahtevali so, da izpustijo iz turških zaporov 47 njihovih somišljenikov ter da jim izplačajo pol milijona dolarjev.

Turška vlada je zavrnila zahteve ugrabiteljev ter zahtevala od bolgarske vlade, da ne dovoli odhoda letala z njenega ozemlja, oziroma da ji vrne letalo, potnike in člane posadke.

Med talci so bili poleg turških tudi japonski in ameriški državljani.

Svetu sta na voljo tehnologija in znanje, da izkorenini lakoto

Sergej Kraigher: Problema lakote ni mogoče rešiti z izolacijo, s protekcionizmom in obrambo svojih sebičnih interesov – Prednost pridelovanju hrane

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – V posebno zadovoljstvo mi je, da vas lahko pozdravim v imenu predsedstva SFRJ in vam zaželim prisrčno dobrodošlico v naši državi. Neuvrščena in socialistična Jugoslavija, ki je prav tako država v razvoju, si šteje v čast, da je gostiteljica tako pomembnega zasedanja svetovnega sveta za prehrano, od katerega pričakujemo, da bo prispeval k ureditvi enega najhujših problemov sodobnega sveta, je dejal predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher, ko je pozdravil udeležence sedmega zasedanja svetovnega sveta za prehrano.

Vaše zasedanje poteka v izredno težavnem trenutku, ko svet navdajajo upi, pa tudi hude bojazni. Človeški um nas nenehno preseneča s sposobnostjo, da spreminja in prilagaja človekovim potrebam snov in človekovo okolje. In vendar na svetu še danes strada na milijone ljudi. Težko je to dojeti, nemogoče pa se je sprijazniti s tem spoznanjem!

Čeprav je pridelovanje hrane izmed vseh človekovih dejavnosti še vedno najbolj odvisno od muh narave, vemo, da lakota danes ni oziroma največkrat ni več posledica naravnih ujm. Svetu so na voljo tako znanje kot tehnologija in sredstva, da bi jo izkoreninil. Če ne bi vseh svojih moči usmerili k temu cilju, bi mednarodna skupnost v resnici izpričala svojo nemoč. Zato smo prepričani, da bo visoke predstavnike, ki so so tukaj zbrali, navdihovala ideja resnične človeške solidarnosti, in bodo s konstruktivnim in angažiranim dialogom prispevali k izkoreninjenju tega hudega zla in črnega madeža našega časa.

Razviti so premalo pomagali državam v razvoju

Vsi vemo, kako drastično neenakomerno je razporejeno pridelovanje hrane na svetu: presežke ustvarjajo tam, kjer so manj potrebni, primanjkljajem in pomanjkanju pa so priča tam, kjer ima to najhujše posledice, t. j. v državah v razvoju. Razvite države imajo ogromne zmogljivosti za pridelovanje hrane, niso pa dovolj pomagale državam v razvoju, da bi se uspešneje spoprijele s tem problemom. Ker lakota dandanes ni le človeški, temveč čedalje bolj politični in gospodarski problem, je ni moč obravnavati ločeno. To je le ena izmed oblik motenj (nemara najhujša) v sicer izjemno zapletenih mednarodnih odnosih in posledica vedno globljega gospodarskega prepada med razvitimi državami in državami v razvoju, prepada, ki pomeni čedalje nevarnejšo grožnjo miru in splošnemu svetovnemu razvoju. Zato tudi problema hrane ni mogoče obravnavati ločeno od boja za krepitev miru in mednarodnega sodelovanja, za odpravo poseganja po sili v mednarodnih odnosih, ostankov kolonializma in apartheida, politike intervencij in vmešavanja v notranje zadeve drugih držav ter boja za novo mednarodno gospodarsko ureditev. Oboroževalna tekma neposredno ogroža svetovni mir in varnost, povrhu pa svet v ta namen razsipa ogromno bogastvo, ki bi ga lahko usmerili v gospodarski razvoj, in še posebej v pridelovanje hrane.

Ne moremo se sprijazniti z možnostjo, da bi se znova izjalovili upi človeštva, da bo svet stopil po novi poti, na kateri bi vse človeške in naravne vire uporabili za ravoj, napredek in blaginjo vseh.

Odpor proti nujnim spremembam ima lahko daljnosežne posledice

Odpor proti nujnim spremembam v mednarodnih gospodarskih odnosih ima lahko daljnosežne posledice tako za države v razvoju kot za razviti svet. Že neštetokrat smo povedali, a ne bo odveč ponoviti, da vzroki krize ne tičijo v kraktoročnih cikličnih motnjah, da ne gre iskati posamičnih in delnih rešitev, temveč morajo rešitve biti celovite in splošne, na podlagi enakopravnosti in skupnega interesa vseh držav. Prav zato nismo zadovoljni z izidom 11. posebnega zasedanja generalne skupščine OZN ne z nenehnim odlašanjem sklepa o začetku splošnih pogajanj o mednarodnem gospodarskem sodelovanju za razvoj.

Neuvrščene države in države v razvoju se zavedajo dejstva, da je uspeh možen le ob istočasni uporabi vseh notranjih človeških in materialnih virov sleherne države. Prav tako si dandanes čedalje vztrajneje in konkretneje prizadevajo za pospešitev medsebojnega gospodarskega sodelovanja. Še posebej velja podpreti pobudo afriških držav, ki so v sklepih konferenc v Monrovii in Lagosu v prihodnjem desetletju svojega razvoja dale prednost ureditivi problema hrane.

Bistvo problema pa je v ohranjanju nadvse nepravičnih in nesmotrnih mednarodnih gospodarskih odnosov, katerih posledice je čutiti tudi v razvitih državah v obliki recesije, inflacije in nezaposlenosti.

Izhoda iz takšnega stanja nikakor ni moč najti v individualni ali skupinski izolaciji, v protekcionizmu in obrambi ozkih sebičnih interesov. Zato so neuvrščene države in države v razvoju, ki upoštevajo čedalje tesnejšo medsebojno odvisnost na svetu, vselej poudarjale, da se je treba pogajati in sporazumevati.

Nujna je odločnejša, učinkovita svetovna politika hrane

Gospod predsednik, dovolite mi, da v zvezi s tem opozorim na besede predsednika Tita v poslanici svetovni konferenci o hrani leta 1974: »Da bi lahko človeštvo bolj zaupljivo gledalo v prihodnost, je potrebna odločnejša, bolj vsesplošna in učinkovita svetovna politika hrane, katere težišče naj bi bilo na pomoči pri razvoju pridelovanja hrane v državah v razvoju, katerih potencialne možnosti so domala neomejene, in na večji pomoči v hrani ob naravnih katastrofah, ki nam jih še ni uspelo obvladati. Odločilnega pomena je tudi vprašanje, ali se bo uresničilo načelo širokega sodelovanja med razvitimi in državami v razvoju pri oblikovanju in izvajanju svetovne politike zagotavljanja hrane.«

Menim, da se strinjate z menoj, da so te besede predsednika Tita še danes prav tako aktualne.

Poglavitni predmet zasedanja vašega sveta je izpopolnitev mednarodne strategije za trejte desetletje razvoja na področju hrane. Ta strategija naj bi postala celovit program konkretnih akcij in ukrepov na nacionalni in mednarodni ravni. Poslabšane mednarodne razmere so vzrok več, da vaš svet in države članice tokrat izpričajo več pripravljenosti in politične volje, da bi sprejeli takšen program.

Žal moram ugotoviti, da se je prehrana v državah v razvoju poslabšala, še zlasti v nekaterih afriških državah, ki so imele v zadnjih petnajstih letih v povprečju negativno stopnjo rasti pridelka hrane na prebivalca. Opozoriti moram tudi na strahotno trpljenje, ki so mu izpostavljeni milijoni ljudi v sahelskem območju, in jim je mednarodna skupnost dolžna pomagati.

Na trgu hrane vlada pomanjkanje, zaloge so se vznemirljivo zmanjšale, cene pa so se občutno zvišale. Pomoč v hrani že leta stagnira na ravni, ki še zdaleč ne ustreza potrebam in mednarodno sprejetim ciljem.

Pomoč v hrani še ni dosegla cilja za leto 1975

Dovolite mi, da v zvezi s tem le omenim nekatera drastična dejstva, ki so vam, prepričan sem, znana. V mislih imam predvsem:

● da je v številnih državah v razvoju pridelek hrane na prebivalca manjši, kot je bil pred desetimi leti;

● da imajo države v razvoju spričo naraščanja potreb po uvozu in podražitev dodatne izdatke za nakup hrane v znesku okoli deset milijard dolarjev na leto, kar je dvakrat več, kot skupaj dobijo v obliki razvojne pomoči za pridelovanje hrane;

● da transfer sredstev pomoči za razvoj kmetijstva držav v razvoju dosega komaj polovico potrebne ravni, ki so jo v dokumentih svetovne konference o hrani ocenili kot minimalno;

● da ni napredka v prizadevanjih za vzpostavitev zanesljivega sistema svetovne prehrambene varnosti;

● da pomoč v hrani še ni dosegla deset milijonov ton žit, cilja, ki naj bi ga bili uresničili že leta 1975. Poleg tega je ta pomoč čedalje pogosteje politično pogojena, kar je nedopustno in v nasprotju s temeljnimi etičnimi normami.

Po sedanjih predvidevanjih se utegnemo, če bi bila letošnja žetev slaba, kmalu znajti v vrtincu nove krize hrane globalnih razsežnosti, podobne tisti z začetka minulega desetletja.

Če se v resnici želimo približati cilju, ki ga je proglasila svetovna konferenca o hrani, se pravi, če hočemo v desetih letih odpraviti lakoto in nedohranjenost, je nujno pri priči povečati pomoč državam v razvoju. Komajda bi lahko navedli pomembnejšo in plemenitejšo nalogo svetovne skupnosti od te.

SFRJ daje poseben pomen razvoju kmetijstva

Ob tej priložnosti bi rad poudaril, da je Jugoslavija ves čas po vojni posvečala posebno pozornost kmetijstvu in pridelovanju hrane. Kmetijska proizvodnja se je potrojila, in sicer kljub temu, da se je hkrati občutno zmanjšalo kmetijsko prebivalstvo. To ni le sad velikih materialnih vlaganj, temveč tudi bistvenih sprememb družbenih odnosov na vasi in čedalje večjega zanimanja kmetijskih proizvajalcev za učinke svojega dela. V srednjeročnem načrtu smo pridelovanju hrane dali prednost, kajti lahko bi in moramo pridelovati več in bolj smotrno. Ker je tudi sama država v razvoju, si je Jugoslavija prizadevala pri tem uporabiti izkušnje in pomoč drugih držav. Prizadevala si je tudi z lastnimi izkušnjami in dosežki ter s tehnično in materialno pomočjo prispevati k napredku drugih držav v razvoju na področju kmetijstva.

Kot članica organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo in kot članica svetovnega sveta za prehrano ter v skladu s svojo neuvrščeno politiko si bo Jugoslavija – in veseli me, da to lahko poudarim tudi pred vami – še naprej prizadevala za pospešitev mednarodnega sodelovanja na področju prehrane in kmetijstva. Zavzemala se bo za uveljavitev mednarodne strategije razvoja s povečanjem lastnega pridelka hrane, z razširitvijo gospodarskega in tehničnega sodelovanja z državami v razvoju, s prispevki za dvostranske razvojne institucije, z zagotavljanjem pomoči v hrani in pospešitvijo trgovine z državami v razvoju.

Dovolite mi, da vsem udeležencem tega pomembnega zasedanja zaželim prijetno bivanje v naši državi. Rad bi hkrati izrazil upanje in željo predsedstva SFRJ, da boste izpričali kar največjo politično voljo in razumevanje, zlasti za tiste, katerih težave so najhujše, in sprejeli sklepe, ki bodo prispevali k uspešnejšemu reševanju problema prehrane in izkoreninjenju lakote na svetu v desetletju, ki je pred nami, v prid vsem ljudem in v imenu tistih idealov, ki združujejo vse narode na svetu, je na koncu dejal predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher.

Hrana ne sme biti orožje za izvajanje političnega pritiska

V Novem Sadu se je začelo 7. zasedanje svetovnega sveta za hrano – Sodeluje 32 delegacij držav članic, prav toliko držav opazovalk in 28 delegacij mednarodnih organizacij

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Svet ima dovolj znanja in tehnologije, pa tudi sredstev, da lahko izkorenini lakoto. Če mednarodna skupnost ne bi vseh svojih moči usmerila k temu cilju, bi res pokazala svojo nemoč. S temi besedami je udeležence sedmega zasedanja svetovnega sveta za hrano, ki se je začelo danes v Novem Sadu, nagovoril predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher.

Na tem srečanju, ki ga je odprl dosedanji predsednik sveta, filipinski minister za kmetijstvo Arturo Tanco, sodeluje 32 delegacij držav članic, prav toliko delegacij držav, katerih predstavniki imajo status opazovalcev, in 28 delegacij mednarodnih organizacij. Dopoldanske seje so se udeležili tudi predsednik ZIS Veselin Djuranović, predsednik predsedstva SR Srbije Dobrivoje Vidić, predsednik predsedstva SAP Vojvodine Radovan Vlajković, član predsedstva CK ZKJ Andrej Marinc, predsednik predsedstva PK ZK Vojvodine Boško Krunić, predsednik sveta zveze sindikatov Rade Galeb, predsednik skupščine Vojvodine Vilmoš Molnar in drugi.

Tanco je opozoril, da se začenja zasedanje svetovnega sveta za hrano na rojstni dan pokojnega jugoslovanskega predsednika Tita, velikana naše dobe, in poudaril, da je osnovni cilj svetovnega sveta za hrano boj proti lakoti in podhranjenosti. Pri tem je navedel porazna dejstva: še danes je lačna petina človeštva, več kot pol milijarde ljudi je podhranjenih, v mednarodnem letu otroka, leta 1979, je umrlo 17 milijonov otrok.

V Afriki, je nadalje poudaril Arturo Tanco, pride na primer danes na prebivalca manj hrane kot pred desetletjem, položaj pa postaja še slabši zaradi vse večjega števila beguncev, ki zapuščajo svoje domovine zaradi suše in vojn. Vendar je spodbudno dejstvo, da nekatere države dosegajo, četudi z omejenimi sredstvi, vedno boljše rezultate pri proizvodnji hrane. Kot primer je navedel Indijo, Kitajsko, Kenijo, Kolumbijo in še nekaj drugih držav.

● NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Predsednik zveznega komiteja za kmetijstvo in vodja jugoslovanske delegacije Milovan Zidar se je doslej pogovarjal z več ministri za kmetijstvo. Z ameriškim ministrom Johnom Blockom o nadaljnjem utrjevanju odnosov na tem področju, s kanadskim ministrom Eugennom Whelanom o znanstveno-tehniškem sodelovanju na področju kmetijstva in veterinarstva, z mehiškim ministrom Franciscom Merinom Rabagom o selekciji pšenice in koruze ter o možnih skupnih vlaganjih ter z indijskim ministrom Raom Birendro Sindrom o izmenjavi izkušenj pri proizvodnji hrane, gozdarstvu in ribolovu.

Te s svojim zgledom dokazujejo, da lahko dežele v razvoju z lastnimi močmi povečajo proizvodnjo hrane. Pri tem je posebej poudaril, da postaja hrana poleg energije osrednje vprašanje sodobnega sveta. Kar zadeva izid bitke za hrano, je izrazil optimizem ter dejal, da bodo morale razvite države dojeti, saj je končno tudi v njihovem interesu, da je treba pomagati revnim. Razum mora zmagati in hrana ne sme postati orožje za izvajanje političnega pritiska.

Ob koncu svojega govora je dosedanji predsednik predlagal, naj bi za novega predsednika svetovnega sveta za hrano izvolili mehiškega ministra za kmetijstvo Francisca Merina Rabago, o čemer so državne članice sveta že poprej soglašale. Soglasno so izvolili tudi tri podpredsednike, in sicer iz Indonezije, Romunije in Senegalije.

● NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Predsednik zveznega izvršnega sveta Veselin Djuranović je danes sprejel ameriškega sekretarja za kmetijstvo Johna Blocka. Med pogovorom, ki je tekel v prisrčnem in prijateljskem ozračju, sta z zadovoljstvom ugotovila pozitiven razvoj prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in ZDA, k čemur še posebej prispeva sodelovanje na kmetijskem področju.

Ob prevzemu dolžnosti je novi predsednik opozoril na simboliko začetka sedmega zasedanja svetovnega sveta za hrano in pozval navzoče, naj se z minuto molka poklonijo velikemu državniku, predsedniku Titu, ki je vse svoje življenje posvetil boju za mir in blaginjo človeštva. Zatem je Francisco Merino spomnil na cilje tega sveta, ustanovljenega po velikem pomanjkanju hrane, ki je vladalo na svetu v letih 1973 in 1974. Kot je dodal, je danes položaj na svetu še mnogo bolj zaskrbljujoč. Kakih 800 milijonov ljudi živi še vedno v »absolutni bedi«.

Merino je poudaril, da svetovni svet za hrano še ni dosegel svojih ciljev – odpraviti lakoto – in težko mu bo do konca tega stoletja to uspelo. Proizvodnja hrane namreč zaostaja za prirastkom prebivalstva.

Novi predsednik je tudi opozoril, da je lahko pomoč v hrani samo začasna, nikakor pa ne tudi trajna rešitev. Države v razvoju morajo z lastnimi močmi in opirajoč se druga na drugo dvigniti proizvodnjo hrane. To sicer nikakor ne izključuje tudi potrebe po tuji pomoči, ki pa mora biti takšna, da ne bo terjala nikakršnih obveznosti.

Zavzel se je za izenačitev pogojev za proizvodnjo, kar je tudi eno od izhodišč za vzpostavitev nove mednarodne gospodarske ureditve na svetu.

Udeležence srečanja je zatem pozdravil predsednik organizacijskega odbora za pripravo zasedanja, podpredsednik ZIS Branislav Ikonić.

Sedmo zasedanje svetovnega sveta za hrano v Novem Sadu se je popoldne nadaljevalo s plenarno sejo.

Pomladanska setev gre h koncu

Deževni dnevi so v Makedoniji kot nalašč za posevke – Žetev ječmena pred vrati

OD NAŠEGA DOPISNIKA

SKOPJE, 25. maja – Deževni majski dnevi v Makedoniji so kot nalašč za vse posevke, še posebej za žitarice, in tako je po prvih napovedih letos pričakovati v republiki tudi bogatejšo žetev. Konec meseca se v južnih krajih začne žetev ječmena, junija pa spravljanje oljne repice, ki so jo jeseni posejali na približno 5000 hektarih ali na dvakrat večjih površinah kot predlani.

Poljedelci bodo na skoraj vseh njivah posejali druge kulture, predvsem tiste, ki bodo rabile za krmila. Ob čakanju na žetev, ko so opravili pomladansko setev, pri kateri je bilo v nasprotju s prejšnjimi leti čutiti več zavzetosti, tako pri kmetih kot tudi pri kolektivih na družbenih posestvih, so se odločili za posebne ukrepe; odkupili naj bi čimprej, bolj organizirano in boljša krušna žita. Poljedelci poskušajo povečati pridelek na hektar.

Pozna setev in deževna jesen sta pripomogli, da so posejali s pšenico skupaj okoli 103.000 hektarov, za okoli 15 odstotkov manj zemlje, kot je bilo predvideno. Toda nadejajo se, da bodo kljub manjšim površinam letos naželi več žita kot lani. Čeprav za zdaj ne navajajo natančnejših ocen o pričakovani žetvi, so v gospodarski zbornici povedali, da je bila lanska setev nov opomin, da se je treba v prihodnje pripraviti na jesensko setev precej po žetvi, sejati bolj zgodaj, kot je bilo zdaj v navadi.

Sicer pa pomladanska setvena dela, ki se pravkar iztekajo, pričajo o zavzetem prizadevanju poljedelcev, da bi načrte za setev čimbolje uresničili. V boju za čim večji pridelek hrane in surovin, namenjenih za predelovalno industrijo, so v Makedoniji posejali več kot 70 odstotkov od 230.000 hektarov načrtovanih površin, predvidenih za letošnjo pomlad.

Na splošno menijo, da bo setev končana konec maja ali v začetku junija in da bodo posejali vsa predvidena polja, razen poplavljenih. Makedonske poljedelce skrbi samo pomanjkanje umetnih gnojil in pesticidov, ki jih potrebujejo za uspešnejši boj proti rastlinskim škodljivcem.

KIRO MUKAETOV

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Gospodarska predstavništva so neenotna

Gospodarske stike s Kitajsko ovira medsebojna konkurenca naših predstavništev

PEKING, 25. maja (Tanjug) – V okviru skupnega gospodarskega predstavništva zastopa jugoslovansko gospodarstvo na Kitajskem 11 predstavnikov. To so predstavniki organizacij združenega dela Feroelektro, Astra, Inex, Energoinvest, konzorcija organizacij iz Slovenije, Agrovojvodine, skupnega predstavništva sedmih beograjskih organizacij, Generaleksporta, Eximkosa, Interimpeksa ter predstavniki transportnih organizacij JAT in Jugolinija. Navzlic prizadevanjem vseh teh predstavnikov in jugoslovanskega veleposlaništva v Pekingu, da bi čimbolj razvili različne oblike gospodarskega sodelovanja s Kitajsko, nihče ni zadovoljen z doseženimi rezultati.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je vrednost trgovinske menjave med državama znašala 21,3 milijona dolarjev (jugoslovanski izvoz je znašal 9,3 milijona, kitajski izvoz v Jugoslavijo pa okoli 12 milijonov dolarjev). Predvideli pa so, da naj bi letos dosegli približno enako raven blagovne menjave kot lani (160 milijonov dolarjev). Začetni rezultati ne obetajo, da bo mogoče uresničiti zastavljene cilje.

Nekaj objektivnih vzrokov je vsekakor mogoče najti v trenutnih gospodarskih razmerah na Kitajskem. Gospodarska politika »prilagajanja« je usmerjena v povečanje kitajskega izvoza in zmanjšanje uvoza. Med objektivne vzroke bi lahko prišteli tudi dejstvo, da je Kitajska verjetno postala področje najhujše konkurence med visoko razvitimi industrijskimi državami, kakršne so Japonska, ZDA, ZR Nemčija itd.

O tem so zelo odkrito, kritično in samokritično razpravljali trgovinski predstavniki v Pekingu na svoji redni skupščini. Izkazalo se je, da je njihova medsebojna konkurenca še vedno resen vzrok za neustrezen razvoj gospodarskega sodelovanja s Kitajsko. Naš nastop na kitajskem trgu še vedno ni usklajen in enoten. Vsak predstavnik zastopa le interese svoje ali več organizacij združenega dela. Med njimi skorajda ni delitve dela in specializacije.

Čeprav se jugoslovanski predstavniki v Pekingu zavedajo teh problemov, je očitno, da sami ne morejo spremeniti stanja. To naj bi bila naloga Gospodarske zbornice Jugoslavije, ki očitno premalo učinkovito usklajuje različne interese naših organizacij združenega dela.

Poslanica Waldheima svetovnemu svetu za hrano

V sporočilu 7. zasedanju sveta generalni sekretar OZN poudarja spodbude za razvoj nove mednarodne gospodarske ureditve

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Generalni sekretar Združenih narodov Kurt Waldheim je poslal udeležencem 7. zasedanja svetovnega sveta za hrano poslanico, v kateri med drugim poudarja, da bo napredek pri reševanju problema hrane spodbudil uresničevanje mednarodne strategije za razvoj in vzpostavitev nove mednarodne gospodarske ureditve.

Kurt Waldheim ugotavlja, da je svetovni problem hrane zelo resen in poudarja, da si mora svetovni svet za hrano vztrajno prizadevati za uresničitev politike, ki bo v naslednjem desetletju odpravila to stoletno môro.

Generalni sekretar OZN meni, da lahko svetovni svet za hrano s svojim pristopom do teh problemov prispeva k napredku mednarodnih pogajanj o razvojnih vprašanjih.

»V sedanjem delikatnem položaju je življenjskega pomena, da svetovni svet za hrano na začetku novega desetletja prouči ustreznost svetovne strategije za odpravo vedno večjih nesorazmerij v svetovni proizvodnji, porabi in trgovini s hrano, in za rešitev naraščajočega problema lakote in podhranjenosti v svetu«, piše v sporočilu Kurta Waldheima.

Generalni sekretar je izrazil zadovoljstvo, da letošnja seja sveta poteka v Jugoslaviji, »državi, ki jo navdihuje vizionarstvo njenega velikega voditelja maršala Josipa Broza Tita in ki dosledno podpira Združene narode pri prizadevanjih za mir, mednarodno sodelovanje ter družbeni in gospodarski napredek«.

Generalni sekretar OZN poudarja, da je Jugoslavija pokazala svojo stalno privrženost odpravi lakote in podhranjenosti.

Večja gmotna pomoč

Milovan Zidar: Razviti naj za povečevanje proizvodnje hrane v državah v razvoju prispevajo 0,7 odstotka družbenega proizvoda

NOVI SAD, 25. maja (Tanjug) – Eden od ciljev mednarodne strategije razvoja v naslednjih desetih letih je povečanje kmetijske proizvodnje v državah v razvoju za najmanj 4 odstotke na leto. Da bi lahko dosegli takšno stopnjo rasti, je treba povečati naložbe v kmetijstvo. Mnoge države v razvoju nimajo dovolj denarja, zato jim je potrebna pomoč mednarodne skupnosti. Interes te je, da se uresničijo cilji, ki jih vsebuje mednarodna strategija razvoja o povečanju skupne pomoči; ta naj bi se povečala vsaj na 0,7 odstotka družbenega bruto proizvoda razvitih držav do leta 1985, oziroma na 1 odstotek do konca desetletja. Pri tem je treba dati prednost razvoju proizvodnje hrane v najmanj razvitih državah, ki jim je treba dodeliti dodatna sredstva kot nevračljivo pomoč.

Upoštevajoč lastne izkušnje in izkušnje drugih držav Jugoslavija meni, da je izdelava nacionalnih planov o razvoju kmetijstva in vasi ter strategije hrane predvsem naloga vlad in ustreznih nacionalnih institucij. Mednarodno sodelovanje in pomoč naj bosta predvsem tehnična ter usmerjena v graditev nacionalnih institucij, v izobraževanje kadrov ter v ustvarjanje možnosti, da lahko države v razvoju same sprejemajo svoje razvojne načrte in opredeljujejo politiko v skladu z lastnimi razmerami, je dejal na zasedanju svetovnega sveta za hrano vodja jugoslovanske delegacije Milovan Zidar.

Opozoril je, da smo v Jugoslaviji v minulih 35 letih trikratno povečali proizvodnjo hrane, čeprav se je kmetijsko prebivalstvo hkrati zmanjšalo za tretjino. Tolikšen napredek smo dosegli predvsem, ker smo se oprli na lastne sile, izkoristili naravne in delovne vire ter uporabili tehnologijo in način organizacije proizvodnje, ki ustreza našim družbenoekonomskim razmeram in odnosom.

Pri razvijanju industrijskega načina pridelovanja hrane v družbenem sektorju in pri posodabljanju proizvodnje v kmečkih gospodarstvih smo uporabili izkušnje, delno pa tudi pomoč razvitih držav. Čeprav smo sami država v razvoju, smo posredovali svoje izkušnje in dosežke ter nudili gmotno in tehnično pomoč drugim državam v razvoju.

»Podpiramo zamisel, da razvite države formulirajo svoje načrte, politiko in metode glede prenosa sredstev uradne razvojne pomoči državam v razvoju. S tem bi olajšali uresničevanje nacionalne strategije o proizvodnji hrane v državah v razvoju. Hkrati je treba sprejeti učinkovitejše ukrepe za krepitev raziskovalnih zmogljivosti v državah v razvoju, podpreti uporabo novih tehnologij, prilagojenih lokalnim razmeram, povečati pomoč v umetnih gnojilih na milijon ton aktivne snovi do leta 1985, razvijati semenarstvo in povečati uporabo žit, ki dajejo visok pridelek,« je dejal Milovan Zidar. Svet za hrano mora po njegovem mnenju jasno opredeliti konkretne ukrepe, ki bodo pomagali mednarodni skupnosti, da zgradi učinkovit sistem svetovne prehrambene varnosti. Mednarodni sporazum o pšenici predstavlja bistven element v tem sistemu. Z njim bi morali zagotoviti potrebno raven razerv za stabilizacijo svetovnega tržišča in razdelati učinkovit mehanizem za posredovanje z rezervami. Dogovor o pomoči v hrani bi moral zagotoviti najmanj 10 milijonov ton pšenice in drugih žit ter ustrezne količine drugih živil. Sredi tega desetletja bi morala pomoč v hrani doseči obseg 17 do 18 milijonov ton žit; to terja sedanji resen položaj glede prehrane v velikem številu držav, ki – kot kaže – ne bodo mogle povečati lastne proizvodnje. Nujno je, da mednarodni denarni sklad odobri tem državam potrebne posebne posojilne olajšave za uvoz hrane.

Milovan Zidar je tudi opozoril, da bi morali začeti selektivno mednarodno dogovorjanje o izboljšanju pogojev in možnosti za izvoz izdelkov, ki so posebno pomembni za države v razvoju; v prometu s kmetijskimi in živilskimi izdelki je treba zagotoviti znatno večje olajšave. Tudi bistveno zmanjšanje vseh preprek za uvoz kmetijskih surovin je lahko močna spodbuda za napredek svetovne trgovine in za povečanje proizvodnje hrane v državah v razvoju.

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

NOVA
jana
S patronažno sestro po jakobskih hribih: »BOLAN SEM, PRIDITE, GOSPA NADA!«

Rafinerija olja je povečala izvoz

MODRIČA, 25. maja (Tanjug) – Nove zmogljivosti rafinerije olja v Modriči bodo temu kolektivu omogočile, da bo lahko izvozil letos izredno veliko svojih izdelkov. Pričakovati je, da bo dosegla vrednost tega izvoza do konca leta približno 7,5 milijona dolarjev oziroma 243 milijonov dinarjev. Rafinerija olja bo izvozila na tuje trge tisoč ton ladijskega olja, pet tisoč ton motornega, dva tisoč ton trdega parafina in tri tisoč ton mehkega. Vsega skupaj bo izvozila približno enajst tisoč ton raznih izdelkov.

Elektrika »znižala« življenjske stroške

SARAJEVO, 25. maja (Tanjug) – Aprila letos so življenjski stroški v Bosni in Hercegovini v primerjavi z mescem poprej padli za pol odstotka. Po statističnih podatkih je k temu prispevalo sezonsko znižanje električne energije za gospodinjstva (za 33,2 odstotka), s tem pa je indeks kurjave in razsvetljave padel za 25,1 odstotka. Drugi življenjski stroški se večajo. Pri tem so se stroški za hrano povečali za 0,1 odstotka, stroški za kulturo in razvedrilo pa za 5,7.

Opešane posojilne možnosti

Nekatere banke, med njimi tudi stanovanjsko-komunalna banka v Ljubljani, ne morejo več izplačevati stanovanjskih posojil – Gre za občutljivo vprašanje, ki mu banke same niso kos

LJUBLJANA, 25. maja – Mnoge kupce stanovanj je precej prizadela novica, da so v stanovanjsko-komunalni banki v Ljubljani začasno nehali sprejemati njihov denar, ki bi ga želeli vezati za ugodnejše stanovanjsko posojilo. Ker vemo, da si številni pomagajo s takimi posojili zlasti tedaj, ko zvedo za končno ceno stanovanja, ni odveč pripomniti, da gre v tem primeru za zelo občutljivo vprašanje.

Kot kaže, pa mu banka sama niti ne more biti kos, zato pričakujemo, da se bodo v naslednjih dneh in tednih zvrstili tudi številni pogovori o tem. Eden od takih bo v začetku junija med izvršilnima odboroma stanovanjsko-komunalne banke in gospodarske banke v Ljubljani, saj je treba dokončno razčistiti, koliko denarja za stanovanja bo mogoče nameniti tudi iz vpoglednih hranilnih vlog. Prav ta denar pa bi lahko precej omilil zdajšnji neprijeten položaj.

Stanovanjsko-komunalna banka v Ljubljani (podobno pa tudi nekatere druge banke v Jugoslaviji) so se letos znašle na robu možnosti, saj so odobrile toliko stanovanjskih posojil, da ne vedo, ali bodo takšna gibanja zmogle še naprej. Dodatno jih je prizadel tudi sklep sveta guvernerjev, ki je tokrat znova omejil razen drugih posojil tudi stanovanjska. Po tej odločitvi so se lahko stanovanjska posojila v prvem trimesečju letos povečala le za 45 odstotkov glede na stanje ob koncu minulega leta.

Stanovanja se seveda dražijo ne glede na takšne posojilno-denarne ukrepe. Zato niti ni čudno, da so si kupci stanovanj (za zdaj govorimo o tistih občanih, ki si stanovanja sami kupujejo) želeli čimprej zagotoviti posojilo za stanovanje. To pa je na drugi strani vneslo tudi svojevrsten paradoks v stanovanjsko varčevanje, ki naj bi temeljilo na daljšem (vsaj dveletnem) namenskem varčevanju. Samo v prvih treh mesecih tega leta so namreč namenski varčevalci prekinili dosti pogodb o namenskem varčevanju (60% glede na število novih pogodb), dotedanji prihranek pa so raje vezali in takoj zanj dobili 250 odstotkov posojila.

Banke imajo tudi v tem primeru varčevalčev denar, toda takoj morajo izpolniti svojo obveznost in nenačrtovano zgodaj deliti posojila. To pa maje njihove letne načrte, kot se je zdaj zgodilo tudi v stanovanjsko-komunalni banki v Ljubljani. Banka je sicer edina specializirana za to področje v Jugoslaviji, zato pa nemara še bolj podvržena takšnim ali drugačnim denarnim nihanjem.

Zanimivi so nekateri podatki. Od 1. januarja 1966 do 30. aprila letos so v njej občani sklenili 58.885 pogodb o varčevanju za stanovanja po tako imenovanih dinarskih pravilnikih, ki določajo namensko varčevanje za stanovanja. Medtem ko so ljudje v prvih štirih mesecih lani sklenili 3050 takih pogodb, so jih v enakem obdobju letos le še 1.626. Na drugi strani so v celotnem minulem obdobju občani sklenili z banko 11.221 pogodb po deviznih pravilnikih in po pravilnikih o vezavi denarja za stanovanjska posojila. Medtem ko so prve štiri mesece lani podpisali 599 takšnih pogodb, so jih letos kar 1.229, od tega samo aprila 391.

Tako banka v analizi o svojem poslovanju v prvih treh mesecih letos ugotavlja, da namensko varčevanje zastaja, saj so imeli 31. marca iz tega varčevanja 3 odstotke manj denarja kot konec lanskega leta. Varčevalci so letos tako varčevali le 11 odstotkov od predvidene vsote; na to so gotovo vplivale njihove slabše denarne možnosti, pa tudi neurejen sistem pridobivanja oziroma nakupa stanovanj. Na drugi strani pa izredno raste vezava denarja za stanovanjska posojila.

● Na podlagi namenskega varčevanja je banka do 31. marca prevzela že 53 odstotkov letos načrtovanih obveznosti: izkazalo se je, da občani povprečno varčujejo za stanovanja že 35 mesecev in ne več 24, zato pa imajo v povprečju 200 odstotkov posojila.

Posojila na podlagi vezave so se povečala za 326 odstotkov v primerjavi z lanskimi prvimi tremi meseci, letošnji bančni načrt pa so v tem obdobju precej hitro »lovila«. V treh mesecih so namreč dodelili že 66 odstotkov vsega za letos načrtovanega denarja za ta posojila, in sicer okoli 241 milijonov dinarjev.

STOJAN ŽITKO

Sporazum, ki prinaša veliko poenostavitev

Julija v veljavi sporazum o postopkih in načinih uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva

LJUBLJANA, 25. maja – Če so doslej postopke in načine uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva urejali številni pravilniki, sprejeti že leta 1970, jih bo potrebno začeti julija letos izvajati enotno, v skladu s samoupravnim sporazumom o postopkih in načinih za uresničevanje pravic do zdravstvenega varstva.

V skupni strokovni službi samoupravnih interesnih skupnosti zdravstva in socialnega varstva Slovenije so zato pripravili inštrukcijski sestanek o poenostavitvah postopkov pri uresničevanju pravic uporabnikov do zdravstvenega varstva. Nanj so povabili vse pooblaščene predstavnike strokovnih služb občinskih in medobčinskih zdravstvenih skupnosti in zdravstvenih delovnih organizacij. Podrobno so se pogovorili o nalogah, ki jih morajo zdravstvene skupnosti in zdravstvene organizacije združenega dela opraviti v zvezi z uresničevanje samoupravnega sporazuma o postopkih in načinih uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva. Ta namreč prinaša številne poenostavitve in druge spremembe v postopkih in načinih uresničevanja zdravstvenih pravic. O teh spremembah bi morali biti podrobno obveščeni vsi zdravniki, medicinske sestre in drugi zdravstveni delavci, pa tudi delavci strokovnih služb zdravstvene skupnosti, ki sodelujejo v postopkih za uresničevanje pravic uporabnikov do zdravstvenega varstva.

Po sklenitvi tega sporazuma je uresničevanje zdravstvenih pravic odvisno samo od strokovne medicinske ugotovitve stanja. Izjeme so možne le, če gre za zdravljenje v tujini, ali če pride do spora. Drugi del sporazuma opredeljuje uresničevanje pravic do zdravstvenih storitev, prvenstveno v osnovni zdravstveni dejavnosti. Tretji del obravnava denarna nadomestila in povračila, ugotavljanje nezmožnosti za delo, četrti del pa varstvo pravic uporabnikov.

ŽIVA PAULIN

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

CD
ŽG – Centralne delavnice
TOZD za vzdrževanje
lokomotiv Moste o. sol. o.
61110 LJUBLJANA, Zaloška c. 217

Komisija za delovna razmerja oglaša, da potrebuje več delavcev za opravljanje del in nalog:
1. KV elektromehanika
2. KV mehanika
3. KV ključavničarja
4. KV avtomehanika
5. KV orodjarja
6. KV strugarja
7. KV kovača
(lahko tudi priučen)
8. kurjača stabilnih kotlov
Za vsa oglašena dela in naloge od 1. do 7. zahtevamo poklicno izobrazbo ustrezne stroke. Zaželene izkušnje pri opravljanju podobnih del in nalog.
Za opravljanje navedenih del in nalog bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Poskusna doba traja 2 meseca.
Pisne ponudbe sprejema 15 dni od dneva oglasa kadrovsko splošna služba, ŽG – CD TOZD za vzdrževanje lokomotiv Moste, Ljubljana, Zaloška c. 217.
22-4425

Tovarna kovinskih izdelkov in opreme »ALPOS« Šentjur pri Celju
po sklepu delavskega sveta TOZD OPREMA
OBJAVLJA
prosta dela in naloge
VODENJE PROJEKTIVE IN RAZVOJA
za vodenje in organizacijo projektiranja trgovskih in gostinskih objektov ter skladišč
POGOJI:
– diplomirani inženir arhitekt
– 4 leta delovnih izkušenj
– ustrezne družbenopolitične vrline
Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema tovarna »ALPOS« Šentjur – kadrovska služba, 15 dni po objavi.
Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 15 dneh po končanem sprejemanju ponudb.
26-4500

VATROSTALNA ZENICA
TOZD »JESENICE« JESENICE
Komisija za delovna razmerja
objavlja
prosta dela in oz. naloge:
1. interni nadzor in saldakonti
2. referenta za normativno dejavnost, informiranje ter ljudsko obrambo in družbeno samozaščito
Pogoji:
pod 1. višja šolska izobrazba ekonomske smeri ter dve leti delovnih izkušenj v stroki
pod 2. višja šolska izobrazba organizacijske ali upravne smeri ter dve leti delovnih izkušenj
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov:
Vatrostalna Zenica TOZD »JESENICE«, Jesenice 64270, Savska cesta 6.
O izbiri bomo kandidate pisno obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju ponudb.
26-4497

Stabilizacija pospešila varčevanje v zdravstvu

V gorenjskih zdravstvenih organizacijah so lani znali dobro obrniti vsak dinar – To jim je tudi pomagalo, da nikjer niso imeli izgube

KRANJ, 25. maja – Naglo naraščajoči materialni in drugi stroški so zdravstvene organizacije na Gorenjskem v lanskem letu prisilili k še večjemu varčevanju. Kot ocenjujejo, so jim prav varčevanje in drugi stabilizacijski ukrepi največ pomagali, da so lansko leto prav vse zdravstvene organizacije zaključile brez izgube.

V zdravstvenih organizacijah so se lani zavzemali zlasti za boljšo organizacijo dela, zmanjšanje števila nadur, smotrno zaposlovanje ter zmanjšanje porabe energije in materiala. V osnovnem zdravstvu so s svojim delom precej pripomogli k temu, da stroški zdravstvenega varstva na Gorenjskem lani niso še hitreje naraščali. Manj bolnikov so namreč poslali na zdravljenje v ustanove zunaj Gorenjske, redkeje so se odločali za bolnišnice, na dinar pa so bolj gledali tudi pri predpisovanju zdravil in drugem.

V zdravstvenih ustanovah na Gorenjskem je bilo lani zaposlenih 2650 ljudi, to je le malo več kot leto prej. Nekoliko večje razlike so nastale v jeseniški splošni bolnišnici, kjer so na račun novega prizidka dodatno zaposlili 17 ljudi ter v kranjski zobni polikliniki in v skupnih službah sozda Gorenjsko zdravstvo. V psihiatrični bolnišnici v Begunjah pa se je število zaposlenih občutno skrčilo.

V zdravstvenem domu na Jesenicah med največje uspehe lanskih stabilizacijskih prizadevanj štejejo to, da so kar za polovico zmanjšali nadure, kar so dosegli s smotrnejšim izkoriščanjem delovnega časa. Z obnovljeno pečjo so pokurili za petino manj mazuta, manj pa so porabili tudi pisarniškega materiala.

V škofjeloškem zdravstvenem domu so desetino prihrankov dosegli z varčevanjem pri elektriki, vodi in kurjavi. V zdravstvenem domu Kranj so z omejevanjem pri ogrevanju sicer prihranili 300 ton mazuta, medtem ko pri kilometrini in dnevnicah niso tako varčevali kot drugi, saj so za te namene porabili precej več kot so planirali.

Kljub temu, da so se zdravila lani podražila, so v inštitutu na Golniku s smotrnejšo porabo obdržali enako povprečje stroškov za zdravila na bolnika kot v letu 1979. Bolj varčni so bili tudi pri hrani, pri kateri so prihranili 926.000 dinarjev. Tako imenovano ležalno dobo pa so skrajšali od 23 na 22 dni. Podobne dosežke so zabeležili v psihiatrični bolnišnici v Begunjah, v jeseniški bolnišnici pa so med drugim zmanjšali število nadur za polovico.

LADO STRUŽNIK

V Javorniškem rovtu odkrili spomenik

JAVORNIŠKI ROVT, 25. maja – V soboto so v Javorniškem rovtu, pod domom na Pristavi, odkrili spomenik, ki bo spominjal na deset borcev, ki so padli na območju Javorniškega rovta, ter na prispevek te vasi k narodnoosvobodilni borbi. Spomenik je delo akademskega slikarja Jake Torkarja, poleg občinskega odbora ZZB NOV Jesenice pa so pri postavljanju spomenika sodelovali tudi Železarna, Gradis, Gradbinec, Vodovod, Kovinar ter kmetijsko zemljiška skupnost Jesenice. Spomenik je v varstvo, v imenu mladih in vseh vaščanov Javorniškega rovta, prevzel predstavnik mladih Jože Remar. (Foto: V. F.)

Zgovorni odgovori na vprašalnik

V krški občini najnižji OD v Kostaku, Lisci in Labodu – 15 občanov nad 28 tisočakov

KRŠKO, 25. maja – Vprašalnik republiških sindikatov s pregledom socialnega stanja delavcev, ki so ga v Krškem že izdelali, čaka jih le še nadrobnejša analiza, bo služil tudi pri reševanju najbolj perečih socialnih vprašanj delavcev v občini. V 80 organizacijah združenega dela, kjer so z vprašalnikom zajeli 10.282 zaposlenih, ima namreč skoraj vsak peti delavec osebni dohodek med 5.100 in 8.000 dinarji, kar šteje za nižji dohodek. V njem niso zajete bolniške in drugi izostanki. Največ zaposlenih z nižjimi osebnimi prejemki imajo v krškem Kostaku ter temeljnih organizacijah Lisce in Laboda.

Iz vprašalnika je mogoče povzeti tudi pregled najvišjih osebnih prejemkov: od 20.000 do 28.000 mesečnih prejemkov ima 197 občanov, 15 pa je takih, ki ta znesek tudi presegajo, pri čemer gre v glavnem za poslovodne delavce in strokovnjake z visoko strokovno izobrazbo.

V. P.

V NEKAJ VRSTAH

Ob dnevu mladosti na Pristavi

PRISTAVA – Občinska konferenca ZSMS Jesenice je v soboto izvedla že tradicionalni pohod Po partizanskih poteh na Pristavo, kar je bila osrednja prireditev ob 40-letnici ustanovitve OF ter meseca mladosti v jeseniški občini. Na pristavi se je zbralo približno 2.000 ljudi, sicer pa je iz doline v devetih pohodnih enotah krenilo na pot 1.500 pohodnikov. Med kulturnim programom, v katerem so nastopili pevci in recitatorji, so podelili pokale in priznanja mladim športnikom ter priznanja meseca mladosti mladim družbenopolitičnim delavcem, mentorjem in organizacijam. Med proslavo je 38 mladincev in mladink zapriseglo ob vstopu v enote teritorialne obrambe. (Foto: V. F.)

Nova delovna oblika ZK za Krčane

KRŠKO – Po vzoru CK ZKS so tudi pri občinski konferenci ZK Krško ustanovili 10 delovnih skupin, ki bodo v mesecu dni obiskale vseh 79 osnovnih organizacij in pregledale njihovo delo. Tako bodo neposredno spoznale delo komunistov po zadnjih partijskih kongresih in obenem ugotovile pripravljenost osnovnih organizacij ZK na slovenski ter jugoslovanski kongres v prihodnjem letu. Beležke delovnih skupin bodo obenem služile pri izdelavi celovitę ocene stanja v ZK, o čemer bodo razpravljali na eni od sej občinske konference ZK Krško. (V. P.)

Varovanje kulturne dediščine v Dobovi

BREŽICE – Nedavne poškodbe arheoloških najdb sredi Dobove so vzpodbudili kulturno skupnost Brežice,da je vsem izvajalcem zemeljskih in gradbenih del naslovila posebno pismo. Z njim opozarjajo izvajalce in lastnike z zakonom o varstvu naravne in kulturne dediščine, ki med drugim določa, da je treba o vsaki najdbi obvestiti strokovno organizacijo, v tem primeru Posavski muzej v Brežicah. Za izvajalce, ki ne bodo upoštevali zakonskih določil, so namreč predvidene tudi visoke denarne kazni. (V. P.)

Srečanje mladih novinarjev

ARTIČE PRI BREŽICAH – Zaključek male novinarske šole so člani novinarskega krožka na osnovni šoli Artiče povezali s prvim srečanjem slovenskih in hrvaških uredništev, ki imajo mladinske priloge. Mladi Artičani radi pišejo, kar so dokazali z objavo 461 prispevkov v najrazličnejših glasilih. Za svojo prizadevnost so prejeli celo vrsto nagrad in priznanj, saj v svojih prispevkih zrcalijo življenja in razgibano delo v kraju in svoji krajevni skupnosti. Aktivnost novinarskega krožka pa je obenem privedla do ustanovitve šolskega radia Utrip. (V. P.)

Gostejši promet na Ljubelju

TRŽIČ – Čeprav se je lani promet na ljubeljskem mednarodnem prehodu povečal, so miličniki in cariniki poskrbeli, da ni bilo gneče. Lani so na Ljubelju našteli 2.896,360 potnikov, 75.714 več kot predlanskim. Pri štetju motornih vozil pa se je števec ustavil pri številki 904.181. Te dni so številni turisti že namenjeni k morju, kar se pozna tudi na gostejšem obmejnem prometu. (M. K.)

Podelili so Kettejeve nagrade

ILIRSKA BISTRICA – Tukajšnja kulturna skupnost je že četrtič zaporedoma podelila Kettejeve nagrade najbolj prizadevnim kulturnim delavcem in sicer Maksu Zadniku za njegovo dvajsetletno publicistično delo, Zorku Antončiču kot predstavniku in ravnatelju bistriške glasbene šole in Aleksandru Trnovcu, pevcu in korepetitorju moškega pevskega zbora Dragotin Kette, med drugimi tudi za delovanje na področju kronologije in zgodovine Ilirske Bistrice. Slovesnost, ki so jo pripravili za to priložnost, je zaokrožila Jerca Mrzel z Monodramo. (N. M.)

Turizem se ne otrese izgube

KOPER – Število prenočitev se je v štirih občinah slovenske Istre in Krasa v prvih treh mesecih povečalo. V koprski občini za 5 odstotkov, v sežanski za 36 odstotkov, v piranski za 12 odstotkov, le v izolski občini se je to število zmanjšalo za dva odstotka. Pravo sliko o turističnem gospodarjenju po prvih treh mesecih pa si lahko ustvarimo šele, ko zvemo, da se je povečala tudi izguba in znaša po prvih treh mesecih za celotno območje okoli 70 milijonov dinarjev. To je več kot lani, ko je bil začetek leta pravzaprav turistično reven. (B. Š.)

Vse tesnejši stiki med Arcevio in Ribničani

Ribničani in Italijani vsako leto skupaj praznujejo tudi praznika obeh občin – Obiski in izmenjave

RIBNICA, 25. maja – Italijanska občina Arcevia in ribniška občina sta pobrateni že devet let, njuno sodelovanje pa sega še dlje nazaj – traja že skoraj 15 let. V tem času občini nista ostali le pri slovesnih besedah in poudarjanju pobratimstva, temveč sta razvili dokaj pisano povezovanje. V obeh občinah pa posebej intenzivno razmišljajo o tem, kako bi navezali stike še na gospodarskem področju.

Ribnica in Arcevia sta si po gospodarstvu dokaj podobni, saj imata obe močno kmetijstvo. Ribnica v zadnjem času sicer postaja vse bolj industrijska, Arcevia pa ostaja kmetijska. Poslovno sodelovanje je zato oteženo in so kljub vsem razmišljanjem očitno tudi v prihodnosti majhne možnosti. Ribničani pa razmišljajo, da bi njihova industrija lahko pri sodelovanju z Arcevio našla pot na ta trg.

Letos so Italijani že obiskali Ribnico ob občinskem prazniku, ribniški učitelji pa imajo v svojem načrtu, da bodo šli na obisk v Arcevio. Obisk bodo vrnili Ribničanom športniki iz italijanskega pobratenega mesta. Možnosti so še na kulturnem področju in pri izmenjavi otrok na letovanju.

Izmenjavo mladih na letovanju so Ribničani in Italijani že vpeljali, tako da so mladi iz Arcevie letovali na Travni gori, Ribničani pa v Arcevii. Medsebojno spoznavanje sega še na druga področja.

Študentje veterine iz Arcevie so bili pri Ribničanih in ribniški kmetje so se med obiskom v Italiji spoznali s sodobno usmerjenim kmetijstvom italijanskih pobratimov. Učitelji se med seboj obiskujejo, pa tudi glasbeniki so navezali trdne stike – člani Lončarja hodijo pet v Italijo, tamkajšnji godbeniki pa igrat v Ribnico. Tudi ribniški godbeniki so bili v Italiji, slikar Drago Košir je tam razstavljal svoja dela. Nogometaši se med seboj obiskujejo že dolga leta in prisrčna so snidenja delegacij partizanov iz Ribnice in Arcevie.

Ribničani in Italijani praznujejo skupaj vsako leto tudi oba praznika: ribniški občinski praznik v spomin na partizansko zmago v Jelenovem žlebu in praznik Arcevie ob osvoboditvi mesta izpod fašizma.

Pobudo za sodelovanje in pobratenje so pred 15 leti dali meščani Arcevie, ki je napredno usmerjena. Ribničani in Italijani so uspeli uveljaviti tudi tesne neformalne stike med prebivalci obeh občin. V listini o pobratenju imajo zato še posebej zapisano, da je eden ciljev sodelovanja kljub različnima družbenopolitičnima ureditvama skupen boj proti vsem nazadnjaškim silam na svetu in obema občinama je skupno prizadevanje za mir in sodelovanje.

MILOVAN DIMITRIĆ

Asfalt na cesti Zagorje–Podkum

PODKUM, 25. maja – Včeraj so odprli za promet 2,5 kilometra dolg asfaltiran odsek ceste Zagorje–Podkum. Za posodobitev tega cestnega odseka, ki je stal 9 milijonov dinarjev, so prispevali občani krajevne skupnosti v obliki samoprispevka, nekaj denarja je prispevala zagorska komunalna skupnost, nekaj pa je bilo tudi posojila. Štiri kilometre ceste na posodobitev še čaka.

P. B.

V metliški občini so ugodne razmere za zelenjadarstvo

V srednjeročnem načrtu te belokranjske občine je tudi razvoj vinogradništva, kmetijstva in turizma

METLIKA, 25. maja – Družbeni plan občine Metlika za srednjeročno obdobje 1981–1985 izhaja iz dokaj realnih postavk nadaljnjega gospodarskega razvoja. Temelji na osnovah planov, ki so jih sprejeli delovni ljudje v združenem delu. Prednost so namenili industriji in kmetijstvu, seveda pa niso pozabili tudi na druge gospodarske dejavnosti, saj najdeta v dokumentu svoje mesto tudi drobno gospodarstvo in obrt.

V metliški občini so dokaj kritično ocenili gospodarjenje v lanskem letu, zato so bili pri planiranju tem bolj previdni. Zavedajo se namreč, da rast družbenega proizvoda ne bo tako hitra, saj je treba računati na izredno neugodno strukturo gospodarstva. V industriji namreč prevladuje tekstilna industrija, ki v glavnem zaposluje ženske, moških delovnih mest pa vedno primanjkuje.

V tem srednjeročnem obdobju ne načrtujejo graditve novih zmogljivosti, večjo skrb bodo posvetili modernizaciji proizvodnje, ki mora dajati večje gospodarske učinke. Večji poudarek bo na izrabi obstoječih zmogljivosti, kar bo seveda tudi vplivalo na počasnejšo rast zaposlenosti.

Veliko možnosti se odpirajo tudi v kmetijstvu, turizmu, gostinstvu, drobnemu gospodarstvu itd. Potrebno je izkoristiti ugodnosti, ki jih imajo v tej belokranjski občini v kmetijstvu – zlasti velja v tej belokranjski občini v kmetijstvu – zlasti velja poudariti vinogradništvo in pridelavo zelenjave – in upravičeno računajo, da bodo imeli veliko tržnih presežkov, ki jih seveda ne bo težko prodati.

SLAVKO DOKL

Večino planov so sprejeli pravočasno

Zamude je povzročilo usmerjeno izobraževanje – Prilagajanje dokumentov

KRANJ, 25. maja – V večini delovnih organizacij v kranjski občini so pravočasno sprejeli plane za novo srednjeročno obdobje. To velja zlasti za področje gospodarstva, medtem ko je v negospodarstvu nekaj zamude povzročilo usmerjeno izobraževanje, zaradi katerega so morali v šolah spreminjati samoupravne akte.

V gospodarstvu je še brez plana Savin tozd Lovski material in embalaža, kjer se je zataknilo pri predvidenem preusmerjanju proizvodnje. V družbenih dejavnostih pa plana še niso sprejeli v osnovni šoli v Preddvoru, na visoki šoli za organizacijo dela v Kranju in v Domu oskrbovancev v Preddvoru.

Slabše poteka planiranje v krajevnih skupnostih, kjer za te zadeve manjka usposobljenih ljudi. Po podatkih občinske uprave je od 43 krajevnih skupnosti sprejelo plane 16 krajevnih skupnosti.

L. S.

Sadovi pridnih rok na kilometrskem odseku

Ob krajevnem prazniku bodo v Plavškem rovtu odprli kilometer nove, asfaltirane ceste

PLAVSKI ROVT, 25. maja – V Plavškem rovtu, v vasi, ki sodi v krajevno skupnost Planina pod Golico, so že pred dvema letoma začeli s prvimi prizadevanji, da bi zgradili novo, rekonstruirano cesto do njihove vasi. Po tistem, ko so začeli s prvimi deli, s posekom na trasi nove ceste konec februarja, se jim bo ta želja uresničila 21. julija, ko bodo novo cesto odprli ob krajevnem prazniku.

Gre za kilometer dolg odsek od Žerjavca do vasi. Stara cesta je bila ozka in zelo strma, saj je imela na dveh mestih kar 22-odstotni vzpon. Večkrat so jo zasuli plazovi, predvsem pa razorali hudourniki, zato je šlo za njeno vzdrževanje po 300.000 dinarjev na leto. Nova cesta bo široka pet metrov, šeststo metrov daljša, zato pa seveda tudi manj strma.

Vsa dela bodo terjala 3,6 milijona dinarjev. Glavni delež bo prispevala občinska komunalna skupnost, 600.000 dinarjev Gozdno gospodarstvo Bled – tozd Gozdarstvo Jesenice, svoje pa bodo seveda pridali tudi vaščani. Skoraj vsak od 40 zaposlenih je primaknil po 2000 dinarjev, od vsake hiše, 24 jih je, pa so prišli na delo, ko je bilo treba posekati drevje na novi trasi ter poseke še očistiti. To je bilo vredno 460.000, na račun tega, ker so poprej eno leto sami skrbeli za vzdrževanje ceste, pa so prislužili še 340.000 dinarjev. Pri delu so jim pomagali tudi vaščani iz Planine pod Golico.

To bo največja pridobitev za Plavški rovt, ki je sicer zadnji čas – za druge morda majhne, zanje pa precejšnje – doživel precej sprememb. Že nekaj časa lahko pozdravijo poštarja prav vsak dan, ne le dvakrat na teden kot poprej, dobili so poštni nabiralnik, kontejner. V kratkem pa se bodo predstavniki krajevne skupnosti sestali s »poštarji«, da bi v vasi dobili telefonsko govorilnico in še nekaj telefonov po hišah. Za to pa so seveda spet pripravljeni prispevati denar in delo svojih rok.

VLASTA FELC

Kurirji so pohiteli še bolj kot običajno

Ob dnevu mladosti so pionirje s pošto pozdravili na številnih proslavah – Nekdanji kurirji obujali spomine

LJUBLJANA, 25. maja – Mnogi pionirji – kurirji, ki te dni prenašajo torbe s skrivnimi poročili, so danes na nevarnih poteh hiteli bolj kot običajno. Sporočila so morali prinesti na številne prireditve ob dnevu mladosti in jih pred nočjo shraniti v varna skrivališča.

Vrhniški kurirji so danes prevzeli pošto od logaških vrstnikov na nekdanji partizanski kurirski postaji TV 17, kjer so se zbrali tudi nekdanji kurirji in vezisti, ki so pionirjem pripovedovali o dogodkih med NOV. Po krajšem postanku so pionirji ponesli pošto mimo znamenitega Štampetovega mostu v vojašnico Ignaca Voljča, od tam pa proti javki »Sova« in mimo spomenika borcem na poti na Drčo do vrhniškega doma JLA. Na osrednjem sprejemu kurirčkove pošte so pionirjem, avtorjem najboljših spisov o vstaji in narodnoosvobodilnem boju razdelili knjižne nagrade. Z Vrhnike so se kurirji napotili proti Verdu in pošto shranili v tovarni LIKO, kjer jo bodo varovali do jutrišnjega dne.

Pionirji z Dol pri Litiji so pošto lobili v Šibnem pri Radečah in jo ponesli po kurirskih stezah do Dol, kjer so ji priredili posebno prisrčen sprejem. Pošta je prenočila v Gabrovki.

Škofjeloški pionirji so ponesli pošto na proslavo v športno dvorano na Podnu, potem pa so torbico ob spomeniku za Kamnitnikom izročili učencem iz osnovne šole na Trati. Domžalski kurirji so torbico iz Moravč ponesli proti Tustanju, Vrhpolju, Studencu, mimo spomenika talcem v Brezjah do Doba, kjer je pošta prebila noč.

Iz Zagradca, kjer je bila ob slovesu od pošte krajša prireditev, so pionirji odhiteli proti Ambrusu in dalje proti Korinju ter Dobrepolju. Po poti mimo obeležij NOV je torba prispela v Zdensko vas, od tam pa v Ponikve, kjer so ji za nocojšnjo noč poiskali varno skrivališče, da bo lahko že jutri zarana odpotovala dalje po skrivnih poteh v grosupeljski občini.

DOPISNIKI DELA

Dobra cesta ostaja samo želja

V KS Osilnica ob svojem prazniku ponosno zro na pridobitve – Te dni bodo zapeli prvi telefoni – Prostovoljno delo ter denar za vodovode in TV pretvornik – Postavljajo hidroelektrarno

OSILNICA PRI KOČEVJU, 25. maja – V Osilnici pri Kočevju so praznovali te dni krajevni praznik, ki ga slavijo v spomin na 21. maj 1942, ko so slovenski partizani napadli italijansko postojanko v tem kraju in jo tudi uničili. Ob prazniku pa so v Osilnici lahko s ponosom našteli tudi številne pridobitve zadnjega leta. Za vsesplošno prizadevnost vseh domačinov je krajevna skupnost letos dobila tudi srebrno priznanje OF, ki so ji ga podelili pred slabim mesecem dni.

Osilnica ob Kolpi ali pri Kočevju nosi sicer ime »Pri Kočevju«, vendar je ta besedica povsem odveč, saj je ta KS oddaljena nekaj deset kilometrov iz občinskega središča. Kot edini večji kraj na tem območju ob Kolpi predstavlja pravcato majhno središče. Osilnica bi že mnogo bolj napredovala, če ne bi bila tako oddaljena in če je ne bi še bolj oddaljevala slaba cesta. Cesto do Broda na Kolpi so asfaltirali šele nedavno, 15 kilometrov ceste od tam do Osilnice pa je še vedno makadamskih. Dokler bo cesta takšna, ni upanja na tesnejšo povezanost, pa še potem bodo težave zaradi oddaljenosti.

»Ta cesta nam povzroča obilo skrbi,« pravi predsednik KS Osilnica Albin Erent. »Za posodobitev te ceste bi potrebovali nekaj deset milijonov, ki pa jih nimamo ne v Kočevju ne kje drugje. V sedanjih zaostrenih razmerah in vsesplošnemu varčevanju se nam je posodabljanje očitno še bolj odmaknilo. Občine Čabar, Delnice in naša kočevksa se dogovarjajo že nekaj let, vendar ni denarja. Pri nas imamo narejene že vse načrte, vendar je problem z denarjem. Hrvaški občini Čabar in Delnice pa bi hkrati radi rešili povezavo s Čabrom, torej od Osilnice še nadaljnjih 10 kilometrov makadamske, ozke, ovinkaste in slabe ceste, ki poteka po hribih in dolinah s številnimi vzponi.

Kljub prizadevanjem vseh treh občin uspeha še ni. Vsako zimo imamo nemalo težav, ko zapade sneg, saj težko preorjejo cesto do nas. Težave so ob vsakem deževju, saj tedaj cesto preplavi Kolpa, ki se tu vede še povsem hudourniško, in potem smo odrezani od sveta. Nadloga so še plazovi. Letos smo bili za sedem dni odrezani od sveta in sploh ni bilo mogoče priti v Osilnico ali iz nje. V takšnih primerih smo praktično odvisni le od prevoza prek Kolpe ali pa do helikopterja. Za nas domačine je stvar nerodna tudi zato, ker v takšnih primerih ni možno dovažanje živil. Zato imamo doma vsi zaloge: nekaj kilogramov moke za kruh, sladkor, olje itd.«

Telefon, to sodobno komunikacijsko sredstvo, je doslej komaj segel do Osilnice – zveza je ročna. Že v nekaj dneh bo to povsem drugače in bo mogoče Osilnico priklicati ob vsakem času prek nove avtomatske centrale, ki so jo že montirali. Postavljena je tudi javna telefonska govorilnica in prvih nekaj telefonov je že priključenih. Centrala bo imela zmogljivost 160 priključkov, 33 občanov da bo dobilo telefon ceneje, ker so ogromno naredili prostovoljno in dovolili brezplačno napeljavo vodov prek svoje zemlje.

Domačini v Osilnici, teh je sedaj okoli 500, veliko pa se jih je odselilo, so sploh izredno solidarni in naklonjeni skupnemu delu in akcijam. Od tod tudi njihovi uspehi. Po sobotni akciji NNNP so se vsi domačini odzvali pozivu na delovno akcijo in so uredili poti, pokopališče itd. S prostovoljnim delom in ob veliki pomoči pripadnikov JLA, z denarjem ljudi in posojilom so letos zgradili 12 kilometrov vodovodov, ki pa jih morajo še zasuti. Štirinajst vasi, ki sestavljajo to krajevno skupnost, ima samostojne vodovode: vsaj zajetje in cevi. To je pač nujno zaradi hribovitega terena. Teren pa je bil huda ovira tudi za TV pretvornik.

Posebej pa so Osilničani ponosni na stavbo, v kateri imajo pošto, trgovino, stanovanja, šolo in večnamenske prostore, v katerih bo tudi kino, ko bodo urejene še protipožarne stopnice. Kino bodo v Osilnici lahko gledali tudi, ko bo ostali del kočevske občine v temi, saj na bližnjem potoku postavljajo lastno majhno elektrarno z močjo 20 kw. Takšna oskrba z energijo je nujna, ker pozimi sneg večkrat potrga žice in so v Osilnici brez toka.

MILOVAN DIMITRIĆ

Vabilo bivšim političnim zapornikom, internirancem in izgnancem

Komisija za bivše politične zapornike, internirance in izgnance pri predsedstvu republiškega odbora ZZB NOV Slovenije vabi nekdanje politične zapornike, internirance in izgnance ter druge borce NOV Slovenije na tradicionalno srečanje z mladino na Ljubelju, ki bo v soboto, 30. maja 1981 ob 10. uri. Letošnje srečanje bo v počastitev 40. obletnice Osvobodilne fronte in ljudske vstaje na Slovenskem.

INEX adria avioprometljubljana

INEX ADRIA AVIOPROMET
LJUBLJANA, Titova 48

Komisija za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta dela oziroma naloge

v sektorju skupnih služb:

1. poravnavanje obveznosti do tujine
zaposliti želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednja izobrazba ekonomske smeri
– znanje strojepisja
– pasivno znanje angleškega in nemškega jezika
– poznavanje deviznega poslovanja
– tri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

2. obračunavanje izvoznih premij
zaposliti želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednješolska izobrazba ekonomske smeri
– pasivno znanje angleškega jezika
– štiri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Inex Adria Aviopromet, Titova 48, Ljubljana, v 15 dneh po objavi.
Vlog brez priloženih dokazil o izpolnjevanju pogojev ne bomo upoštevali.

26-4490

Na Javorniku brnijo novi telefoni

Zamude pri izpeljavi akcije »300 novih telefonskih priključkov« – Zahtevna dela

JAVORNIK – KOROŠKA BELA, 25. maja – V tej krajevni skupnosti končujejo akcijo, začeto v letu 1978, da bi dobili 300 novih telefonskih priključkov. Z deli so sicer začeli pred dvema letoma, končana pa naj bi bila že lani, vendar je prišlo zaradi raznih zapletov do zamude. Ni bilo dovolj denarja, materiala, delo pri napeljavi kablovoda je bilo zahtevnejše, kot so predvideli.

Kljub temu so prebivalci zaradi naložbe, po predračunu vredne 7,5 milijona dinarjev, izredno zadovoljni. Sami so zbrali 4,5 milijona dinarjev (vsak je prispeval po 15.000 dinarjev), krajevna skupnost je k temu dodala denar za izkop, ostalo pa sis za PTT Promet Kranj. Več kot milijon dinarjev pa je bilo vredno delo, ki so ga za izkop v okviru delovne akcije opravili mladi iz jeseniške občine. Naročniki na Javorniku so dobili telefone ob koncu marca, na Koroški beli pa jih bodo dobili v tem mesecu.

V. F.

Ob popisu na Jesenicah 30.925 ljudi

V občini je 10.969 gospodinjstev – Tudi 722 počitniških hišic

JESENICE, 25. maja – Med zadnjim popisom je v jeseniški občini živelo 32.734 ljudi.

Od teh je bilo 30.925 stalnih prebivalcev, 585 začasnih, 82 gostov ter 1.142 oseb v skupinskih stanovanjih (domovih). Na začasnem delu v tujini je bilo 1.216 delavcev, z njimi pa 290 svojcev.

Popisovalci so ugotovili, da je v občini 10.969 gospodinjstev ter 10.965 stanovanj, med katerimi je 722 počitniških hišic v zasebni lasti. S popisom so zbrali tudi druge podatke, med drugimi pa tudi te, da je v občini 209 konj, 2.460 govedi, 2.595 ovac, 633 prašičev, tedaj pa so našteli tudi 11.460 kljunov perutnine.

V. F.

V prvi pomoči se je preizkusilo 50 ekip

RADOVLJICA, 25. maja – V nedeljo je bilo v Radovljici občinsko tekmovanje ekip prve medicinske pomoči. Nastopilo je 50 ekip iz krajevnih skupnosti in združenega dela. Najboljša med njimi je bila ekipa Iskra Otoče, 2. do 4. mesto so si razdelili KS Gorje I, SGP Gorenje Radovljica in Murka Lesce, peta pa je bila ekipa LIP Tomaž Godec Bohinjska Bistrica. (Foto: Vlasta Felc)

Delovni program ZRVS v Trbovljah

V petletnem planu poudarili tudi idejno izobraževanje rezervnih vojaških starešin

TRBOVLJE, 25. maja – Na 3. delovni konferenci so trboveljski rezervni vojaški starešine sprejeli petletni delovni program, ki temelji, kot so poudarili na konferenci, na usklajeni, neprekinjeni in dolgoročni osnovi razmer v občini ob krepitvi splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

V programu so dali predvsem poudarek idejnopolitičnemu izobraževanju, splošnemu vojaškemu in samozaščitnemu usposabljanju starešin. S tem želijo doseči, da bi rezervni vojaški starešine v prihodnje še bolj uporabljali znanje v vseh okoljih, kjer živijo in delajo. Za vsako leto so v občinski organizaciji vključili tudi oblike sodelovanja in povezovanja z drugimi družbenopolitičnimi in obrambnimi dejavniki. Pri tem niso zanemarili dejavnosti, povezanih z možnostmi in potrebami krajevnih skupnosti in temeljnih organizacij.

P. B.

V jeseniški knjižnici več knjig

Jeseničani radi bero, pa vendar še premalo – Na prebivalca 2,2 izposojene knjige

JESENICE, 25. maja – Občinska knjižnica Jesenice je s svojimi oddelki in podružnicami oziroma krajevnimi knjižnicami lani dogovorjeni program v celoti presegla – zaostala je le za predvideno izposojo knjig, ki pa je bila kljub temu še zmeraj večja kot v letu 1979. Tako so povečali knjižni fond namesto za 1.745 za 2.404 knjig, od katerih je Kulturna skupnost Slovenije kupila namesto predvidenih 800 kar 911 knjig. Število bralcev se je povzpelo namesto predvidenih 6.107 na 6.192, kar je pomenilo 20 odstotkov prebivalcev te občine, ki so si izposodili namesto predvidenih 65.000 okoli 3.300 knjig manj, kar je bilo 2,2 knjige na prebivalca.

V občini so lani za knjižnice pridobili nove prostore na Plavžu na Jesenicah, na Blejski Dobravi ter v obnovljenem družbenem domu v Ratečah.

V. F.

jana

Turistične naložbe po načrtih, stanejo pa več

Uresničitev predloga, da bi prihodnje leto začeli graditi drugo fazo Bernardina s tisoč posteljami odvisna od denarja – Pod Sečo nova marina?

KOPER, 25. maja – Naložbe, ki so si jih omislili v srednjeročnih načrtih obalno-kraške turistične poslovne skupnosti, uresničujejo tako, kot so se dogovorili, čeprav so se že v teh nekaj mesecih cene bistveno spremenile. To pomeni, da bo v okviru dveh predvidenih milijard moč zgraditi manj turističnih objektov, ali pa bodo sredstva bistveno presegla prvotno dogovorjeno vsoto.

Kot primer vzemimo lucijski avto kamp, ki ga v teh dneh širijo in prenavljajo. Prvotno predvidena cena je še v začetku tega leta znašala 43 milijonov dinarjev. Zdaj pa za naložbo predvidevajo kar 100 milijonov – to je okoli 120-odstotna podražitev.

Slišati je tudi predloge, da bi v srednjeročnem načrtu dodali nekaj investicij, namreč drugo fazo hotelskega kompleksa Bernardin (1000 postelj), ki naj bi jo začeli graditi že naslednje leto, če bo dovolj denarja. Prav tako nameravajo pod Sečo v kanalu Fazan graditi novo marino, če bo mogoče uskladiti vse interese.

O osnutku srednjeročnega programa turistične ponudbe na obalno kraškem območju pa so spregovorili tudi člani medobčinskega sveta SZDL in medobčinskega sveta občin obalno kraške regije. Osnovne smernice tega srednjeročnega programa so: usklajevanje vseh dejavnikov turistične ponudbe in razširjanje lete v okviru poslovne skupnosti, raziskovalne naloge, ki naj bi pripomogle k izboljšanju ponudbe, turistične prireditve, propaganda, informiranje, stiki z javnostjo in nastopi na sejmih. Za vso to dejavnost naj bi pri turistični poslovni skupnosti porabili prihodnje leto 16,7 milijona, leta 1985 pa 22 milijonov dinarjev. Glavni vir dohodka je seveda turistična taksa iz štirih občin in prispevek članic obalno kraške turistične poslovne skupnosti.

Po razpravi sodeč pa bo predloženi osnutek srednjeročnega programa dejavnosti turistične poslovne skupnosti doživel še vrsto sprememb in dopolnitev. Pri širjenju kroga ponudbe premalo vključuje tudi ostale, neturistične dejavnike (trgovine, obrtnike). Nikjer niti z besedico ne spregovori o turistični vzgoji učencev v osnovnih in srednjih šolah, ne omenja vloge in dela turističnega društva, tudi ne podaja za vse štiri občine enotne opredelitve; kaj s turistično takso, kako jo iztrgati občinskim proračunom in jo nameniti izključno za razvoj turistične dejavnosti in infrastrukture.

BORIS ŠULIGOJ

Domiselni pionirji

KOPER, 25. maja – Ob dnevu mladosti se je tudi na Koprskem zvrstilo precej prireditev. Med drugim so na poti k osnovni šoli Za gradom – šolo so danes slovesno poimenovali po revolucionarju Antonu Ukmarju – pionirji slikali na pločnik. V slikanju na pločnik se je pomerilo okrog 100 pionirjev z vseh šol koprske občine. (Foto: Dušan Grča)

Z odlokom nad stihijsko zidavo

V Piranu bodo določili območja, za katera bo nujno izdelati zazidalne načrte

PIRAN, 25. maja – Zaradi bojazni pred vse večjo stihijsko zazidavo je občinska uprava v Piranu predlagala nov odlok o določitvi območij, za katera bo nujno izdelati zazidalne načrte. Pobudo so podprli tudi delegati piranske občinske skupščine.

V marcu je namreč po treh letih prenehal veljati odlok o splošni prepovedi zidave na območjih Strunjan, Baderna, Košta in Fiesa. Novi odlok pa predvideva, da bo potrebno izdelati zazidalne načrte za naslednja območja: Strunjan – stanovanjske površine, površine za razvoj turizma in zelenice; Portorož – razvoj turizma in zidava stanovanj na Belem križu; Lucija – zidava stanovanj, športnorekreacijski center in zelene površine; Baderna – prostor za stanovanja; Sečovlje – stanovanjske površine in soline; Nova vas, Padna – prostor za stanovanja.

B. Š.

V NEKAJ VRSTAH

Idrijsko slavje ob dnevu mladosti

IDRIJA – »Imamo najbogatejšo dediščino na tem svetu; dediščino, ki nam jo je zapustil tovariš Tito,« je uvodoma dejal Marjan Mesarič, predsednik OK ZSMS Idrija, na idrijski prireditvi ob dnevu mladosti. Več kot tisoč mladih je Idrijčanom na stadionu pri »Likarici« zapelo in zaigralo ter pokazalo ritmične vaje. Idrijčanom so se predstavili taborniki, modelarji, raketarji in letalci idrijskega aerokluba. Nastopali so cicibani in karateisti, sodelovala pa je tudi idrijska godba na pihala in združeni mladinski pevski zbori idrijske občine. Vrhunec prireditve pa je bil, ko so mladi izpisali napis TITO (na sliki). Bilo je to slavje mladosti in radosti pod geslom: Tito, radi te imamo! (Foto: M. C.)

Podelili so Kettejeve nagrade

ILIRSKA BISTRICA – Tukajšnja kulturna skupnost je že četrtič zaporedoma podelila Kettejeve nagrade najbolj prizadevnim kulturnim delavcem in sicer Maksu Zadniku za njegovo dvajsetletno publicistično delo, Zorku Antončiču kot predstavniku in ravnatelju bistriške glasbene šole in Aleksandru Trnovcu, pevcu in korepetitorju moškega pevskega zbora Dragotin Kette, med drugimi tudi za delovanje na področju kronologije in zgodovine Ilirske Bistrice. Slovesnost, ki so jo pripravili za to priložnost, je zaokrožila Jerca Mrzel z Monodramo. (N. M.)

Mladi čebelarji bodo tekmovali

NOVA GORICA – Letošnje, že četrto po vrsti, srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev – krožkarjev slovenskih osnovnih in srednjih šol bo 6. junija v osnovni šoli Solkan. Ta kraj ni bil izbran slučajno. Mreža čebelarskih krožkov je bila do nedavnega v primorskih občinah slabo razvita, mimo tega pa so povabili na prireditev tudi mlade čebelarje iz sosednjih krajev onstran meje. Omenimo naj še, da je sedaj v Sloveniji že 110 čebelarskih krožkov, takšna srečanja in tekmovanja, kakršno bo solkansko, pa spodbuja vse bolj tudi ustanavljanje krožkov v drugih republikah in pokrajinah. (Č. B.)

Pomnik borcem artilerije IX. korpusa

DOLENJA TREBUŠA – Letos so se borci artilerije IX. korpusa srečali v Hotenju, vasici pri Dolenji Trebuši in tako skupaj s krajani praznovali njihov krajevni praznik in dan mladosti. Ob tej priliki so odkrili tudi spominsko ploščo padlim borcem artilerije IX. korpusa, borci pa so mladim izročili v varovanje to spominsko obeležje in obenem učencem osnovne šole v Trebuši podarili 2000 knjig. (Foto: M. C.)

Turizem se ne otrese izgube

KOPER – Število prenočitev se je v štirih občinah slovenske Istre in Krasa v prvih treh mesecih povečalo. V koprski občini za 5 odstotkov, v sežanski za 36 odstotkov, v piranski za 12 odstotkov, le v izolski občini se je to število zmanjšalo za dva odstotka. Pravo sliko o turističnem gospodarjenju po prvih treh mesecih pa si lahko ustvarimo šele, ko zvemo, da se je povečala tudi izguba in znaša po prvih treh mesecih za celotno območje okoli 70 milijonov dinarjev. To je več kot lani, ko je bil začetek leta pravzaprav turistično reven. (B. Š.)

Prihodek je napihnila nagla rast inflacije

Med izgubarji v letošnjem prvem četrtletju ni Tomosa – V občini Koper raste število nezaposlenih

KOPER, 25. maja – Z izjemo industrije in prometa so rezultati poslovanja drugih gospodarskih vej v letošnjem prvem četrtletju v koprski občini dokaj povprečni, če ne celo pod pričakovanimi. Čeprav trimesečni rezultati niso pravi odraz gospodarskega gibanja, vseeno zbujajo precejšnjo skrb naraščanje števila nezaposlenih in občuten padec osebnega standarda.

Celotni prihodek koprskega gospodarstva je v prvem četrtletju znašal 609 milijonov dinarjev (v istem obdobju lani je bil za 44 odstotkov manjši). Visok indeks rasti celotnega prihodka gre pripisati predvsem inflaciji, ne pa večji produktivnosti. To potrjuje tudi hitrejša rast splošne in skupne porabe. Presenetljivo je, da sta najboljše poslovne rezultate dosegli gospodarski veji (promet in industrija), ki se srečujeta z najtežjimi pogoji poslovanja.

Med izgubarji v letošnjem prvem tromesečju ni Tomosa, kar je vsekakor plod ukrepov notranje sanacije v tej tovarni. Največ izgube pa si je »pripisoval« Iplas tozd ASK. Zaradi pomanjkanja repromateriala je prišlo v tem tozdu do zastojev v proizvodnji, k 23-milijonski izgubi pa je precej prispevala tudi neplačana realizacija. Med večjimi izgubarji sta še Slovenijalesov tozd Stil in Cimos.

Povprečni osebni dohodki v letošnjih prvih treh mesecih so bili v primerjavi z lanskimi v enakem obdobju za 21 odstotkov višji. Vendar pri tem ne gre prezreti, da so bili osebni dohodki zaposlenih v koprski občini lani nad, v prvem letošnjem četrtletju pa so pod slovenskim povprečjem.

Zmanjšalo se je tudi povprečno število zaposlenih v gospodarstvu. V primerjavi s prvimi tremi meseci lani, je bilo letos zaposlenih povprečno 1,6 odstotka manj delavcev. Pereč je predvsem razkorak med potrebami gospodarstva po delavcih in kvalifikacijsko strukturo tistih, ki iščejo delo.

IZTOK UMER

Delegaciji se nista oglasili . . .

● *Prepoved vožnje z motornimi čolni po jezeru na Mostu na Soči je brez prave potrebe dvignila precej prahu. Delegati tolminske občinske skupščine so namreč na zadnji seji odlok o prepovedi končno le sprejeli, vendar pa so obrobna dogajanja v zvezi z njim pustila dokaj grenak priokus.*

Trdili bi lahko, da je tolminski delegatski sistem v tem primeru nekoliko zatajil. Kako bi si sicer razlagali negodovanja gostincev in nekaterih krajanov Mosta na Soči, ki so še vedno prepričani, da bo odlok, ki bo seveda veljal že letos, zavrl razvoj turizma v tem kraju?

Pri vsem tem moti zlasti dejstvo, da delegaciji gostincev in krajanov na sami seji skupščine nista posredovali stališč obeh sredin. »Zamudili« sta tudi priložnost, da bi sprejemanje odloka pravočasno umaknili z dnevnega reda ter si tako pridobili še nekaj časa za razčiščevanje spornih vprašanj.

Res je tudi, da v tolminski občini ta odlok pripravljajo že nekaj let. Časa je bilo torej na pretek. Dokončno besedilo so oblikovali predvsem na pobudo tolminske ribiške družine in Soških elektrarn, sprejem odloka o prepovedi vožnje z motornimi čolni pa so podpirali tudi številni pristaši neokrnjene narave, ki so kaj kmalu sprevideli, da hitri čolni s svojim hrupom in drugimi stranskimi, neprijetnimi posledicami (onesnaževanje vode, uničevanje brežin in verjetno tudi ribjega zaroda) ne sodijo na gladino jezera, kakršno je tisto pri Mostu na Soči.

Po drugi strani pa je dokaj razumljivo tudi ogorčenje skupine krajanov in gostincev iz Mosta na Soči, ki požrtvovalno pripravljajo vsakoletno športno-turistično prireditev »noč na jezeru«, ki je med drugim tudi ena izmed redkih tovrstnih turističnih zanimivosti Tolminske. Organizatorjem le-te so sicer v odloku ustregli z določilom, da se, v primeru športnih prireditev, dovoli uporaba čolnov z motorji na tekoče gorivo. V vodo pa je seveda padlo upanje, da bi se na Mostu na Soči kot stalna klubska dejavnost uveljavilo smučanje na vodi.

Odlok je torej sprejet, čeprav so delegati glasovali zanj precej »na slepo«. Ne le, da zaradi očitnega kratkega stika med delegacijami krajevne skupnosti in delovne organizacije »Soča gostinstvo – turizem« niso bili seznanjeni z odklonilnimi stališči. Premalo so jih seznanili zlasti s prednostmi, ki bi jih k razvoju turizma v tem kraju lahko primaknil ta dokument.

Pričakovati je bilo, da bodo ob njem končno razgrnili tudi načrte o ureditvi čolnarne in izposojevalnice »dovoljenih« plovil, ki bi ju gostinstvo Mosta na Soči nujno potrebovalo. V prid razpoloženju ob sprejemanju odloka pa bi bila tudi naslednja, zelo enostavna računica. Na jezeru pri Mostu na Soči, ki po obsegu ni zelo veliko, je dovolj prostora za desetine ljubiteljev čolnarjenja in drugih »mirnih« vodnih športov. Že trije motorni čolni in smučarji za njimi pa povzročajo gnečo, neprijetno vzdušje, predstavljajo pa tudi nevarnost za ostala, manj hitra plovila na jezeru.

KATJA ROŠ

Vsak komunist se mora tudi sam izobraževati

V idejnopolitičnem izobraževanju so v cerkniški občini že dosegli uspehe, vendar še niso zadovoljni

CERKNICA, 25. maja – V cerkniški občini so na področju idejnopolitičnega usposabljanja komunistov dosegli vidne zboljšave. Z nenehnim izboljševanjem in dopolnjevanjem programov in metod izobraževanja jim je pravzaprav že uspelo uveljaviti skoraj vse oblike idejnopolitičnega usposabljanja članov ZK.

Tako so lani v idejnopolitično usposabljanje zajeli 17,2 odstotka komunistov v občini, kar je lep uspeh. Seminar za usposabljanje kandidatov pred sprejemom v zvezo komunistov je sedaj že stalna in uveljavljena oblika, podobno pa je s seminarjem za novosprejete člane ZK. Tudi občinska politična šola se vse bolj uveljavlja. Kot izredno uspešna oblika usposabljanja vodilnih družbenopolitičnih delavcev pa se je izkazal tudi seminar o samoupravljanju v združenem delu ter trimesečni seminar teorije in prakse marksizma.

Še vedno pa ne morejo biti zadovoljni z uspehi dopisne šole marksizma, ki v bistvu predstavlja usmerjeno samoizobraževanje komunistov, kajti zanjo med člani ZK ni prevelikega zanimanja. In to kljub temu, da bi bila ta oblika usposabljanja zlasti primerna za vse tiste komuniste, ki zatrjujejo, da zaradi pomanjkanja časa ne morejo obiskovati predavanj.

V tej notranjski občini tudi ugotavljajo, da samoizobraževanje in usposabljanje članov ZK v osnovnih organizacijah ni najboljše. Eno izmed rešitev vidijo v tem, da naj bi se v prihodnje komunisti medsebojno spodbujali in proučevali posamezna gradiva, o katerih naj bi potem skupaj razpravljali na seji osnovne organizacije ZK.

V cerkniški občini so se začeli tudi pripravljati na 12. zvezni in 9. republiški kongres ZK. Med te priprave se bodo konec leta uvrstile volitve novih vodstev OO ZK, nekoliko pozneje pa še volilna občinska konferenca ZK.

MARJANA TRILER

Kolesarski kros prijateljstva

Prireditev tostran in onstran meje – Uvod v praznik Sel na Krasu

SELA NA KRASU, 25. maja – V počastitev dneva mladosti so športniki iz KS Sela na Krasu skupno z rojaki iz sosednje občine Doberdob v Italiji pripravili v nedeljo, 24. maja, zelo uspel kolesarski kros prijateljstva prek meje. Okrog 120 udeležencev, med njimi – poleg mladih – tudi precej starih občanov, je štartalo na trgu v Selah. Udeleženci s te in one strani meje, so se podali prek odprtega mejnega bloka v Doberdob in zatem znova vrnili na Kras tostran meje. Ta prireditev je bila tudi nekakšen uvod v praznovanje krajevnega praznika, ki ga bodo v Selah na Krasu obeležili s političnim zborovanjem ter kulturnim in športnim sporedom na novem prireditvenem prostoru v nedeljo, 31. maja.

B. P.

Živinoreja na prepihu

Pogumne načrte tolminskih živinorejcev ovira malodušje zaradi neurejenih cenovnih razmerij – Dohodkovna soodvisnost v verigi predelovalcev

TOLMIN, 25. maja – Čeprav tolminska temeljna organizacija kooperantov še ni organizirana tako, kot bi pričakovali (med drugim naj bi k njej priključili tudi veterinarsko službo, se njeno komaj enoletno delovanje že krepko odraža pri načrtovanju razvoja občine. V novih tolminskih srednjeročnih načrtih so tako že dali vso prednost razvoju kmetijskega gospodarstva. Podana je bila tudi vrsta svežih pobud, katerih uresničenje pa je še vedno močno odvisno od reševanja osnovnih vprašanj obstoja živinoreje na Tolminskem.

Tako je med stališči, ki so jih v zvezi s kmetijskimi vprašanji izoblikovali na zadnji seji tolminske občinske delegatske skupščine, zopet v ospredju, kako bi k večji dejavnosti spodbudili kmete, ki živijo in delajo v težkih razmerah.

Prva značilnost tolminskega kmetijskega gospodarstva je namreč ta, da je obseg živinorejske proizvodnje odvisen izključno od izrabe površin, ki nimajo ugodne lege in ki so tudi precej oddaljene od kmetij. Hribovita Tolminska ima namreč, svoji velikosti navkljub (93400 hektarov), le okoli dva tisoč hektarov ravninskih obdelovalnih površin. Razvoj živinoreje, edine možne kmetijske panoge, je torej možen le v hribovitih in planinskih predelih. Tu pa je seveda predelava mleka in mesa precej dražja, kot v dolini. Poiskati bi bilo torej treba primerno obliko spodbujanja, oziroma kritja razlike med stroški proizvodnje.

Nadalje bi morali čim prej uresničiti, v teoriji dobro zastavljeno, dohodkovno odvisnost v reprodukcijski verigi predelovalcev, torej tolminske klavnice in kobariške mlekarne Planika, v okviru katere deluje tudi temeljna organizacija kooperantov.

Izkušnje so tudi pokazale, da bo razvoj tolminskega kmetijstva v veliki meri odvisen od možnosti za nadaljno preusmerjanje kmetij v tržno proizvodnjo pa tudi od števila različnih živinorejskih skupnosti. V minulih letih so na Tolminskem preusmerili 145 kmetij, za kar so skupaj porabili 64 milijonov dinarjev. Letos naj bi jih preusmerili še 30.

Združevanje v skupnosti je v tej občini že tradicionalno. Zato je bilo pričakovati, da bodo z zidavo šestih skupnih hlevov, zaživele tudi najsodobnejše oblike združevanja dela in sredstev – hlevske skupnosti. Vendar pa je pričakovanja izpolnila le skupnost v Volarjih, kjer so hlev napolnili z 71 glavami živine, lani pa so pridelali preko 200 tisoč litrov mleka. Za skupne hleve v Breginju, Podbeli in Sedlu velja, da zelo počasi izboljšujejo kakovost in organizacijo dela. V Stanovišču in Robedišču pa med domačini ni pravega zanimanja za ustanovitev hlevske skupnosti. Hleve v teh krajih naj bi zato temeljna organizacija kooperantov preuredila za druge namene: rejo pitancev in prašičev.

Pomembna pridobitev za tolminsko živinorejo pa bo tudi nova mlečna farma na Bogatih pri Bovcu, ki jo gradi tozd Planika Kobarid. Ustanovitev le-te seveda terja izboljšave doslej neizkoriščenih zemljišč na Bovškem, kjer je zasebno kmetijstvo skoraj povsem zamrlo.

Poleg družbenih zemljišč na Bovškem pa bo tolminska zemljiška skupnost opravila melioracijska dela tudi na nekaterih površinah v zasebni lasti. Že letos pa bo dokončala tudi dela na Kobariškem blatu, kjer so že ustanovili skupnost, ki je poskrbela za setev koruze in drugih krmil na 90 hektarjih izboljšanih površin.

KATJA ROŠ

● Smelo zastavljene načrte tolminske živinoreje (v prihodnjih letih naj bi povečali številčnost čred na okoli 17 tisoč glav govedi in drobnice, količino letno oddanega mleka na 15 milijonov litrov, število živine za zakol pa na dva tisoč glav na leto) ogroža predvsem malodušje, ki ga med živinorejce še vedno vnaša neurejeno vprašanje glede razmerij med cenami. Na Tolminskem namreč ugotavljajo, da bi morali kmetje – kooperanti imeti večji vpliv na oblikovanje pogojev lastne proizvodnje. Menijo tudi, da je uveljavljanje predpisanih cen mleka in mesa nesprejemljivo. Na skupno dogovorjene cene, ki naj bi vključevale tudi delež za razširjeno reprodukcijo, pa naj bi prišli s pomočjo dohodkovnih povezav.

Kurirji so pohiteli še bolj kot običajno

Ob dnevu mladosti so pionirje s pošto pozdravili na številnih proslavah – Nekdanji kurirji obujali spomine

LJUBLJANA, 25. maja – Mnogi pionirji – kurirji, ki te dni prenašajo torbe s skrivnimi poročili, so danes na nevarnih poteh hiteli bolj kot običajno. Sporočila so morali prinesti na številne prireditve ob dnevu mladosti in jih pred nočjo shraniti v varna skrivališča.

Vrhniški kurirji so danes prevzeli pošto od logaških vrstnikov na nekdanji partizanski kurirski postaji TV 17, kjer so se zbrali tudi nekdanji kurirji in vezisti, ki so pionirjem pripovedovali o dogodkih med NOV. Po krajšem postanku so pionirji ponesli pošto mimo znamenitega Štampetovega mostu v vojašnico Ignaca Voljča, od tam pa proti javki »Sova« in mimo spomenika borcem na poti na Drčo do vrhniškega doma JLA. Na osrednjem sprejemu kurirčkove pošte so pionirjem, avtorjem najboljših spisov o vstaji in narodnoosvobodilnem boju razdelili knjižne nagrade. Z Vrhnike so se kurirji napotili proti Verdu in pošto s[illegible]nili v tovarni LIKO, kjer jo bodo varovali do jutrišnjega dne.

Pionirji z Dol pri Litiji so pošto dobili v Šibnem pri Radečah in jo ponesli po kurirskih stezah do Dol, kjer so ji priredili posebno prisrčen sprejem. Pošta je prenočila v Gabrovki.

Škofjeloški pionirji so ponesli pošto na proslavo v športno dvorano na Podnu, potem pa so torbico ob spomeniku za Kamnitnikom izročili učencem iz osnovne šole na Trati. Domžalski kurirji so torbico iz Moravč ponesli proti Tustanju, Vrhpolju, Studencu, mimo spomenika talcem v Brezjah do Doba, kjer je pošta prebila noč.

Iz Zagradca, kjer je bila ob slovesu od pošte krajša prireditev, so pionirji odhiteli proti Ambrusu in dalje proti Korinju ter Dobrepolju. Po poti mimo obeležij NOV je torba prispela v Zdensko vas, od tam pa v Ponikve, kjer so ji za nocojšnjo noč poiskali varno skrivališče, da bo lahko že jutri zarana odpotovala dalje po skrivnih poteh v grosupeljski občini.

DOPISNIKI DELA

Vrsta uspehov v minulih petih letih

Slavnostna seja občinske skupščine Tolmin – Podelitev občinskih priznanj

TOLMIN, 25. maja – Sobotno slavnostno sejo tolminske skupščine so posvetili prazniku Tolminske, potekala pa je v znamenju vsestranskih dosežkov minulega srednjeročnega obdobja. O uspehih je spregovoril predsednik skupščine Stanko Kovačič.

Slavnostne seje so se udeležile tudi delegacije sosednjih občin, prijateljske vojvodinske občine Indjija ter delegacije iz obmejnih italijanskih občin Čedad, Kluže in Tipana, gorske skupnosti iz Špetra ob Nadiži ter italijanske borčevske organizacije ANTI.

Ob tej priložnosti so Tolminci podelili tudi najvišja priznanja. Plaketo grba občine so prejeli Tovarna igel Kobarid, bovški ČIB, gasilsko društvo iz Podbrda, Ignac Ferjanc, Anton Jesenšek, Franc Rutar ter Franc Skok. Občinske nagrade pa so podelili prosvetnemu društvu iz Dolenje Trebuše, Francu Carliju ter Ferdinandu Rušiču.

K. R.

Vabilo bivšim političnim zapornikom, internirancem in izgnancem

Komisija za bivše politične zapornike, internirance in izgnance pri predsedstvu republiškega odbora ZZB NOV Slovenije vabi nekdanje politične zapornike, internirance in izgnance ter druge borce NOV Slovenije na tradicionalno srečanje z mladino na Ljubelju, ki bo v soboto, 30. maja 1981 ob 10. uri. Letošnje srečanje bo v počastitev 40. obletnice Osvobodilne fronte in ljudske vstaje na Slovenskem.

INEX adria avioprometljubljana

INEX ADRIA AVIOPROMET
LJUBLJANA, Titova 48

Komisija za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta dela oziroma naloge

v sektorju skupnih služb:

1. poravnavanje obveznosti do tujine
zaposliti želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednja izobrazba ekonomske smeri
– znanje strojepisja
– pasivno znanje angleškega in nemškega jezika
– poznavanje deviznega poslovanja
– tri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

2. obračunavanje izvoznih premij
zaposliti želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednješolska izobrazba ekonomske smeri
– pasivno znanje angleškega jezika
– štiri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Inex Adria Avioprimet, Titova 48, Ljubljana, v 15 dneh po objavi.
Vlog brez priloženih dokazil o izpolnjevanju pogojev ne bomo upoštevali.

26-4490

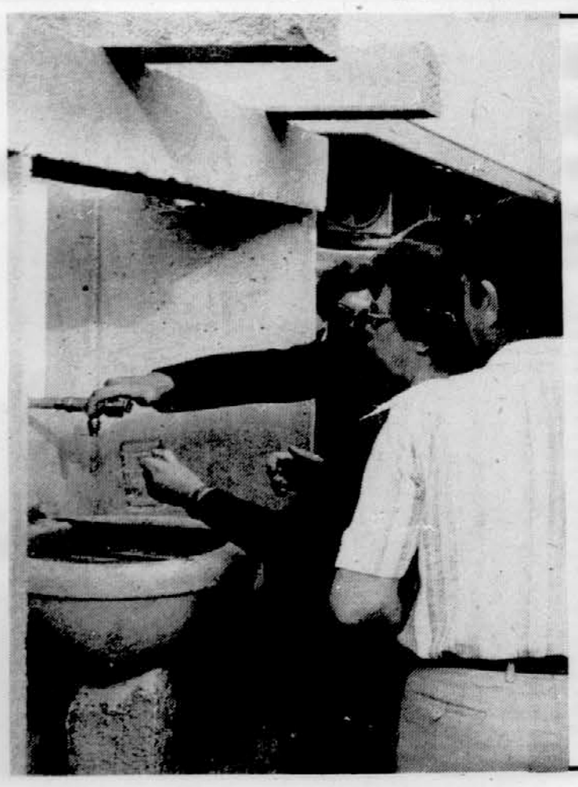

Krvavi potok je dobil vodovod

Slovesna otvoritev sedemkilometrskega vodovoda – Pomoč pripadnikov JLA

KRVAVI POTOK, 25. maja – V nedeljo popoldan so v Krvavem potoku pri Kozini slovesno odprli sedem kilometrov dolg vodovod, ki so ga iz Kozine do Krvavega potoka in zaselkov Mihele in Nasirec pomagali graditi tudi vojaki iz Pivke. Vojaki so kopali po terenu 4. in 5. kategorije, v trd kraški svet so zvrtali 18 kilometrov vrtin, v katere so položili skoraj pet ton razstreliva itn. Skupna vrednost naložbe je 22,7 milijona dinarjev. Slovesnosti ob otvoritvi vodovoda so se udeležili številni predstavniki družbenopolitičnega življenja s Krasa, sosednje italijanske občine Dolina, od koder so v Krvavi potok doslej dobivali vodo, vojaki in seveda domačini. Ti so seveda takoj po uradni otvoritvi »preizkusili« vodo. (Foto: Dušan Grča)

Telefoni bolj na gosto

Boljše telefonske zveze v Vipavi, Ajdovščini, Dornberku, Bukovici in Desklah

AJDOVŠČINA, 25. maja – Na območju Vipave, Ajdovščine, Dornberka, Bukovice in Deskl te dni montirajo naprave, ki omogočajo boljše telefonske zveze na teh linijah.

Tako bodo na bukovško centralo lahko priključili 170 novih naročnikov, predvsem iz Bilj in Bukovice. Do konca prihodnjega meseca bodo povečali tudi zmogljivosti telefonskih vodov proti Ajdovščini, Dornberku in Vipavi. V Vipavi bodo hkrati odprli novo avtomatsko telefonsko centralo, na katero bodo lahko priključili 400 telefonov. Podobno centralo so pred kratkim dobili v Dornberku, kamor se stekajo tudi priključki iz Prvačine, kjer je največ potreb.

S temi deli, pri katerih gre predvsem za odpravljanje najhujših ozkih grl, bodo poštarji izpolnili le stare naloge, saj gre za uresničitev lanskih programskih načrtov.

A. R.

Denarja za gradnjo šol bi moralo biti dovolj

V Cerknici za zdaj ne dvomijo, da bodo izpeljali letošnje načrtovane naložbe – Kadrovska ločnica

CERKNICA, 25. maja – V cerkniški občini člani gradbenega odbora za zidavo šolskih prostorov, telovadnic in vrtcev načrtujejo, da bodo v letošnjem letu uresničili predvideno dinamiko gradnje naložb oziroma, da le-ta ni ogrožena. Te ugotovitve »gradijo« na mnenjih, da v dotoku za te investicije predvidenih sredstev – samoprispevek delovnih ljudi in občanov cerkniške občine ter bančni krediti – ne bo prišlo do motenj.

V tej notranjski občini poudarjajo, da so letošnje razmere v bankah precej težavne, kar spremlja tudi zaostrena kreditno-monetarna politika. Ob znanih omejitvah skupne porabe, kot so dejali, ima dokaj trhlo podlago tudi 0,6-odstotni prispevek gospodarskih delovnih organizacij iz doseženega dohodka, prispevek za šole in vrtce, za katerega se je združeno delo opredelilo v ustreznem samoupravnem sporazumu.

Kljub naštetim težavam v cerkniški občini niso črnogledi in menijo, da jim bo v letošnjem letu uspelo iz sredstev samoprispevka ter drugih denarnih virov končati zidavo osnovne šole in obnoviti telovadnico v Novi vasi, pripraviti načrte in tehnično dokumentacijo za osnovno šolo na Rakeku, plačati delež za vzgojnovarstveni zavod v Cerknici ter končati šolo v Babnem polju. Za vse to je predračunska vrednost dobrih 24,7 milijona dinarjev.

Ob že omenjenih denarnih težavah pa se cerkniški gradbeni odbor ves čas srečuje tudi z organizacijskimi in kadrovskimi vprašanji. Po mnenju njegovih članov je potrebno napraviti ločnico med vodenjem investicijskih del ter med operativno tehničnimi opravili, pa naj gre za denarne posle ali tehnični nadzor. Nesporno je, da člani gradbenega odbora lahko vodijo politiko gradnje šolskih prostorov, telovadnic in vrtcev, ne pa tudi vsa operativno tehnična dela, saj je to njihova nepoklicna dolžnost.

MARJANA TRILER

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Danes otvoritev BOP 81 Doma prvič »zlati«?

Na Ravnah (ženske) in v Novem mestu (moški) se bo začelo balkansko prvenstvo v odbojki – Nastopajo Romunija, Bolgarija, Grčija in Jugoslavija

LJUBLJANA – Ljubitelji odbojke že nestrpno pričakujejo današnji začetek letošnjih balkanskih odbojkarskih prvenstev. Moške šesterke Bolgarije, Grčije, Jugoslavije in Romunije bodo merile moči v novomeški dvorani Marof, ženske reprezentance Bolgarije, Romunije in jugoslovanski ekipi A in B pa bodo tekmovale v športni dvorani na Ravnah.

Za prvenstvi »BOP 81« je že več dni vse nared. Športni delavci v Novem mestu in na Ravnah so se ob teh največjih športnih prireditvah na Dolenjskem oziroma na Koroškem zares potrudili.

Po današnjih otvoritvenih slovesnostih se bodo v Novem mestu naši najboljši odbojkarji pomerili z branilcem naslova balkanskih prvakov – z Grčijo, ki je lani presenetljivo slavila v Atenah, na Ravnah pa se bo naša druga ženska vrsta srečala z Romunkami.

Letošnji prvenstvi bosta po številu ekip nekoliko okrnjeni. Sodelovanje sta namreč odpovedali reprezentanci Turčije in Albanije, medtem ko Grčija v ženski konkurenci ne sodeluje na balkanskih prvenstvih.

Na vseh dosedanjih balkanskih prvenstvih, med moškimi je bilo 11 uradnih, pri ženskah pa 10, bodo v Novem mestu in na Ravnah nastopile vse reprezentance, ki od ustanovitve tekmovanja sodelujejo v balkanski konkurenci.

Pri moških so imeli največ uspeha odbojkarji Bolgarije, ki so slavili šestkrat. Romuni so bili štirikrat prvi, Grki pa enkrat. Bolgari so bili na OI lani v Moskvi srebrni, Romuni bronasti, Grki pa so branilci balkanskega prvenstva lani iz Aten. Jugoslovanom doslej še nikoli ni uspelo poseči po balkanskem naslovu, bili pa so že dvakrat (1975 v Beogradu in 1979 v Parizu) tretji na EP – pred tekmeci z Balkana.

Tudi bolgarske odbojkarice sodijo med najboljše na svetu. Po zmagoslavju na lanskem balkanskem prvenstvu so se imenitno odrezale še na OI, kjer so osvojile 3. mesto. Sicer pa so doslej na balkanskih igrah slavile petkrat, kar se je posrečilo tudi Romunkam.

Spored tekem

Novo mesto:
26. maja: Jugoslavija – Grčija (18), otvoritev ob 17. uri.
27. maja: Romunija – Bolgarija (17)
28. maja: Jugoslavija – Romunija (16), neposredni TV prenos; Grčija – Bolgarija (18).
29. maja: Jugoslavija – Bolgarija (16), neposredni TV prenos; Romunija – Grčija (18).

Ravne:
26. maja: Jugoslavija B – Romunija (17), otvoritev ob 16. uri.
27. maja: Bolgarija – Jugoslavija B (16), Jugoslavija A – Romunija (18), posnetek TV ob 21. uri.
28. maja: Jugoslavija A – Jugoslavija B (16), Romunija – Bolgarija (18).
29. maja: Jugoslavija A – Bolgarija (16).

KAPETAN »MODRIH« – Vladimir Bogojevski

PRVIČ NA BP – Darko Lečnik

Odprava »Lotse 81« doma v četrtek?

LJUBLJANA – Vodja naše himalajske odprave »Lotse 81« Aleš Kunaver je sporočil, da so vsi člani odprave srečno prišli v Katmandu. Če le ne bo zapletov pri rezervaciji letalskih vozovnic, se bo odprava v četrtek (28. t. m.) prek Frankfurta vrnila domov.

Dirke v Slavonski Požegi terjale žrtev

SLAVONSKA POŽEGA, 25. maja – Član AMD Matulji z Reke Hrvoje Aračić, ki je na avtodromu Glavica v Slavonski Požegi v nedeljo sodeloval na hitrostnih avtomobilskih dirkah za državno prvenstvo in v dirki formule VW zavozil s steze, je v požeški bolnišnici umrl za posledicami hudih poškodb.

»Indy« Bobbyju Unseru

INDIANAPOLIS – Američan Bobby Unser je zmagovalec 65. dirke »500 milj Indianapolisa«, ene najbolj razburljivih in najnevarnejših avtomobilskih dirk na svetu. Zmagal je tretjič, za nagrado bo dobil 350.000 dolarjev. Gledalcev je bilo 350.000, ki so videli tudi trčenja, požare, uničene avtomobile, ranjene dirkače...

Danny Ongais se je s hitrostjo 300 km/h zaletel v ograjo, njegov avtomobil je zajel ogenj, deli pa so leteli več ko 400 m daleč.

Reševalci so dirkača rešili šele po 10 minutah, zlomljen ima desni kolk, desno nogo in več reber, domnevajo pa, da ima tudi notranje poškodbe, vendar njegovo življenje ni v nevarnosti. V boksih se je vnel avto Ricka Mearsa, dirkač ima opekline 1. in 2. stopnje.

Bobby Unser je štartal s prvega položaja, nato pa se je 200 krogov na čelu menjavalo 8 dirkačev. Na koncu je odločila, tako misli Unser, boljša kvaliteta njegovega avtomobila penske cosworth. Drugi je bil bivši svetovni prvak formule 1 Andretti (ZDA), kar je podvig: štartal je namreč iz zadnje vrste, kot 32., vendar je potem napredoval, celo do vodilnega položaja. To slabo štartno mesto je Andrettiju priboril prijatelj Dallenbach, ki je namesto njega sodeloval v kvalifikacijah.

Letošnji Indianapolis s povprečno hitrostjo »samo« 223,827 km/h je bil eden najpočasnejših v zadnjih dveh desetletjih. Rumena luč, znamenje za nevarnost, je upočasnilo dirko v 69 krogih.

Rekord »Indyja« je dosegel leta 1972 (že pokojni) Mark Donohue z 262,254 km/h.

S tretjim zmagoslavjem na tej dirki (1968, 1975 in letos) se je Bobby Unser izenačil z bratom Allom (1970, 1971, 1978), je pa najstarejši zmagovalec. Do rekorda A. J. Foyta in njegovih pet zmag je še daleč...

Že drevi za kolajno? Italijani prvi tekmec

Štart 22. evropskega prvenstva košarkarjev z derbijem prvouvrščenih z moskovskih olimpijskih iger – Tanjević nima treme – Gamba: »Absurd!«

HAVIROV – »Absurd je, da prve tri ekipe z zadnjih olimpijskih iger igrajo tu v isti predtekmovalni skupini evropskega prvenstva, enak absurd je tudi, da se finalista iger Jugoslavija in Italija srečujeta že kar v prvem kolu,« je ogorčen italijanski trener Alesandro Gamba.

Ogorčenje in absurdnost sta seveda eno, dejstva pa nekaj čisto drugega. Jugoslavija in Italija po olimpijskem finalu v Moskvi, ki ga je dobila Jugoslavija s 86:71, že drevi najbrž odločata o eni izmed kolajn 22. evropskega prvenstva za košarkarje.

»Breme neposrednega boja za kolajno že v prvi tekmi seveda lahko vpliva na igro in njeno kvaliteto, vendar se oba tabora pač morata sprijazniti s tem,« pravi Gamba. »Po tekmi s Španijo v Bergamu, ki smo jo zlahka dobili, sem izmed 15 igralcev, kolikor jih je igralo, pustil doma poškodovanega Bonamica, Rivo in Magnifica. Problem je seveda, da Bonamico ne more igrati, povrhu vsega pa ima še Saccheti težave s hrbtenico. Toda kljub vsemu upam, da bomo lahko pokazali kaj znamo. Jugoslavija je izmed vseh reprezentanc tu gotovo zbrala največ talentov in ima največ možnosti za uspeh. Izredno bi morali zaigrati, če bi hoteli takšno Jugoslavijo premagati. Seveda se bomo nadvse trudili, da bi zaigrali izredno...«

Namig je bilo čutiti, prave napovedi pa ne. Pa se je Gamba še enkrat odrezal: »Od letošnjih tisoč napovedi nisem zadel niti ene. Pa bom tvegal še eno: zmagala bo Jugoslavija.«

V našem taboru ni čutiti kakšne posebne nervoze. Edino, kar je motilo igralce, je bilo zadnje potovanje in nastop v Stuttgartu. V zadnjem trenutku so Nemci le umaknili svojo najboljšo ekipo, vendar so naši kljub temu zadovoljni, da so pomagali pri proslavi dneva mladosti med našimi ljudmi. Toda ves dan so se nato morali voziti, kar je utrujalo. Iz Stuttgarta v Frankfurt, pa nato v Prago, kjer so čakali šest ur na polet v Ostravo in nato še z avtobusom v Havirov. Zato je bilo nekaj pikrih pripomb na organizacijo, kar pa je bilo v bistvu le »psihično praznenje« pred prvim spopadom, ki je že kar na začetku tako zelo pomemben.

»Tekma z Italijo bo vsekakor zelo težka. Sosedi so odlično pripravljeni, močni so, še zlasti s sedanjim sistemom igranja. Deset igralcev vstopa v igro, po skoraj določenem vrstnem redu in za določen čas. Zato takrat res garajo, dajo vse od sebe, narekujejo hud tempo in vsak izmed njih je kar vesel, da se spet lahko usede na klop. Tudi mi imamo spet svoj tempo, toda drugačen. Naša osnova je »igra asov«, če smem tako reči. Menjave so le, če se zato pokaže potreba. Sedem ali osem igralcev, največ devet jih bo drevi stopilo na igrišče. Še sreča, da lahko Ćosić normalno igra, kajti tako vsaj problem centrov ni več tako zelo hud,« pravi zvezni trener Tanjević, ki je prepričljivo zatrdil, da ga ni več strah in da nima treme, da je vse najhujše že za njim in da zdaj pač začenja tisti drugi del, del uresničevanja načrta. »Pripravljeni smo na Italijo, mislim, da naša ekipa lahko dobro zaigra, odprto pa je seveda vprašanje, če bo to tudi dovolj za zmago.«

Italijane ta trenutek gotovo najbolj pozna Dražen Dalipagić: »Vse od Moskve grozijo, da nas bodo tudi premagali. Res so boljši in močnejši kot kdajkoli, igrajo bolj moderno kot mi, tudi hitreje, vendar je ta njihova velika želja po zmagi nad nami lahko nevarna tudi zanje, hkrati pa dodaten motiv za nas. Prav lahko, da jih bo ta ambicioznost tudi nesla, kajti nobenega dvoma po drugi strani ni, da smo mi individualno boljši. Seveda pa spopad ne bo lahek in zaigrati bomo morali po najboljših močeh, če hočemo ta odločilni dvoboj res tudi dobiti.«

STANE TRBOVC

Oblokar z okvaro do cilja

Naši kajakaši in kanuisti na divjih vodah tekmovali na tujem

LJUBLJANA – Naši kajakaši in kanuisti na divjih vodah so zadnji konec tedna tekmovali na reki Steyer v Avstriji in v Jurgovu na Poljskem. V spustu v Avstriji je bil Oblokar že blizu lepemu mednarodnemu uspehu, saj je bil na drugi tretjini proge še tretji, tedaj pa je zadel s čolnom v skalo, tako da ni mogel več računati na uvrstitev med najboljše.

V spustu je zmagal v kategoriji K-1 Avstrijec Wolfhardt s časom 22:32,6, naši reprezentantje pa so se uvrstili takole: 8. Oblokar 23:16,8, 10. M. Skok 23:34,1, 16. Varga 24:11,4. Ker so naši najboljši slalomisti štartali na Poljskem, so v slalomu nastopili samo mladinci. Zmagal je Avstrijec Schreiner s 167,39, Čižman je bil 5. s 190,33, Sever pa 17. z 251,93. V slalomu je med člani zmagal domači reprezentant Sattler.

Naši kajakaši so v spustu tekmovali tudi v moštveni konkurenci. Zmagala je Avstrija, Jugoslavija pa je bila tretja.

V slalomu na Poljskem je zmagal med kajakaši Francoz Jugnat z 229,1 točke, Kauzer pa se je z 238,5 uvrstil na 11. mesto. V tekmovanju enosedežnih kanujev je bil prvi Poljak Florian, Vidmar pa je bil 5.

II. ZNL

MARIBOR: po odmoru popustili

Nogometaši »vijoličastih« so se tudi tokrat vrnili z gostovanja poraženi. Sicer poraz proti Leotarju, ki je doma nepremagljiv, ni presenečenje. Treba je vedeti, da je Maribor izgubljal srečanja v Trebinju (le dvakrat mu je uspelo igrati neodločeno v 20 letih obstoja kluba), ko je imel veliko boljšo enajsterico, kot je zdajšnja.

Kljub porazu so Mariborčani igrali to pot dokaj solidno in so v prvem polčasu ustavljali vse napade domačinov. Usoden je bil začetek drugega polčasa, ko so Mariborčani storili dve hudi napaki, ki so ju domači napadalci spretno izkoristili.

»Vijoličasti« so se tri kola pred koncem znašli v težavnem položaju, saj so spet med kandidati za izpad. Sedaj je popolnoma jasno, da morajo Mariborčani v nedeljo premagati v Ljudskem vrtu Jedinstvo iz Brčkega in nato v zadnjem kolu še Čelik, če se hočejo rešiti najhujšega. Igralci in vodstvo se zavedajo, da morajo zbrati 30 točk, ki naj bi jim zagotovile še nadaljnje sodelovanje v drugoligaški konkurenci.

S. P.

SVOBODA: treba se je boriti do konca

Čeprav so viški nogometaši pričakovali v srečanju z Dubrovčani obe točki, so bili po nedeljski tekmi nadvse zadovoljni tudi s točko. Gostje so vodili do 89. minute, ko je Šišiču le uspelo kronati veliko terensko premoč. Igralci Svobode so začeli dvoboj precej medlo, čeprav jim ne gre očitati neborbenosti. Vse preveč so bili neodločni v sklepnih akcijah. Domači napadalci so v želji, da bi čimprej prešli v vodstvo naredili ogromno napak. Gostje, ki so se bolj ali manj branili so le nekajkrat prodrli pred domača vrata. Čeprav so obrambni nogometaši Svobode igrali bolje kot napadalci, pa so naredili napako, ki jo je spretno izkoristil Mirković. Kljub bledemu remiju pa igralce Svobode lahko pohvalimo za srčnost, saj so se borili do konca.

DRAGO BERŽAN

RUDAR: nespretni napadalci

Rudarjevi nogometaši so v Bački Topoli ostali praznih rok, čeprav so proti AIK načrtovali točko. Igrali so slabo, a le za odtenek slabše kot domači, ki jim je uspelo izkoristiti napako vratarja Parača in zmagati.

»Dvoboj je bil nezanimiv. Tekmeca sta igrala bolj ali manj le med obema kazenskima prostoroma. Po vodilnem golu se je AIK zaprl, našim pa ni uspelo streti njegove obrambe, čeprav so imeli napadalci zlasti ob koncu nekaj lepih priložnosti, je dejal drugi trener Velenjčanov Dušan Stanič.

Rudar je zašel v težaven položaj. Preostali tekmi na domačih tleh proti Osijeku in Leotarju bi moral dobiti, pa tudi tedaj je vprašljivo, če bi se obdržal v ligi. Zato bo o usodi velenjskih nogometašev veliko odvisnega tudi od izida predzadnjega kola, ko Rudar gostuje v Ljubljani.

Tehnično vodstvo bo imelo veliko težav s sestavo ekipe. Omladič, ki je bil izključen proti Vrbasu, je kaznovan s prepovedjo nastopanja do konca prvenstva, v Bački Topoli pa je sodnik poslal z igrišča še Kolenca.

S. V.

V nadpovprečnem finalu: zmagoslavje navdiha

Sarajevčani v drugem polčasu nogometnega finala igrali zanje netipično – Velež imel boljše posameznike

BEOGRAD – Finalista 33. tekmovanja za jugoslovanski nogometni pokal Velež in Železničar sicer ne sodita prav v domačo klubsko elito, toda z igro za laskavo lovoriko sta dokazala, da za najboljšimi niti ne zaostajata prav dosti. Nedeljski finale je bil celo eden najboljših v zadnjih letih, čeprav nobeden izmed tekmecev ni član »velike četverice«.

Finalna igra je bila dovolj spektakularna in razburljiva, da je navdušila skoraj 50.000 gledalcev. Kakovost igre morda ni bila vrhunska, toda za jugoslovanske razmere vendarle nadpovprečna. Zmagovalec 33. finala je bil bolj skromen, kar zadeva kolektivnost v igri, zato pa je imel v svojih vrstah nekaj igralcev, ki so s posamičnimi akcijami zboljšali ta vtis. Seveda gre predvsem za prvega moža tekme in dvakratnega strelca Vahida Halilhodžića, ki je še enkrat pokazal vrhunsko mojstrstvo. Toda tudi Matijević, Slišković, Marić in Medjedović so prikazali sijajne posamične sposobnosti.

Naspoloh pa je bil ta finale spopad dveh različnih jugoslovanskih nogometnih šol. Veleževe, ki nadaljuje staro jugoslovansko šolo z improvizacijo in skromnejšo telesno pripravljenostjo, in Železničarjeve, ki je vsaj v osnovi bližja sodobnim evropskim nogometnim tokovom. Sarajevčani so svojo tipično igro prikazali v prvem polčasu, ko so nasprotnika prav nadigrali. Z malo agresivnejšo kolektivno obrambo so povsem onemogočili mostarske »zvezdnike« in igro diktirali v svojem slogu. Če bi tako tudi nadaljevali, potem vsekakor ne bi bilo dileme o zmagovalcu, kajti Železničar je bil tedaj za razred boljši nasprotnik. Toda po odmoru Sarajevčanov skoraj ni bilo mogoče prepoznati, odstopili so od svojega agresivnega sloga, »igralsko« močnejši igralci Veleža so to seveda izkoristili in srečanje se je končalo v znamenju velikega zmagoslavja njihovega navdiha in improvizacije.

Telovadci SZ najuspešnejši na EP v Rimu

Največ kolajn Koroljevu (SZ) – Zlato še Guczoghyju (M) in Gingerju (ZRN)

RIM – Evropsko prvenstvo v gimnastiki za moške, ki je bilo v soboto in nedeljo v glavnem mestu Italije, je minilo v pričakovanem zmagoslavju sovjetskih telovadcev. Potem ko so Tkačev, Koroljev in Makuc v soboto osvojili vsa tri odličja v mnogoboju, so v finalih na posameznih orodjih pospravili še 11 kolajn, med njimi tudi vse zlate, razen na konju z ročaji. Madžarska je v Gyorgyju Guczoghyju našla novega šampiona, ki nadaljuje tradicijo zapovrstnih zmag svojega slavnega rojaka Zoltana Magyjarja. Za prijetno presenečenje sta na prvenstvu poskrbela Francoz Boutard na konju in Italijan Amboni v preskoku in na krogih.

Rezultati – parter: 1. Koroljev (SZ) in Bruckner (NDR) 19,65, 3. Tkačev (SZ) 19,55; konj z ročaji: 1. Guczoghy (M) 19,75, 2. Boutard (Fr), Szilier (Rom) in Koroljev (SZ) 19,55; drog: 1. Tkačev (SZ) in Ginger (ZRN) 19,80, 3. Makuc (SZ) 19,60; preskok: 1. Makuc 19,600, 2. Koroljev (oba SZ) 19,575, 3. Amboni (It) 19,500; bradlja: 1. Makuc 19,700, 2. Tkačev (oba SZ) 19,450, 3. Hofman (NDR) 19,400; krogi: 1. Koroljev (SZ) 19,800, 2. Amboni (It) 19,650, 3. Tkačev (SZ) 19,600.

Današnji spored

Skupina A
14.00 Izrael – Anglija, 16.15: slovesen začetek, 16.45 Grčija – ČSSR, 19.00 Španija – Francija.

SKUPINA B
14.00 ZRN – Turčija, 16.15: slovesen začetek, 16.45 SZ – Poljska, 19.00 Jugoslavija – Italija.

DNEVNIK EP

Boj Gomelskega že pred bojem

HAVIROV – O zmagi dokončno vselej odločajo športniki v neposrednem boju, ne glede na to, za katero zvrst gre. Toda prva priprava ta na neposreden dvoboj ni skoraj nič manj pomembna. Tudi po tej plati včasih ocenjujejemo sposobnosti vodij posameznih športnikov ali ekip. Ekipni športi so še posebej podvrženi tej uvodni pripravi, kajti gre tudi za to, kako boš znal vplivati na nasprotnika, že pred bojem, kako boš v njegov tabor vnesel nervozo, ga prestrašil in morda že kar prisilil k predaji.

Košarka, še zlasti ko gre za naslov evropskega prvaka, tudi ne more brez tega. Da bi bila igra še zanimivejša, so seveda v njej zbrani »izkušeni lisjaki«, ki vedo, kako se stvari streže »Kaj misliš ti o Slavniću, njegovi igri in vlogi v reprezentanci?« S takšnim vprašanjem, takoj po pozdravu, sovjetski trener Aleksander Gomelski »napada« jugoslovanske novinarje. Večinoma vsakega zase, seveda. »Si že napisal, kaj misliš o tem«, zanima Gomelskega naprej. Seveda to ni šala ali samo naključno kramljanje z novinarji. Gomelski natančno ve, da bodo ta njegova vprašanja prišla tudi na ušesa jugoslovanskih košarkarjev in strokovnega vodstva. Polemike o Slavniću in njegovi igri, o tem, da Jugoslavija tu ne more spet igrati tako kot s Slavnićem, lahko resno načnejo naš tabor.

Gomelski seveda ve, da naši njegovo taktiko poznajo, da so vsega že navajeni, samo tega niso vedeli, kakšno iztočnico si bo v Havirovu izbral.

Gomelski je svoj taktični boj začel dovolj zgodaj, saj ima do dvoboja z Jugoslavijo še pet dni. Prefinjena je njegova taktika, o tem ni dvoma. Zaradi nje same jo novinar skoraj mora omeniti, zapisati, da ga zanima naše mnenje o Slavniću. In ker to že zapišeš, ker Slavnića, ki ga sploh ni tu omeniš, je Gomelski majhen del svojega načrta že uresničil. Vprašanje seveda samo ostane, v kolikšni meri lahko uresniči ves načrt...

STANE TRBOVC

IZ VČERAJŠNJE III. IZDAJE

»Nagrada Ljubljane«: Moser, Živec in Sedlaž

Na 19. mednarodnih dirkah v kartingu 59 izbranih dirkačev iz sedmih držav – Uspeh v C_1/125 ccm

LJUBLJANA – V ljubljanskih Javnih skladiščih je bilo letos že 19. mednarodno tekmovanje v kartingu. Poleg domačih tekmovalcev in ene tekmovalke so se ga udeležili še vozniki iz Poljske, Avstrije, Italije, Madžarske, Češkoslovaške in Danske. Manjkali pa so tekmovalci iz Nizozemske in ZRN, ki so se zadnjih nekaj let redno udeleževali tega tekmovanja.

Tokrat so zaradi domačega tekmovanja izostali. Med 59 tekmovalci so bili z zelo dobrim moštvom zastopani Avstrijci in Danci, navdušenje pa sta vzbudila tudi češkoslovaška dirkača Sedlaž in Vodlin, ki sta si v svojem razredu pridobila veliko prednost pred drugimi.

Največ tekmovalcev se je pomerilo v razredu do 125 ccm z motorji na vodno hlajenje. Po treh vožnjah so bili v tej skupini na prvih treh mestih Jugoslovani. Izredno se je izkazal Mirko Živec, ki je v prvi dirki zmagal, v drugi je zasedel tretje mesto, v tretji pa drugo, medtem ko je Majnerič zasedel dve tretji mesti, enkrat pa je zmagal. Smrdelju so prinesla tretjo končno uvrstitev tri peta mesta.

V razredu C_2/125 ccm sta bila najboljša češkoslovaška tekmovalca Sedlaž, ki je bil prvi v vseh treh dirkah, in Volin, najboljši Jugoslovani pa so bili: Jakelj 5., Ščuka 7. in Omahen 8. V razredu A/100 ccm so bili med najboljšimi dirkači Avstrije in Danske. Najboljšo uvrstitev za Jugoslavijo je v tej skupini dosegla edina tekmovalka Irena Lavrič, ki se je z 8., 7. in 9. mestom v končnem seštevku uvrstila na 7. mesto. Za njo je bil Jure Bitenc, Brenčič je bil 10., Muhič pa med 21 tekmovalci v tej skupini 11.

Vsi udeleženci tekmovanja so dobili spominske plakete, prvih sedem uvrščenih v posameznih razredih pokal, zmagovalci pa kolajno.

Rezultati – razred A/100 ccm: 1. Moser (Avstrija) 4 kazenske točke, 2. Haasel 9, 3. Larsen (oba Danska) 12, 4. Klaus 12, 5. Puchs (oba Avstrija) 22; razred C_1/125 ccm: 1. Živec 5, 2. Majnerič 6, 3. Smrdelj (vsi Jugoslavija) 15, 4. Šimak (ČSSR) 18, 5. Cavecchi (Italija) 20; razred C_2/125 ccm: 1. Sedlaž 0, 2. Volin (oba ČSSR), 7, 3. Wierzchowski (Poljska) 10, 4. Bellini (Italija) 18, 5. Jakelj (Jugoslavija) 18.

DARJA LADAVAC

DP pred številnimi gledalci

SLAVONSKA POŽEGA – Prva dirka za državno prvenstvo avtomobilov na krožnih stezah je privabila lepo število gledalcev, poleg tega pa so bile zanimive tudi vožnje pod nazivom »Bratstvo in enotnost«.

Žal sta se v kategoriji avtomobilov formule super zgodili nesreči: v prvi je bil eden voznikov teže poškodovan, v drugi pa je zgorel avtomobil.

Rezultati – 785 kubikov, juniorji: 1. Marković 20:41,5, 2. Cvetić 20:55,5, 3. P. Milenković (vsi Jugoauto) 20:59,0; kategorija 785 kubikov člani: 1. Miljeković 26,07, 2. Timpanov 26,08, 3. J. Šikloši (vsi Zastava Kragujevac) 26,27; 6. Pavlin (Sl. Bistrica) 26:37, 7. Djaniš (Donit Olimpija) 26:39, 9. Biberman (Sl. Bistrica) 26:50; kategorija 1150/I: 1. A. Šikloši (Zastava Krag.) 24:07, 2. Dobrohotov (Akademac) 24:08, 3. Mrkša (Knežija) 24:09,... 8. B. Zorman 24:19, 14. Jereb (oba Donit Olimpija) 25:05; kategorija 1150/II: 1. Filipović (Siget) 21:01, 2. Kuvalja (Jugoauto) 21:21, 3. Urbančič 21:21, 4. Šuster 21:22,... 10. Hribar (vsi Donit Olimpija) 22:06; formula super W: 1. Šverko (Dinamo) 18:28 (rekord steze s povprečno hitrostjo 199,877 km/h), 2. M. Finžgar (Bg) 18:47, 3. J. Finžgar (Bg) 19,35, 4. Jerančić (Donit Olimpija) minus 1 krog.

MIHA SIMONČIČ

VATERPOLO

Solaris : Triglav 8:5

Za dobre dosežke reprezentance

Dvigalci uteži so v Splitu razpravljali o nadaljnjem delu

SPLIT – Na sejah predsedstva in konference jugoslovanske zveze za dviganje uteži v Splitu so za novega predsednika z enoletnim mandatom izbrali Aleksandra Čorića (Srbija), v predsedstvu pa so še Mladjan Talić (BiH), Branimir Kovačič (Hrvatska), Miloš Stojanović (Vojvodina) in Dušan Lajovic (Slovenija). Delegati so v razpravah zahtevali, da je treba dejavnost zveze osredotočiti tudi na kar najboljše priprave državnih reprezentantov. Jugoslovanska zveza naj ne bi bila samo dober organizator velikih tekmovanj, marveč naj bi jugoslovanski dvigalci uteži dosegli tudi dobre uspehe, ki naj bi se zrcalili v dvignjenih kilogramih. Taka usmeritev je še posebno dobrodošla glede na bližnje SP 1982 v Ljubljani. Zborovalci so zato posle zveznega trenerja in selektorja zaupali kolektivnemu organu, ki ga vodi predsednik Milan Maširević (Vojvodina). O nadaljnjih pripravah reprezentance bodo razpravljali na seji 6. junija v Somboru. V Splitu so izbrali tudi predsednike komisij: sodniško bo vodil Pašagić (BiH), tehnično Petković (Srbija), disciplinsko Kovačič (Hrvatska) in komisijo za družbeno samozaščito Gruden (Slovenija).

PO DOMAČIH KRAJIH

Mednarodni uspeh soboških judoistov

MURSKA SOBOTA – V telovadnici Mure in v organizaciji domačega Partizana je bilo 9. mednarodno tekmovanje v judu za memorial Štefana Kovača v konkurenci pionirjev in mladincev. Sodelovalo je 230 tekmovalcev iz 15 klubov iz ZRN, Madžarske in Jugoslavije. Največ uspeha so imeli domačini, ki so zmagali v obeh konkurencah.

Rezultati – **pionirji:** do 35 kg: 1. Perš (MS), 2. Topič (Impol), 3. Pejović in Marinković (oba Rakovica); do 38 kg: 1. Vrdžuka (MS), 2. Stojisavljević (Ruma), 3. Vuković (Bitola) in Dragić (Rakovica); do 42 kg: 1. Kleverinić (Ruma), 2. Djordevski (Bitola), 3. Palfi (Madž) in Mišić (Rak); do 46 kg: 1. Tripković (Rak), 2. Posavac (Madž), 3. Miloševič (Branik) in Vasiljevski (Bit); do 52 kg: 1. Mihalič (MS), 2. Blažič (Žel. Mar.), 3. Vorkapić (Bela Crkva) in Legen (MS); do 58 kg: 1. Viktorović (Ruma), 2. Ilovicič (Impol), 3. Karakartić (MS) in Silagi (Madž); do 62 kg: 1. Stanišič (Ruma), 2. Arbajter (Impol), 3. Tosanovski (Bit) in Razbornik (Vel); do 68 kg: 1. Rejlić (Rak), 2. Kohnelic (Rak), 3. Vishaleti (Madž) in Gavrilović (Ruma); nad 68 kg: 1. Šemen (MS), 2. Božičević (Mladost), 3. Varga (MS) in Prepelič (Impol);

mladinci: do 53 kg: 1. Mihalič (MS), 2. Meničanin (MS), 3. Flisar (MS in Markov (Bit); do 60 kg: 1. Fajhinger (MS), 2. Nurkić (Niš), 3. Ranković in Marković (oba Rak); do 65 kg: 1. Kavčič (MS), 2. Kisilak (MS), 3. Nezdei (Madž) in Vnuk (MS); do 71 kg: 1. Vukšić (Mladost), 2. Simonović (Niš), 3. Šut (Mar) in Beber (Ingolstadt); do 78 kg: 1. Stavičić (Rak), 2. Sertič (Ml), 3. Apšner (MS) in Božičevič (Ml); do 86 kg: 1. Šemen (MS), 2. Varga (MS) 3. Grubešić (Ml) in Slatnov (Vel); nad 86 kg: 1. Ihas (Madž), 2. Berac (Madž), 3. Pešikan (Rak) in Firman (MS).

Ekipno: 1. Murska Sobota 61 točk, 2. Rakovica 30, 3. Kapošvar – Madžarska 15, 4. Ruma 14, 5. Impol 10, 6. Mladost Zagreb 8, 7. Bitola 7, 8. Niš 6, 9. Železničar Maribor 4, 10. Velenje 2 točki.

FERI MAUČEC

Zmaga Branika

MARIBOR – V prijateljskem rekreacijskem teniškem srečanju so člani TK Branik z rezultatom 11:2 premagali ekipo GTC Gradec. Mariborčani so bili uspešnejši v sedmih posamičnih igrah, gostje iz Avstrije pa so zmagali v dveh. Domačini so dobili tudi vse igre dvojic.

Rezultati – Kocmur: Müller 4:6, 4:6, D. Požar : Kern 4:6, 4:6, Vogrinec : Wolf 6:0, 6:4, Radulovič : Kneipeiss 6:4, 6:2, Muhič : W.Brunner 6:0, 6:0, Slana : Sleiberger 6:3, 6:1, Pavičič : N. Brunner 7:5, 6:1, Logar : Bischöff 6:3, 6:0, Arko : Schlosser 7:5, 6:0, D. Požar–Arko : Schlosser – Kern 6:3, 6:3, Muhič–Pavičič : Kneipeiss – Wolf 7:5, 6:3, Logar–Slana : Freiberger–N. Brunner 4:6, 6:0, 6:1, Radulovič – Vogrinec : N. Brunner – Bischöff 6:0, 6:0.

B. P.

Finale velik praznik

Na najbolj množičnem slovenskem košarkarskem tekmovanju – jubilejnem pionirskem festivalu – najrazburljivejša zadnja tekma

IDRIJA – Finale jubilejnega 15. pionirskega košarkarskega festivala, ki so ga v Idriji priredili ob dnevu mladosti, je bil pravi praznik pod koši. Končni obračun je naslov najboljšega navrgel ekipi Šiška Bežigrad, povsem zadovoljna pa so lahko tudi moštva Maribora, Idrije in Savinje. Kajti tudi brez bleščečega naslova je uvrstitev med štiri najboljše v tem najbolj množičnem slovenskem košarkarskem tekmovanju za vsako ekipo velik uspeh.

Že 15 let poteka z večjimi ali manjšimi spremembami tekmovanje, v katerem se pionirji iz skorajda vseh slovenskih osnovnih šol spoznavajo s košarko in merijo moči. Mnogi so se prav po zaslugi pionirskega festivala prvič srečali s košarkarsko žogo in nekateri med njimi so v košarki tudi uspeli. Prav iz pionirskega festivala so izšli tudi igralci, kakršni so Pipan, Golc, Križnar, Vilfan, Hauptman, Brodnik in še mnogi drugi.

»Festival je pomembno tekmovanje,« je v kratkem odmoru med dvema tekmama, ko se je razburjenje v dvorani ŠRC v Idriji nekoliko polegло, dejal predsednik komisije za osnovnošolsko košarko pri KZS Ostoj Kristan. »To je tekmovanje, ki je privlačno in je dober motiv za igralce in trenerje. Sezona traja vse šolsko leto, finale, ki ga vselej prirejamo v manjših mestih, pa je dobra propaganda za košarko pa tudi priložnost za trenerje selekcij, da si dobro ogledajo nove igralce.«

Vsega tega so se dobro zavedali tudi mladi košarkarji, ki so se v idrijskem finalu zares potrudili. Dokazali so, da obvladajo še vse kaj več, kot le košarkarske osnove. Tudi pressing jim na primer ni povzročal preglavic in le kdaj pa kdaj je kakšna nerodna kretnja ali brezglava poteza izdala, da vendarle gre za še neizkušene igralce. Tudi nervoze ni manjkalo, pa saj tudi starejšim na pomembnih tekmah mnogokdaj zadrhti roka.

Največ so si od finala obetali domačini. Premajhna je bila dvorana za vse, ki so z burnim navijanjem spodbujali svoje igralce. Ti pa niso imeli sreče. Potem ko so v polfinalni tekmi proti Mariborčanom nekaj časa vodili, se je poškodoval eden boljših igralcev in na koncu so morali Idrijčani po podaljšku priznati premoč tekmecev. Nič manj ni bil razburljiv tudi drugi nastop domačinov, ki so si s točko razlike priborili 3. mesto pred Savinjo. To je vsekakor tudi uspeh za Idrijo, kjer se s košarko sicer že dolgo ukvarjajo, vendar kakšnih vidnejših dosežkov doslej ni bilo.

»Naša ekipa je plod načrtnega dela,« je po nesrečnem porazu z Mariborčani dejal trener Idrije Rado Vehar. »Pričeli smo z najmlajšimi in uspelo nam je oblikovati dobro ekipo, ki bi se z malo več sreče prav lahko potegovala tudi za kaj več ko 3. mesto. Trenirali smo trikrat tedensko in odigrali okoli 45 tekem, izgubili pa le 3. Zanimivo je, da so prav vsi igralci dobri učenci. Rad bi dejal, da smo vsi košarkarski delavci v Idriji veseli in ponosni, da nam je KZS zaupala organizacijo finala pionirskega festivala.«

Najbolj razburljiv je bil finale. V prvem polčasu so si bili Ljubljančani in Mariborčani povsem enakovredni. Šele v drugem delu tekme so si dobro pripravljeni igralci ekipe Šiška – Bežigrad priborili zmago z 69:52 (28:28). Zmagovalni pokal so prejeli: Kureš, Babnik, Medjedović, Torkar, Pokljukar, Vadas, Kocjančič, Marič, Nemanič, Bizjak, Škrokov, Umek in trener Bohinc. Drugi so se pač morali zadovoljiti z manj bleščečimi odličji, praktičnimi darili in diplomami.

»Očitno je, da imamo veliko dobrih igralcev,« je finale ocenil trener republiške reprezentance Mitko Ribičič. »Žal pa tudi tokrat med njimi ni nobenega nadpovprečno visokega. Takšne prireditve so za nas trenerje zelo pomembne.«

Toda trenerjev, ki bi jih moral zanimati najmlajši rod košarkarjev, v Idriji ni bilo kdo ve koliko.

BORUT ŠAUTA

Naslov pripadel Žirovkam

V Cerknici s finalnim turnirjem sklenili košarkarski festival za pionirke

CERKNICA, 25. maja – V telovadnici osnovne šole Notranjski odred se je s finalnim turnirjem končal pionirski košarkarski festival za pionirke, na katerem so nastopile selekcije Notranjske, Savinjske, Rogaške in Tabora – Žiri. Naslov najboljših je pripadel žirovskim igralkam.

Največ so na tem turnirju pokazale prav košarkarice zmagovalne ekipe, ki so premagale vse nasprotnice. Pohvaliti pa velja tudi domačinke, ki v finalnem obračunu brez vseh igralk sicer niso mogle upati na uspeh, a so z borbeno igro povzročile precejšnje preglavice Žirovkam. Tekmo za uvrstitev na tretje mesto so igralke savinjske selekcije sicer začele bolje, vendar so se morale na koncu zelo potruditi, da so zmagale. Igralkam vseh ekip velja za prikazano igro čestitati, saj je že samo uvrstitev v finale lep uspeh. Pohvaliti pa velja tudi organizatorja te prireditve KK Cerknica.

Rezultati: Notranjska : Rogaška 43:37 (23:27), Tabor Žiri : Savinjska 59:34 (27:23); za tretje mesto: Rogaška : Savinjska 31:38 (4:23), za prvo mesto: Tabor Žiri : Notranjska 47:43 (28:15).

BORUT ŠAUTA

V Stožicah letos že drugič zanimiv spored

Na ljubljanskem hipodromu v osrednji dirki Eli (J. Pogačar), med jahači Katona in A. Čerček

LJUBLJANA – Konjeniški klub Ljubljana je na hipodromu v Stožicah priredil že drugo letošnjo konjeniško prireditev s privlačnim kombiniranim sporedom kasaških točk in preskakovanju ovir. Največ zanimanja je bilo za nastop najhitrejših kasačev, v katerem je zmagala Eli na vajetih člana KK Ljubljana Janeza Pogačarja.

Zanimivo je, da je v kasaškem sporedu dvakrat zmagal Matevž Krušič (v 6. in 8. dirki), vendar so Dukata II obakrat diskvalificirali zaradi nečistega hoda.

V preskakovanju zaprek se je izkazal Dušan Katona, ki je z Atiko zmagal na težjem parkurju (višina zaprek do 120 cm). Gledalce, zbralo se jih je približno 3.000, je ogrelo tudi tekmovanje štafet.

Rezultati – I. dirka, mehanični handicap za dveletne kasače, 1200 m: 1. Lino (J. Pogačar) 1:52.0, 2. Žoga (J. Partman) 1:56.4, 3. Gordica (V. Levstek) 1:57.0; II. dirka – mehanični handicap za dveletne kasače, 1200 m: 1. Fanta (B. Slana) 1:43.1, 2. Perino (J. Mencin) 1:42.9, 3. Fjord (A. Rebolj) 1:49.4; III. dirka – časovni handicap za tri do petletne kasače, temelj 1:35, 2000 m: 1. Nelko MS (M. Cvetko) 1:30.8, 2. Diki (J. Sagaj) 1:32.2, 3. Periat (D. Werbole) 1:37.8; 4. dirka – časovni handicap za 3 do 12-letne kasače, temelj 1:32, 2000 m: 1. Azra (J. Vidic) 1:29.6, 2. Tarino (J. Prešeren) 1:31.6, 3. Litos (Z. Cibanšek) 1:32.5; V. Dirka – časovni handicap v dveh tekih za tri do 12-letne kasače, temelj 1.28 1600 m, prvi tek: 1. Andora (B. Oražem) 1:25.4, 2. Pik Deaner (A. Potočnik) 1:25.9, 3. Petja (J. Darovec) 1:26.6; 2. tek: 1. Andora 1:23.9, 2. Pik Deaner 1:24.4, 3. Pevina (J. Antončič) 1:22.5; skupno 1. Andora (B. Oražem) 2, 2. Pik Deaner (A. Potočnik) 4, 3. Petja (J. Darovec) in Pevina (J. Antončič po 7. VI. dirka – časovni handicap za tri do 12-letne kasače, temelj 1:26, 2400 m: 1. Eli (J. Pogačar) 1:24.5, 2. Duk (B. Dolinar) 1:23.4, 3. Dingo (M. Slavič st.) 1:22.5.

Tekmovanje štafet, 10 zaprek, višine 1.10, širine do 1.30: 1. A. Čerček (Tristian) in Kovačič (Lapke, oba Vokle) 43:148.2, 2. Vuković (Atlantik) in Finžgar (Lady, oba Ljubljana) 42:157.6, 3. Laufer (Drava) in Nipič (Miss Telstar, oba Maribor) 42:157.4; preskakovanje 10 do 12 zaprek, višine do 1.20 m, širine do 1.40 m: 1. Katona (Atika, Komenda) 0:91.6, 2. Mesarič (Šavnik, Mozirje) 4:81.6, 3. Vuković (Atlantik Ljubljana) 8:76.4.

MOJCA BRÉGAR

Reprezentanca bo oslabljena

V prihodnji namiznoteniški sezoni zvezni kapetan Dušan Osmanagić ne bo mogel računati na dve tretjini igralcev – Šurbek ostaja

BLED – Moška namiznoteniška reprezentanca Jugoslavije je na SPENS dosegla načrtovano (uvrstitev od 5. do 8. mesta), kar je tudi njeno realno mesto, ženska pa je razočarala predvsem zaradi slabe igre Gordane Perkučin, pri kateri se je znova pokazalo, da še ni sposobna prevzeti nase bremena prve igralke ekipe. Tri kolajne – predvsem po zaslugi Dragutina Šurbka – so več, kot smo pričakovali. To so osnovne ugotovitve s strokovnega sveta NTZJ, ki je zasedal med državnim prvenstvom na Bledu in sprejel tudi odpoved prof. Mirka Janškovca na mesto zveznega kapetana in trenerja ženske reprezentance.

Skrb vzbujajoče pa je, da zvezni kapetan Dušan Osmanagić prihodnjo sezono iz raznih vzrokov (konec reprezentančne kariere, igranje za denar v tujini, odhod v JLA) ne bo mogel računati na dve tretjini reprezentantov, ki so igrali v Novem Sadu: Stipančića, Kalinića, Karakaševića, Mesaroša, Kosanovića in Kovača. Od perspektivnih igralcev bo ostal Urh, še vedno pa lahko Osmanagić računa za vrhunec nove sezone (mednarodno prvenstvo Jugoslavije in evropsko prvenstvo v Budimpešti) na neuničljivega Šurbka, ki navzlic 35 letom igra vse bolje. Zato bo strokovni svet posebno temo namenil prihodnosti jugoslovanskega vrhunskega namiznega tenisa, pri čemer so že tokrat opozorili, da je strokovnih programov, ki naj bi zagotovili napredek mladih, izdelanih dovolj, le trenerji jih ne uresničujejo.

Nekoliko boljši položaj je v ženskem taboru, kjer bo treba doseči predvsem dvoje: dogovoriti se s sedanjimi reprezentantkami, ki so doslej imele polprofesionalne pravice in amaterske obveznosti, kakšne so njihove želje in ambicije – kolikor jih je pri posameznicah še ostalo – in ali mislijo naprej resno igrati in delati; na vsak način pa sestaviti enotno prvo selekcijo šestih igralk (nekatere mlade, med njimi Andreja Ojsteršek in Tatjana Krsnik, so pripravljene podrediti se obsežnemu programu treningov in nastopov), ki naj bi se obdržala – tudi z dopolnjevanjem – dalj časa.

Vprašanje je zdaj, kdo bo to selekcijo vodil. Ker Mirko Janškovec, ki je dve leti opravljal obe funkciji, odhaja iz namiznoteniške zveze Slovenije na novo delovno mesto 1. septembra, bi bilo normalno, da že poletne priprave vodi novi prvi mož ženske reprezentance in tudi sestavi načrt priprav za sezono 1981/82. Zato je strokovni svet predlagal, naj bi predsedstvo NTZJ takoj razpisalo prosto delovno mesto zveznega trenerja (kapetan je voljena funkcija) in tudi zagotovijo denar za strokovnjaka, saj dosedanji prispevek jugoslovanske zveze za telesno kulturo (175.000 dinarjev) ne zadošča več, ker bo treba novega zveznega trenerja plačati v celoti.

Sicer pa zaradi treh kolajn na SPENS in ker je bil to drugi krog analize (prvega so naredili že v Novem Sadu po prvem delu svetovnega prvenstva) razprava ni bila preveč burna. Rezultati moških, ki jih je en sam dober udarec ločil od bronaste kolajne pri moških, so v glavnem zadovoljivi: Šurbek je dosegel – predvsem na račun fantastične volje in borbenosti, ugotavlja Dušan Osmanagić – celo več, kot je bilo pričakovati (naš tabor je računal realno le na kolajno v moških dvojicah; Karakaševič je bil eden najbolj zanesljivih in borbenih; Kosanović ni izpolnil pričakovanj, vendar je bilo dobro, da je bil na SPENS, če ne bi si očitali, da bi z njim v moštvu lahko dosegli več; Kalinić je premalo zaupal v svoje sposobnosti; za Mesaroša je bilo jasno že od začetka, da je igralec omejenih možnosti in da gre pri njem predvsem za taktično varianto, svojo uvrstitev v reprezentanco pa je upravičil proti Češkoslovaški; za Stipančića je bilo jasno, da v 25 dneh pred prvenstvom ne more nadoknaditi 11-mesečnega nedela, toda s Šurbkom ob strani je svojo kariero le končal s kolajno. Zvezni kapetan tudi ugotavlja, da sta Štefan Kovač in Damir Jurčić razočarala, kar je zlasti nevarno za mladega Sobočana, ki zdaj že na dveh velikih prireditvah ni upravičil pričakovanj, medtem ko sta Jože Urh in Lazar Kurteš zadovoljila.

Ob oceni, da je slaba igra Gordane Perkučin vzrok za neuspeh naše ekipe, je strokovni svet spregovoril tudi o delu dveh kitajskih trenerjev, ki sta že dalj časa v Novem Sadu. Njuna odločitev, brez soglasja vodstva naše reprezentance, da Gordana Perkučin tri mesece pred SPENS menja material na loparju, s tem pa koncept igre, zaradi česar je igrala zelo slabo in še popolnoma izgubila samozavest, je resno opozorilo vsem, ki se potegujejo za kitajske trenerje (ob Ljubljani in Beogradu, kar je že dogovorjeno, bi še tri mesta rada kitajske strokovnjake). Zavedati se je treba, da kitajski trenerji prihajajo k nam predvsem zato, da bi naši strokovnjaki izpopolnili svoje znanje, pri čemer pa – kot na nobenem drugem področju – ne bi smeli suženjsko prenašati tujih izkušenj na naše razmere.

VLADO ŠLAMBERGER

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠA

Izboljšana merila za nastop na šampionatu

Konferenca Šahovske zveze Jugoslavije v Pulju še bolj poudarila vlogo kvalifikacijskih turnirjev

LJUBLJANA – Konferenca šahovske zveze Jugoslavije je še bolj izoblikovala sistem tekmovanja za državno prvenstvo in opredelila nekatere tehnične podrobnosti.

Pomembna novost je sprememba v sestavi kvalifikacijskih turnirjev. Tudi poslej bosta dva medrepubliška kvalifikacijska turnirja s po 14 udeleženci, vendar pa ključ za udeležbo ne bo rating, marveč uvrstitev od sedmega do sedemnajstega mesta na prejšnjem državnem prvenstvu (pravica do dveh udeležencev s prvenstev republik in pokrajin pa bo ostala). S teh dveh turnirjev se bodo na šampionat uvrstili po prvi trije. Šesterica bo imela neposredno pravico nastopa s prejšnjega državnega prvenstva, prav tako pa tudi šest z najboljšim ratingom. Novost v zvezi s tem je, da bodo upoštevali rating z veljavnostjo 1. julija za leto nazaj.

Rezerve bodo vselej prihajale s kvalifikacijskih turnirjev. Nihče tudi ne bo imel več pravice povečevati števila udeležencev, prav tako ne spuščati kogarkoli skozi stranska vrata (s tem v zvezi pa je vendarle omembe vredno, da je predsedstvo ŠZJ zaradi izjemnih okoliščin dovolilo igranje na letošnjih šampionatih Ivanoviču in Markovićevi, ki sta nato zanesljivo osvojila prvi mesti).

Ženski sistem tekmovanja se ni spremenil.

Novost je tudi ukinitev dodatnih dvobojev oziroma trobojev ali več za naslov državnega prvaka. Doslej je bilo določilo, da se igralca(ci) morata pomeriti za naslov. Zelo redko pa je po do takšnega obračuna tudi prišlo. Poslej bo prvak tisti, ki bo imel najboljši rezultat proti zmagovalcem, nadaljnje sito pa bo boljši uspeh po Sonnebornovem – Bergerjevem sistemu, večje število zmag in slednjič medsebojni rezultat. Na tekmovanjih po švicarskem sistemu pa bo odločal boljši rezultat po Bucholzovem sistemu, nato večje število zmag, medsebojni rezultat in slednjič boljši uspeh po Sonnebornovem – Bergerjevem sistemu.

Novo na tujem

MOSKVA – Na mednarodnem kajakaškem tekmovanju na mirnih vodah se je Matija Ljubek v kategoriji C-1 (10.000 m) uvrstil na tretje mesto za sovjetskim reprezentantom Leminovičem in Romunom Lungom. Tretji je bil tudi Ivan Dolić v K-1 na 10.000 m, kjer je zmagal Stepanjenko (SZ) pred Benkom (Madž).

Površnost pri zidavi in materialu zvišuje ceno

Načrtovalci, investitorji in drugi dejavniki v celjski občini delajo premalo odgovorno – Nujno je poostriti nadzorno službo

CELJE, 25. maja – Izvršni svet, ki je na zadnji seji obravnaval samoupravno organiziranost in družbenoekonomske odnose v celjski stanovanjski skupnosti, je menil, da bi morali ziasti povedati, kako uveljavljajo novi zakon o stanovanjskem gospodarstvu oziroma izpostaviti vprašanje samoupravne organiziranosti, kot se kaže v razmeroma slabem delovanju hišne samouprave.

Po mnenju izvršnega sveta bi kazalo več pozornosti posvetiti pocenitvi stanovanjske graditve in gradnji zaključnih sosesk. Gradili naj bi nižje objekte z dvokapnicami, pri čemer bi pritlične prostore namenili za vzgojno varstveno dejavnost, manjše trgovske lokale in podobno. Da bi dosegli usklajeno načrtovanje stanovanjskih objektov in pocenili zidavo, bi bilo potrebno več sodelovanja med načrtovalci, investitorji in drugimi dejavniki ter večja odgovornost. Kot neprimeren stanovanjski objekt ocenjujejo verižni blok ob Ljubljanski cesti (Lamela Otok III S).

Sicer pa ima stanovanjska skupnost veliko težav ne le z vzdrževanjem deset tisoč stanovanj, za kar niti zdaleč ni dovolj denarja, ampak tudi s pomanjkljivostmi, ki jih imajo na vesti gradbena podjetja. Gre za napake na vodovodu, centralnem ogrevanju, sanitarnih inštalacijah. Poleg tega zamakajo ravne strehe (vse, ki so problematične in zahtevajo za popravilo veliko denarja, bi morali prekriti z naklonsko strešino, v prihodnje pa bi jih raje sploh opustili), dalje so problematična pročelja jugomont blokov (preperele membrane pomenijo že resno nevarnost za stanovalce). Vzroke pomanjkljivosti je treba iskati v napakah v projektih, materialu in izvedbi. Vsekakor bi morali poostriti nadzorno službo in pogoje pri tehničnem prevzemanju objektov.

DRAGO HRIBAR

● Povprečna cena kvadratnega metra stanovanjske površine je bila lani 14.113 dinarja ali za 34 odstotkov višja kot leto prej, cena brez stroškov za opremljanje stavbnih zemljišč pa se je gibala v višini 12.956 dinarja in je bila za 36 odstotkov višja kot 1979. Vzroki za tolišno povečanje naj bi bili v podražitvah gradbenega materiala in obrtniških storitev kot seveda tudi v prepočasnosti gradnje.

Vse več poljčanskih lestencev za izvoz

POLJČANE, 25. maja – Delovna organizacija Emi, ki se je lansko leto povezala v sozd Elkom, je ena najbolj uspešnih v občini Slovenska Bistrica, sodi pa tudi med največje proizvajalce svetilnih teles in lestencev. Lansko leto so v Poljčanah ustvarili 195 milijonov dinarjev celotnega prihodka, letošnji načrt pa napoveduje povečanje za 36 milijonov. Nadvse spodbudni so izvozni dosežki. Lani so izvozili za 27 milijonov dinarjev lestencev, pri čemer je bila v ospredju Sovjetska zveza, letošnji izvoz pa bo prinesel že 50 milijonov dinarjev. Poleg Sovjetske zveze bodo izvažali še v Belgijo in ZRN, prizadevajo pa si osvojiti tudi tržišča v deželah tretjega sveta. Dodamo naj še, da tristo zaposlenih proizvaja petsto različnih lestencev, del zaposlenih iz bistriškega obrata pa bo letos z instalacijskimi deli ustvarilo okoli 30 milijonov dinarjev. (Besedilo in slika: Danilo Utenkar)

Laški rudnik se je odcepil od Tima

Na referendumu se je kolektiv odločil za samostojno delovno organizacijo

LAŠKO, 25. maja – Z referendumom se je 192-članski kolektiv tozda Rudnik v Rečici pri Laškem odločil, da se izloči iz DO TIM in se konstituira kot samostojna delovna organizacija. Odcepitev so potrdili tudi vsi delavski sveti v Timu.

Po konstituiranju se bo rudnik vključil v enega izmed Rekov: velenjskega ali zasavskega. Laški izvršni svet meni, da naj se vključi v kombinat, kjer bodo imeli večje možnosti za nadaljnji razvoj, sicer pa bo o tem odločil kolektiv rudnika na referendumu.

Z energetsko krizo je laški rudnik, kjer nakopljejo približno 40.000 ton kvalitetnega rjavega premoga na leto, pridobil na pomenu. Tako v tem srednjeročnem obdobju načrtujejo investicijo 23 milijonov dinarjev v rudarska odpiralna dela in 63 milijonov za rudniško opremo.

S. Š.

V NEKAJ VRSTAH

Spomenik padlim elektromonterjem

MARIBOR, – Danes dopoldne so pred srednjo šolo elektrotehniške in računalniške usmeritve Maribor v Smetanovi ulici odkrili spomenik elektromonterjem, ki so padli v NOB. Najprej je navzoče pozdravil predsednik kolektivnega poslovodnega organa šole Slavko Habjanič, nato pa je prevzel besedo Ivan Kreft, znani družbeno politični delavec.

Zatem je stekel kratek kulturni spored, ki so ga pripravili učenci šole, pred katero stoji spomenik. Tega je šoli podarila krajevna skupnost Videm ob Ščavnici iz zbirke forma vive. V tem kraju ima namreč šola od lanskega leta oddelek in dom za izobraževanje odraslih. (V. V)

Višji regresi za dopuste v Avtoradgoni

GORNJA RADGONA – V delovni organizaciji Avtoradgona bodo letos namenili precej več denarja v sklad skupne porabe, kar utemeljujejo s tem, da so lani s to postavko občutno zaostali za veljavnimi merili v naši republiki. S tem bodo prispevali precej več za družbeni standard delavcev, kar velja tudi za boljše pogoje letovanj, pa tudi regresi za letni dopust bodo večji kot lani. Ta izplačila naj bi znašala v povprečju dva tisoč dinarjev na zaposlenega. (B. B.)

Priznanja za mentorje in mlade delavce

MARIBOR – Na slavnostni seji mestne konference ZSMS v domu družbenopolitičnih delavcev v Mariboru je danes predsednica mestne konference ZSMS Nevenka Grgič podelila priznanja in plakete. Trinajst plaket so prejeli mentorji, ki delajo z mladimi na različnih področjih, 29 priznanj pa so prejeli mladi družbenopolitični delavci in organizacije. (V. V.)

Turistični novinarji obiskali Maribor

MARIBOR – Skupina turističnih novinarjev iz severnoevropskih držav se je pred nedavnim odpravila na pot po Evropi. Na poti od Nürnberga do Jadranskega morja bodo obiskali 14 večjih evropskih mest, z dvema hišicama na kolesih pa so bili tudi že v Mariboru. (Foto: B. Č.)

Učenci iz Stogovec veliko vedo o SLO

VIDONCI – Na regijskem tekmovanju v orientacijskem pohodu s preverjanjem znanja in veščin s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite so se med osnovnošolci iz vseh pomurskih občin najbolje odrezali učenci OŠ Stogovci, ki so zmagali pred vrstniki iz OŠ Videm in OŠ Mačkovci. Med srednješolci so slavili dijaki Kmetijskega šolskega centra Rakičan pred gimnazijci iz Ljutomera in dijaki Srednješolskega centra Murska Sobota. V Vidoncih na Goričkem je nastopilo 35 petčlanskih ekip, znanje in spretnost vseh tekmovalcev pa sta bila na zavidljivi ravni. (F. M.)

Razstava o fotografiji in filmu

MARIBOR – V torek bo ob 18. uri v izposojevalnici osrednje knjižnice na Rotovškem trgu otvoritev razstave, ki bo zajela tisnano gradivo s področja fotografije in filma. Zatem pa se bodo ob 19. uri v veliki čitalnici mariborske knjižnice predstavili člani kinokluba Maribor. Pet članov kluba bo govorilo o razvoju te amaterske filmske organizacije, njene uspehe na področju filmskega ustvarjanja (mariborski kino klub je najboljši v državi) pa bodo ponazorili štirje amaterski filmi, ki jih bodo predvajali. (B. Č.)

Mnogoboj najmlajših tabornikov

ŠEMPETER – Občinskega taborniškega tekmovanja za mutne, medvedke in čebelice se je udeležilo 145 mladih iz sedmih taborniških odredov občine Žalec. Ekipe so se pomerile v spretnostih v naslednjih panogah: orientaciji, premagovanju ovir, kurjenju ognja, postavljanju šotorov in igri med dvema ognjema. Ekipno je prvo mesto zasedel taborniški odred »Bistra Savinja« iz Šempetra, sledi Partizanski vrh iz Prebolda, Savinjska roža iz Polzele itd. (T. T.)

Kurirji so pohiteli še bolj kot običajno

Ob dnevu mladosti so pionirje s pošto pozdravili na številnih proslavah – Nekdanji kurirji obujali spomine

LJUBLJANA, 25. maja – Mnogi pionirji – kurirji, ki te dni prenašajo torbe s skrivnimi poročili, so danes na nevarnih poteh hiteli bolj kot običajno. Sporočila so morali prinesti na številne prireditve ob dnevu mladosti in jih pred nočjo shraniti v varna skrivališča.

Vrhniški kurirji so danes prevzeli pošto od legaških vrstnikov na nekdanji partizanski kurirski postaji TV 17, kjer so se zbrali tudi nekdanji kurirji in vezisti, ki so pionirjem pripovedovali o dogodkih med NOV. Po krajšem postanku so pionirji ponesli pošto mimo znamenitega Štamfetovega mostu v vojašnico Ignaca Voljča, od tam pa proti javki »Sova« in mimo spomenika talcem v Brezjah do Doba, kjer je pošta prebila noč.

Iz Zagradca, kjer je bila ob slovesu od pošte krajša prireditev, so pionirji odhiteli proti Ambrusu in dalje proti Korinju ter Dobrepolju. Po poti mimo obeležij NOV je torba prispela v Zdensko vas, od tam pa v Poniktve, kjer so ji za nocojšnjo noč poskali varno skrivališče, da bo lahko že jutri zarana odpotovala dalje po skrivnih poteh v grosupeljski občini.

DOPISNIKI DELA

no prisrčen sprejem. Pošta je prenočila v Gabrovki.

Škofjeloški pionirji so ponesli pošto na proslavo v športno dvorano na Podnu, potem pa so torbico ob spomeniku za Kamnitnikom izročili učencem iz osnovne šole na Trati. Domžalski kurirji so torbico iz Moravč ponesli proti Tuštanju, Vrhpolju, Studencu, mimo spomenika talcem v Brezjah do Doba, kjer je pošta prebila noč.

Pozeba skalila načrte

V radgonski občini se bo kmetijstvo v prihodnjih petih letih razvijalo počasneje, kot so sprva načrtovali – Razvoj nad republiškim povprečjem

GORNJA RADGONA, 25. maja – Tudi v radgonski občini, ki je za razliko od drugih treh pomurskih občin že v minulem srednjeročnem obdobju spadala med razvite slovenske občine (z izjemo nekaterih krajevnih skupnosti), so kot zadnji v Pomurju sprejeli petletni plan družbenega in gospodarskega razvoja. Danes sprejeti predlog plana je že kot osnutek doživel kar precej sprememb, ki so jih delegati zborov občinske skupščine v glavnem upoštevali.

Gospodarski in s tem tudi družbeni razvoj občine bo tako v prihodnjih petih letih sicer hitrejši od republiškega povprečja, pa kljub vsemu nekoliko počasnejši, kot so v začetku načrtovali posamezni nosilci razvoja.

Zaradi lanskoletnega neurja, ki je povzročilo precej škode in tudi daljnosežne posledice v kmetijstvu, in zimske pozebe, ki je uničila 60 do 70 odstotkov letošnjega pridelka grozdja, v občini načrtujejo nekoliko nižjo letno rast družbenega proizvoda (namesto 4,9 le 4,7 odstotka).

Prav zaradi omenjenih zapletov oziroma škode bo delež kmetijstva v prihodnjem petletnem razvoju občine precej nižji od načrtovanega. Kmetijska proizvodnja se bo letno povečevala le za 3,9 in ne 4,7 odstotka.

Ob manjšem dohodku bodo v radgonski občini pač porabili tudi manj denarja. Osebna, skupna in splošna poraba bo manjša za 0,2 odstotka (znaša 4,2 odstotka), žal pa bo precej manj denarja tudi za naložbe v materialno proizvodnjo – namesto 31 le 26 odstotkov družbenega proizvoda v občini.

Kljub dejstvu, da radgonska občina spada med kmetijska področja, bo levji delež – ob težavah kmetijstva – razvoja še naprej odvisen od industrijske proizvodnje. Že v minulem petletnem obdobju se je industrijska proizvodnja letno povečevala za dvanajst odstotkov, v prihodnjih petih letih pa se bo za 5,2 odstotka.

Vendar razvoja industrije v tej obmejni občini ne načrtujejo zgolj na račun novih zaposlitev (letna stopnja zaposlovanja bo 3,7 odstotka), temveč na račun povečane produktivnosti in bistveno izboljšane strukture občinskega gospodarstva.

IVAN GERENČER

● Radenska bo v prihodnjih petih letih še naprej vlagala v izpopolnjevanje proizvodnje polnilnih linij, razvila pa bo tudi proizvodnjo viagalno–izlagalnih strojev, paletiranih naprav, čistilnih filtrov in celotni proizvodni program za pranje steklenic. V Avtoradgoni bodo še naprej razvijali kooperacijske odnose z mariborskim Tamom pri proizvodnji gospodarskih vozil in razvijali proizvodnjo »bivalnih enot« (kontejnerji), čistilnih naprav, topiovodnih kotlov in solarne tehnike. V Goreniu-Elradu bodo ob skrbi za čim boljšo izobrazbeno strukturo zaposlenih razvijali proizvodnjo antenske in kabelske tehnike (skupinske antene, kabelska in satelitska televizija). Radgonska Moda, ki je postala tozd sobošice Mure, se bo po dograditvi novih proizvodnih prostorov v celoti preusmerila v proizvodnjo ženskih plaščev, pelerin in jaken.

Število prebivalstva je manjše, kot so računali

Po približni oceni živi na širšem območju mesta Maribor 124.940 prebivalcev – Sedemodstotni prirastek v 10 letih

MARIBOR, 25. maja – Širša analiza popisa prebivalstva, gospodarjstev in stanovanj v Mariboru seveda še ni nared, občinska popisna komisija pa je že pripravila približne ocene.

Na širšem območju mesta Maribor živi 124.940 prebivalcev, pred desetimi leti (leta 1971) pa je na tem območju živelo 114.828 ljudi. Občinska popisna komisija je ugotovila, da število prebivalcev v občini in mestu Maribor narašča nekoliko počasneje, kot so predvidevali, saj znaša prirastek v občini v minulih desetih letih 7 odstotkov, na ožjem mestnem območju pa 8,1 odstotka. Število prebivalcev na manj razvitih območjih izven mesta se je sicer zmanjšalo, vendar je še vedno veliko. Med skupno 177 naselji je 97 takšnih, kjer število prebivalcev upada, v 25 naseljih pa se je njihovo število povečalo za več kot 15 odstotkov.

Poleg obrobja mesta naraščajo tudi nakatera naselja, ki zaradi gospodarske moči ali zaradi ugodne lege predstavljajo tisto jedro, kjer se naseljuje vse več ljudi. V nekaterih starejših predelih mesta Maribor pa število prebivalcev celo upada. Vendar je pri posameznih vrstah odstopanjih glede števila prebivalcev le treba upoštevati, da so bile ponekod meje naselij spremenjene.

Po prvih ocenah je pomanjkanje stanovanj v Mariboru sicer kot so domnevali, kljub temu pa še vedno krepko presega republiško povprečje. Občinska popisna komisija je pripravila te približne ocene predvsem za potrebe krajevnih skupnosti ter v planske in študijske namene. Pri uporabi teh podatkov je treba seveda upoštevati, da so le približni, končne rezultate pa bodo objavljali v publikacijah republiškega in zveznega zavoda za statistiko od konca letošnjega leta dalje.

MARJAN KOS

Vabilo bivšim političnim zapornikom, internirancem in izgnancem

Komisija za bivše politične zapornike, internirance in izgnance pri predsedstvu republiškega odbora ZZB NOV Slovenije vabi nekdanje politične zapornike, internirance in izgnance ter druge borce NOV Slovenije na tradicionalno srečanje z mladino na Ljubelju, ki bo v soboto, 30. maja 1981 ob 10. uri. Letošnje srečanje bo v počastitev 40. obletnice Osvobodilne fronte in ljudske vstaje na Slovenskem.

Pohod bančnih delavcev na Osankarico

Tradicionalne prireditve se bo v soboto udeležilo več kot 2.000 ljudi

MARIBOR, 25. maja – V soboto bo delovna skupnost Kreditne banke Maribor pripravila 7. tradicionalni partizanski pohod delavcev temeljnih in združene Ljubljanske banke ter Narodne banke Slovenije k spomeniku Pohorskemu bataljonu pri Osankarici na Pohorju.

Pohoda »Osankarica 81«, ki sodi v sklop prireditev ob 40-letnici vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti, se bo udeležilo več kot 2.000 bančnih delavcev in njihovih svojcev, prišle pa bodo tudi delegacije temeljnih bank Združene Ljubljanske banke iz sosednjih republik. Udeleženci pohoda bodo proti cilju krenili s štirih štarnih mest in proti Osankarici se bosta pomikali po dve kolone pohodnikov tako s severne kot z južne strani Pohorja.

Vsi udeleženci pohoda »Osankarica 81« se bodo na zadnjem bojišču Pohorskega bataljona zbrali ob 12. uri na partizanskem mitingu.

M. K.

Celjski ribiči skrbijo za zdrav ribji zarod

Gojitveni ribniki v Blagovni bodo še v tem mesecu polni umetno oplojenih ribjih iker in krapovskih ličink

CELJE, 25. maja – Celjska ribiška družina s 678 člani je tudi letos uspešno zastavila gojitveni načrt. Tako bodo še ta mesec vložili v gojitvene ribnike v Blagovni dva milijona krapovskih ličink in umetno oplojenih ribjih iker. Ta način prireje jim zagotavlja zdrav ribji zarod.

Izkazalo se je, da so se pred tremi leti, ko so se pri ribah v njihovih ribnikih začeli kazati določeni znaki degeneracije, pravilno preusmerili (kot edina ribiška družina v Sloveniji) na umetno oplojene ikre. Ribnike so osušili in dezinficirali in vanje spustili ribe iz umetno oplojenih iker. Pri naravni drsti so dobili iz iker 7 do 8 odstotkov ribjih mladic, pri umetno oplojenih ribah pa je ta odstotek petkrat večji, izkušnje pa so pokazale, da so ribe popolnoma zdrave. Na tem področju že nekaj let zelo uspešno sodelujejo z zagrebško veterinarsko fakulteto, zavodom za biologijo in patologijo in z ribogojnicama v Koprivnici in Topličici pri Novem Marofu.

V gojitvenih ribnikih v Blagovni imajo trenutno 13.000 triletnih in 18.000 dveletnih krapovskih mladic, poleg pa še 2000 rastlinojedega belega amurja in letos prvič 1000 tolstobčkov, ki jedo alge. Ti dve ribi predvsem pomagata čistiti ribnike. V potoke so letos vložili tudi 135.000 enoletnih postrvi, tri gojitvene ribnike v Prešniku pri Šmartnem pa upravlja njihova mladinska sekcija.

Precej ribjega zaroda prodajo sosednjim ribiškim družinam da lahko pokrijejo stroške za krmo. Precej rib vložijo tudi v svoje ribolovne revirje ki so tako precej bogati z ribami. Tako so celjski ribiči lani na približno 150 hektarjih vodnih površin, namenjenih športnemu ribolovu, potegnili na suho 33.247 rib oziroma nekaj manj kot 14.100 kilogramov ribjega mesa.

SREČKO ŠROT

V dokumentu naj ne bi bilo formalizma

Celje: dvotedenska razprava o osnutku resolucije za kongres samoupravljalcev

CELJE, 25. maja – V celjski občini bodo o osnutku resolucije za 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije razpravljali od danes do 10. junija, pri čemer naj bi zagotovili sodelovanje najširšega kroga delavcev, obvezno pa vseh samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Po mnenju koordinacijskega odbora pri občinskem sindikalnem svetu naj bi v razpravah ocenili predvsem lastno samoupravno organiziranost oziroma uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov v delegatskem sistemu kot aktivnost v luči kongresnega dokumenta. Pri tem naj bi upoštevali zlasti gospodarske razmere in uresničevanje stabilizacije. O resoluciji bodo razpravljali tudi v krajevnih skupnostih in organizacijah, sisih, delegacijah zborov občinske skupščine itd. Kot poudarjajo, pa bodo razprave imele smisel in pomen le, če se bodo ognile vsakršnim formalnostim.

D. H.

O celjskih kadrih se bodo še pogovarjali

V celjski občini potrebujejo več delavcev, kot jih predvideva resolucija o zaposlovanju

CELJE, 25. maja – Kadrovske potrebe celjskih organizacij za letošnje leto so enkrat večje od predvidene 1,5-odstotne stopnje zaposlovanja, zapisane v občinski resoluciji oziroma od možnosti, da bi jim zadostili, ne da bi morali »uvažati« delavce od drugod. Po podatkih skupnosti za zaposlovanje, ki jih je obravnaval izvršni svet, bi organizacije in delovne skupnosti letos potrebovale 1239 novih delavcev.

Tolikšne potrebe so seveda narekovale postopek usklajevanja, ki pa ni bil prevec uspešen. Do konca marca je namreč uspelo zmanjšati potrebe za 220 delavcev, kasneje pa še za toliko, da je stopnja zaposlovanja dosegla 1,7. Kot kaže, je še bolj ne bodo mogli znižati, saj odpade odstotek novih zaposlitev na razširitve proizvodnje oziroma nove naložbe, 0,5 odstotka novih delavcev bo nadomestilo tiste delavce, ki so lani prenehali delati, 0,1 odstotka jih bo treba zaposliti, da bi zadostili novemu zakonu o cestnem prometu, prav toliko pa bodo morali zaposliti štipendistov in učencev.

Ob tem ugotavljajo, da je izobrazbena struktura potreb po novih delavcih v skladu z določili resolucije o uresničevanju družbenoekonomske usmeritve občine kot s srednjeročnim načrtom zaposlovanja, saj bodo v gospodarstvu zaposlili 30 odstotkov (363) delavcev ozkih profilov in 70 odstotkov (833) strokovnih kadrov, v negospodarstvu pa 18 odstotkov (44) delavcev ozkih profilov in 82 odstotkov (195) strokovnjakov. Sicer pa naj bi vse organizacije in delovne skupnosti ob periodičnih obračunih za tretje četrtletje ponovno obravnavale svoje kadrovske načrte in ocenile, kako uresničujejo občinsko kadrovsko politiko. Pri izpolnjevanju načrta pa bi morali upoštevati razmerje med rastjo zaposlovanja in rastjo dohodka, čistega dohodka in produktivnostjo, kar je pravzaprav tudi bistveni sestavni del te politike.

DRAGO HRIBAR

Na vrsti je vrtec na Dolgem polju

V dvajsetih letih je celjska Zarja odprla že veliko vrtcev – Stiske ni konec

CELJE, 25. maja – V vzgojnovarstveni organizaciji 'Zarja' Celje praznujejo te dni dvajsetletnico delovanja. Prvo enoto so odprli pred dvema desetletjema v stosedemstanovanjskem bloku v Ulici 29. novembra v Celju, tu pa je bilo prostora samo za 40 otrok. V naslednjih letih so oddelki zaživeli še v Vrunčevi in Nušičevi ulici, prvi večji vrtec pa so odprli 1966 v Drapšinovi ulici. Pomembna pridobitev je bil tudi vrtec na Lavi z osrednjo kuhinjo, pa so leta 1978 v Novi vasi zgradili še najnovejšega, tako ima vzgojnovarstvena organizacija Zarja zdaj 40 oddelkov in vključuje 825 otrok. Kljub odtnemu napredku je prostora v družbenem varstvu na območju Dečkovega naselja in Nove vasi še vedno premalo. Letos so morali znova odkloniti 113 otrok. Organizirajo varstvo v družinah, vsi pa nestrpno pričakujejo graditev novega vrtca na Dolgem polju.

I. B.

Tinca Stegovec bo razstavljala v Rotovžu

MARIBOR, 25. maja – V sredo ob 18. uri bodo v novih razstavnih prostorih razstavnega salona Rotovž na Trgu Borisa Kraigherja v Mariboru odprli razstavo grafik Tince Stegovec, akademske slikarke. Razstavo je pripravil gorenjski muzej iz Kranja.

M. K.

Raziskovanje uvrščeno med režijske službe

Raziskovalna dejavnost v celjski občini med temami za 3. kongres samoupravljalcev – Neurejene razmere

CELJE, 25. maja – Med temami za tretji kongres samoupravljalcev so v celjski občini izbrali tudi raziskovalno dejavnost. O njeni problematiki, uveljavljanju delegatskih odnosov in svobodne menjave sta svet za raziskovalno dejavnost in inovacije ter klub samoupravljalcev pripravila posebno razpravo.

Predvsem so menili, da raziskovalci in razvojni oddelki med organizacijami niso dovolj povezani, povečini pa jih uvrščajo med režijske službe, čeprav bi morali raziskovalno dejavnost obravnavati kot neposredno proizvodno delo. Predlog je, naj bi izvršni svet občinske skupščine organizacijam posredoval tolmačenje, po katerem je treba raziskovalnim kadrom dati status delavcev posebnega družbenega pomena, občinski sindikalni svet pa naj bi pripravil analizo o položaju teh kadrov, možnostih njihovega uveljavljanja, nagrajevanju itd. Znano je namreč, da zaradi neurejenih razmer najboljši strokovnjaki pogosto iščejo zaposlitev v negospodarstvu.

Značilno je tudi, da v celjski občini raziskovalnega dela in sredstev v glavnem ne načrtujejo, od tod tudi skromen odstotek podpisanih sporazumov o temeljih plana raziskovalnih skupnosti. V vseh organizacijah bi morali za raziskovalno delo namenti najmanj 6 odstotkov od ustvarjenega dohodka, banka pa naj bi bolj spodbujala inovacijsko dejavnost.

Kot ugotavljajo, so pomanjkljivosti tudi v delovanju delegatskega sistema, saj se delegati običajno ne posvetujejo s svojo bazo, ampak posredujejo lastna stališča. Prešibka je povezanost delegacij samoupravnih interesnih skupnosti s samoupravnimi organi v združenem delu, posebej zapleten pa je delegatski sistem v posebnih raziskovalnih skupnostih. Ta namreč ni usklađen s sistemom v občini, v konferencah delegacij je zastopano tudi po 27 organizacij združenega dela, kar je občutno preveč.

DRAGO HRIBAR

Enotna postajališča v mestu in okolici

MARIBOR, 25. maja – Večmesečna polemika o tem, kakšne nadstrešnice naj bi postavili na postajališčih mestnega avtobusnega prometa in nekaterih primestnih prog, je zaključena. Potnike bodo pred vremenskimi neprilikami varovale takšne nadstrešnice, kot je tista, ki so jo postavili (samo en del) pri Slaviji. Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo mariborska avtobusna postajališča že letos dobila novo, bolj urejeno podobo. (Foto: Bogo Čerin)

Skupno delo zadruge in LTH upravičilo načrte

Po šestih mesecih uspešnega dela se bodo lotili samoupravne organiziranosti ljutomerskega obrata

LJUTOMER, 25. maja – Poslovanje obrata LTH Škofja Loka, ki po sklenitvi samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev med LTH in Ljutomersko obrtno zadrugo Prlekija poteka že šesti mesec, ocenjujejo kot zadovoljivo.

Sporazum zavezuje obrtno zadrugo, da v prvi fazi proizvodnje izdeluje hladilne elemente in vrata, v drugi fazi pa hladilne vitrine kot končni izdelek.

In kakšni so rezultati dosedanjega poslovanja? Konec marca je celotni prihodek obrata s 16 zaposlenimi delavci znašal 5 milijonov 305.170 dinarjev, leto dni pred tem pa je obrat s 26 zaposlenimi imel le dva milijona 213.472 dinarjev celotnega prihodka. Ob zaključku letošnjega leta pričakujejo 27 milijonov 219.000 dinarjev celotnega prihodka, konec leta 1982 pa z dodatno zaposlitvijo devetih delavcev v proizvodnji skoraj 70 milijonov dinarjev celotnega prihodka.

Sicer pa je najpomembnejše vprašanje, ki ga velja čimprej rešiti – nadaljnja samoupravna organiziranost obrata. Zelo primerna bi bila oblika tozda LTH Škofja Loka, za katero se zavzemajo predvsem na obrtni zadrugi Prlekija. Kmalu bodo pripravili tudi razgovore med LTH in Ljutomersko obrtno zadrugo, na katerih bodo sodelovali predstavniki družbenopolitičnih organizacij in skupnosti obeh občin, ki naj bi prinesli odločitev o nadaljnjem statusu in perspektivi razvojnega programa obrata LTH.

NIKO ŠOŠTARIČ

INEX adria avioprometljubljana

INEX ADRIA AVIOPROMET
LJUBLJANA, Titova 48

Komisija za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta dela oziroma naloge

v sektorju skupnih služb:

1. poravnavanje obveznosti do tujine
zaposliti želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednja izobrazba ekonomske smeri
– znanje strojepisja
– pasivno znanje angleškega in nemškega jezika
– poznavanje deviznega poslovanja
– tri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

2. obračunavanje izvoznih premij
zaposliti želimo delavca za nedoločen čas, s polnim delovnim časom; delavec bo opravljal delo v Ljubljani
Pogoji:
– srednješolska izobrazba ekonomske smeri
– pasivno znanje angleškega jezika
– štiri leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih delovnih nalog
– poskusno delo tri mesece

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Inex Adria Avioprimet, Titova 48, Ljubljana, v 15 dneh po objavi.
Vlog brez priloženih dokazil o izpolnjevanju pogojev ne bomo upoštevali.

26-4490